॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ದೀಘನಿಕಾಯೇ

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ

೧. ಪಾಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸುನಕ್ಖತ್ತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ…ಪೇ॰… ಮಲ್ಲೇಸು ವಿಹರತೀತಿ** ಪಾಥಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ। **ಮಲ್ಲೇಸು ವಿಹರತೀತಿ** ಮಲ್ಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ‘‘ಮಲ್ಲಾ’’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಮಲ್ಲೇಸು ಜನಪದೇ। ‘‘ಅನುಪಿಯಂ ನಾಮ ಮಲ್ಲಾನಂ ನಿಗಮೋ’’ತಿ **ಅನುಪಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಮಲ್ಲಾನಂ ಜನಪದಸ್ಸ ಏಕೋ ನಿಗಮೋ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ವನಸಣ್ಡೇ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನೋಪಿಯನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಪಾವಿಸೀತಿ** ಪವಿಟ್ಠೋ। ಭಗವಾ ಪನ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಪಾವಿಸೀತಿ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಕಿಂ, ಯಥಾ ‘‘ಗಾಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಗಾಮಂ ಅಪತ್ತೋಪಿ ‘‘ಕುಹಿಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ’’ತಿ ವುತ್ತೇ ‘‘ಗಾಮಂ ಗತೋ’’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ। **ಏತದಹೋಸೀತಿ** ಗಾಮಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಸೂರಿಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ। **ಅತಿಪ್ಪಗೋ ಖೋತಿ** ಅತಿವಿಯ ಪಗೋ ಖೋ, ನ ತಾವ ಕುಲೇಸು ಯಾಗುಭತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ? ನ ಅಜಾನಿತ್ವಾ। ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇಯೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ಞಾಣಜಾಲಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಞಾಣಜಾಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠಂ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತಂ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ದಿಸ್ವಾ ‘‘ಅಜ್ಜಾಹಂ ಇಮಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಾರಣಂ ಸಮಾಹರಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ ಅಸ್ಸ ಮಯಿ ಪಸಾದಪ್ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಸಫಲಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ ಞತ್ವಾವ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಅತಿಪ್ಪಗೋವ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪವಿಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

೨. **ಏತದವೋಚಾತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಾನಥದ್ಧತಂ ಅಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಏತಂ **ಏತು ಖೋ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ವಾರಂ, ಅಜ್ಜ ಇಮಂ ಆಗಮನವಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ತತ್ಥ ಗತಪುಬ್ಬೋತಿ? ನ ಗತಪುಬ್ಬೋ, ಲೋಕಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಪನ ಏವಮಾಹ। ಲೋಕಿಯಾ ಹಿ ಚಿರಸ್ಸಂ ಆಗತಮ್ಪಿ ಅನಾಗತಪುಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮನಾಪಜಾತಿಕಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ ‘‘ಕುತೋ ಭವಂ ಆಗತೋ, ಚಿರಸ್ಸಂ ಭವಂ ಆಗತೋ, ಕಥಂ ತೇ ಇಧಾಗಮನಮಗ್ಗೋ ಞಾತೋ, ಕಿಂ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹೋಸೀ’’ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಲೋಕಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಏವಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಮಾಸನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಸಿನ್ನಾಸನಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ದದಮಾನೋ ಏವಮಾಹ। **ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋತಿ** ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ನಾಮ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಪುತ್ತೋ। ಸೋ ಕಿರ ತಸ್ಸ ಗಿಹಿಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೋತಿ** ‘‘ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮಿ ದಾನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ನ ದಾನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಅಕ್ಖಾತೋ ನಿಸ್ಸಟ್ಠೋ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೋ।

೩. **ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಾತಿ** ಭಗವಾ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ‘‘ಭಗವತೋ ಅಹಂ ಓವಾದಂ ಪಟಿಕರೋಮೀ’’ತಿ ಏವಂ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ। **ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸೀತಿ** ಯಾಚಕೋ ವಾ ಯಾಚಿತಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಯಾಚಿತಕೋ ವಾ ಯಾಚಕಂ। ತ್ವಂ ಪನ ನೇವ ಯಾಚಕೋ ನ ಯಾಚಿತಕೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕೋ ಸಮಾನೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಸ್ಸ**

ಮೋಘಪುರಿಸಾತಿ ಪಸ್ಸ ತುಚ್ಛಪುರಿಸ। **ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಇದಂ ತವ ಅಪರದ್ಧಂ, ಯತ್ತಕೋ ತೇ ಅಪರಾಧೋ ತತ್ತಕೋ ದೋಸೋತಿ ಏವಾಹಂ ಭಗ್ಗವ ತಸ್ಸ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸಿನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೪. **ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಉತ್ತರಿ। **ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। **ಕತೇ ವಾ**ತಿ ಕತಮ್ಹಿ ವಾ। **ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ। **ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಯಥಾ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ತಥಾ ಕಾರಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬವಟ್ಟದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ ಅಮತನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತತ್ರ ಸುನಕ್ಖತ್ತಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತ ಮಯಾ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತಮಾನೇ ಕಿಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಕೋ ತೇನ ಕತೇನ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕತೇಪಿ ಅಕತೇಪಿ ಮಮ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪರಿಹಾನಿ ನತ್ಥಿ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ಅಮತನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪಾಪನತ್ಥಾಯ ಅಹಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇಸಿಂ, ನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣತ್ಥಾಯಾತಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸ್ಸ ನಿರತ್ಥಕತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸಾ"ತಿ ದುತಿಯಂ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸಿ।

೫. **ಅಗ್ಗಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಲೋಕಪಞ್ಞತ್ತಿಂ। "ಇದಂ ನಾಮ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಂ ಮರಿಯಾದಂ ನ ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀತಿ ವದತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಅನನ್ತರವಾದಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬. **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ**ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ। ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಕಿರ "ಭಗವತೋ ಗುಣಂ ಮಕ್ಖೇಸ್ಸಾಮಿ, "ದೋಸಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವಿಪ್ಪಲಪಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಕಥಂ ಸುಣನ್ತೋ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ನಿರವೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ - "ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಏವಂ ತ್ವಂ ಮಕ್ಖಿಭಾವೇ ಠಿತೋ ಸಯಮೇವ ಗರಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಮಕ್ಖಿಭಾವೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಅನೇಕಕಾರಣೇನ। **ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ**ತಿ ವಜ್ಜಿರಾಜಾನಂ ಗಾಮೇ, ವೇಸಾಲೀನಗರೇ **ನೋ ವಿಸಹೀ**ತಿ ನಾಸಕ್ಖಿ। **ಸೋ ಅವಿಸಹನ್ತೋ**ತಿ ಸೋ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಮುಖಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಸೋ ದಾನಿ ತೇನೇವ ಮುಖೇನ ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ, ಅದ್ಧಾ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತುಂ ಅತ್ತನೋ ಬಾಲತಾಯ ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಹೀನಾಯಾವತ್ತೋ। ಬುದ್ಧೋ ಪನ ಸುಬುದ್ಧೋವ, ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋವ, ಸಙ್ಘೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋವ। ಏವಂ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಥೋಮೇನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ತುಯ್ಹೇವ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ। **ಇತಿ ಖೋ ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ವತ್ತಾರೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ ಏವಂ ದೋಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸತ್ಥಾ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣೋ, ಮಯ್ಹಂ ಏವಂ ದೋಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಪುರೇತರಂ ನ ಕಥೇಸೀತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಲಚ್ಛಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪಕ್ಕಮೇವಾ**ತಿ ಅಪಕ್ಕಮಿಯೇವ, ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ ವಾ ಚುತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾ ತಂ ಆಪಾಯಿಕೋ**ತಿ ಯಥಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಾರಹೋ ಸತ್ತೋ ಅಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಅಪಕ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೭. **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಆಬದ್ಧಂ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಚ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇತೀತಿ ಚ। ತತ್ಥ "ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇತೀ"ತಿ ಇದಂ ಪದಂ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ। "ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ।

ತತ್ಥ **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಹಂ। **ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಸಮಯೇ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಥೂಲೂಸೂ**ತಿ ಥೂಲೂ ನಾಮ ಜನಪದೋ, ತತ್ಥ ವಿಹರಾಮಿ। **ಉತ್ತರಕಾ ನಾಮಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಉತ್ತರಕಾತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಥೂಲೂನಂ ಜನಪದಸ್ಸ ನಿಗಮೋ, ತಂ ನಿಗಮಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚೇಲೋ**ತಿ ನಗ್ಗೋ। **ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಅನ್ತೋವಙ್ಕಪಾದೋ

ಖತ್ತಿಯೋ। **ಕುಕ್ಕುರವತಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾದಿನ್ನಕುಕ್ಕುರವತೋ ಸುನಖೋ ವಿಯ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಖಾದತಿ, ಉದ್ಧನನ್ತರೇ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸುನಖಕಿರಿಯಮೇವ ಕರೋತಿ। **ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ**ತಿ ಚತುಸಙ್ಕುಟ್ಟಿತೋ ದ್ವೇ ಜಾಣೂನಿ ದ್ವೇ ಚ ಕಪ್ಪರೇ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಚರತಿ। **ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಕಿಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಠಪಿತಂ। **ಭಕ್ಖಸ**ನ್ತಿ ಭಕ್ಖಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ। **ಮುಖೇನೇವಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದತಿ, ಭೋಜನೀಯಮ್ಪಿ ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜತಿ। **ಸಾಧುರೂಪೋ**ತಿ ಸುನ್ದರರೂಪೋ। **ಅಯಂ ಸಮಣೋ**ತಿ ಅಯಂ ಅರಹತಂ ಸಮಣೋ ಏಕೋತಿ। ತತ್ಥ **ವತಾ**ತಿ ಪತ್ಥನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಅಹೋಸಿ "ಇಮಿನಾ ಸಮಣೇನ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ವತ್ಥಂ ನ ನಿವಾಸೇತಿ, 'ಏಸ ಪಪಞ್ಚೋ'ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖಾಭಾಜನಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಹರತಿ, ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಮೇವ ಖಾದತಿ, ಅಯಂ ಸಮಣೋ ನಾಮ। ಮಯಂ ಪನ ಕಿಂ ಸಮಣಾ"ತಿ? ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಚರನ್ತೋವ ಇಮಂ ಪಾಪಕಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಭಗವಾ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಯಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಪಾಪಜ್ಝಾಸಯೋ, ಕಿಂ ನು ಇಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸೀ"ತಿ? ಅಥೇವಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಚೇಲಂ ಅರಹಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಇಧೇವ ದಾನಾಯಂ ಬಾಲೋ ನಿಗ್ಗಹಂ ಅರಹತೀ"ತಿ ಅನಿವತ್ತಿತ್ವಾವ ಏತಂ **ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮಾ**ತಿಆದಿವಚನಮವೋಚ। ತತ್ಥ **ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಗರಹತ್ಥೇ ಪಿಕಾರೋ। ಗರಹನ್ತೋ ಹಿ ನಂ ಭಗವಾ "ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। "ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಏವಂ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅಹಂ ಸಮಣೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಿಂ ಪನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ಗಾರಯ್ಹಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾ "ಏವಮಾಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ "ನನು ತೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಮಚ್ಛರಾಯತೀ**ತಿ "ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಕಿಂ ಭಗವಾ ಏವಂ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ನ ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಪ್ಪಟಿಲಾಭಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಮಿ, ಏತದತ್ಥಮೇವ ಮೇ ಬಹೂನಿ ದುಕ್ಕರಾನಿ ಕರೋನ್ತೇನ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ನ ಖೋ ಅಹಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯಾಮಿ। **ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ನ ಅರಹನ್ತಂ ಅರಹಾತಿ, ಅರಹನ್ತೇ ಚ ಅನರಹನ್ತೋತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಯಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಯಂ ಏತಂ ಅಚೇಲಂ ಏವಂ ಮಞ್ಞಸಿ। **ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ। **ಅಲಸಕೇನಾ**ತಿ ಅಲಸಕಬ್ಯಾಧಿನಾ। **ಕಾಲಙ್ಕರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಉದ್ಧುಮಾತಉದರೋ ಮರಿಸ್ಸತಿ।

ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾತಿ ತೇಸಂ ಅಸುರಾನಂ ನಾಮಂ। ತೇಸಂ ಕಿರ ತಿಗಾವುತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತೋ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಸದಿಸೋ ಕಕ್ಕಟಕಾನಂ ವಿಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮತ್ಥಕೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಮುಖಂ ಸೂಚಿಪಾಸಕಸದಿಸಂ ಮತ್ಥಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಹೋತಿ, ತೇನ ಓಣಮಿತ್ವಾ ಗೋಚರಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕೇ**ತಿ ಬೀರಣತಿಣತ್ಥಮ್ಭೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಸಾನೇ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಭಗವತಿ ಏತ್ತಕಂ ವತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗತೇ ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಯೇನ ತ್ವ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ತ್ವಂ। ಯಸ್ಮಾಪಿ ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತೋ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮತ್ತಂ ಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ। "ಮನ್ತಾ ಮನ್ತಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾ ವಚನಂ ಅಸ್ಸ, ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಆಹ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಚೇಲೋ ಸುನಖೋ ವಿಯ ಉದ್ಧನಟ್ಠಾನೇ ನಿಪನ್ನೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಿಂ ಕಥೇಸಿ "ಸಮಣೋ ನಾಮ ಗೋತಮೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವೇರೀ ವಿಸಭಾಗೋ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಯಂ ಸೂರಿಯೇ ಉಗ್ಗತೇ ಖಜ್ಜೋಪನಕಾ ವಿಯ ಜಾತಾ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಮ್ಹೇ, ಏವಂ ವಾಚಂ ವದೇಯ್ಯ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ। ವೇರಿನೋ ಪನ ಕಥಾ ನಾಮ ತಚ್ಛಾ ನ ಹೋತಿ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಅಹಮೇತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನದೇವ ನಿಪಜ್ಜಿ।

೮. **ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯಾತಿ** ಏಕಂ ದ್ವೇತಿ ವತ್ವಾ ಗಣೇಸಿ। **ಯಥಾ ತನ್ತಿ** ಯಥಾ ಅಸದ್ದಹಮಾನೋ ಕೋಚಿ ಗಣೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಗಣೇಸಿ। ಏಕದಿವಸಞ್ಹಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕೋ ದಿವಸೋ ಅತೀತೋ, ದ್ವೇ ದಿವಸಾ ಅತೀತಾತಿ ಆರೋಚೇಸಿ। **ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸನ್ತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಹಾರೋವ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಏಕೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೂಪಕಸಮಣಸ್ಸ ಅಜ್ಜ ಸತ್ತಮೋ ದಿವಸೋ ಗೇಹಂ ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಫಾಸು ನು ಖೋ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಸೂಕರಮಂಸಂ ಪಚಾಪೇತ್ವಾ ಭತ್ತಮಾದಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುರತೋ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿ। ಅಚೇಲೋ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಕಥಾ ತಚ್ಛಾ ವಾ ಅತಚ್ಛಾ ವಾ ಹೋತು, ಆಹಾರಂ ಪನ ಖಾದಿತ್ವಾ ಸುಹಿತಸ್ಸ ಮೇ ಮರಣಮ್ಪಿ ಸುಮರಣ"ನ್ತಿ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಚ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಭುಞ್ಜಿ। ಸೋ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಜೀರಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಸೋ "ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ, ತಥಾಪಿ ತಂ ದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಾ ಹಿ ತಥಾಗತಾತಿ।

ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕೇತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಕಿರ "ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ದಿವಸಾನಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಇದಂ ತಾವ ಸಚ್ಚಂ ಜಾತಂ, ಇದಾನಿ ನಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ "ಮುಸಾವಾದೇನ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ವಲ್ಲಿಯಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢನ್ತಾ "ಏತ್ಥ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸಾಮ, ಏತ್ಥ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಗತಗತಟ್ಠಾನಂ ಅಙ್ಗಣಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇ ಕಡ್ಢಮಾನಾ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕಸುಸಾನಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುಸಾನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಅಞ್ಞತ್ಥ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಕಡ್ಢಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ವಲ್ಲಿ ಛಿಜ್ಜಿತ್ಥ, ಪಚ್ಛಾ ಚಾಲೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತೇ ತತೋವ ಪಕ್ಕನ್ತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸು"ನ್ತಿ।

೯. **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅವಸೇಸಂ ತಾವ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮೇತಿ, ಮತಸ್ಸ ಪನ ಉಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಮಿ। ಸಚೇ ಕಥೇತಿ, ಸುನ್ದರಂ। ನೋ ಚೇ ಕಥೇತಿ, ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಆಕೋಟೇಸೀತಿ** ಪಹರಿ। **ಜಾನಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ** ಮತಸರೀರಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇದಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸೀತಿ? ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಅಸುರಯೋನಿತೋ ಆನೇತ್ವಾ ಸರೀರೇ ಅಧಿಮೋಚೇತ್ವಾ ಕಥಾಪೇಸಿ। ತಮೇವ ವಾ ಸರೀರಂ ಕಥಾಪೇಸಿ, ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ।

೧೦. **ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ತಥೇವ, ಉದಾಹು ನೋತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕತೋ, ತಥೇವ ಸೋ ವಿಪಾಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ವಿಪಕ್ಕ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಸಮಾನೇತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನೇವ ಹೇತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। "ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸೋ ತಥೇವ ಮತೋ, ಇದಂ ಪಠಮಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। "ಅಲಸಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಲಸಕೇನೇವ ಮತೋ, ಇದಂ ದುತಿಯಂ। "ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಇದಂ ತತಿಯಂ। "ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥೇವ ಛಡ್ಡಿತೋ , ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ। "ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಕಥೇಸಿಯೇವ, ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।

ಅಚೇಲಕಳಾರಮಟ್ಟಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೧. **ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋತಿ** ನಿಕ್ಖನ್ತದನ್ತಮತ್ತಕೋ। ನಾಮಮೇವ ವಾ ತಸ್ಸೇತಂ। **ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ಲಾಭಗ್ಗಂ ಪತ್ತೋ, ಅಗ್ಗಲಾಭಂ ಪತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ಯಸಗ್ಗಂ ಅಗ್ಗಪರಿವಾರಂ ಪತ್ತೋ। **ವತಪದಾನೀತಿ** ವತಾನಿಯೇವ, ವತಕೋಟ್ಠಾಸಾ ವಾ। **ಸಮತ್ತಾನೀತಿ** ಗಹಿತಾನಿ। **ಸಮಾದಿನ್ನಾನೀತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ವೇಸಾಲಿನ್ತಿ** ವೇಸಾಲಿತೋ ಅವಿದೂರೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ। **ಚೇತಿಯನ್ತಿ** ಯಕ್ಖಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೧೨. **ಯೇನ ಅಚೇಲಕೋತಿ** ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛೀತಿ** ಗಮ್ಭೀರಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। **ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸೀತಿ** ನ ಸಮ್ಮಾ ಞಾಣಗತಿಯಾ ಪಾಯಾಸಿ, ಅನ್ಧೋ ವಿಯ ವಿಸಮಟ್ಠಾನೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪಕ್ಖಲಿ। ನೇವ ಆದಿಂ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಮದ್ದಸ। ಅಥ ವಾ "ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸೀ"ತಿ ನ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। **ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತೋತಿ** ಕಬರಕ್ಖೀನಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಸಿಕ್ಖಿತಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವುಟ್ಠೋಸಿ, ಅನೋಕಾಸೇಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಚರಸಿ, ಅಪೇಹಿ ಮಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ। **ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ** ಕುಪ್ಪನಾಕಾರಂ ಕೋಪಂ, ದುಸ್ಸನಾಕಾರಂ ದೋಸಂ, ಅತುಟ್ಠಾಕಾರಭೂತಂ ದೋಮನಸ್ಸಸಙ್ಖಾತಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾಕಟಮಕಾಸಿ। **ಆಸಾದಿಮ್ಹಸೇತಿ** ಆಸಾದಿಯಿಮ್ಹ ಘಟ್ಟಯಿಮ್ಹ। **ಮಾ ವತ ನೋ ಅಹೋಸೀತಿ** ಅಹೋ ವತ ಮೇ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಮಂ ವತ ನೋ ಅಹೋಸೀತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ಮನ್ತಿ** ಸಾಮಿವಚನತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಅಹೋಸಿ ವತ ನು ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಖಮಥ ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ತಂ ಖಮಾಪೇಸಿ। ಸೋಪಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಞ್ಹಂ ನಾಮ ನ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಆಮ ನ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಗಚ್ಛ, ಖಮಾಮಿ ತೇತಿ ತಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

೧೪. **ಪರಿಹಿತೋತಿ** ಪರಿದಹಿತೋ ನಿವತ್ಥವತ್ಥೋ। **ಸಾನುಚಾರಿಕೋತಿ** ಅನುಚಾರಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಭರಿಯಾ, ಸಹ ಅನುಚಾರಿಕಾಯ ಸಾನುಚಾರಿಕೋ, ತಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯ ಸಭರಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓದನಕುಮ್ಮಾಸನ್ತಿ** ಸುರಾಮಂಸತೋ ಅತಿರೇಕಂ ಓದನಮ್ಪಿ ಕುಮ್ಮಾಸಮ್ಪಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ। **ಯಸಾ ನಿಹೀನೋತಿ** ಯಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಂ ಪತ್ತೋ, ತತೋ ಪರಿಹೀನೋ ಹುತ್ವಾ। "ಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯ"ನ್ತಿ ಇಧ ಸತ್ತವತಪದಾತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಸತ್ತ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಚೇಲಪಾಥಿಕಪುತ್ತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೫. **ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋತಿ** ಪಾಥಿಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। **ಞಾಣವಾದೇನಾತಿ** ಞಾಣವಾದೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ಉಪಡ್ಢಪಥನ್ತಿ** ಯೋಜನಂ ಚೇ, ನೋ ಅನ್ತರೇ ಭವೇಯ್ಯ, ಗೋತಮೋ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ, ಅಹಂ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಅಡ್ಢಯೋಜನಾದೀಸು। ಏಕಪದವಾರಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಗಚ್ಛತೋ ಜಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗಚ್ಛತೋ ಪರಾಜಯೋತಿ। **ತೇ ತತ್ಥಾತಿ** ತೇ ಮಯಂ ತತ್ಥ ಸಮಾಗತಟ್ಠಾನೇ। **ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹನ್ತಿ** ತತೋ ತತೋ ದಿಗುಣಂ ದಿಗುಣಂ ಅಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ "ಉತ್ತಮಪುರಿಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಸಕ್ಕುಣನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಾಸಂಸೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। ನಗರವಾಸಿನೋಪಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ಏವಂ ನ ಗಜ್ಜತಿ, ಅದ್ಧಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಅರಹಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಂ ಸಕ್ಕಾರಮಕಂಸು।

೧೬. **ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** "ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಕಿರ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ ಹೀನದಸ್ಸನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ।

ಸೋ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ "ತುಮ್ಹೇ ಕಿರ ಏವರೂಪಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇಥಾ"ತಿ? "ಆಮ, ಕಥೇಮಾ"ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ "ಮಾ ಭಾಯಿತ್ಥ ವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಏವಂ ವದಥ, ಅಹಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ತಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ವಿಜಾನಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಕಥೇತ್ವಾ ಭಯಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಅಞ್ಞತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಮಾ ಭಾಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ತಂ ಅಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ। **ತಂ ವಾಚನ್ತಿಆದೀಸು** "ಅಹಂ ಅಬುದ್ಧೋವ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋಮ್ಹೀತಿ ವಿಚರಿಂ, ಅಭೂತಂ ಮೇ ಕಥಿತಂ ನಾಹಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವದನ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಪಜಹತಿ

ನಾಮ। ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯಮಾನೋ “ಅಹಂ ‘ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಬುದ್ಧೋವ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋಮ್ಹೀ’ತಿ ವಿಚರಿಂ, ಇತೋ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ನಾಹಂ ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಜಹತಿ ನಾಮ। “ಅಹಂ ‘ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಬುದ್ಧೋವ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋಮ್ಹೀ’ತಿ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಂ, ಇತೋ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಇಮಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಜಹಾಮೀ”ತಿ ಪಜಹನ್ತೋ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಪನ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಪತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಗೀವತೋ ಪತೇಯ್ಯ, ಸತ್ತಧಾ ವಾ ಪನ ಫಲೇಯ್ಯ।

೧೭. **ರಕ್ಖತೇತ**ನ್ತಿ ರಕ್ಖತು ಏತಂ। **ಏಕಂಸೇನಾ**ತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ। **ಓಧಾರಿತಾ**ತಿ ಭಾಸಿತಾ। **ಅಚೇಲೋ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ**ತಿ ಏವಂ ಏಕಂಸೇನ ಭಗವತೋ ವಾಚಾಯ ಓಧಾರಿತಾಯ ಸಚೇ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ। **ವಿರೂಪರೂಪೇನಾ**ತಿ ವಿಗತರೂಪೇನ ವಿಗಚ್ಛಿತಸಭಾವೇನ ರೂಪೇನ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಂ ಪಹಾಯ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನ ಕಾಯೇನ। ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿವಸೇನ ವಾ ವಿವಿಧರೂಪೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ತದಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮುಸಾ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಭಗವತೋ ತಂ ವಚನಂ ಮುಸಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ಕಿರ ಏತಂ ನ ಅಞ್ಞೇನ ಭಗವಾ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಹಿತಪುಬ್ಬೋತಿ।

೧೮. **ದ್ವಯಗಾಮಿನೀ**ತಿ ಸರೂಪೇನ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ, ಅತ್ಥೇನ ನತ್ಥಿಭಾವನ್ತಿ ಏವಂ ದ್ವಯಗಾಮಿನೀ। ಅಲಿಕತುಚ್ಛನಿಪ್ಫಲವಾಚಾಯ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

೧೯. **ಅಜಿತೋಪಿ ನಾಮ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಸೇನಾಪತೀ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು “ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಸೇನಾಪತೀ”ತಿ? ಸೋ ಆಹ - “ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ”ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಆಹ “ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೇನಾಪತಿ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಚನಮಕತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಾದಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋಮ್ಹೀ”ತಿ ಪರೋದಿತ್ವಾಗತಿ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವದತಿ? ಅಭಾವಾ। ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋಪಿ ಹಿಸ್ಸ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾ ಅವತ್ವಾ “ದಿವಾವಿಹಾರಾಯಾ”ತಿ ಆಹ।

ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦. **ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ**ತಿ ಗಹಪತಿ ಮಹಾಸಾಲಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಮಹಾಧನಧಞ್ಞನಿಚಯೋ, ತಸ್ಮಾ “ನೇಚಯಿಕಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಹಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಅಪರಿಮಾಣಗಣನಾ। ಏವಂ ಮಹತಿಂ ಕಿರ ಪರಿಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಅಞ್ಞೋ ಸನ್ನಿಪಾತೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನೇವ ಭಗವಾ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿ।

೨೧. **ಭಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಂ। **ಛಮ್ಭಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಕಲಸರೀರಚಲನಂ। **ಲೋಮಹಂಸೋ**ತಿ ಲೋಮಾನಂ ಉದ್ಧಗ್ಗಭಾವೋ। ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಹಂ ಅತಿಮಹನ್ತಂ ಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ, ಮಯ್ಹಂ ಖೋ ಪನಬ್ಭನ್ತರೇ ಅರಹತ್ತಂ ವಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಹೇತು ವಾ ನತ್ಥಿ, ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ‘ತ್ವಂ ದಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಮಜಾನಿತ್ವಾ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಮಲ್ಲೋ ಹುತ್ವಾ ಗಜ್ಜಸೀ’ತಿ ಕಟ್ಠಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ವಿಹೇಠೇಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸನ್ನಿಪಾತಞ್ಚೇವ ತೇನ ಭಗವತೋ ಚ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಯಂ ವಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ವಾ ಲೋಮಹಂಸೋ ವಾ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ತತೋ ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಕಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪನ ದೂರಂ ಅಡ್ಢಯೋಜನನ್ತರಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ತತ್ಥಾಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಅಲಭಮಾನೋ ಅನ್ತನ್ತೇನ ಆವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಆರಾಮಪಚ್ಚನ್ತೇ ಏಕಂ ಗಹನಟ್ಠಾನಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸಚೇ ಅಯಂ ಬಾಲೋ ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಕಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ

ಇಧಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮಾ ನಸ್ಸತು ಬಾಲೋ"ತಿ "ನಿಸಿನ್ನಪಾಸಾಣಫಲಕಂ ತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಅಲ್ಲೀನಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಹ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ತಂ ತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಅಲ್ಲೀಯಿ। ಸೋ ಮಹಾಅದ್ದುಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ ವಿಯ ಛಿನ್ನಪಾದೋ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ।

ಅಸ್ಸೋಸೀತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾ ಪರಿಸಾ ತಸ್ಸ ಅನುಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಇತ್ವಾ ಆಗತೇನ ಅಞ್ಞತರೇನ ಪುರಿಸೇನ "ತುಮ್ಹೇ ಕಂ ಪರಿಯೇಸಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತನ್ತಿ। ಸೋ "ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಕಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತವಚನೇನ ಅಸ್ಸೋಸಿ।

೧೧. **ಸಂಸಪ್ಪತೀತಿ** ಓಸೀದತಿ। ತತ್ಥೇವ ಸಞ್ಚರತಿ। **ಪಾವಳಾ** ವುಚ್ಚತಿ ಆನಿಸದಟ್ಠಿಕಾ।

೧೨. **ಪರಾಭೂತರೂಪೋತಿ** ಪರಾಜಿತರೂಪೋ, ವಿನಟ್ಠರೂಪೋ ವಾ।

೧೫. **ಗೋಯುಗೇಹೀತಿ** ಗೋಯುತ್ತೇಹಿ ಸತಮತ್ತೇಹಿ ವಾ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇಹಿ ವಾ ಯುಗೇಹಿ। **ಆವಿಞ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾತಿ** ಆಕಡ್ಢೇಯ್ಯಾಮ। **ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಛಿನ್ದೇಯ್ಯುಂ। ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವಾ ಬನ್ಧಟ್ಠಾನೇ ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ।

೧೬. **ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀತಿ** ದಾರುಪತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸೀ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏತದಹೋಸಿ "ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ 'ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಆಸನಾಪಿ ನ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ಆಹ। ಹನ್ದಾಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ತಂ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಾಪೇಮಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಾಜಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

೧೭. **ಸೀಹಸ್ಸಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಹಾ ತಿಣಸೀಹೋ ಚ ಕಾಳಸೀಹೋ ಚ ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ ಚ ಕೇಸರಸೀಹೋ ಚ। ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಸೀಹಾನಂ ಕೇಸರಸೀಹೋ ಅಗ್ಗತಂ ಗತೋ, ಸೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಮಿಗರಞ್ಞೋತಿ** ಸಬ್ಬಚತುಪ್ಪದಾನಂ ರಞ್ಞೋ। **ಆಸಯನ್ತಿ** ನಿವಾಸಂ। **ಸೀಹನಾದನ್ತಿ** ಅಭೀತನಾದಂ। **ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ। **ವರಂ ವರನ್ತಿ** ಉತ್ತಮುತ್ತಮಂ, ಥೂಲಂ ಥೂಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುದುಮಂಸಾನೀತಿ** ಮುದೂನಿ ಮಂಸಾನಿ । "ಮಧುಮಂಸಾನೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಮಧುರಮಂಸಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಝುಪೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। **ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾತಿ** ಯೇ ದುಬ್ಬಲಾ ಪಾಣಾ, ತೇ ಪಲಾಯನ್ತೂತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೂರಭಾವಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೇನ ಕಾರುಞ್ಞೇನ ನದಿತ್ವಾ।

೧೮. **ವಿಘಾಸಸಂವಡ್ಢೋತಿ** ವಿಘಾಸೇನ ಸಂವಡ್ಢೋ, ವಿಘಾಸಂ ಭಕ್ಖಿತಾ ತಿರಿತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತೋ। **ದಿತ್ತೋತಿ** ದಪ್ಪಿತೋ ಥೂಲಸರೀರೋ। **ಬಲವಾತಿ** ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಏತದಹೋಸೀತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಅಹೋಸಿ? ಅಸ್ಮಿಮಾನದೋಸೇನ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ಸೋ ಸೀಹೋ ಗೋಚರತೋ ನಿವತ್ತಮಾನೋ ತಂ ಸಿಙ್ಗಾಲಂ ಭಯೇನ ಪಲಾಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಕಾರುಞ್ಞಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ "ವಯಸ, ಮಾ ಭಾಯಿ, ತಿಟ್ಠ ಕೋ ನಾಮ ತ್ವ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಜಮ್ಬುಕೋ ನಾಮಾಹಂ ಸಾಮೀತಿ। ವಯಸ, ಜಮ್ಬುಕ, ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸೋ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಸೀಹೋ ಗೋಚರತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಹನ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಮಂಸಖಣ್ಡಂ ಆಹರತಿ। ಸೋ ತಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇ ವಸತಿ। ಸೋ ಕತಿಪಾಹಚ್ಚಯೇನೇವ ಥೂಲಸರೀರೋ ಮಹಾಖನ್ಧೋ ಜಾತೋ। ಅಥ ನಂ ಸೀಹೋ ಅವೋಚ - "ವಯಸ, ಜಮ್ಬುಕ, ಮಮ ವಿಜಮ್ಭನಕಾಲೇ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ 'ವಿರೋಚ ಸಾಮೀ'ತಿ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ। ಸಕ್ಕೋಮಿ ಸಾಮೀತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ವಿಜಮ್ಭನಕಾಲೇ ತಥಾ ಕರೋತಿ । ತೇನ ಸೀಹಸ್ಸ ಅತಿರೇಕೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ಹೋತಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಉದಕಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಅತ್ತನೋ ಥೂಲಸರೀರತಞ್ಚೇವ ಮಹಾಖನ್ಧತಞ್ಚ। ದಿಸ್ವಾ 'ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋಸ್ಮೀ'ತಿ ಮನಂ ಅಕತ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಸೀಹೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಿ। ತತೋ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಏತದವೋಚ - "ವಯಸ, ಜಮ್ಬುಕ, ಯುತ್ತಂ ನಾಮ ತವ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಪರಸ್ಸ

ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಂ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಪುರಿಸೋ ನ ಹೋಸಿ, ಸೀಹಸ್ಸಾಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ದಾಠಾ ದ್ವೇ ಕಣ್ಣಾ ಏಕಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ, ತವಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಥೇವ, ಕೇವಲಂ ತವ ಕೇಸರಭಾರಮತ್ತಮೇವ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಚಿನ್ತಯತೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ವಡ್ಢಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇನ ಅಸ್ಮಿಮಾನದೋಸೇನ ಏತಂ "ಕೋ ಚಾಹ"ನ್ತಿಆದಿ ಮಞ್ಞಿತಮಹೋಸಿ। ತತ್ಥ **ಕೋ ಚಾಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಕೋ, ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಕೋ, ನ ಮೇ ಞಾತಿ, ನ ಸಾಮಿಕೋ, ಕಿಮಹಂ ತಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೋಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂಯೇವಾತಿ** ಸಿಙ್ಗಾಲರವಮೇವ। **ಭೇರಣ್ಡಕಂಯೇವಾತಿ** ಅಪ್ಪಿಯಅಮನಾಪಸದ್ದಮೇವ। **ಕೇ ಚ ಛವೇ ಸಿಙ್ಗಾಲೇತಿ** ಕೋ ಚ ಲಾಮಕೋ ಸಿಙ್ಗಾಲೋ। **ಕೇ ಪನ ಸೀಹನಾದೇತಿ** ಕೋ ಪನ ಸೀಹನಾದೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಚ ಸೀಹನಾದಸ್ಸ ಚ ಕೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸುಗತಾಪದಾನೇಸೂತಿ** ಸುಗತಲಕ್ಖಣೇಸು। ಸುಗತಸ್ಸ ಸಾಸನಸಮ್ಭೂತಾಸು ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು। ಕಥಂ ಪನೇಸ ತತ್ಥ ಜೀವತಿ? ಏತಸ್ಸ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದದಮಾನಾ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಮಾತಿ ದೇನ್ತಿ, ತೇನ ಏಸ ಅಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಯಾಮಿತಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಸುಗತಾಪದಾನೇಸು ಜೀವತಿ ನಾಮ। **ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನೀತಿ** ತೇಸಂ ಕಿರ ಭೋಜನಾನಿ ದದಮಾನಾ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಞ್ಚ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅವಸೇಸಂ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ದೇನ್ತಿ। ಏವಮೇಸ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜತಿ ನಾಮ। **ತಥಾಗತೇತಿ** ತಥಾಗತಂ ಅರಹನ್ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಘಟ್ಟಯಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ "ತಥಾಗತೇ"ತಿಆದೀನಿ ಉಪಯೋಗಬಹುವಚನಾನೇವ। **ಆಸಾದೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಬಹುವಚನಮೇವ ಏಕವಚನಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ। **ಆಸಾದನಾತಿ** ಅಹಂ ಬುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಘಟ್ಟನಾ।

೧೯. **ಸಮೇಕ್ಖಿಯಾನಾತಿ** ಸಮೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ಮಞ್ಞಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮಞ್ಞೀತಿ** ಪುನ ಅಮಞ್ಞಿತ್ಥ **ಕೋತ್ಥೂತಿ** ಸಿಙ್ಗಾಲೋ।

೨೦. **ಅತ್ತಾನಂ ವಿಘಾಸೇ ಸಮೇಕ್ಖಿಯಾತಿ** ಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠೋದಕೇ ಥೂಲಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಯಾವ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಯಾವ ಅಹಂ ಸೀಹವಿಘಾಸಸಂವಡ್ಢಿತಕೋ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋತಿ ಏವಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಬ್ಯಗ್ಘೋತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಸೀಹೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಸೀಹೇನ ವಾ ಸಮಾನಬಲೋ ಬ್ಯಗ್ಘೋಯೇವ ಅಹನ್ತಿ ಮಞ್ಞತಿ।

೨೧. **ಭುತ್ವಾನ ಭೇಕೇತಿ** ಆವಾಟಮಣ್ಡೂಕೇ ಖಾದಿತ್ವಾ। **ಖಲಮೂಸಿಕಾಯೋತಿ** ಖಲೇಸು ಮೂಸಿಕಾಯೋ ಚ ಖಾದಿತ್ವಾ। **ಕಟಸೀಸು ಖಿತ್ತಾನಿ ಚ ಕೋಣಪಾನೀತಿ** ಸುಸಾನೇಸು ಛಡ್ಡಿತಕುಣಪಾನಿ ಚ ಖಾದಿತ್ವಾ। **ಮಹಾವನೇತಿ** ಮಹನ್ತೇ ವನಸ್ಮಿಂ। **ಸುಞ್ಞವನೇತಿ** ತುಚ್ಛವನೇ। **ವಿವಡ್ಢೋತಿ** ವಡ್ಢಿತೋ। **ತಥೇವ ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಅನದೀತಿ** ಏವಂ ಸಂವಡ್ಢೋಪಿ ಮಿಗರಾಜಾಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಞ್ಞಿತ್ವಾಪಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ದುಬ್ಬಲಸಿಙ್ಗಾಲಕಾಲೇ, ತಥೇವ ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾಲರವಂಯೇವ ಅರವೀತಿ । ಇಮಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ಭೇಕಾದೀನಿ ಭುತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತಸಿಙ್ಗಾಲೋ ವಿಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಗಿದ್ಧೋ ತ್ವನ್ತಿ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಮೇವ ಘಟ್ಟೇಸಿ।

ನಾಗೇಹೀತಿ ಹತ್ಥೀಹಿ। **ಮಹಾಬನ್ಧನಾತಿ** ಮಹತಾ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಾ ಮೋಚೇತ್ವಾ। **ಮಹಾವಿದುಗ್ಗಾತಿ** ಮಹಾವಿದುಗ್ಗಂ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ। ತತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಥಲೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ।

ಅಗ್ಗಞ್ಞಪಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಇತಿ "ಭಗವಾ ಏತ್ತಕೇನ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ನ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹ**ನ್ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಚರಿಯವಂಸಞ್ಚ। **ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮೀತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಮೇವ, ತಞ್ಚ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಜಾನಾಮಿ। ತತೋ ಚ ಉತ್ತರಿತರಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾ ಪಜಾನಾಮಿ। **ತಞ್ಚ ಪಜಾನಂ ನ ಪರಾಮಸಾಮೀತಿ** ತಞ್ಚ ಪಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅಹಂ ಇದಂ ನಾಮ ಪಜಾನಾಮೀತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನವಸೇನ ನ ಪರಾಮಸಾಮಿ। ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪರಾಮಾಸೋತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ನಿಬ್ಬುತಿ ವಿದಿತಾತಿ** ಅತ್ತನಾಯೇವ ಅತ್ತನಿ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿದಿತಂ।

ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋತಿ ಯಂ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಾನನ್ತೋ ತಥಾಗತೋ। **ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ** ಅವಿದಿತನಿಬ್ಬಾನಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ವಿಯ ಅನಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಸನಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ।

೩೭. ಇದಾನಿ ಯಂ ತಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸನ್ತಿ ಭಗ್ಗವಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಸ್ಸರಕುತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಕತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕತಂ, ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ರಹ್ಮಾ ಏವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಆಧಿಪಚ್ಚಭಾವೇನ ಇಸ್ಸರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಆಚರಿಯಭಾವಂ ಆಚರಿಯವಾದಂ। ತತ್ಥ ಆಚರಿಯವಾದೋ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ। ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪನ ಏತ್ಥ ದೇಸಿತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಸೋ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ತ್ವೇವ ವುತ್ತೋ। **ಕಥಂ ವಿಹಿತಕ**ನ್ತಿ ಕೇನ ವಿಹಿತಂ ಕಿನ್ತಿ ವಿಹಿತಂ। ಸೇಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೧. **ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕ**ನ್ತಿ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಮೂಲಂ।

೪೭. **ಅಸತಾತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇನ, ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತುಚ್ಛಾತಿ** ತುಚ್ಛೇನ ಅನ್ತೋಸಾರವಿರಹಿತೇನ। **ಮುಸಾತಿ** ಮುಸಾವಾದೇನ। **ಅಭೂತೇನಾತಿ** ಭೂತತ್ಥವಿರಹಿತೇನ। **ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ** ಅಭಿಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ। **ವಿಪರೀತೋತಿ** ವಿಪರೀತಸಞ್ಞೋ ವಿಪರೀತಚಿತ್ತೋ। **ಭಿಕ್ಖವೋ ಚಾತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋಯೇವ, ಯೇ ಚ ಅಸ್ಸ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ವಿಪರೀತಾ। ಅಥ ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಪರೀತೋತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವಣ್ಣಕಸಿಣಂ। **ಅಸುಭನ್ತ್ವೇವಾತಿ** ಸುಭಞ್ಚ ಅಸುಭಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಅಸುಭನ್ತಿ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಸುಭನ್ತ್ವೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ** ಸುಭನ್ತಿ ಏವ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಜಾನಾತಿ, ನ ಅಸುಭಂ। **ಭಿಕ್ಖವೋ ಚಾತಿ** ಯೇ ತೇ ಏವಂ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖವೋ ಚ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಣಾ ವಿಪರೀತಾ। **ಪಹೋತೀತಿ** ಸಮತ್ಥೋ ಪಟಿಬಲೋ।

೪೮. **ದುಕ್ಕರಂ ಖೋತಿ** ಅಯಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯದಿದಂ "ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಂ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ ಕೋಹಞ್ಞೇನ ಆಹ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಯ್ಹಂ ಏತ್ತಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ತಮಹಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಮಯಾ ಏತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಪಟಿಪನ್ನಸದಿಸೇನ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ತತೋ ಸೋ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ ಕೋಹಞ್ಞೇನ ಏವಮಾಹ। ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ಮಮ್ಮಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ವಿಯ "ದುಕ್ಕರಂ ಖೋ ಏತಂ, ಭಗ್ಗವ ತಯಾ ಅಞ್ಞದಿಟ್ಠಿಕೇನಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಸಾಧುಕಮನುರಕ್ಖಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಅನುರಕ್ಖ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಪಸಾದಮತ್ತಾನುರಕ್ಖಣೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ನಿಯೋಜೇಸಿ। ಸೋಪಿ ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ನಾಸಕ್ಖಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಕಾತುಂ। ದೇಸನಾ ಪನಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ವಾಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪಾಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಬ್ಬಾಜಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೪೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ** ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇತಿ** ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸನ್ತಕೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ। **ಸನ್ಧಾನೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಅಯಂ ಪನ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾಸಕಸತಾನಂ ಅಗ್ಗಪುರಿಸೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಭಗವತಾ ಮಹಾಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಏವಂ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ -

> "ಛಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ತಥಾಗತೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಇರಿಯತಿ। ಕತಮೇಹಿ ಛಹಿ? ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಅರಿಯೇನ ಸೀಲೇನ ಅರಿಯೇನ ಞಾಣೇನ ಅರಿಯಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ತಥಾಗತೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಇರಿಯತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೨೦-೧೨೮)।

ಸೋ ಪಾತೋಯೇವ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿಹಾರಂ ಗತೇಸು ಘರೇ ಖುದ್ದಕಮಹಲ್ಲಕಾನಂ ದಾರಕಾನಂ ಸದ್ದೇನ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ "ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ**। ತತ್ಥ **ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾತಿ** ದಿವಸಸ್ಸ ದಿವಾ ನಾಮ ಮಜ್ಝನ್ಹಾತಿಕ್ಕಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸಸ್ಸಾಪಿ ದಿವಾಭೂತೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋತಿ** ತತೋ ತತೋ ರೂಪಾದಿಗೋಚರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಸಂಹರಿತ್ವಾ ನಿಲೀನೋ ಝಾನರತಿಸೇವನಾವಸೇನ ಏಕೀಭಾವಂ ಗತೋ। **ಮನೋಭಾವನೀಯಾನನ್ತಿ** ಮನವಡ್ಢಕಾನಂ। ಯೇ ಚ ಆವಜ್ಜತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿನೀವರಣಂ ಹೋತಿ ಉನ್ನಮತಿ ವಡ್ಢತಿ।

೫೦. ಉನ್ನಾದಿನಿಯಾತಿಆದೀನಿ ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೫೧. ಯಾವತಾತಿ ಯತ್ತಕಾ। **ಅಯಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋತಿ** ಅಯಂ ತೇಸಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಏಕೋ ಸಾವಕೋ, ಭಗವತೋ ಕಿರ ಸಾವಕಾ ಗಿಹಿಅನಾಗಾಮಿನೋಯೇವ ಪಞ್ಚಸತಾ ರಾಜಗಹೇ ಪಟಿವಸನ್ತಿ। ಯೇಸಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಉಪಾಸಕಸತಾನಿ ಪರಿವಾರಾ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಯಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ"ತಿ ಆಹ। **ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮಾತಿ** ತಸ್ಸ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಆಹ। ಪತ್ಥನಾಕಾರಣಂ ಪನ ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೫೨. ಏತದವೋಚಾತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇಯೇವ ತೇಸಂ ಕಥಾಯ ಸುತತ್ತಾ ಏತಂ **ಅಞ್ಞಥಾ ಖೋ ಇಮೇ**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾತಿ** ದಸ್ಸನೇನಪಿ ಆಕಪ್ಪೇನಪಿ ಕುತ್ತೇನಪಿ ಆಚಾರೇನಪಿ ವಿಹಾರೇನಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇನಪಿ ಅಞ್ಞೇ ತಿತ್ಥಿಯಾತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ। **ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮಾತಿ** ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ರಾಸಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ। **ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನೀತಿ** ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ಮುತ್ತಾನಿ ದೂರಸೇನಾಸನಾನಿ। **ಪನ್ತಾನೀತಿ** ದೂರತರಾನಿ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರವಿರಹಿತಾನಿ। **ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನೀತಿ** ವಿಹಾರೂಪಚಾರೇನ ಗಚ್ಛತೋ ಅದ್ಧಿಕಜನಸ್ಸಪಿ ಸದ್ದೇನ ಮನ್ದಸದ್ದಾನಿ। **ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನೀತಿ** ಅವಿಭಾವಿತತ್ಥೇನ ನಿಗ್ಘೋಸೇನ ಮನ್ದನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ। **ವಿಜನವಾತಾನೀತಿ** ಅನ್ತೋಸಞ್ಚಾರಿನೋ ಜನಸ್ಸ ವಾತೇನ ವಿಗತವಾತಾನಿ। **ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನೀತಿ** ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರಹಸ್ಸಕರಣಸ್ಸ ಯುತ್ತಾನಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನೀತಿ ಏಕೀಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾನಿ। ಇತಿ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ "ಅಹೋ ಮಮ ಸತ್ಥಾ ಯೋ ಏವರೂಪಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತೀ"ತಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ।

೫೩. ಏವಂ ವುತ್ತೇತಿ ಏವಂ ಸನ್ಧಾನೇನ ಗಹಪತಿನಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇನ್ತೇನ ವುತ್ತೇ। ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅಯಂ ಗಹಪತಿ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥಾರಂಯೇವ ಥೋಮೇತೀತಿ ಉಕ್ಕಂಸತಿ, ಅಮ್ಹೇ ಪನ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕೋಪಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಾತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸನ್ಧಾನಂ ಗಹಪತಿಂ ಏತದವೋಚ।

ಯಗ್ಘೇತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಜಾನೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಬುಜ್ಝೇಯ್ಯಾಸಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಕೇನ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪತೀ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಕೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಲ್ಲಪತಿ ವದತಿ ಭಾಸತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಯದಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಲ್ಲಾಪಕಾರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಯದಿ ವಾ ಕೋಚಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಸಲ್ಲಾಪತ್ಥಿಕೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ನ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಕೋಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಸ್ವಾಯಂ ಕೇನ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪತಿ, ಅಸಲ್ಲಪನ್ತೋ ಕಥಂ ಉನ್ನಾದೀ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಸಾಕಚ್ಛನ್ತಿ ಸಂಸನ್ದನಂ। **ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಪಚ್ಚುತ್ತರನಯೇನ ಞಾಣಬ್ಯತ್ತಭಾವಂ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರಹತಾ**ತಿ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇಸು ನಟ್ಠಾ, ಸಮಣೇನ ಹಿ ಗೋತಮೇನ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಗತಾ, ಸಾಪಿಸ್ಸ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇಸು ಏಕಕಸ್ಸ ನಿಸೀದತೋ ನಟ್ಠಾ। ಯದಿ ಪನ ಮಯಂ ವಿಯ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸೀದೇಯ್ಯ, ನಾಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ನಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪರಿಸಾವಚರೋ**ತಿ ಅವಿಸಾರದತ್ತಾ ಪರಿಸಂ ಓತರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನಾಲಂ ಸಲ್ಲಾಪಾಯಾ**ತಿ ನ ಸಮತ್ಥೋ ಸಲ್ಲಾಪಂ ಕಾತುಂ। **ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವಾ**ತಿ ಕೋಚಿ ಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಪಞ್ಹಾಭೀತೋ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಪನ್ತಸೇನಾಸನಾನಿ ಸೇವತಿ। **ಗೋಕಾಣಾ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಿಹತಾ ಕಾಣಗಾವೀ। ಸಾ ಕಿರ ಪರಿಯನ್ತಚಾರಿನೀ ಹೋತಿ, ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ। ಸಾ ಕಿರ ಕಾಣಕ್ಖಿಭಾವೇನ ವನನ್ತಾಭಿಮುಖೀಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಭವಿತುಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಪತ್ತೇನ ವಾ ಸಾಖಾಯ ವಾ ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ ಪಹಾರಸ್ಸ ಭಾಯತಿ। ಗುನ್ನಂ ಅಭಿಮುಖೀಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಭವಿತುಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸಿಙ್ಗೇನ ವಾ ಕಣ್ಣೇನ ವಾ ವಾಲೇನ ವಾ ಪಹಾರಸ್ಸ ಭಾಯತಿ। **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಸಂಸಾದೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ಏಕಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನೇನೇವ ಸಂಸಾದನಂ ವಿಸಾದಮಾಪನ್ನಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। **ತುಚ್ಛಕುಮ್ಭೀವ ನ**ನ್ತಿ ರಿತ್ತಘಟಂ ವಿಯ ನಂ। **ಓರೋಧೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ವಿನನ್ಧೇಯ್ಯಾಮ। ಪೂರಿತಘಟೋ ಹಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ನ ಸುವಿನನ್ಧನೀಯೋ ಹೋತಿ। ರಿತ್ತಕೋ ಯಥಾರುಚಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ವಿನನ್ಧಿತುಂ, ಏವಮೇವ ಹತಪಞ್ಞತಾಯ ರಿತ್ತಕುಮ್ಭಿಸದಿಸಂ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ವಾದವಿನನ್ಧನೇನ ಸಮನ್ತಾ ವಿನನ್ಧಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವದತಿ।

ಇತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸತ್ಥು ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ನಲಾಟಮಣ್ಡಲಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಅತ್ತನೋ ಬಲಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಂ ಜಾತಿಯಾ ಘಟ್ಟಯನ್ತೋ ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಕೇಸರಸೀಹಂ ಮಿಗರಾಜಾನಂ ಥಾಮೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ವಿಯ ಚ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ತುಚ್ಛಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ। ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಯಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅತಿ ವಿಯ ಗಜ್ಜತಿ, ಅವೀಚಿಫುಸನತ್ಥಾಯ ಪಾದಂ, ಭವಗ್ಗಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರಯನ್ತೋ ವಿಯ ನಿರತ್ಥಕಂ ವಾಯಮತಿ। ಸಚೇ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಇಮಂ ಠಾನಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಇಮಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಉಸ್ಸಿತಂ ಮಾನದ್ಧಜಂ ಠಾನಸೋವ ಓಪಾತೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

೫೪. ಭಗವಾಪಿ ತೇಸಂ ತಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಅಸ್ಸೋಸಿಯೇವ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಇಮಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪ"ನ್ತಿ।

ಸುಮಾಗಧಾಯಾತಿ ಸುಮಾಗಧಾ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ, ಯಸ್ಸಾ ತೀರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಪದುಮನಾಳನ್ತರೇಹಿ ಅಸುರಭವನಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ಅಸುರಸೇನಂ ಅದ್ದಸ। **ಮೋರನಿವಾಪೋ**ತಿ ನಿವಾಪೋ ವುಚ್ಚತಿ ಭತ್ತಂ, ಯತ್ಥ ಮೋರಾನಂ ಅಭಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿವಾಪೋ ದಿನ್ನೋ, ತಂ ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ**ತಿ ಅಙ್ಗಣಟ್ಠಾನೇ। **ಅಸ್ಸಾಸಪತ್ತಾ**ತಿ

ತುಟ್ಠಿಪತ್ತಾ ಸೋಮನಸ್ಸಪತ್ತಾ। **ಅಜ್ಝಾಸಯನ್ತಿ** ಉತ್ತಮನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ। **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಪುರಾಣಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಕೋ ನಾಮ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮೋ ಯೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಭೂತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮವಸೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತೀ"ತಿ।

ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾವಾದವಣ್ಣನಾ

೫೫. ವಿಪ್ಪಕತಾತಿ ಮಮಾಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಟ್ಠಿತಾ, ವ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಕಥೇಹಿ, ಅಹಮೇತಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಮೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ।

೫೬. ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋತಿ ಭಗವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಯಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಮಯಾ ಸಾವಕಾನಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಂ ತೇಹಿ ಪೂರೇತಬ್ಬಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಸಚಸ್ಸಾಹಂ ಆದಿತೋವ ತಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಕಥಿತಮ್ಪಿ ನಂ ನ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಪನ ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನವಾದೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಏತಸ್ಸೇವ ವಿಸಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಲದ್ಧಿಯಾ ನಿರತ್ಥಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇಮಿ। ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋ** ಏತನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಕೇ ಆಚರಿಯಕೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯವಾದೇ। **ಅಧಿಜೇಗುಚ್ಛೇತಿ** ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಭಾವೇ। **ಕಥಂ ಸನ್ತಾತಿ** ಕಥಂ ಭೂತಾ। **ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾತಿ** ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪಾಪವಿವಜ್ಜನಾ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಾ। **ಕಥಂ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ** ಕಥಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಾತಿ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೋ ನಾಮ।

೫೭. ಅಪ್ಪಸದ್ದೇ ಕತ್ವಾತಿ ನಿರವೇ ಅಪ್ಪಸದ್ದೇ ಕತ್ವಾ। ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏಕಂ ಪಞ್ಹಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇತಿ, ಸಲ್ಲಾಪಕಥಾಪಿಸ್ಸ ಅತಿಬಹುಕಾ ನತ್ಥಿ, ಇಮೇ ಪನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ ಚೇವ ಪಸಂಸನ್ತಿ ಚ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮೇ ನಿಸ್ಸದ್ದೇ ಕತ್ವಾ ಸಯಂ ಕಥೇಮೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಪ್ಪಸದ್ದೇ ಕತ್ವಾ"ತಿ। "ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛವಾದಾ"ತಿಆದೀಸು ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಂ ವದಾಮ, ಮನಸಾಪಿ ತಮೇವ ಸಾರತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಾಮ, ಕಾಯೇನಪಿಮ್ಹಾ ತಮೇವ ಅಲ್ಲೀನಾ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಣ್ಣನಾ

೫೮. ತಪಸ್ಸೀತಿ ತಪನಿಸ್ಸಿತಕೋ। "ಅಚೇಲಕೋ"ತಿಆದೀನಿ ಸೀಹನಾದೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೯೩) ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತೀತಿ** ಅಚೇಲಕಭಾವಾದಿಕಂ ತಪಂ ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯತಿ, ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತೀತಿ** ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಪೇ ಅತ್ಥೀತಿ ತುಟ್ಠಮನೋ ಹೋತಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ** ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾತಿ ಏವಂ ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಇದಞ್ಚ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ। ಸಾಸನಾವಚರೇನಾಪಿ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಧುತಙ್ಗೇನ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಧುತಙ್ಗಧರೋತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। **ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತೀತಿ** ದುವಿಧಸ್ಸಾಪೇತಸ್ಸ ತಪಸ್ಸಿನೋ ಅಯಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾಯಂ ತಪೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ವದಾಮಿ।

ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತೀತಿ "ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸತಿ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। **ಪರಂ ವಮ್ಭೇತೀತಿ** "ಅಯಂ ನ ಮಾದಿಸೋ"ತಿ ಪರಂ ಸಂಹಾರೇತಿ ಅವಕ್ಖಿಪತಿ।

ಮಜ್ಜತೀತಿ ಮಾನಮದಕರಣೇನ ಮಜ್ಜತಿ। **ಮುಚ್ಛತೀತಿ** ಮುಚ್ಛಿತೋ ಹೋತಿ ಗಧಿತೋ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ। **ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ** ಏತದೇವ ಸಾರನ್ತಿ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಧುತಙ್ಗಸುದ್ಧಿಕೋ ಹೋತಿ, ನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸುದ್ಧಿಕೋ।

ಧುತಙ್ಗಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ವಿಯ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಿ।

೫೯. **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಲಾಭಾ, ತೇಯೇವ ಸುಟ್ಠು ಕತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಾ ಸಕ್ಕಾರೋ, ವಣ್ಣಭಣನಂ ಸಿಲೋಕೋ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ**ತಿ ಅಚೇಲಕಾದಿಭಾವಂ ತೇರಸಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾಲಾಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪುರಿಮವಾರನಯೇನೇವ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ತಪಸ್ಸಿನೋ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೦. **ವೋದಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ದ್ವೇಭಾಗಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಕರೋತಿ। **ಖಮತೀ**ತಿ ರುಚ್ಚತಿ। **ನಕ್ಖಮತೀ**ತಿ ನ ರುಚ್ಚತಿ। **ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಪಜಹತೀ**ತಿ ಸತಣ್ಹೋ ಪಜಹತಿ। ಕಥಂ? ಪಾತೋವ ಖೀರಭತ್ತಂ ಭುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಂಸಭೋಜನಂ ಉಪನೇತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಇದಾನಿ ಏವರೂಪಂ ಕದಾ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ಸಚೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ಪಾತೋವ ಖೀರಭತ್ತಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಮ, ಕಿಂ ಮಯಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ಗಚ್ಛ ಭೋ, ತ್ವಮೇವ ಭುಞ್ಜಾ"ತಿ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ವಿಯ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಪಜಹತಿ। **ಗಧಿತೋ**ತಿ ಗೇಧಜಾತೋ। **ಮುಚ್ಛಿತೋ**ತಿ ಬಲವತಣ್ಹಾಯ ಮುಚ್ಛಿತೋ ಸಂಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ಹುತ್ವಾ। **ಅಜ್ಝೋಪನ್ನೋ**ತಿ ಆಮಿಸೇ ಅತಿಲಗ್ಗೋ, "ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಥ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಧಮ್ಮನಿಮನ್ತನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಮಹನ್ತೇ ಮಹನ್ತೇ ಕಬಳೇ ಕರೋತಿ। **ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವೀ**ತಿಆದೀನವಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಅನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಇಧ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾನಿಸ್ಸರಣಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪರಿಭೋಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನಿಕನ್ತಿಹೇತೂ**ತಿ ಲಾಭಾದೀಸು ತಣ್ಹಾಹೇತು।

೬೧. **ಸಂಭಕ್ಖೇತೀ**ತಿ ಸಂಖಾದತಿ। **ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ವಿಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಾ ಅಸನಿಯೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕಂ ಇಮಸ್ಸ ದನ್ತಕೂಟಂ ಮೂಲಬೀಜಾದೀಸು ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಸಂಭುಞ್ಜತಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ನಂ ಸಮಣಪ್ಪವಾದೇನ ಸಮಣೋತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಅಪಸಾದೇತಿ ಅವಕ್ಖಿಪತಿ। ಇದಂ ತಿತ್ಥಿಯವಸೇನ ಆಗತಂ। ಭಿಕ್ಖುವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಅಯಂ ಯೋಜನಾ, ಅತ್ತನಾ ಧುತಙ್ಗಧರೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅಞ್ಞಂ ಏವಂ ಅಪಸಾದೇತಿ "ಕಿಂ ಸಮಣಾ ನಾಮ ಇಮೇ ಸಮಣಮ್ಹಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಧುತಙ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಾದೀನಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಬಾಹುಲ್ಲಿಕಾ ವಿಚರನ್ತೀ"ತಿ। **ಲೂಖಾಜೀವಿ**ನ್ತಿ ಅಚೇಲಕಾದಿವಸೇನ ವಾ ಧುತಙ್ಗವಸೇನ ವಾ ಲೂಖಾಜೀವಿಂ। **ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಖೀಯನಲಕ್ಖಣಂ ಇಸ್ಸಂ, ಸಕ್ಕಾರಾದಿಕರಣಅಕ್ಖಮನಲಕ್ಖಣಂ ಮಚ್ಛರಿಯಞ್ಚ।

೬೨. **ಆಪಾಥಕನಿಸಾದೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಪಾಥೇ ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದತಿ। ಯತ್ಥ ತೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಠಿತೋ ವಗ್ಗುಲಿವತಂ ಚರತಿ, ಪಞ್ಚಾತಪಂ ತಪ್ಪತಿ, ಏಕಪಾದೇನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೂರಿಯಂ ನಮಸ್ಸತಿ। ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಸಮಾದಿನ್ನಧುತಙ್ಗೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಸಯಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಕ್ಖುಪಥೇ ತಪಂ ಕರೋತಿ, ಮಹಾಸಾಯನ್ಹೇಯೇವ ಚೀವರಕುಟಿಂ ಕರೋತಿ, ಸೂರಿಯೇ ಉಗ್ಗತೇ ಪಟಿಸಂಹರತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಘಣ್ಡಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮಂ ಓತರತಿ, ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಙ್ಗಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ।

ಅತ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಂ **ಅದಸ್ಸಯಮಾನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ದಸ್ಸಯಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ ತಪಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಮಮೇವ ತಪಸ್ಮಿಂ, ಪಚ್ಚತ್ತೇ ವಾ ಭುಮ್ಮಂ, ಇದಮ್ಪಿ ಮಮ ತಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಚೇಲಕೋ ಅತ್ಥಿ ಮುತ್ತಾಚಾರೋತಿಆದೀನಿ ಸುತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸ ತಪೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋತಿಆದೀನಿ ಭಣತಿ। ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪನ ಠಾನೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ಥೀತಿಆದೀನಿ ಸುತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸ ತಪೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋತಿಆದೀನಿ ಭಣತಿ।

ಕಿಞ್ಚಿದೇವಾತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ವಾ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸೇವತೀತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಏವಂ ಸೇವತಿ। **ಅಕ್ಖಮಮಾನಂ ಆಹ ಖಮತೀತಿ** ಅರುಚ್ಚಮಾನಂಯೇವ ರುಚ್ಚತಿ ಮೇತಿ ವದತಿ। ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಅತಿಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ವಜ್ಜಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಪರೇನ ಕತಂ ದುಕ್ಕಟಮತ್ತಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನುಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಅನುಮೋದಿತಬ್ಬಂ।

೬೩. **ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀತಿ** ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೇನ ಕೋಧೇನ, ವೇರಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇನ ಉಪನಾಹೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಕ್ಖೀ ಹೋತಿ ಪಳಾಸೀತಿ** ಪರಗುಣಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣೇನ ಮಕ್ಖೇನ, ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಳಾಸೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಇಸ್ಸುಕೀ ಹೋತಿ ಮಚ್ಛರೀತಿ ಪರಸಕ್ಕಾರಾದೀಸು ಉಸೂಯನಲಕ್ಖಣಾಯ ಇಸ್ಸಾಯ, ಆವಾಸಕುಲಲಾಭವಣ್ಣಧಮ್ಮೇಸು ಮಚ್ಛರಾಯನಲಕ್ಖಣೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಮಚ್ಛೇರೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಸಠೋ ಹೋತಿ ಮಾಯಾವೀತಿ** ಕೇರಾಟಿಕಲಕ್ಖಣೇನ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ, ಕತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾಯ ಮಾಯಾಯ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಅತಿಮಾನೀತಿ** ನಿಸ್ಸಿನೇಹನಿಕ್ಕರುಣಥದ್ಧಲಕ್ಖಣೇನ ಥಮ್ಭೇನ, ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞನಲಕ್ಖಣೇನ ಅತಿಮಾನೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತೀತಿ** ಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನಪತ್ಥನಲಕ್ಖಣಾಯ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಪಾಪಿಕಾನನ್ತಿ** ತಾಸಂಯೇವ ಲಾಮಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾನಂ ವಸಂ ಗತೋ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋತಿ** ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಅಯಾಥಾವದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪೇತೋ। **ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯಾತಿ** ಸಾಯೇವ ದಿಟ್ಠಿ ಉಚ್ಛೇದನ್ತಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ "ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀತಿ**ಆದೀಸು ಸಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಮೇವ ಪರಾಮಸತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ**। ಆಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ದಳ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಂ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ**। ಅರಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುನ್ತಿ **ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ**। **ಯದಿಮೇತಿ** ಯದಿ ಇಮೇ।

ಪರಿಸುದ್ಧಪಪಟಿಕಪ್ಪತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೪. **ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀತಿ** ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಗಹಿತಲದ್ಧಿಂ ತೇಸಂ ರಕ್ಖಿತಂ ತಪಂ ಸಬ್ಬಮೇವ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಪಾಳಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದೇಸನಮಾರಭನ್ತೋ **ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ನ ಅತ್ತಮನೋ"ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತವಿಪಕ್ಖವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಚ ಲೂಖತಪಸ್ಸಿನೋ ಚೇವ ಧುತಙ್ಗಧರಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಸೋ ತೇನ ನ ಅತ್ತಮನತಾ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾರಣೇನ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ, ಉತ್ತರಿ ವಾಯಮಮಾನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸುದ್ಧಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೬೬. **ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇತಿ** ಭನ್ತೇ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏಕಂಸೇನೇವ ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನವಾದೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅನುಜಾನಾತಿ। ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಅಗ್ಗಭಾವಂ ವಾ ಸಾರಭಾವಂ ವಾ ಅಜಾನನ್ತೋ **ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾತಿ** ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಭಾವಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ **ನ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ । **ಪಪಟಿಕಪ್ಪತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ** ಸಾರವತೋ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾರಂ ಫೇಗ್ಗುಂ ತಚಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬಹಿಪಪಟಿಕಸದಿಸಾ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧತಚಪ್ಪತ್ತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೦. **ಅಗ್ಗಂ ಪಾಪೇತೂತಿ** ದೇಸನಾವಸೇನ ಅಗ್ಗಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದೇಸೇತು, ಸಾರಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದೇಸೇತೂತಿ ದಸಬಲಂ ಯಾಚತಿ। **ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಸಂವರೇನ ಪಿಹಿತೋ। **ನ ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತೇತೀತಿ** ಪಾಣಂ ನ ಹನತಿ।

ನ ಭಾವಿತಮಾಸೀಸತೀತಿ ಭಾವಿತಂ ನಾಮ ತೇಸಂ ಸಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ, ತೇ ನ ಆಸೀಸತಿ ನ ಸೇವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅದುಂ ಚಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ಏತಞ್ಚಸ್ಸ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ "ಸೋ ಅಭಿಹರತೀ"ತಿಆದಿಲಕ್ಖಣಂ। **ತಪಸ್ಸಿತಾಯಾತಿ** ತಪಸ್ಸಿಭಾವೇನ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸೋ ಅಭಿಹರತೀತಿ** ಸೋ ತಂ ಸೀಲಂ ಅಭಿಹರತಿ, ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢೇತಿ। ಸೀಲಂ ಮೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ತಪೋ ಆರದ್ಧೋ, ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ನೋ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತೀತಿ** ಹೀನಾಯ ಗಿಹಿಭಾವತ್ಥಾಯ ನ ಆವತ್ತತಿ। ಸೀಲತೋ ಉತ್ತರಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿಯೇವ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ। "ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೧೬) ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ। "ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನಾ"ತಿಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಣ್ಣಿತಾನಿ। **ತಚಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ಪಪಟಿಕತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ತಚಂ ಪತ್ತಾ। **ಫೇಗ್ಗುಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ತಚತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಫೇಗ್ಗುಂ ಪತ್ತಾ, ಫೇಗ್ಗುಸದಿಸಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೪. "ಏತ್ತಾವತಾ, ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ"ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಸೇನಾಹ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಞ್ಹಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾಖಾಪಲಾಸಸದಿಸೋ। ಪಞ್ಚಸೀಲಮತ್ತಕಂ ಪಪಟಿಕಸದಿಸಂ। ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಮತ್ತಂ ತಚಸದಿಸಂ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಾವಸಾನಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಫೇಗ್ಗುಸದಿಸಾ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ಪನೇತೇ ಅರಹತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ತಂ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾರಸದಿಸಂ। ಸಾಸನೇ ಪನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಸಾಖಾಪಲಾಸಸದಿಸೋ। ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ ಪಪಟಿಕಸದಿಸಾ। ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ತಚಸದಿಸಾ। ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾ ಫೇಗ್ಗುಸದಿಸಾ। ಮಗ್ಗಫಲಂ ಸಾರೋ। ಇತಿ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನಂ ಓನತವಿನತಫಲಭಾರಭರಿತರುಕ್ಖೂಪಮಾಯ ಉಪಮಿತಂ। ಸೋ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ತತೋ ತಚಸಾರಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಉತ್ತರಿತರಞ್ಚೇವ ಪಣೀತತರಞ್ಚ, ತಂ ತುವಂ ಕದಾ ಜಾನಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ತನೋದೇಸನಾಯ ವಿಸೇಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಇತಿ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧಾ"ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ । **ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾತಿ** ತೇ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಾ ತಿಂಸಸತಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ। **ಏತ್ಥ ಮಯಂ ಅನಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಚೇಲಕಪಾಳಿಆದೀಸು, ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಚೇಲಕಪಾಳಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ , ಕುತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಾದೀನಿ। ಚಾತುಯಾಮಸಂವರೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಅರಞ್ಞವಾಸಾದೀನಿ। ಅರಞ್ಞವಾಸೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಾದೀನಿ। ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾದೀನಿ। ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀನಿ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು। ಏತ್ಥ ಮಯಂ ಸಆಚರಿಯಕಾ ನಟ್ಠಾ"ತಿ। **ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಉತ್ತರಿತರನ್ತಿ** ಇತೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾಧಿಗಮತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಞ್ಞಂ ಉತ್ತರಿತರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಮಯಂ ಸುತಿವಸೇನಾಪಿ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸಪಜ್ಝಾಯನವಣ್ಣನಾ

೭೫. **ಅಥ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕನ್ತಿ** ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಚ ನಿಗ್ರೋಧೇನ ಭಗವತೋ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಕಕ್ಖಳಂ ದುರಾಸದವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಾನಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಸೋತುಕಾಮೋ ಜಾತೋ, ಕಾಲೋ ದಾನಿ ಮೇ ಇಮಸ್ಸ ಮಾನದ್ಧಜಂ ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತು"ನ್ತಿ। ಅಥ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ। ಅಪರಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಅಯಂ ಮಯಿ ಅಕಥೇನ್ತೇ ಸತ್ಥಾರಂ ನ ಖಮಾಪೇಸ್ಸತಿ, ತದಸ್ಸ ಅನಾಗತೇ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಾ ಪನ ಕಥಿತೇ ಖಮಾಪೇಸ್ಸತಿ, ತದಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ। ಅಥ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ। **ಅಪರಿಸಾವಚರಂ ಪನ ನಂ ಕರೋಥಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಪನಾತಿ** ನಿಪಾತೋ, ಅಥ ನಂ ಅಪರಿಸಾವಚರಂ ಕರೋಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಪರಿಸಾವಚರೇತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಪರಿಸಾವಚರಂ ವಾ ಏತಂ ಕರೋಥ, ಗೋಕಾಣಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗೋಕಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಗೋಕಾಣಂ ಪರಿಯನ್ತಚಾರಿನಿಂ ವಿಯ ಕರೋಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತುಣ್ಹೀಭೂತೋತಿ** ತುಣ್ಹೀಭಾವಂ ಉಪಗತೋ। **ಮಙ್ಕುಭೂತೋತಿ** ನಿತ್ತೇಜತಂ ಆಪನ್ನೋ। **ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಓನತಗೀವೋ। **ಅಧೋಮುಖೋತಿ** ಹೇಟ್ಠಾಮುಖೋ।

೭೯. **ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಬೋಧಾಯಾತಿ** ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಸತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಬೋಧತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। **ದನ್ತೋತಿ** ಚಕ್ಖುತೋಪಿ ದನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಮನತೋಪಿ ದನ್ತೋ। **ದಮಥಾಯಾತಿ** ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ದಮನತ್ಥಾಯ ಏವ, ನ ವಾದತ್ಥಾಯ। **ಸನ್ತೋತಿ** ರಾಗಸನ್ತತಾಯ ಸನ್ತೋ, ದೋಸಮೋಹಸನ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬ ಅಕುಸಲಸಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸನ್ತತಾಯ ಸನ್ತೋ। **ಸಮಥಾಯಾತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಸಮನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। **ತಿಣ್ಣೋತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಓಘೇ ತಿಣ್ಣೋ। **ತರಣಾಯಾತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಓಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯಾತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೭. **ಅಚ್ಛಿಯೋತಿ**ಆದೀನಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೫೦) ವುತ್ತಾನಿ। **ಉಜುಜಾತಿಕೋತಿ** ಕಾಯವಙ್ಕಾದಿವಿರಹಿತೋ ಉಜುಸಭಾವೋ। **ಅಹಮನುಸಾಸಾಮೀತಿ** ಅಹಂ ತಾದಿಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅನುಸಾಸಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ಅಸ್ಸ ದೇಸೇಮಿ। **ಸತ್ತಾಹನ್ತಿ** ಸತ್ತದಿವಸಾನಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ದನ್ಧಪಞ್ಞಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ ಅಸಠೋ ಪನ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ ತಂಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ "ಅಸಠ"ನ್ತಿಆದಿವಚನೇನ ಸಠೋ ಹಿ ವಙ್ಕವಙ್ಕೋ, ಮಯಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅನುಸಾಸಿತುನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಮೇರುಪಾದತಲೇ ವಿಯ ಖಿಪಿತ್ಥ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಯಞ್ಹಿ ಅತಿಸಠೋ, ಕುಟಿಲಚಿತ್ತೋ ಸತ್ಥರಿ ಏವಂ ಕಥೇನ್ತೇಪಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅಧಿಮುಚ್ಚನತ್ಥಾಯ ಸೋತಂ ನ ಓದಹತಿ, ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠಿತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಖಮಾಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ "ಏತು ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಅಸಠೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಠಂ ಪನಾಹಂ ಅನುಸಾಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀತಿ।

೭೮. **ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಮ್ಯತಾತಿ** ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಮ್ಯತಾಯ, ಅಮ್ಹೇ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಇಚ್ಛನ್ತೋ। **ಏವಮಾಹಾತಿ** "ಏತು ವಿಞ್ಞುಪುರಿಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಯೋ ಏವ ವೋ ಆಚರಿಯೋತಿ** ಯೋ ಏವ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಕತಿಯಾ ಆಚರಿಯೋ। **ಉದ್ದೇಸಾ ನೋ ಚಾವೇತುಕಾಮೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉದ್ದೇಸತೋ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ। **ಸೋ ಏವ ವೋ ಉದ್ದೇಸೋ ಹೋತೂತಿ** ಯೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಕತಿಯಾ ಉದ್ದೇಸೋ, ಸೋ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಹೋತು , ನ ಮಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉದ್ದೇಸೇನ ಅತ್ಥಿಕಾ। **ಆಜೀವಾತಿ** ಆಜೀವತೋ। **ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾತಿ** ಅಕುಸಲಾತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಪತ್ತಾ। **ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ** ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಯೇವ ವಾ ವಿಸೇಸೇನ। ಸಾ ಹಿ ಪುನಬ್ಭವಕರಣತೋ "ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಸದರಥಾತಿ** ಕಿಲೇಸದರಥಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। **ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾತಿ** ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ। **ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ** ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ। **ವೋದಾನಿಯಾತಿ**, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಧಮ್ಮಾ। ತೇ ಹಿ ಸತ್ತೇ ವೋದಾಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ವೋದಾನಿಯಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಪಾರಿಪೂರಿನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಪಾರಿಪೂರಿಂ। **ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಞ್ಚಾತಿ** ಫಲಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲತಂ, ಉಭೋಪಿ ವಾ ಏತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ತತೋ ತುಮ್ಹೇ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಞ್ಚೇವ ಫಲಪಞ್ಞಞ್ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇ ಆರಬ್ಭ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯಾ ಫಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

೭೯. **ಯಥಾ ತಂ ಮಾರೇನಾತಿ** ಯಥಾ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ ಏವಮೇವ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ…ಪೇ॰… ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಾ ನಿಸಿನ್ನಾ।

ಮಾರೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಅತಿವಿಯ ಗಜ್ಜನ್ತೋ ಬುದ್ಧಬಲಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಇಮೇಸಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಕದಾಚಿ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾಮೀತಿ ಸೋ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾಸಿ। ಅಪ್ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಮಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯಂ ಹೋತಿ। ತೇಪಿ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ ಥದ್ಧಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾ ವಿಯ ತುಣ್ಹೀ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಇಮೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅತಿವಿಯ ನಿರವಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಕಿಂ ನು ಖೋತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಭಾವಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಸಚೇ ಪನ ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು ಭವೇಯ್ಯ, ಮಾರಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾಪಿ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ। "ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮೇ ತುಚ್ಛಪುರಿಸಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಫುಟ್ಠಾ ಪಾಪಿಮತಾತಿ** ಪಾಪಿಮತಾ ಮಾರೇನ ಫುಟ್ಠಾ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೇಸು ನಾಮ। **ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥಮ್ಪೀತಿ** ಜಾನನತ್ಥಮ್ಪಿ। **ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತಾಹೋತಿ** ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸತ್ತಾಹೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ 'ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತಾಹ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸೋ ಸತ್ತಾಹೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಹನ್ದ ಮಯಂ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇ ಏತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಜಾನಾಮ ತಾವಸ್ಸ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಏಕದಿವಸೇ ಏಕವಾರಂ ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥಮ್ಪಿ ಏತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪನ್ನಂ, ಸತ್ತಾಹೋ ಪನ ಏತೇಸಂ ಕುಸೀತಾನಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ತೇ ಸತ್ತಾಹಂ ಪೂರೇತುನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸೀಹನಾದನ್ತಿ** ಪರವಾದಭಿನ್ದನಂ ಸಕವಾದಸಮುಸ್ಸಾಪನಞ್ಚ ಅಭೀತನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಸೀತಿ** ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। **ತಾವದೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಖಣೇ। **ರಾಜಗಹಂ ಪಾವಿಸೀತಿ** ರಾಜಗಹಮೇವ ಪವಿಟ್ಠೋ। ತೇಸಂ ಪನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಸೇಸೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಆಯತಿಂ ಪನ ನೇಸಂ ವಾಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ತದೀಪಸರಣತಾವಣ್ಣನಾ

೮೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ಮಾತುಲಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಂ ನಗರಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ವನಸಣ್ಡೇ ವಿಹರತಿ। "ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ -

ಭಗವಾ ಕಿರ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಸಮಯೇ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಇಮಾಯ ಅನಾಗತವಂಸದೀಪಿಕಾಯ ಸುತ್ತನ್ತಕಥಾಯ ಮಾತುಲನಗರವಾಸೀನಂ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಾತೋವ ವೀಸತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಮಾತುಲನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ। ಮಾತುಲನಗರವಾಸಿನೋ ಖತ್ತಿಯಾ "ಭಗವಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ದಸಬಲಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇನ ನಗರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಂ ಸಂವಿಧಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಮಹಾರಹೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚಾಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಇಮೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಯಂ ಪದೇಸೋ ಸಮ್ಬಾಧೋ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಠಾತುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ಓಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಹತಾ ಖೋ ಪನ ಸಮಾಗಮೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ರಾಜಕುಲಾನಂ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಂ ಅಕತ್ವಾವ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು - "ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಮೋದನಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಅದ್ಧಾ ಭತ್ತಗ್ಗಂ ಅಮನಾಪಂ ಅಹೋಸಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ, ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಾಸಕರಣಂ ನಾಮ ಸಮುಸ್ಸಿತಫಣಂ ಆಸೀವಿಸಂ ಗೀವಾಯ ಗಹಣಸದಿಸಂ ಹೋತಿ; ಏಥ ಭೋ, ತಥಾಗತಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸಕಲನಗರವಾಸಿನೋ ಭಗವತಾ ಸಹೇವ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। ಭಗವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋವ ಮಗಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಠಿತಂ ಸಾಖಾವಿಟಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯಂ ಕರೀಸಮತ್ತಭೂಮಿಪತ್ಥಟಂ ಏಕಂ ಮಾತುಲರುಕ್ಖಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ "ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಠಾನನಿಸಜ್ಜನೋಕಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಥೇರೋ ಓಲೋಕಿತಸಞ್ಞಾಯ ಏವ "ಸತ್ಥಾ ನಿಸೀದಿತುಕಾಮೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಸುಗತಮಹಾಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। ಅಥಸ್ಸ ಪುರತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಪಚ್ಛತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ಆಕಾಸೇ ದೇವತಾ ಅಟ್ಠಂಸು, ಏವಂ ಮಹಾಪರಿಸಮಜ್ಝಗತೋ ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ತತ್ರ ಉಪವಿಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಅತ್ತದೀಪಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿಂ ಪರಾಯಣಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಸರಣಾ**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅನಞ್ಞಸರಣಾ**ತಿ ಇದಂ ಅಞ್ಞಸರಣಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾಯಾಮೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಸುಜ್ಝನತೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಅತ್ತಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಥೋ, ಕೋ ಹಿ ನಾಥೋ ಪರೋ ಸಿಯಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೦)। ತೇನಾಹ "ಅನಞ್ಞಸರಣಾ"ತಿ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ತಾ ನಾಮ, ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ - "ಧಮ್ಮದೀಪಾ ಧಮ್ಮಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ"ತಿ। "ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿಆದೀನಿ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಗೋಚರೇತಿ ಚರಿತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ। **ಸಕೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇ। **ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ**ತಿ ಪಿತಿತೋ ಆಗತವಿಸಯೇ। **ಚರತ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತಾನಂ। "ಚರನ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ನ ಲಚ್ಛತೀ**ತಿ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ। **ಮಾರೋ**ತಿ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋಪಿ,

ಮಚ್ಚುಮಾರೋಪಿ, ಕಿಲೇಸಮಾರೋಪಿ। **ಓತಾರ**ನ್ತಿ ರನ್ಧಂ ಛಿದ್ದಂ ವಿವರಂ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಲೇಡ್ಡುಟ್ಠಾನತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತೋರಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಾಲಾತಪಂ ತಪನ್ತಂ ಲಾಪಂ ಸಕುಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಪಕ್ಖನ್ದನೇನಸಕುಣವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕುಣಗ್ಘಿ ಲಾಪಂ ಸಕುಣಂ ಸಹಸಾ ಅಜ್ಝಪ್ಪತ್ತಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲಾಪೋ ಸಕುಣೋ ಸಕುಣಗ್ಘಿಯಾ ಹರಿಯಮಾನೋ ಏವಂ ಪರಿದೇವಸಿ 'ಮಯಮೇವಮ್ಹ ಅಲಕ್ಖಿಕಾ, ಮಯಂ ಅಪ್ಪಪುಞ್ಞಾ, ಯೇ ಮಯಂ ಅಗೋಚರೇ ಚರಿಮ್ಹ ಪರವಿಸಯೇ, ಸಚೇಜ್ಜ ಮಯಂ ಗೋಚರೇ ಚರೇಯ್ಯಾಮ ಸಕೇ ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ, ನ ಮ್ಯಾಯಂ ಸಕುಣಗ್ಘಿ ಅಲಂ ಅಭವಿಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಯುದ್ಧಾಯಾ'ತಿ। ಕೋ ಪನ ತೇ ಲಾಪ ಗೋಚರೋ ಸಕೋ ಪೇತ್ತಿಕೋ ವಿಸಯೋತಿ? ಯದಿದಂ ನಙ್ಗಲಕಟ್ಠಕರಣಂ ಲೇಡ್ಡುಟ್ಠಾನನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕುಣಗ್ಘಿ ಸಕೇ ಬಲೇ ಅಪತ್ಥದ್ಧಾ ಸಕೇ ಬಲೇ ಅಸಂವದಮಾನಾ ಲಾಪಂ ಸಕುಣಂ ಪಮುಞ್ಚಿ ಗಚ್ಛ ಖೋ ತ್ವಂ ಲಾಪ, ತತ್ರಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಮೋಕ್ಖಸೀತಿ।

ಅಥ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲಾಪೋ ಸಕುಣೋ ನಙ್ಗಲಕಟ್ಠಕರಣಂ ಲೇಡ್ಡುಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಲೇಡ್ಡುಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಕುಣಗ್ಘಿಂ ವದಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ "ಏಹಿ ಖೋ ದಾನಿ ಮೇ ಸಕುಣಗ್ಘಿ, ಏಹಿ ಖೋ ದಾನಿ ಮೇ ಸಕುಣಗ್ಘೀ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕುಣಗ್ಘಿ ಸಕೇ ಬಲೇ ಅಪತ್ಥದ್ಧಾ ಸಕೇ ಬಲೇ ಅಸಂವದಮಾನಾ ಉಭೋ ಪಕ್ಖೇ ಸನ್ನಯ್ಹ ಲಾಪಂ ಸಕುಣಂ ಸಹಸಾ ಅಜ್ಝಪ್ಪತ್ತಾ। ಯದಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಾಸಿ ಲಾಪೋ ಸಕುಣೋ ಬಹುಆಗತಾ ಖೋ ಮ್ಯಾಯಂ ಸಕುಣಗ್ಘೀತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸೇವ ಲೇಡ್ಡುಸ್ಸ ಅನ್ತರಂ ಪಚ್ಚುಪಾದಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕುಣಗ್ಘಿ ತತ್ಥೇವ ಉರಂ ಪಚ್ಚತಾಳೇಸಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಯೋ ಅಗೋಚರೇ ಚರತಿ ಪರವಿಸಯೇ।

ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾ ಅಗೋಚರೇ ಚರಿತ್ಥ ಪರವಿಸಯೇ, ಅಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರತಂ ಪರವಿಸಯೇ ಲಚ್ಛತಿ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ, ಲಚ್ಛತಿ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಗೋಚರೋ ಪರವಿಸಯೋ, ಯದಿದಂ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಸದ್ದಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಘಾನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಗನ್ಧಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರಸಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಗೋಚರೋ ಪರವಿಸಯೋ।

ಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರಥ...ಪೇ०... ನ ಲಚ್ಛತಿ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗೋಚರೋ ಸಕೋ ಪೇತ್ತಿಕೋ ವಿಸಯೋ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ; ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ; ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ; ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ - ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗೋಚರೋ ಸಕೋ ಪೇತ್ತಿಕೋ ವಿಸಯೋತಿ (ಸಂ० ನಿ० ೫.೩೭೨)।

ಕುಸಲಾನನ್ತಿ ಅನವಜ್ಜಲಕ್ಖಣಾನಂ। **ಸಮಾದಾನಹೇತೂ**ತಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನಹೇತು। **ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀ**ತಿ ಏವಂ ಇದಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಫಲಂ ವಡ್ಢತಿ, ಪುಞ್ಞಫಲನ್ತಿ ಚ ಉಪರೂಪರಿ ಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದಳ್ಹನೇಮಿಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೧. ತತ್ಥ **ದುವಿಧಂ ಕುಸಲಂ** ವಟ್ಟಗಾಮೀ ಚ ವಿವಟ್ಟಗಾಮೀ ಚ। ತತ್ಥ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ ನಾಮ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಪುತ್ತಧೀತಾಸು ಪುತ್ತಧೀತಾನಞ್ಚ ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಸಿನೇಹವಸೇನ ಮುದುಮದ್ದವಚಿತ್ತಂ। ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ ನಾಮ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿಭೇದಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ। ತೇಸು ವಟ್ಟಗಾಮಿಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರೀವಿಭವೋ। ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪತ್ತಿ। ತತ್ಥ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ।

ಇಧ ಪನ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ವಿಪಾಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯದಾ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಓವಾದೇ ನ ಅಟ್ಠಂಸು, ತದಾ ಆಯುನಾಪಿ ವಣ್ಣೇನಾಪಿ ಇಸ್ಸರಿಯೇನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಿಂಸು। ಯದಾ ಪನ ಅಟ್ಠಂಸು, ತದಾ ವಡ್ಢಿಂಸೂತಿ ವತ್ವಾ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿಆದೀನಿ ಮಹಾಪದಾನೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೩) ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

೮೨. ಓಸಕ್ಕಿತನ್ತಿ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಅವಸಕ್ಕಿತಂ। **ಠಾನಾ ಚುತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಠಾನಾ ಅಪಗತಂ। ತಂ ಕಿರ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತೇಪುರದ್ವಾರೇ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ವೇಹಾಸಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ದ್ವೇ ಖದಿರತ್ಥಮ್ಭೇ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಮತ್ಥಕೇ ನೇಮಿಅಭಿಮುಖಂ ಏಕಂ ಸುತ್ತಕಂ ಬನ್ಧಿಂಸು। ಅಧೋಭಾಗೇಪಿ ನೇಮಿಅಭಿಮುಖಂ ಏಕಂ ಬನ್ಧಿಂಸು। ತೇಸು ಉಪರಿಮಸುತ್ತತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಓಗತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಗತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತದೇತಂ ಅತಿಬಲವದೋಸೇ ಸತಿ ಏವಂ ಹೋತಿ। ಸುತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ವಾ ಭಟ್ಠಂ ಠಾನಾ ಚುತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ "ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಮೇ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ತಾತ, ತ್ವಂ ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛ, ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಯದಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ಅಥ ಮಯ್ಹಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾಸಿ। ಜೀವಿತಞ್ಹಿ ಮೇ ತವ ಹತ್ಥೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ। **ಅದ್ದಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅದ್ದಸ।

೮೩. ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ "ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವದೋಮನಸ್ಸೋ "ನ ದಾನಿ ಮಯಾ ಚಿರಂ ಜೀವಿತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ಮೇ ಆಯು, ನ ಮೇ ದಾನಿ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನಕಾಲೋ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಾಲೋ ಮೇ ಇದಾನೀ"ತಿ ರೋದಿತ್ವಾ ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಕುಮಾರಂ ಆಮನ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚ। **ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಏಕಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಮೇವ। ಇದಂ ಹಿಸ್ಸ ಕುಲಸನ್ತಕಂ। ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಂ ಪನ ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ನ ತಂ ಸಕ್ಕಾ ದಾತುಂ। ಕುಲಸನ್ತಕಂ ಪನ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ "ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಕೇಸಮಸ್ಸು**ನ್ತಿ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಾಪಿ ಹಿ ಪಠಮಂ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇನ್ತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರೂಳ್ಹಕೇಸೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಕಾಸಾಯಾನೀತಿ ಕಸಾಯರಸಪೀತಾನಿ। ಆದಿತೋ ಏವಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಕ್ಕಲಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ। **ಪಬ್ಬಜೀ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಮಙ್ಗಲವನುಯ್ಯಾನೇಯೇವ ವಸಿ। **ರಾಜಿಸಿಮ್ಹೀ**ತಿ ರಾಜಈಸಿಮ್ಹಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಸಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಪನ ಪಹಾಯ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ ರಾಜಿಸಯೋತಿ। **ಅನ್ತರಧಾಯೀ**ತಿ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಿಬ್ಬುತದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ಅಭಾವಂ ಉಪಗತಂ। **ಪಟಿಸಂವೇದೇಸೀ**ತಿ ಕನ್ದನ್ತೋ ಪರಿದೇವನ್ತೋ ಜಾನಾಪೇಸಿ। **ಪೇತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಪಿತಿತೋ ಆಗತಂ ದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಹೋತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಹೀನವೀರಿಯೇನ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತೇನ ಪಾಪುಣಿತುಂ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಸುಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದಸವಿಧಂ ದ್ವಾದಸವಿಧಂ ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೇನೇವೇತಂ

ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅಥ ನಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಚೋದೇನ್ತೋ “ಇಙ್ಘ ತ್ವ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅರಿಯೇತಿ** ನಿದ್ದೋಸೇ। **ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇತಿ** ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ವತ್ತೇ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಅರಿಯವತ್ತವಣ್ಣನಾ

ೞಳ. **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಂ। **ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ** ತದಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಚೇತಸಾ ತಮೇವ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋತಿ** ಯಥಾ ಕತೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಸುಟ್ಠು ಕತೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇತಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಗಾರವುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ತಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಂ ಮಾನೇನ್ತೋತಿ** ತಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಪಿಯಞ್ಚ ಭಾವನೀಯಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಂ ಪೂಜೇನ್ತೋತಿ** ತಂ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಪೂಜನೇನಸ್ಸ ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಯಮಾನೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣಾದೀಹಿ ನೀಚವುತ್ತಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತೂತಿ** ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಧಜಮಿವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಕೇತುಮಿವ ಚ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಚ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋತಿ** ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿಭೂತೋ ಆಗತಭಾವೇನ ಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾನಂ ಕರಣೇನ ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಸ್ಸೂತಿ** ಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಧಮ್ಮಿಕಾ, ರಕ್ಖಾ ಚ ಆವರಣಞ್ಚ ಗುತ್ತಿ ಚ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿ । ತತ್ಥ “ಪರಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮೫) ವಚನತೋ ಖನ್ತಿಆದಯೋ ರಕ್ಖಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖತಿ। ಖನ್ತಿಯಾ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಾ ಅನುದ್ದಯತಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮೫)। ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಗೇಹಾದೀನಂ ನಿವಾರಣಾ ಆವರಣಂ, ಚೋರಾದಿಉಪದ್ದವನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಗೋಪಾಯನಾ ಗುತ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸುಟ್ಠು ಸಂವಿದಹಸ್ಸು ಪವತ್ತಯ ಠಪೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಯತ್ಥ ಸಾ ಸಂವಿದಹಿತಬ್ಬಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – ಅನ್ತೋಜನಸಙ್ಖಾತಂ ತವ ಪುತ್ತದಾರಂ ಸೀಲಸಂವರೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಹಿ, ವತ್ಥಗನ್ಧಮಾಲಾದೀನಿ ಚಸ್ಸ ದೇಹಿ, ಸಬ್ಬೋಪದ್ದವೇ ಚಸ್ಸ ನಿವಾರೇಹಿ। **ಬಲಕಾಯಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ – ಬಲಕಾಯೋ ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭತ್ತವೇತನಸಮ್ಪದಾನೇನಪಿ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಭಿಸಿತ್ತಖತ್ತಿಯಾ ಭದ್ರಸ್ಸಾಜಾನೇಯ್ಯಾದಿರತನಸಮ್ಪದಾನೇನಪಿ ಉಪಸಙ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಾ। ಅನುಯನ್ತಖತ್ತಿಯಾ ತೇಸಂ ಅನುರೂಪಯಾನವಾಹನಸಮ್ಪದಾನೇನಪಿ ಪರಿತೋಸೇತಬ್ಬಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅನ್ನಪಾನವತ್ಥಾದಿನಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇನ। ಗಹಪತಿಕಾ ಭತ್ತಬೀಜನಙ್ಗಲಫಾಲಬಲಿಬದ್ದಾದಿಸಮ್ಪದಾನೇನ। ತಥಾ ನಿಗಮವಾಸಿನೋ ನೇಗಮಾ, ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಚ ಜಾನಪದಾ। ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಸಮ್ಪದಾನೇನ ಸಕ್ಕಾತಬ್ಬಾ। ಮಿಗಪಕ್ಖಿನೋ ಅಭಯದಾನೇನ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತಬ್ಬಾ।

ವಿಜಿತೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ। **ಅಧಮ್ಮಕಾರೋತಿ** ಅಧಮ್ಮಕಿರಿಯಾ। **ಮಾ ಪವತ್ತಿತ್ಥಾತಿ** ಯಥಾ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ತಥಾ ನಂ ಪಟಿಪಾದೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪಾ। **ಮದಪ್ಪಮಾದಾ ಪಟಿವಿರತಾತಿ** ನವವಿಧಾ ಮಾನಮದಾ, ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತವೋಸ್ಸಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತಾ ಪಮಾದಾ ಚ ಪಟಿವಿರತಾ। **ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚೇ ನಿವಿಟ್ಠಾತಿ** ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಞ್ಚ ಸುರತಭಾವೇ ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ಏಕಮತ್ತಾನನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ರಾಗಾದೀನಂ ದಮನಾದೀಹಿ ಏಕಮತ್ತಾನಂ ದಮೇನ್ತಿ ಸಮೇನ್ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಕಾಲೇನ ಕಾಲನ್ತಿ** ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ । **ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸೀತಿ** ಗೂಥಂ ವಿಯ ವಿಸಂ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿಂ ವಿಯ ಚ ಸುಟ್ಠು ವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಸಮಾದಾಯಾತಿ** ಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮಂ ವಿಯ ಅಮತಂ ವಿಯ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಆದಾಯ ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾಸಿ।

ಇಧ ಠತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಸಮಾನೇತಬ್ಬಂ। ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ ಬಲಕಾಯೇಪಿ ಏಕಂ, ಖತ್ತಿಯೇಸು ಏಕಂ, ಅನುಯನ್ತೇಸು ಏಕಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು ಏಕಂ, ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು ಏಕಂ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಏಕಂ, ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು ಏಕಂ,

ಅಧಮ್ಮಕಾರಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಏಕಂ, ಅಧನಾನಂ ಧನಾನುಪ್ಪದಾನಂ ಏಕಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಂ ಏಕನ್ತಿ ಏವಮೇತಂ ದಸವಿಧಂ ಹೋತಿ। ಗಹಪತಿಕೇ ಪನ ಪಕ್ಖಿಜಾತೇ ಚ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಗಣೇನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಾದಸವಿಧಂ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತಂ ವಾ ಗಣೇನ್ತೇನ ಅಧಮ್ಮರಾಗಸ್ಸ ಚ ವಿಸಮಲೋಭಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನವಸೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಇದಂ ಖೋ ತಾತ ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದಸವಿಧಂ ದ್ವಾದಸವಿಧಞ್ಚ ಅರಿಯಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ನಾಮ। **ವತ್ತಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ। **ತದಹುಪೋಸಥೇ**ತಿಆದಿ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೇ ವುತ್ತಂ।

೯೦. **ಸಮತೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ। **ಸುದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಪಸಾಸತೀ**ತಿ ಅನುಸಾಸತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪೋರಾಣಕಂ ರಾಜವಂಸಂ ರಾಜಪವೇಣಿಂ ರಾಜಧಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಅನುಸಾಸತೀತಿ। ಏವಮಯಂ ಮಘದೇವವಂಸಸ್ಸ ಕಳಾರಜನಕೋ ವಿಯ ದಳ್ಹನೇಮಿವಂಸಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಕೋ ಅನ್ತಿಮಪುರಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। **ಪುಬ್ಬೇನಾಪರ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇನ ಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಅಪರಕಾಲಂ। **ಜನಪದಾ ನ ಪಬ್ಬನ್ತೀ**ತಿ ನ ವಡ್ಢನ್ತಿ। **ಯಥಾ ತಂ ಪುಬ್ಬಕಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಪಚ್ಛಾ ಚ ಸದಿಸಾಯೇವ ಹುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಿಂಸು, ತಥಾ ನ ಪಬ್ಬನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಸುಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ ಹತವಿಲುತ್ತಾ, ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಸು ಚೇವ ಯಾಗುಭತ್ತಾದೀಸು ಚ ಓಜಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾತಿ ಅಮಚ್ಚಾ ಚೇವ ಪರಿಸಾವಚರಾ ಚ। **ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ**ತಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಕಾದಿಪಾಠಗಣಕಾ ಚೇವ ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ ಚ। **ಅನೀಕಟ್ಠಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಆಚರಿಯಾದಯೋ। **ದೋವಾರಿಕಾ**ತಿ ದ್ವಾರರಕ್ಖಿನೋ। **ಮನ್ತಸ್ಸಾಜೀವಿನೋ**ತಿ ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಯೇ ಜೀವನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ ಮಹಾಮತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಏತಂ ನಾಮಂ।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿಪರಿಹಾನಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೧. **ನೋ ಚ ಖೋ ಅಧನಾನ**ನ್ತಿ ಬಲವಲೋಭತ್ತಾ ಪನ ಅಧನಾನಂ ದಲಿದ್ದಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧನಂ ನಾನುಪ್ಪದಾಸಿ। **ನಾನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ**ತಿ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ದಾಲಿದ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ದಲಿದ್ದಭಾವೋ। **ಅತ್ತನಾ ಚ ಜೀವಾಹೀ**ತಿ ಸಯಞ್ಚ ಜೀವಂ ಯಾಪೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಉಪರೂಪರಿಭೂಮೀಸು ಫಲದಾನವಸೇನ ಉದ್ಧಮಗ್ಗಮಸ್ಸಾತಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಾ। ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿತಾ ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಜನನತೋತಿ ಸೋವಗ್ಗಿಕಾ। ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸುಖೋ ವಿಪಾಕೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸುಖವಿಪಾಕಾ। ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗಾನಂ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ವಿಸೇಸಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕಾ। ಏವರೂಪಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯೨. **ಪವಡ್ಢಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸತಿ ಬಹುಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಸಿದ್ಧಂ ನಿಸೇಧೇಯ್ಯಂ। **ಮೂಲಘಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಮೂಲಹತಂ। **ಖರಸ್ಸರೇನಾ**ತಿ ಫರುಸಸದ್ದೇನ। **ಪಣವೇನಾ**ತಿ ವಜ್ಝಭೇರಿಯಾ।

೯೩. **ಸೀಸಾನಿ ನೇಸಂ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಮೂಲಕಮುಟ್ಠಿಮ್ಪಿ ಹರಿಸ್ಸಾಮ, ತೇಸಂ ತಥೇವ ಸೀಸಾನಿ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮ, ಯಥಾ ಕೋಚಿ ಹಟಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಾನಿ ಕಿಮೇತ್ಥ ರಾಜಾಪಿ ಏವಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಪರಂ ಮಾರೇತೀತಿ ಅಯಂ ನೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಆರಭಿಂಸು। **ಪನ್ಥದುಹನ**ನ್ತಿ ಪನ್ಥಘಾತಂ, ಪನ್ಥೇ ಠತ್ವಾ ಚೋರಕಮ್ಮಂ।

೯೪. **ನ ಹಿ, ದೇವಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ರಾಜಾ ಸಚ್ಚಂ ದೇವಾತಿ ಮುಖಪಟಿಞ್ಞಾಯ ದಿನ್ನಾಯ ಮಾರಾಪೇತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಮುಸಾವಾದಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ, ಮರಣಭಯಾ "ನ ಹಿ ದೇವಾ"ತಿ ಅವೋಚ।

೯೫. **ಏಕಿದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಏಕೇ ಸತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಾರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಂ। **ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ**ತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿಕಾ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಪಚ್ಚನೀಕದಿಟ್ಠಿ।

೧೧೧. **ಅಧಮ್ಮರಾಗೋತಿ** ಮಾತಾ ಮಾತುಚ್ಛಾ ಪಿತುಚ್ಛಾ ಮಾತುಲಾನೀತಿಆದಿಕೇ ಅಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ರಾಗೋ। **ವಿಸಮಲೋಭೋತಿ** ಪರಿಭೋಗಯುತ್ತೇಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಅತಿಬಲವಲೋಭೋ। **ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮೋತಿ** ಪುರಿಸಾನಂ ಪುರಿಸೇಸು ಇತ್ಥೀನಞ್ಚ ಇತ್ಥೀಸು ಛನ್ದರಾಗೋ।

ಅಮತ್ತೇಯ್ಯತಾತಿಆದೀಸು ಮಾತು ಹಿತೋ ಮತ್ತೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ, ಮಾತರಿ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏತಂ ನಾಮಂ। ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವೋ ಚೇವ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತಾ ಚ ಅಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ। **ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾತಿ** ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾನಂ ಅಪಚಿತಿಯಾ ನೀಚವುತ್ತಿಯಾ ಅಕರಣಭಾವೋ।

ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಸಮಯವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **ಯಂ ಇಮೇಸನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಇಮೇಸಂ। **ಅಲಂಪತೇಯ್ಯಾತಿ** ಪತಿನೋ ದಾತುಂ ಯುತ್ತಾ। **ಇಮಾನಿ ರಸಾನೀತಿ** ಇಮಾನಿ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗರಸಾನಿ। **ಅತಿಬ್ಯಾದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅತಿವಿಯ ದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಕುಸಲನ್ತಿಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಕುಸಲನ್ತಿ ನಾಮಮ್ಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಾಸಂಸಾ ಚಾತಿ** ಪೂಜಾರಹಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಸಂಸಾರಹಾ ಚ। ತದಾ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸಾ ''ಅಸುಕೇನ ನಾಮ ಮಾತಾ ಪಹತಾ, ಪಿತಾ ಪಹತೋ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪಿತಾ, ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಹೋ ಪುರಿಸೋ''ತಿ ತಮೇವ ಪೂಜೇಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಪಸಂಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚ।

ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಮಾತಾತಿ ವಾತಿ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಮಾತಾತಿ ಗರುಚಿತ್ತಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಗೇಹೇ ಮಾತುಗಾಮಂ ವಿಯ ನಾನಾವಿಧಂ ಅಸಬ್ಭಿಕಥಂ ಕಥಯಮಾನಾ ಅಗಾರವುಪಚಾರೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಮಾತುಚ್ಛಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಮಾತುಚ್ಛಾತಿ** ಮಾತುಭಗಿನೀ। **ಮಾತುಲಾನೀತಿ** ಮಾತುಲಭರಿಯಾ। **ಆಚರಿಯಭರಿಯಾತಿ** ಸಿಪ್ಪಾಯತನಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಕಸ್ಸ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಭರಿಯಾ। **ಗರೂನಂ ದಾರಾತಿ** ಚೂಳಪಿತುಮಹಾಪಿತುಆದೀನಂ ಭರಿಯಾ। **ಸಮ್ಭೇದನ್ತಿ** ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ, ಮರಿಯಾದಭೇದಂ ವಾ।

ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಬಲವಕೋಪೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಪರಾನಿ ದ್ವೇ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ಕೋಪೋ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಆಘಾತೇತೀತಿ **ಆಘಾತೋ**। ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದೇತೀತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ಮನೋಪದೂಸನತೋ **ಮನೋಪದೋಸೋತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। **ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಪಿಯಮಾನಸ್ಸಾಪಿ ಪರಂ ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ವಧಕಚಿತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಮಾತುಪಿ ಪುತ್ತಮ್ಹೀತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾಗವಿಕಸ್ಸಾತಿ** ಮಿಗಲುದ್ದಕಸ್ಸ।

೧೦೪. **ಸತ್ಥನ್ತರಕಪ್ಪೋತಿ** ಸತ್ಥೇನ ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ। ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅನ್ತರಾವ ಲೋಕವಿನಾಸೋ। ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಚ ನಾಮೇಸ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖನ್ತರಕಪ್ಪೋ ರೋಗನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಸತ್ಥನ್ತರಕಪ್ಪೋತಿ ತಿವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಲೋಭುಸ್ಸದಾಯ ಪಜಾಯ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ। ಮೋಹುಸ್ಸದಾಯ ರೋಗನ್ತರಕಪ್ಪೋ। ದೋಸುಸ್ಸದಾಯ ಸತ್ಥನ್ತರಕಪ್ಪೋ। ತತ್ಥ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖನ್ತರಕಪ್ಪೇನ ನಟ್ಠಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಆಹಾರನಿಕನ್ತಿಯಾ ಬಲವತ್ತಾ। ರೋಗನ್ತರಕಪ್ಪೇನ ನಟ್ಠಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಞ್ಹಿ ''ಅಹೋ ವತಞ್ಞೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಏವರೂಪೋ ರೋಗೋ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ''ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಸತ್ಥನ್ತರಕಪ್ಪೇನ ನಟ್ಠಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿರಯೇ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಬಲವಾಘಾತತಾಯ।

ಮಿಗಸಞ್ಞನ್ತಿ ''ಅಯಂ ಮಿಗೋ, ಅಯಂ ಮಿಗೋ''ತಿ ಸಞ್ಞಂ। **ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಹತ್ಥೇಸು ಪಾತುಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ತೇಸಂ ಕಿರ ಹತ್ಥೇನ ಫುಟ್ಠಮತ್ತಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿಣಪಣ್ಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಆವುಧಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಮಾ ಚ ಮಯಂ ಕಞ್ಚೀತಿ** ಮಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಏಕಪುರಿಸಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಾ ಮಾ ವೋರೋಪಯಿಮ್ಹ। **ಮಾ ಚ ಅಮ್ಹೇ ಕೋಚೀತಿ** ಅಮ್ಹೇಪಿ ಕೋಚಿ ಏಕಪುರಿಸೋ ಜೀವಿತಾ ಮಾ

ವೋರೋಪಯಿತ್ಥ। **ಯಂನೂನ ಮಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಲೋಕವಿನಾಸೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ದ್ವೀಹಿ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೇಹಿ ಜೀವಿತಂ ಲದ್ಧುನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। **ವನಗಹನನ್ತಿ** ವನಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ತಿಣಗುಮ್ಬಲತಾದೀಹಿ ಗಹನಂ ದುಪ್ಪವೇಸಟ್ಠಾನಂ। **ರುಕ್ಖಗಹನನ್ತಿ** ರುಕ್ಖೇಹಿ ಗಹನಂ ದುಪ್ಪವೇಸಟ್ಠಾನಂ। **ನದೀವಿದುಗ್ಗನ್ತಿ** ನದೀನಂ ಅನ್ತರದೀಪಾದೀಸು ದುಗ್ಗಮನಟ್ಠಾನಂ। **ಪಬ್ಬತವಿಸಮನ್ತಿ** ಪಬ್ಬತೇಹಿ ವಿಸಮಂ, ಪಬ್ಬತೇಸುಪಿ ವಾ ವಿಸಮಟ್ಠಾನಂ। **ಸಭಾಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಯಥಾ ಅಹಂ ಜೀವಾಮಿ ದಿಟ್ಠಾ ಭೋ ಸತ್ತಾ, ತ್ವಮ್ಪಿ ತಥಾ ಜೀವಸೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮೋದನಕಥಾಯ ಅತ್ತನಾ ಸಭಾಗೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ಆಯತನ್ತಿ** ಮಹನ್ತಂ। **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮಾತಿ** ಪಾಣಾತಿಪಾತತೋ ಓಸಕ್ಕೇಯ್ಯಾಮ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮಾತಿಪಿ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾತಿ** ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಪುತ್ತಾ ಕಸ್ಮಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಖೇತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಸೀಲವನ್ತೋ ಜಾತಾ। ಇತಿ ಸೀಲಗಬ್ಭೇ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಇಮಾಯ ಖೇತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯೇ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇ ಅತ್ತನೋವ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಸ್ಸಾಮಾತಿ ಭವೇಯ್ಯಾಮ। **ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಾಯುಕಾತಿ**ಆದಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಹಿ ಪಟಿವಿರತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಙ್ಖರಾಜಉಪ್ಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ಇಚ್ಛಾತಿ** ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಂ ದೇಥಾತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕತಣ್ಹಾ। **ಅನಸನನ್ತಿ** ನ ಅಸನಂ ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕಭಾವೋ ಕಾಯಾಲಸಿಯಂ, ಭತ್ತಂ ಭುತ್ತಾನಂ ಭತ್ತಸಮ್ಮದಪಚ್ಚಯಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮತಾಜನಕೋ ಕಾಯದುಬ್ಬಲಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜರಾತಿ** ಪಾಕಟಜರಾ। **ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾತಿಕಾತಿ** ಏಕಗಾಮಸ್ಸ ಛದನಪಿಟ್ಠತೋ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಇತರಗಾಮಸ್ಸ ಛದನಪಿಟ್ಠೇ ಪತನಸಙ್ಖಾತೋ ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾತೋ। ಏತಾಸು ಅತ್ಥೀತಿ ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾತಿಕಾ। "ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾದಿಕಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಗಾಮನ್ತರತೋ ಗಾಮನ್ತರಂ ಕುಕ್ಕುಟಾನಂ ಪದಸಾ ಗಮನಸಙ್ಖಾತೋ ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾದೋ ಏತಾಸು ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಘನನಿವಾಸತಂಯೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಅವೀಚಿ ಮಞ್ಞೇ ಫುಟೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೋ ವಿಯ ನಿರನ್ತರಪೂರಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

೧೦೭. "ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು **ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ** ನಾಮ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನ ವಡ್ಢಮಾನಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ವಡ್ಢಮಾನೇ ಆಯುಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಹಾಯಮಾನೇ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯದಾ ತಂ ಆಯು ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯತಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ಹಾಯಮಾನಂ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಸ್ಸತಿ, ತದಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಹರಿಸ್ಸತೀತಿ** ಇದಂ ಪನ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಯೂಪೋತಿ** ಪಾಸಾದೋ। **ರಞ್ಞಾ ಮಹಾಪನಾದೇನ ಕಾರಾಪಿತೋತಿ** ರಞ್ಞಾ ಹೇತುಭೂತೇನ ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವರಾಜೇನ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮದೇವಪುತ್ತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಕಾರಾಪಿತೋ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ದ್ವೇ ಪಿತಾಪುತ್ತಾ ನಳಕಾರಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಳೇಹಿ ಚ ಉದುಮ್ಬರೇಹಿ ಚ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ತತ್ಥ ವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇಸು ಪಿತಾ ದೇವಲೋಕೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪುತ್ತೋ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಸುರುಚಿಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ದೇವಿಯಾ ಸುಮೇಧಾಯ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಮಹಾಪನಾದೋ ನಾಮ ಕುಮಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಪನಾದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಜಾತೋ। ಅಥಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮದೇವಪುತ್ತಂ ರಞ್ಞೋ ಪಾಸಾದಂ ಕರೋಹೀತಿ ಪಹಿಣಿ ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಂ ನಿಮ್ಮಿನಿ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಸತಭೂಮಕಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಜಾತಕೇ ವುತ್ತಂ -

“ಪನಾದೋ ನಾಮ ಸೋ ರಾಜಾ, ಯಸ್ಸ ಯೂಪೋ ಸುವಣ್ಣಯೋ।
ತಿರಿಯಂ ಸೋಳಸುಬ್ಬೇಧೋ, ಉದ್ಧಮಾಹು ಸಹಸ್ಸಧಾ॥

ಸಹಸ್ಸಕಣ್ಡೋ ಸತಗೇಣ್ಡು, ಧಜಾಲು ಹರಿತಾಮಯೋ।
ಅನಚ್ಚುಂ ತತ್ಥ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ, ಛ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತಧಾ॥

ಏವಮೇತಂ ತದಾ ಆಸಿ, ಯಥಾ ಭಾಸಸಿ ಭದ್ದಜಿ।
ಸಕ್ಕೋ ಅಹಂ ತದಾ ಆಸಿಂ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ ತವಾ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೫.೩.೪೨)।

ಸೋ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ವಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಸೋ ಪಾಸಾದೋ ಮಹಾಗಙ್ಗಾಯ ಅನುಸೋತಂ ಪತಿ। ತಸ್ಸ ಧುರಸೋಪಾನಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಪಯಾಗಪತಿಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಮಾಪಿತಂ। ಥುಪಿಕಾಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಕೋಟಿಗಾಮೋ ನಾಮ। ಅಪರಭಾಗೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಸೋ ನಳಕಾರದೇವಪುತ್ತೋ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಭದ್ದಜಿಸೇಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ನಾವಾಯ ಗಙ್ಗಾತರಣದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ತಂ ಪಾಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವತ್ಥು ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಪಾಸಾದೋ ನ ಅನ್ತರಹಿತೋತಿ? ಇತರಸ್ಸ ಆನುಭಾವಾ। ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಕುಲಪುತ್ತೋ ಅನಾಗತೇ ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಸೋ ಪಾಸಾದೋ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಅನ್ತರಹಿತೋತಿ।

೧೦೮. **ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಪಾಸಾದಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ಅಜ್ಝಾವಸಿತ್ವಾ**ತಿ ತತ್ಥ ವಸಿತ್ವಾ। **ತಂ ದತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಪಾಸಾದಂ ದಾನವಸೇನ ದತ್ವಾ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಕಸ್ಸ ಚ ಏವಂ ದತ್ವಾತಿ? ಸಮಣಾದೀನಂ। ತೇನಾಹ - “ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಪಣದ್ಧಿಕವನಿಬ್ಬಕಯಾಚಕಾನಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ”ತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಸೋ ಏಕಂ ಪಾಸಾದಂ ಬಹೂನಂ ದಸ್ಸತೀತಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ “ಅಯಂ ಪಾಸಾದೋ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯತೂ”ತಿ। ಸೋ ಖಣ್ಡಖಣ್ಡಸೋ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ತಂ ಅಲಗ್ಗಮಾನೋವ ಹುತ್ವಾ “ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹತೂ”ತಿ ದಾನವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ…ಪೇ॰… ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಏತ್ತಕೇನ ಭಗವಾ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೦೯. ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ **ಅತ್ತದೀಪಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಯಂ ವೋ ಅಹಂ ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅವೋಚಂ, ತತ್ಥ ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುಸ್ಮಿಂ ಇದಂ ಆಯುಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಆಯುನಾ ವಡ್ಢಿತುಕಾಮೇಹಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ವಣ್ಣಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಂ ವೋ ಅಹಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅವೋಚಂ, ಇದಂ ತತ್ಥ ವಣ್ಣಕಾರಣಂ। ಸೀಲವತೋ ಹಿ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸರೀರವಣ್ಣೋಪಿ ಕಿತ್ತಿವಸೇನ ಗುಣವಣ್ಣೋಪಿ ವಡ್ಢತಿ। ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಣ್ಣೇನ ವಡ್ಢಿತುಕಾಮೇಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸುಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಂ ವೋ ಅಹಂ ಸುಖೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅವೋಚಂ, ಇದಂ ತತ್ಥ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಝಾನಸುಖಂ। ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸುಖೇನ ವಡ್ಢಿತುಕಾಮೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಭಾವೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಭೋಗಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಂ ವೋ ಅಹಂ ಭೋಗೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅವೋಚಂ, ಅಯಂ ಸೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲತಾವಹೋ ಸುಖಸಯನಾದಿ ಏಕಾದಸಾನಿಸಂಸೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾವಿಪ್ಫಾರಿತಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭೋಗೋ। ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಭೋಗೇನ ವಡ್ಢಿತುಕಾಮೇಹಿ ಇಮೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

ಬಲಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಂ ವೋ ಅಹಂ ಬಲೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅವೋಚಂ, ಇದಂ ಆಸವಕ್ಖಯಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸಙ್ಖಾತಂ ಬಲಂ। ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಬಲೇನ ವಡ್ಢಿತುಕಾಮೇಹಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋ।

ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರಬಲನ್ತಿ ಯಥಾ ಇದಂ ದೇವಪುತ್ತಮಾರಮಚ್ಚುಮಾರಕಿಲೇಸಮಾರಾನಂ ಬಲಂ ದುಪ್ಪಸಹಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಂ, ಏವಂ ಅಞ್ಞಂ ಲೋಕೇ ಏಕಬಲಮ್ಪಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ। ತಮ್ಪಿ ಬಲಂ ಇದಮೇವ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪಸಹತಿ ಅಭಿಭವತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ಇದಂ ಲೋಕುತ್ತರಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಯಾವ ಆಸವಕ್ಖಯಾ ಪವಡ್ಢತೀತಿ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಾನುಸನ್ಧಿಂ ನಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಚತುರಾಸೀತಿ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಮತಪಾನಂ ಪಿವಿಂಸೂತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ। ಅತೀತೇ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಏಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಅನಾಗತೇ ತುಮ್ಹಾದಿಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಹೋಮೀ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ। ಸಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ದೇವೇಸು ಚೇವ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಭದ್ದಿಯನಗರೇ ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಧನಞ್ಚಯಸೇಟ್ಠಿನೋ ಗೇಹೇ ಸುಮನದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಜಾತಕಾಲೇ ತಸ್ಸಾ ವಿಸಾಖಾತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಸಾ ಯದಾ ಭಗವಾ ಭದ್ದಿಯನಗರಂ ಆಗಮಾಸಿ, ತದಾ ಪಞ್ಚದಾಸಿಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಪಠಮದಸ್ಸನಮ್ಹಿಯೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ।

ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣವಡ್ಢನಕುಮಾರಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಾ। ತತ್ಥ ನಂ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಿಗಾರಮಾತಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪತಿಕುಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಚಸ್ಸಾ ಪಿತಾ ಮಹಾಲತಾಪಿಳನ್ಧನಂ ನಾಮ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಿಳನ್ಧನೇ ಚತಸ್ಸೋ ವಜಿರನಾಳಿಯೋ ಉಪಯೋಗಂ ಅಗಮಂಸು, ಮುತ್ತಾನಂ ಏಕಾದಸ ನಾಳಿಯೋ, ಪವಾಳಸ್ಸ ದ್ವಾವೀಸತಿ ನಾಳಿಯೋ, ಮಣೀನಂ ತೇತ್ತಿಂಸ ನಾಳಿಯೋ। ಇತಿ ಏತೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಸೀಸೇ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಯಾವ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಭಸ್ಸತಿ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ ಧಾರಯಮಾನಾವ ನಂ ಇತ್ಥೀ ಧಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸಾ ಅಪರಭಾಗೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಪಸಾಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನವಹಿ ಕೋಟೀಹಿ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಯಮಾನಾ ಕರೀಸಮತ್ತೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಪಾಸಾದಂ ಕಾರೇಸಿ । ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚ ಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚಾತಿ ಗಬ್ಭಸಹಸ್ಸಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ "ಸುದ್ಧಪಾಸಾದೋವ ನ ಸೋಭತೀ"ತಿ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ದುವಡ್ಢಗೇಹಸತಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಚೂಳಪಾಸಾದಸತಾನಿ , ಪಞ್ಚ ದೀಘಸಾಲಸತಾನಿ ಚ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ವಿಹಾರಮಹೋ ಚತೂಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಮಾತುಗಾಮತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಾಯ ವಿಸಾಖಾಯ ವಿಯ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪುರಿಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ। ಸೋ ಹಿ ಚತುಪಣ್ಣಾಸಕೋಟಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರಂ ನಾಮ ಕಾರೇಸಿ। ವಿಸಾಖಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಪಾಚೀನಭಾಗೇ ಉತ್ತರದೇವಿಯಾ ವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಪುಬ್ಬಾರಾಮಂ ನಾಮ ಕಾರೇಸಿ। ಭಗವಾ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಸಾವತ್ಥಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ವಿಹಾರೇಸು ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸಿ। ಏಕಂ ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಜೇತವನೇ ವಸತಿ, ಏಕಂ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪನ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ"ತಿ।

ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾತಿ ವಾಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಸಾಮಣೇರೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಚ। **ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪರಿವಸನ್ತೀತಿ** ತೇ ನೇವ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ, ನ ಆಪತ್ತಿಪರಿವಾಸಂ। ಅಪರಿಪುಣ್ಣವಸ್ಸತ್ತಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ವಸನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ"ತಿ। ಉಭೋಪಿ ಹೇತೇ ಉದಿಚ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಚತ್ತಾಲೀಸ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಕೋಟಿವಿಭವಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ **ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತಂ** ಸುತ್ವಾ ಸರಣಂ ಗತಾ, **ತೇವಿಜ್ಜಸುತ್ತಂ** ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಪರಿವಸನ್ತಿ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮತೀತಿ** ಉತ್ತರದಕ್ಖಿಣೇನ ಆಯತಸ್ಸ

ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಪಾಸಾದಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಯನ್ತರಜ್ಜೂಹಿ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಂ ರತನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಸುವಣ್ಣಅಗ್ಘಿಕಂ ವಿಯ ಅನಿಲಪಥೇ ವಿಧಾವನ್ತೀಹಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾಹಿ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀಹಿ ಸೋಭಮಾನೋ ಅಪರಾಪರಂ ಚಙ್ಕಮತಿ।

೧೧೩. **ಅನುಚಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಓನತಸರೀರಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುವತ್ತಮಾನಾ ಚಙ್ಕಮಿಂಸು। **ವಾಸೇಟ್ಠಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಸೋ ತೇಸಂ ಪಣ್ಡಿತತರೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ತುಮ್ಹೇ ಖ್ವತ್ಥಾತಿ** ತುಮ್ಹೇ ಖೋ ಅತ್ಥ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚಾತಿ**, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೀನಾತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಕುಲೀನಾ ಕುಲಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲತೋ, ಭೋಗಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಂ ಪಹಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀತಿ** ದಸವಿಧೇನ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥುನಾ ನ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। **ನ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀತಿ** ನಾನಾವಿಧಾಯ ಪರಿಭವಕಥಾಯ ನ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇಮೇ ಸಾಮಣೇರೇ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ"ತಿ ಜಾನಮಾನೋವ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಮೇ ಮಯಾ ಅಪುಚ್ಛಿತಾ ಪರಮತರಂ ನ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಕಥಿತೇ ಕಥಾ ನ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಾಯ। **ತಗ್ಘಾತಿ** ಏಕಂಸವಚನೇ ನಿಪಾತೋ, ಏಕಂಸೇನೇವ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅತ್ತರೂಪಾಯಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಾಯ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾತಿ** ಯಥಾರುಚಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪರಿಪೂರಿತಾಯ। **ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾತಿ** ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠಪಿತಾಯ ನಿರನ್ತರಂ ಪವತ್ತಾಯ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇಮೇ ಸಾಮಣೇರೇ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀತಿ? ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠತಾಯ। ಇಮೇ ಹಿ ಸಾಮಣೇರಾ ಅಗ್ಗಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುತ್ತಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಪಾಕಟಾ ಸಮ್ಭಾವಿತಾ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಅಥ ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಅಪತಿಟ್ಠಾ ಮಯಂ ಜಾತಾ"ತಿ ಇಮಾಯ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠತಾಯ ಗಾಮದ್ವಾರೇಪಿ ಅನ್ತೋಗಾಮೇಪಿ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯೋ ಭಿನ್ನೋ, ಮುಣ್ಡಸಮಣಕಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ರಸಗಿದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ಚೇವ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ"ತಿಆದೀನಿ ಚ ವತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। ಸಾಮಣೇರಾ ತೇಸು ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೇಸುಪಿ ಕೋಪಂ ವಾ ಆಘಾತಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಭಗವತಾ ಪುಟ್ಠಾ "ತಗ್ಘ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ"ತಿ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಅಥ ನೇ ಭಗವಾ ಅಕ್ಕೋಸನಾಕಾರಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ ವೋತಿ** ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭನ್ತೇತಿ**ಆದಿಮಾಹಂಸು।

ತತ್ಥ **ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋತಿ** ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದೀನಂ ಪಞ್ಞಾಪನಟ್ಠಾನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। **ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾತಿ** ಇತರೇ ತಯೋ ವಣ್ಣಾ ಹೀನಾ ಲಾಮಕಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸುಕ್ಕೋತಿ** ಪಣ್ಡರೋ। **ಕಣ್ಹೋತಿ** ಕಾಳಕೋ। **ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ** ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದೀನಂ ಪಞ್ಞಾಪನಟ್ಠಾನೇ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾತಿ** ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ। **ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾತಿ** ಉರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಉರೇ ಕತ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢಿತಾತಿ ವಾ ಓರಸಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಜಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ದಾಯಾದಾ। **ಹೀನಮತ್ಥ ವಣ್ಣಂ ಅಜ್ಝುಪಗತಾತಿ** ಹೀನಂ ವಣ್ಣಂ ಅಜ್ಝುಪಗತಾ ಅತ್ಥ। **ಮುಣ್ಡಕೇ ಸಮಣಕೇತಿ** ನಿನ್ದನ್ತಾ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಾ ವದನ್ತಿ, ನ ಮುಣ್ಡಕಮತ್ತಞ್ಚೇವ ಸಮಣಮತ್ತಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ। **ಇಬ್ಭೇತಿ** ಗಹಪತಿಕೇ। **ಕಣ್ಹೇತಿ** ಕಾಳಕೇ। **ಬನ್ಧೂತಿ** ಮಾರಸ್ಸ ಬನ್ಧುಭೂತೇ ಮಾರಪಕ್ಖಿಕೇ। **ಪಾದಾಪಚ್ಚೇತಿ** ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಾದಾನಂ ಅಪಚ್ಚಭೂತೇ ಪಾದತೋ ಜಾತೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೧೪. "ತಗ್ಘ ವೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪೋರಾಣಂ ಅಸ್ಸರನ್ತಾ ಏವಮಾಹಂಸೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **ವೋತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಸಾಮಿವಚನಂ ವಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋರಾಣನ್ತಿ** ಪೋರಾಣಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಚರಿಯವಂಸಂ। **ಅಸ್ಸರನ್ತಾತಿ** ಅಸ್ಸರಮಾನಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏಕಂಸೇನ ವೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪೋರಾಣಂ ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅನನುಸ್ಸರನ್ತಾ ಅಜಾನನ್ತಾ ಏವಂ ವದನ್ತೀತಿ। "ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಭಿನ್ದನತ್ಥಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೋತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುತ್ತಪ್ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಆವಾಹವಿವಾಹವಸೇನ ಕುಲಂ ಆನೀತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೋ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಾ ಖೋ

ಪನೇತಾ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಉತುನಿಯೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸಞ್ಜಾತಪುಪ್ಫಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಬ್ಭಿನಿಯೋ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಗಬ್ಭಾ। **ವಿಜಾಯಮಾನಾ**ತಿ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಜನಯಮಾನಾ। **ಪಾಯಮಾನಾ**ತಿ ದಾರಕೇ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯನ್ತಿಯೋ। **ಯೋನಿಜಾವ ಸಮಾನಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೇನ ಜಾತಾ ಸಮಾನಾ। **ಏವಮಾಹಂಸೂ**ತಿ ಏವಂ ವದನ್ತಿ। ಕಥಂ? "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ... ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ"ತಿ। ಯದಿ ಪನ ನೇಸಂ ತಂ ಸಚ್ಚವಚನಂ ಸಿಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ ಕುಚ್ಛಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ ಉರೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "ತೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಞೇವ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿಆದಿ।

ಚತುವಣ್ಣಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ

ಏತ್ತಾವತಾ "ಮಯಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಉರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾತಿ ವತ್ತುಂ ಮಾ ಲಭನ್ತೂ"ತಿ ಇಮಂ ಮುಖಚ್ಛೇದಕವಾದಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ವಣ್ಣಾ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ವಣ್ಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ**ತಿ ಅಕುಸಲಾತಿ ಸಙ್ಖಾತಾ ಅಕುಸಲಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತಾ ವಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ನ ಅಲಮರಿಯಾ**ತಿ ಅರಿಯಭಾವೇ ಅಸಮತ್ಥಾ। **ಕಣ್ಹಾ**ತಿ ಪಕತಿಕಾಳಕಾ। **ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಾ**ತಿ ವಿಪಾಕೋಪಿ ನೇಸಂ ಕಣ್ಹೋ ದುಕ್ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖತ್ತಿಯೇಪಿ ತೇ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಮ್ಹಿಪಿ ತೇ। **ಏಕಚ್ಚೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಸುಕ್ಕಾತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಭಾವೇನ ಪಣ್ಡರಾ। **ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಾ**ತಿ ವಿಪಾಕೋಪಿ ನೇಸಂ ಸುಕ್ಕೋ ಸುಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧೯. **ಉಭಯವೋಕಿಣ್ಣೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸೂ**ತಿ ಉಭಯೇಸು ವೋಕಿಣ್ಣೇಸು ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೇಸು ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಮಾನೇಸು। ಕತಮೇಸು ಉಭಯೇಸೂತಿ? ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತೇಸು ಚೇವ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥೇಸು ಚ। **ಯದೇತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಮಾಹಂಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏತೇಸು ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಧಮ್ಮೇಸು ವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯದೇತಂ ಏವಂ ವದನ್ತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ"ತಿಆದಿ। **ತಂ ನೇಸಂ ವಿಞ್ಞೂ ನಾನುಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಲೋಕೇ ಪಣ್ಡಿತಾ, ತೇ ನಾನುಮೋದನ್ತಿ, ನ ಪಸಂಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ವಾಸೇಟ್ಠಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। ಯಂ ವುತ್ತಂ ನಾನುಜಾನನ್ತೀತಿ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಸೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ, ತೇ ಚ ನ ಏವರೂಪಾ। ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ವಿಞ್ಞೂ ನಾನುಜಾನನ್ತಿ।

ಅರಹನ್ತಿಆದಿಪದೇಸು ಚೇತ್ಥ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಕತ್ತಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ **ಅರಹಂ**। ಆಸವಾನಂ ಖೀಣತ್ತಾ **ಖೀಣಾಸವೋ** । ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ವುತ್ಥವಾಸೋತಿ **ವುಸಿತವಾ**। ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಪರಿಜಾನನಾದಿಕರಣೀಯಂ ಕತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕತಕರಣೀಯೋ**। ಕಿಲೇಸಭಾರೋ ಚ ಖನ್ಧಭಾರೋ ಚ ಓಹಿತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಓಹಿತಭಾರೋ**। ಓಹಿತೋತಿ ಓಹಾರಿತೋ। ಸುನ್ದರೋ ಅತ್ಥೋ, ಸಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಸದತ್ಥೋ, ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಸದತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ **ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ**। ಭವಸಂಯೋಜನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ಸಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ**। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಜನೇತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಜನೇ ಏತಸ್ಮಿಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚಾ**ತಿ ಇಧತ್ತಭಾವೇ ಚ ಪರತ್ತಭಾವೇ।

೧೧೮. **ಅನನ್ತರಾ**ತಿ ಅನ್ತರವಿರಹಿತಾ, ಅತ್ತನೋ ಕುಲೇನ ಸದಿಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಯುತ್ತಾ**ತಿ ವಸವತ್ತಿನೋ। **ನಿಪಚ್ಚಕಾರ**ನ್ತಿ ಮಹಲ್ಲಕತರಾ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ದಹರತರಾ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತಂತಂವತ್ತಕರಣಾದಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಕಮ್ಮಂ।

೧೧೮. **ನಿವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ ಅಚಲಟ್ಠಿತಾ। ಕಸ್ಸ ಪನ ಏವರೂಪಾ ಸದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ? ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ನಿವಿಟ್ಠಸದ್ಧೋ ಅಸಿನಾ ಸೀಸೇ ಛೇಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಬುದ್ಧೋತಿ ವಾ, ಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ, ಸಙ್ಘೋ ಅಸಙ್ಘೋತಿ ವಾ ನ ವದತಿ। ಪತಿಟ್ಠಿತಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಸೂರಮ್ಬಟ್ಠೋ ವಿಯ।

ಸೋ ಕಿರ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥ ಮಾರೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಬುದ್ಧರೂಪಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ "ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿ। ಸೂರಮ್ಬಟ್ಠೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಹಂ ಇದಾನೇವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸತ್ಥುಸಞ್ಞಾಯ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಾರೋ ಆಹ - "ಅಮ್ಬಟ್ಠ, ಯಂ ತೇ ಮಯಾ 'ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚ'ನ್ತಿ ಕಥಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಕಥಿತಂ। ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾವ ಹಿ ಮಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ 'ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿಚ್ಚ'ನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಯಂ ಬುದ್ಧಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇಯ್ಯುಂ, ಅದ್ಧಾ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಜನನತ್ಥಂ ಮಾರೋ ಆಗತೋ"ತಿ। ತತೋ ನಂ "ತ್ವಂ ಮಾರೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಮುಸಾವಾದಂ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। "ಆಮ ಮಾರೋಸ್ಮೀ"ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ? ತವ ಸದ್ಧಾಚಾಲನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ। "ಕಣ್ಹ ಪಾಪಿಮ, ತ್ವಂ ತಾವ ಏಕೋ ತಿಟ್ಠ, ತಾದಿಸಾನಂ ಮಾರಾನಂ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಮಮ ಸದ್ಧಂ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ, ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಸದ್ಧಾ ನಾಮ ಥಿರಾ ಸಿಲಾಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಸಿನೇರು ವಿಯ ಅಚಲಾ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿ। ಸೋ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಏವರೂಪಂ ಸದ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ "ನಿವಿಟ್ಠಾ"ತಿ।

ಮೂಲಜಾತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಮಗ್ಗಮೂಲಸ್ಸ ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ ತೇನ ಮಗ್ಗಮೂಲೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ದಳ್ಹಾ**ತಿ ಥಿರಾ। **ಅಸಂಹಾರಿಯಾ**ತಿ ಸುನಿಖಾತಇನ್ದಖೀಲೋ ವಿಯ ಕೇನಚಿ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ। **ತಸ್ಸೇತಂ ಕಲ್ಲಂ ವಚನಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಯುತ್ತಮೇತಂ ವತ್ತುಂ। ಕಿನ್ತಿ? "ಭಗವತೋಮ್ಹಿ ಪುತ್ತೋ ಓರಸೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಿಯಭೂಮಿಯಂ ಜಾತೋತಿ **ಭಗವತೋ ಪುತ್ತೋ**। ಉರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಧಮ್ಮಘೋಸವಸೇನ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ **ಓರಸೋ ಮುಖತೋ ಜಾತೋ**। ಅರಿಯಧಮ್ಮತೋ ಜಾತತ್ತಾ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇನ ಚ ನಿಮ್ಮಿತತ್ತಾ **ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ**। ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮದಾಯಜ್ಜಂ ಅರಹತೀತಿ **ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ**। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ**ತಿ ಯದೇತಂ "ಭಗವತೋಮ್ಹಿ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೇತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ಇತಿಪೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ "ಧಮ್ಮಕಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ? ತಥಾಗತೋ ಹಿ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಹದಯೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಅಭಿನೀಹರಿ। ತೇನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಧಮ್ಮಮಯತ್ತಾ ಧಮ್ಮೋವ। ಇತಿ ಧಮ್ಮೋ ಕಾಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಧಮ್ಮಕಾಯೋ**। ಧಮ್ಮಕಾಯತ್ತಾ ಏವ **ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯೋ**। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಧಮ್ಮಭೂತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ। ಧಮ್ಮಭೂತತ್ತಾ ಏವ **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ**।

೧೧೯. ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನ ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಮಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಥಾ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ। **ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಇತ್ಥಭಾವಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತೇಧ ಹೋನ್ತಿ ಮನೋಮಯಾ**ತಿ ತೇ ಇಧ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಾಪಿ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಮನೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಮನೋಮಯಾ। ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವಿಯ ಇಧಾಪಿ ನೇಸಂ ಪೀತಿಯೇವ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ **ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ**। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ **ಸಯಂಪಭಾ**ದೀನಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ।

ರಸಪಥವಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. **ಏಕೋದಕೀಭೂತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಏಕೋದಕಮೇವ ಭೂತಂ। **ಅನ್ಧಕಾರೋತಿ** ತಮೋ। **ಅನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾತಿ** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣೇನ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣಂ ಬಹಲತಮಂ। **ಸಮತನೀತಿ** ಪತಿಟ್ಠಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ಪತ್ಥರಿ। **ಪಯಸೋ ತತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ತತ್ತಸ್ಸ ಖೀರಸ್ಸ। **ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ವಣ್ಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸೋ ಹಿಸ್ಸಾ ವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ। **ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಗನ್ಧೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಂ ವಾಯತಿ। **ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ರಸೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಾ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಖುದ್ದಮಧುನ್ತಿ** ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಕತಮಧುಂ। **ಅನೇಳಕನ್ತಿ** ನಿದ್ದೋಸಂ ಮಕ್ಖಿಕಣ್ಡಕವಿರಹಿತಂ। **ಲೋಲಜಾತಿಕೋತಿ** ಲೋಲಸಭಾವೋ। ಅತೀತಾನನ್ತರೇಪಿ ಕಪ್ಪೇ ಲೋಲೋಯೇವ। **ಅಮ್ಭೋತಿ** ಅಚ್ಛರಿಯಜಾತೋ ಆಹ। **ಕಿಮೇವಿದಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ವಣ್ಣೋಪಿಸ್ಸಾ ಮನಾಪೋ ಗನ್ಧೋಪಿ, ರಸೋ ಪನಸ್ಸಾ ಕೀದಿಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಲೋಭೋ, ಸೋ ರಸಪಥವಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಸಾಯಿ, ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ।

ಅಚ್ಛಾದೇಸೀತಿ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪಿತಮತ್ತಾ ಸತ್ತ ರಸಹರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ಫರಿತ್ವಾ ಮನಾಪಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ತಣ್ಹಾ ಚಸ್ಸ ಓಕ್ಕಮೀತಿ** ತತ್ಥ ಚಸ್ಸ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. **ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುನ್ತಿ** ಆಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡೇ ಪಿಣ್ಡೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಆರಭಿಂಸು। **ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾತಿ** ಚನ್ದಿಮಾ ಚ ಸೂರಿಯೋ ಚ। **ಪಾತುರಹೇಸುನ್ತಿ** ಪಾತುಭವಿಂಸು।

ಕೋ ಪನ ತೇಸಂ ಪಠಮಂ ಪಾತುಭವಿ, ಕೋ ಕಸ್ಮಿಂ ವಸತಿ, ಕಸ್ಸ ಕಿಂ ಪಮಾಣಂ, ಕೋ ಉಪರಿ, ಕೋ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕತಿ ನೇಸಂ ವೀಥಿಯೋ, ಕಥಂ ಚರನ್ತಿ, ಕಿತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ? ಉಭೋ ಏಕತೋ ಪಾತುಭವನ್ತಿ। ಸೂರಿಯೋ ಪರಮತರಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಯಂಪಭಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಭೀತತಸಿತಾ "ಭದ್ದಕಂ ವತಸ್ಸ ಸಚೇ ಆಲೋಕೋ ಪಾತುಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ತತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸೂರಭಾವಂ ಜನಯಮಾನಂ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ ಉಟ್ಠಹಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಸೂರಿಯೋತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸಂ ಆಲೋಕಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಪುನ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇ "ಭದ್ದಕಂ ವತಸ್ಸ ಸಚೇ ಅಞ್ಞೋ ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ಛನ್ದಂ ಞತ್ವಾವ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಉಟ್ಠಹಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಚನ್ದೋತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ।

ತೇಸು ಚನ್ದೋ ಅನ್ತೋಮಣಿವಿಮಾನೇ ವಸತಿ। ತಂ ಬಹಿ ರಜತೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ । ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸೀತಲಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೂರಿಯೋ ಅನ್ತೋಕನಕವಿಮಾನೇ ವಸತಿ। ತಂ ಬಾಹಿರಂ ಫಲಿಕಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಉಣ್ಹಮೇವ।

ಪಮಾಣತೋ ಚನ್ದೋ ಉಜುಕಂ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನೋ। ಪರಿಮಣ್ಡಲತೋ ತೀಹಿ ಯೋಜನೇಹಿ ಊನದಿಯಡ್ಢಸತಯೋಜನೋ। ಸೂರಿಯೋ ಉಜುಕಂ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನೋ, ಪರಿಮಣ್ಡಲತೋ ದಿಯಡ್ಢಸತಯೋಜನೋ।

ಚನ್ದೋ ಹೇಟ್ಠಾ, ಸೂರಿಯೋ ಉಪರಿ, ಅನ್ತರಾ ನೇಸಂ ಯೋಜನಂ ಹೋತಿ। ಚನ್ದಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತತೋ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಪರಿಮನ್ತತೋ ಯೋಜನಸತಂ ಹೋತಿ।

ಚನ್ದೋ ಉಜುಕಂ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿರಿಯಂ ಸೀಘಂ। ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ನಕ್ಖತ್ತತಾರಕಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚನ್ದೋ ಧೇನು ವಿಯ ವಚ್ಛಂ ತಂ ತಂ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಜುಕಂ ಗಮನಂ ಸೀಘಂ, ತಿರಿಯಂ ಗಮನಂ ದನ್ಧಂ। ಸೋ ಕಾಳಪಕ್ಖಉಪೋಸಥತೋ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಯೋಜನಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಚನ್ದೋ ಲೇಖಾ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಪಕ್ಖಸ್ಸ ದುತಿಯಾಯ ಸತಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಂ ಯಾವ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾ

ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಚನ್ದೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ। ಪುನ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಯೋಜನಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಧಾವಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದುತಿಯಾಯ ಸತಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಂ ಯಾವ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಧಾವಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಥ ಚನ್ದೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಹಾಯಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಸಬ್ಬಸೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಚನ್ದಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಸೂರಿಯೋ ಉಪರಿ ಹೋತಿ। ಮಹತಿಯಾ ಪಾತಿಯಾ ಖುದ್ದಕಭಾಜನಂ ವಿಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಪಿಧೀಯತಿ। ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಗೇಹಚ್ಛಾಯಾ ವಿಯ ಚನ್ದಸ್ಸ ಛಾಯಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಸೋ ಛಾಯಾಯ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾಯ ದೂರೇ ಠಿತಾನಂ ದಿವಾ ಪದೀಪೋ ವಿಯ ಸಯಮ್ಪಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಕತಿ ನೇಸಂ ವೀಥಿಯೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅಜವೀಥಿ, ನಾಗವೀಥಿ, ಗೋವೀಥೀತಿ ತಿಸ್ಸೋ ವೀಥಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಜಾನಂ ಉದಕಂ ಪಟಿಕೂಲಂ ಹೋತಿ, ಹತ್ಥಿನಾಗಾನಂ ಮನಾಪಂ। ಗುನ್ನಂ ಸೀತುಣ್ಹಸಮತಾಯ ಫಾಸು ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಕಾಲಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಅಜವೀಥಿಂ ಆರುಹನ್ತಿ, ತದಾ ದೇವೋ ಏಕಬಿನ್ದುಮ್ಪಿ ನ ವಸ್ಸತಿ। ಯದಾ ನಾಗವೀಥಿಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ತದಾ ಭಿನ್ನಂ ವಿಯ ನಭಂ ಪಗ್ಘರತಿ। ಯದಾ ಗೋವೀಥಿಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ತದಾ ಉತುಸಮತಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಛಮಾಸೇ ಸಿನೇರುತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ಛಮಾಸೇ ಅನ್ತೋ ವಿಚರನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಆಸಾಳ್ಹಮಾಸೇ ಸಿನೇರುಸಮೀಪೇನ ವಿಚರನ್ತಿ। ತತೋ ಪರೇ ದ್ವೇ ಮಾಸೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಾ ಪಠಮಕತ್ತಿಕಮಾಸೇ ಮಜ್ಝೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತೋ ಚಕ್ಕವಾಳಾಭಿಮುಖಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಯೋ ಮಾಸೇ ಚಕ್ಕವಾಳಸಮೀಪೇನ ಚರಿತ್ವಾ ಪುನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಚಿತ್ರಮಾಸೇ ಮಜ್ಝೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ದ್ವೇ ಮಾಸೇ ಸಿನೇರುಭಿಮುಖಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಪುನ ಆಸಾಳ್ಹೇ ಸಿನೇರುಸಮೀಪೇನ ಚರನ್ತಿ।

ಕಿತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ? ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದೀಪೇ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ ಹೋತಿ, ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಅತ್ಥಙ್ಗಮನಕಾಲೋ, ಅಪರಗೋಯಾನೇ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ। ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಮ್ಹಿ ಉಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ, ಅಪರಗೋಯಾನೇ ಅತ್ಥಙ್ಗಮನಕಾಲೋ, ಇಧ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ। ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಉಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ಅಪರಗೋಯಾನೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ, ಇಧ ಅತ್ಥಙ್ಗಮನಕಾಲೋ, ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೇ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ। ಅಪರಗೋಯಾನದೀಪೇ ಉಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ಇಧ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ, ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೇ ಅತ್ಥಙ್ಗಮನಕಾಲೋ, ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋತಿ।

ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ತಾರಕರೂಪಾನೀತಿ ಕತ್ತಿಕಾದಿನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಚೇವ ಸೇಸತಾರಕರೂಪಾನಿ ಚ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। **ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ**ತಿ ತತೋ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನತೋ ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ರತ್ತಿ, ಅರುಣುಗ್ಗಮನತೋ ಯಾವ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನಾ ದಿವಾತಿ ಏವಂ ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಅಥ ಪಞ್ಚದಸ ರತ್ತಿಯೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೋ, ದ್ವೇ ಅಡ್ಢಮಾಸಾ ಮಾಸೋತಿ ಏವಂ ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಅಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಉತು, ತಯೋ ಉತೂ ಸಂವಚ್ಛರೋತಿ ಏವಂ ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು।

೧೨೧. **ವಣ್ಣವೇವಣ್ಣತಾ ಚಾ**ತಿ ವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿವಣ್ಣಭಾವೋ। **ತೇಸಂ ವಣ್ಣಾತಿಮಾನಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ತೇಸಂ ವಣ್ಣಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಅತಿಮಾನಪಚ್ಚಯಾ। **ಮಾನಾತಿಮಾನಜಾತಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾತಿಮಾನಸಭಾವಾನಂ। **ರಸಾಯ ಪಥವಿಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನರಸತ್ತಾ ರಸಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾಯ ಪಥವಿಯಾ। **ಅನುತ್ಥುನಿಂಸೂ**ತಿ ಅನುಭಾಸಿಂಸು। **ಅಹೋ ರಸ**ನ್ತಿ ಅಹೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಧುರರಸಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ। **ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಅಕ್ಖರ**ನ್ತಿ ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿವಂಸಕಥಂ। **ಅನುಸರನ್ತೀ**ತಿ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಪಾತುಭಾವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. **ಏವಮೇವ ಪಾತುರಹೋಸೀ**ತಿ ಏದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಉಟ್ಠಹಿ, ಅನ್ತೋವಾಪಿಯಂ ಉದಕೇ ಛಿನ್ನೇ ಸುಕ್ಖಕಲಲಪಟಲಂ ವಿಯ ಚ ಉಟ್ಠಹಿ।

೧೨೪. **ಪದಾಲತಾತಿ** ಏಕಾ ಮಧುರರಸಾ ಭದ್ದಾಲತಾ। **ಕಲಮ್ಬುಕಾತಿ** ನಾಳಿಕಾ। **ಅಹು ವತ ನೋತಿ** ಮಧುರರಸಾ ವತ ನೋ ಪದಾಲತಾ ಅಹೋಸಿ। **ಅಹಾಯಿ ವತ ನೋತಿ** ಸಾ ನೋ ಏತರಹಿ ಅನ್ತರಹಿತಾತಿ।

೧೨೫. **ಅಕಟ್ಠಪಾಕೋತಿ** ಅಕಟ್ಠೇಯೇವ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। **ಅಕಣೋತಿ** ನಿಕ್ಕುಣ್ಡಕೋ। **ಅಥುಸೋತಿ** ನಿತ್ಥುಸೋ। **ಸುಗನ್ಧೋತಿ** ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಂ ವಾಯತಿ। **ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲೋತಿ** ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪಣ್ಡರಂ ತಣ್ಡುಲಮೇವ ಫಲತಿ। **ಪಕ್ಕಂ ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹನ್ತಿ** ಸಾಯಂ ಗಹಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಾತೋ ಪಕ್ಕಂ ಹೋತಿ, ಪುನ ವಿರೂಳ್ಹಂ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಮೇವ ಗಹಿತಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ನಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಅಲಾಯಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಅನೂನಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಾದಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. **ಇತ್ಥಿಯಾ ಚಾತಿ** ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಕಾಲೇ ಇತ್ಥೀ, ತಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ಪಾತುಭವತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ। ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ಹಿ ಪುರಿಸತ್ತಭಾವಂ ಲಭನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪುರಿಸತ್ತಪಚ್ಚಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಲಭತಿ। ಪುರಿಸೋ ಇತ್ಥತ್ತಭಾವಂ ಲಭನ್ತೋ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಭತಿ। ತದಾ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ। **ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತನ್ತಿ** ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ। **ಪರಿಳಾಹೋತಿ** ರಾಗಪರಿಳಾಹೋ। **ಸೇಟ್ಠಿನ್ತಿ** ಛಾರಿಕಂ। **ನಿಬ್ಬುಯ್ಹಮಾನಾಯಾತಿ** ನಿಯ್ಯಮಾನಾಯ।

೧೨೭. **ಅಧಮ್ಮಸಮ್ಮತನ್ತಿ** ತಂ ಪಂಸುಖಿಪನಾದಿ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ಸಮ್ಮತಂ। **ತದೇತರಹಿ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮತನ್ತಿ** ತಂ ಇದಾನಿ ಧಮ್ಮೋತಿ ಸಮ್ಮತಂ, ಧಮ್ಮೋತಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಜಾನಪದೇಸು ಕಲಹಂ ಕುರುಮಾನಾ ಇತ್ಥಿಯೋ "ತ್ವಂ ಕಸ್ಮಾ ಕಥೇಸಿ? ಯಾ ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಲತ್ಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾತಬ್ಯತನ್ತಿ** ಸೇವಿತಬ್ಬತಂ। **ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕನ್ತಿ** ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ। **ಅಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥಾತಿ** ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಊನಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। **ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಾತಿ** ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಲಾಪಬನ್ಧಾ ವಿಯ ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾ ಹುತ್ವಾ।

೧೨೮. **ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಯ್ಯಾಮಾತಿ** ಸೀಮಂ ಠಪೇಯ್ಯಾಮ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೋ ಹಿ ನಾಮ। **ಪಾಣಿನಾ ಪಹರಿಂಸೂತಿ** ತಯೋ ವಾರೇ ವಚನಂ ಅಗಣ್ಹನ್ತಂ ಪಾಣಿನಾ ಪಹರಿಂಸು। **ತದಗ್ಗೇ ಖೋತಿ** ತಂ ಅಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ।

ಮಹಾಸಮ್ಮತರಾಜವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. **ಖೀಯಿತಬ್ಬಂ ಖೀಯೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಕಾಸೇತಬ್ಬಂ ಪಕಾಸೇಯ್ಯ ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಹಾರೇತಬ್ಬಂ ಹಾರೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯೋ ನೇಸಂ ಸತ್ತೋತಿ** ಯೋ ತೇಸಂ ಸತ್ತೋ। ಕೋ ಪನ ಸೋತಿ? ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। **ಸಾಲೀನಂ ಭಾಗಂ ಅನುಪದಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಮಯಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಖೇತ್ತತೋ ಅಮ್ಬಣಮ್ಬಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತುಯ್ಹಂ ಸಾಲಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸಾಮ, ತಯಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತ್ವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜೇಟ್ಠಕಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠಾತಿ।

೧೩೧. **ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ** ಸಞ್ಞಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। **ಖತ್ತಿಯೋ ಖತ್ತಿಯೋತ್ವೇವ ದುತಿಯಂ ಅಕ್ಖರನ್ತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಅಕ್ಖರಮೇವ, ತೇ ಪನಸ್ಸ ಖೇತ್ತಸಾಮಿನೋ ತೀಹಿ ಸಙ್ಖೇಹಿ ಅಭಿಸೇಕಮ್ಪಿ ಅಕಂಸು। **ರಞ್ಜೇತೀತಿ** ಸುಖೇತಿ ಪಿನೇತಿ। **ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನಾತಿ** ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಞಾತೇನ, ಅಗ್ಗೇ ವಾ ಞಾತೇನ ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಣ್ಡಲಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. **ವೀತಙ್ಗಾರಾ ವೀತಧೂಮಾ**ತಿ ಪಚಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ವಿಗತಧೂಮಙ್ಗಾರಾ। **ಪನ್ನಮುಸಲಾ**ತಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಚಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ಪತಿತಮುಸಲಾ। **ಘಾಸಮೇಸಮಾನಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವಸೇನ ಯಾಗುಭತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ। **ತಮೇನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ತೇ ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। **ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣಮಾನಾ**ತಿ ಅಸಹಮಾನಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ। **ಗನ್ಥೇ ಕರೋನ್ತಾ**ತಿ ತಯೋ ವೇದೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಾ ಚೇವ ವಾಚೇನ್ತಾ ಚ। **ಅಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ವಸನ್ತಿ, "ಅಚ್ಛೇನ್ತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಏಸೇವತ್ಥೋ। **ಹೀನಸಮ್ಮತ**ನ್ತಿ "ಮನ್ತೇ ಧಾರೇನ್ತಿ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇನ್ತೀ"ತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಇದಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೀನಸಮ್ಮತಂ। **ತದೇತರಹಿ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಾನಿ "ಏತ್ತಕೇ ಮನ್ತೇ ಧಾರೇನ್ತಿ ಏತ್ತಕೇ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇನ್ತೀ"ತಿ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತಂ ಜಾತಂ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಣ್ಡಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಣಸ್ಸ।

೧೩೩. **ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ। **ವಿಸುಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜೇಸು**ನ್ತಿ ಗೋರಕ್ಖವಾಣಿಜಕಮ್ಮಾದಿಕೇ ವಿಸ್ಸುತೇ ಉಗ್ಗತೇ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜೇಸುಂ।

೧೩೪. **ಸುದ್ದಾ ಸುದ್ದಾ**ತಿ ತೇನ ಲುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮಖುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮುನಾ ಸುದ್ದಂ ಸುದ್ದಂ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವಿನಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಹು ಖೋ**ತಿ ಹೋತಿ ಖೋ।

೧೩೫. **ಸಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹಮಾನೋ**ತಿ ನ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪನಮತ್ತೇನ ಸುಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಧಮ್ಮಂ ನಿನ್ದಮಾನೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। "ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತೂಹಿ ಮಣ್ಡಲೇಹೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಇದಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಸಮಣಮಣ್ಡಲಂ ನಾಮ ವಿಸುಂ ನತ್ಥಿ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಜಾತಿಯಾ ಸುಜ್ಝಿತುಂ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಸಮಣಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಮಣ್ಡಲಾನಿ ಸಮಣಮಣ್ಡಲಂ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ, ಅನುವತ್ತನ್ತಾನಿ ಚ ಧಮ್ಮೇನೇವ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಸಮಣಮಣ್ಡಲಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀ"ತಿ।

ದುಚ್ಚರಿತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. ಇದಾನಿ ಯಥಾಜಾತಿಯಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಜ್ಝಿತುಂ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠಾ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತೂ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮಾದಿನ್ನಕಮ್ಮಹೇತು, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾದಾನಹೇತು।

೧೩೮. **ದ್ವಯಕಾರೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಕುಸಲಂ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಏವಂ ಉಭಯಕಾರೀ। **ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಭಯವಿಪಾಕದಾನಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯೇನ ಪನ ಅಕುಸಲಂ ಬಹುಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕುಸಲಂ ಮನ್ದಂ, ಸೋ ತಂ ಕುಸಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಅಥ ನಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಕಾಣಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ ಖುಜ್ಜಮ್ಪಿ ಪೀಠಸಪ್ಪಿಮ್ಪಿ। ಸೋ ರಜ್ಜಸ್ಸ ವಾ ಅನರಹೋ ಹೋತಿ, ಅಭಿಸಿತ್ತಕಾಲೇ ವಾ ಏವಂಭೂತೋ ಭೋಗೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಪರಸ್ಸ ಮರಣಕಾಲೇ ದ್ವೇ ಬಲವಮಲ್ಲಾ ವಿಯ ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇಸು ಅಕುಸಲಂ ಬಲವತರಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇತಿ। ಕುಸಲಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪವತ್ತಿವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ। ತಮೇನಂ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲಅಸ್ಸಂ ವಾ ಮಙ್ಗಲಉಸಭಂ ವಾ। ಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತಿ । ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಭಾವನಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನನ್ತಿ** ‘‘ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ’’ತಿ ಆದಿಕೋಟ್ಠಾಸವಸೇನ ಸತ್ತನ್ನಂ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಸತ್ತತಿಂಸಾಯ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ । **ಭಾವನಮನ್ವಾಯಾತಿ** ಭಾವನಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ, ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಂ ಖೀಣಾಸವಮೇವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸೇಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

೧೪೦. ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮುನೋಪಿ ವಚನದಸ್ಸನಾನುಸಾರೇನ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ವಾಸೇಟ್ಠ ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ‘‘ಬ್ರಹ್ಮುನಾಪೇಸಾ’’ತಿಆದಿ ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಏತ್ತಕೇನ ಇಮಿನಾ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದಮೇವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। **ಅತ್ತಮನಾ ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾತಿ** ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜ ಸಾಮಣೇರಾಪಿ ಹಿ ಸಕಮನಾ ತುಟ್ಠಮನಾ ‘‘ಸಾಧು, ಸಾಧೂ’’ತಿ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿಂಸು। ಇದಮೇವ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಾ ಅನುಮಜ್ಜನ್ತಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸಾರಿಪುತ್ತಸೀಹನಾದವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ನಾಳನ್ದಾಯ**ನ್ತಿ ನಾಳನ್ದಾತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ, ತಂ ನಗರಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ। **ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೇ**ತಿ ದುಸ್ಸಪಾವಾರಿಕಸೇಟ್ಠಿನೋ ಅಮ್ಬವನೇ। ತಂ ಕಿರ ತಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಜೀವಕಮ್ಬವನಂ ವಿಯ "ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನ"ನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೇ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೀ"ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವೋಚ? ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಪವೇದನತ್ಥಂ।

ತತ್ರಾಯಮನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಥೇರೋ ಕಿರ ತಂದಿವಸಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸರೀರಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಸುನಿವತ್ಥನಿವಾಸನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಪಾಸಾದಿಕೇಹಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಸಾದಂ ಆವಹನ್ತೋ ನಾಳನ್ದವಾಸೀನಂ ಹಿತಸುಖಮನುಬ್ರೂಹಯನ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಉದಕೇನ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸೀತಲೇ ಕತ್ವಾ ತಿಸನ್ಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ।

ಸೋ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಮಾರದ್ಧೋ। ಅಥಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಸೀಲಂ ಆಪಾಥಮಾಗತಂ। ತತೋ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿಞಾಣಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಂ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ…ಪೇ॰… ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅನೋಮದಸ್ಸೀಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಕತಂ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಯಾವ ನಿಸಿನ್ನಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ಗುಣಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು।

ಏವಂ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಮಾನೋ ಗುಣಾನಂ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ವಾ ದಟ್ಠುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ತಾವ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸಾವಕಸ್ಸ ಗುಣಾನಂ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಅಹಂ ಪನ ಯಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಕೀದಿಸಾ ನು ಖೋ ತಸ್ಸ ಗುಣಾ"ತಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಸಮಾಧಿಂ ಪಞ್ಞಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವಂಸೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತಥಾ ಪಞ್ಚ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನಿ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾ, ಛ ಸಾರಣೀಯೇ ಧಮ್ಮೇ, ಛ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ,

ಛ ಗಾರವೇ, ಛ ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಛ ಸತತವಿಹಾರೇ, ಛ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ, ಛ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಪಞ್ಞಾ, ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ, ಸತ್ತ ಅಪರಿಹಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ, ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ, ಸತ್ತ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇ, ಸತ್ತ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಿ, ಸತ್ತ ಪಞ್ಞಾ, ಸತ್ತ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲೇ, ಸತ್ತ ಖೀಣಾಸವಬಲಾನಿ, ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಹೇತೂ, ಅಟ್ಠ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾತಿಕ್ಕಮೇ, ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ, ಅಟ್ಠ ಅಕ್ಖಣದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕೇ, ಅಟ್ಠ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ, ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ, ನವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕೇ ಧಮ್ಮೇ, ನವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ನವ ಸತ್ತಾವಾಸದೇಸನಾ, ನವ ಆಘಾತಪ್ಪಟಿವಿನಯೇ, ನವ ಪಞ್ಞಾ, ನವ ನಾನತ್ತಾನಿ, ನವ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರೇ, ದಸ ನಾಥಕರಣೇ ಧಮ್ಮೇ, ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ, ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ, ದಸ ತಥಾಗತಬಲಾನಿ, ದಸ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ದಸ ಅರಿಯವಾಸೇ, ದಸ ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇ, ಏಕಾದಸ ಮೇತ್ತಾನಿಸಂಸೇ, ದ್ವಾದಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾಕಾರೇ, ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಗುಣೇ , ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚದಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ, ಸೋಳಸವಿಧಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಂ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮೇ, ಏಕೂನವೀಸತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನಿ, ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಪರೋಪಣ್ಣಾಸ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ, ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಚರಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಆರಭಿ।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಉಪರಿ "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯ"ನ್ತಿ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸೋಳಸ ಅಪರಮ್ಪರಿಯಧಮ್ಮಾ, ತೇಪಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಆರಭಿ। ಸೋ "ಕುಸಲಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಅನುತ್ತರೋ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥಾ, ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಅನುತ್ತರೋ, ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯಂ ಅನುತ್ತರೋ, ಆದೇಸನಾವಿಧಾಸು ಅನುತ್ತರೋ, ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಅನುತ್ತರೋ, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಅನುತ್ತರೋ, ಪಧಾನೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಪಟಿಪದಾಸು ಅನುತ್ತರೋ, ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಪುರಿಸಸೀಲಸಮಾಚಾರೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಅನುಸಾಸನೀವಿಧಾಸು ಅನುತ್ತರೋ, ಪರಪುಗ್ಗಲವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಸಸ್ಸತವಾದೇಸು ಅನುತ್ತರೋ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇ ಅನುತ್ತರೋ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಇದ್ಧಿವಿಧೇ ಅನುತ್ತರೋ, ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಅನುತ್ತರೋ"ತಿ ಏವಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಗುಣಾನಂ ನೇವ ಅನ್ತಂ, ನ ಪಮಾಣಂ ಪಸ್ಸಿ। ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋಪಿ ತಾವ ಗುಣಾನಂ ಅನ್ತಂ ವಾ ಪಮಾಣಂ ವಾ ನಾದ್ದಸ, ಭಗವತೋ ಗುಣಾನಂ ಕಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ? ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ಮಹತೀ ಞಾಣಂ ವಿಸದಂ, ಸೋ ಸೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ। ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೋ ಉಕ್ಕಾಸಿತ್ವಾಪಿ ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ "ನಮೋ ಬುದ್ಧಾನ"ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಮಹಾಜನತೋ ಏಕೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಾನಂ ಸತತೋಪಿ ಸಹಸ್ಸತೋಪಿ ಏಕೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ। ಸಕದಾಗಾಮೀನಂ ಸತತೋಪಿ ಸಹಸ್ಸತೋಪಿ ಏಕೋ ಅನಾಗಾಮೀ। ಅನಾಗಾಮೀನಂ ಸತತೋಪಿ ಸಹಸ್ಸತೋಪಿ ಏಕೋ ಅರಹಾ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ। ಅವಸೇಸಅರಹನ್ತೇಹಿ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಥೇರಾ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹನ್ತಿ। ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಥೇರಾ। ಚತೂಹಿ ಮಹಾಥೇರೇಹಿ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ। ತೇಸುಪಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರತೋಪಿ ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣೇನ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಂ ಪಹರಿಯಮಾನಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯುಂ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಏಕೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋವ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಮಹಾಜನೋ "ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಉತ್ತಾನೋ"ತಿ ಜಾನನತ್ಥಂ ಯೋತ್ತಾನಿ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಮಾಣಂ ಯೋತ್ತಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ಕೋಚಿ ದ್ವೇ ಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ದಸಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ವೀಸತಿಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ತಿಂಸಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ಪಞ್ಞಾಸಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ಸತಬ್ಯಾಮಂ, ಕೋಚಿ ಸಹಸ್ಸಬ್ಯಾಮಂ , ಕೋಚಿ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಂ। ತೇ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ, ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ಉಗ್ಗತಪಬ್ಬತಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಠತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಯೋತ್ತಂ ಓತಾರೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸು ಯಸ್ಸ ಯೋತ್ತಂ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಂ, ಸೋ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಉದಕಂ ಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಯಸ್ಸ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಂ, ಸೋ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಉದಕಂ ಜಾನಾತಿ। ಪರತೋ ಉದಕಂ

ಏತ್ತಕನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಪನ ನ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಉದಕಂ, ಅಥ ಖೋ ಅನನ್ತಮಪರಿಮಾಣಂ। ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ, ಏವಮೇವ ಏಕಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನವಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೇನ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ದಸಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನೇನ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ವೀಸತಿಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ವೀಸತಿಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಸಕದಾಗಾಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ತಿಂಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ತಿಂಸಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಅನಾಗಾಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಚತ್ತಾಲೀಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ಚತ್ತಾಲೀಸಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಅರಹತಾ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಪಞ್ಞಾಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ಪಞ್ಞಾಸಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇಹಿ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಸತಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ಸತಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಥೇರೇಹಿ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಸಹಸ್ಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನ ಸಹಸ್ಸಬ್ಯಾಮಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇನ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಯೋತ್ತೇನ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಟ್ಠಾನೇ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣಾ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ನಾಮ ನ ಏತ್ತಕಂಯೇವ, ಅನನ್ತಮಪರಿಮಾಣನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮೇವ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನ ಅನ್ವಯಬುದ್ಧಿಯಾ ಅನುಮಾನೇನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ "ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಅನನ್ತಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ"ತಿ ಸದ್ದಹಿ।

ಥೇರೇನ ಹಿ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣಾಯೇವ ಬಹುತರಾ। ಯಥಾ ಕಥಂ ವಿಯ? ಯಥಾ ಇತೋ ನವ ಇತೋ ನವಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಯೋಜನಾನಿ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಚನ್ದಭಾಗಾಯ ಮಹಾನದಿಯಾ ಪುರಿಸೋ ಸೂಚಿಪಾಸೇನ ಉದಕಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಸೂಚಿಪಾಸೇನ ಗಹಿತಉದಕತೋ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಬಹು ಹೋತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಪುರಿಸೋ ಮಹಾಪಥವಿತೋ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಪಂಸುಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಗಹಿತಪಂಸುತೋ ಅವಸೇಸಪಂಸುಯೇವ ಬಹು ಹೋತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಪುರಿಸೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಾಭಿಮುಖಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಙ್ಗುಲಿಅಭಿಮುಖಉದಕತೋ ಅವಸೇಸಂ ಉದಕಂಯೇವ ಬಹು ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ಪುರಿಸೋ ಆಕಾಸಾಭಿಮುಖಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಙ್ಗುಲಿಅಭಿಮುಖಆಕಾಸತೋ ಸೇಸಆಕಾಸಪ್ಪದೇಸೋವ ಬಹು ಹೋತಿ। ಏವಂ ಥೇರೇನ ದಿಟ್ಠಬುದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಅದಿಟ್ಠಾ ಗುಣಾವ ಬಹೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ॥

ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚ ಸತ್ಥು ಚ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಯಮಕಮಹಾನದೀಮಹೋಘೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಅವತ್ಥರಮಾನಂ ವಾತೋ ವಿಯ ಭಸ್ತಂ, ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗತಉದಕಂ ವಿಯ ಮಹಾರಹದಂ ಸಕಲಸರೀರಂ ಪೂರೇತಿ। ತತೋ ಥೇರಸ್ಸ "ಸುಪತ್ಥಿತಾ ವತ ಮೇ ಪತ್ಥನಾ, ಸುಲದ್ಧಾ ಮೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ಯ್ವಾಹಂ ಏವಂವಿಧಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಬಲವತರಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಅಥ ಥೇರೋ "ಕಸ್ಸಾಹಂ ಇಮಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಆರೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಮಮ ಇಮಂ ಪಸಾದಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಇಮಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸತ್ಥುನೋಯೇವ ಪವೇದೇಯ್ಯಾಮಿ, ಸತ್ಥಾವ ಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಹಿ ತಿಟ್ಠತು ಮಮ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಸಮಣಸತಸ್ಸ ವಾ ಸಮಣಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಸಮಣಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದೇನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಅಟ್ಠಾರಸ ಯೋಜನಾನಿ ಅವತ್ಥರಮಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಂ

ಚನ್ದಭಾಗಮಹಾನದಿಂ ಕುಸುಮ್ಭಾ ವಾ ಕನ್ದರಾ ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋವ ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ। ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಹಿ ತಿಟ್ಠತು ಚನ್ದಭಾಗಾ, ಏವರೂಪಾನಂ ನದೀನಂ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ನ ಚಸ್ಸ ತೇನ ಊನತ್ತಂ ವಾ ಪೂರತ್ತಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಮೇವ ಸತ್ಥಾ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಸಮಣಸತಸ್ಸ ಸಮಣಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಸಮಣಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದೇನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೇಸಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಚನ್ದಭಾಗಂ ಕುಸುಮ್ಭಕನ್ದರಾ ವಿಯ ಮಮ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ । ಹನ್ದಾಹಂ ಮಮ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸತ್ಥುನೋವ ಆರೋಚೇಮೀತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ವಿನಿಬ್ಭುಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಪುಪ್ಫಾನಂ ವಣ್ಟತೋ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರಣಕಾಲೇ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ **ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂಪಸನ್ನೋ**ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ಧೋ, ಏವಂ ಸದ್ದಹಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಭಿಯ್ಯತರೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ, ಭಿಯ್ಯತರಾಭಿಞ್ಞೋ ವಾ, ಉತ್ತರಿತರಞಾಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಯ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇ ವಾ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ನಿಪ್ಪದೇಸಾ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ದ್ವೇ ಹಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ। ಬುದ್ಧಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚೇವ ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ। ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ನೇಸಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಇಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಸಮ್ಬೋಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ಭಗವತಾ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ "ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಯದಿದಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ"ನ್ತಿ।

೧೪೨. **ಉಳಾರಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಉಳಾರಸದ್ದೋ "ಉಳಾರಾನಿ ಖಾದನೀಯಾನಿ ಖಾದನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೬) ಮಧುರೇ ಆಗಚ್ಛತಿ। "ಉಳಾರಾಯ ಖಲು ಭವಂ, ವಚ್ಛಾಯನೋ , ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಸಂಸಾಯ ಪಸಂಸತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೦) ಸೇಟ್ಠೇ। "ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಉಳಾರೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨) ವಿಪುಲೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಸೇಟ್ಠೇ ಆಗತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಳಾರಾತಿ ಸೇಟ್ಠಾ"ತಿ। **ಆಸಭೀ**ತಿ ಉಸಭಸ್ಸ ವಾಚಾಸದಿಸೀ ಅಚಲಾ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ। **ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವೇನ ವಾ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ವಾ ಇತಿಕಿರಾಯ ವಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ ವಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ವಾ ತಕ್ಕಹೇತು ವಾ ನಯಹೇತು ವಾ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಿಯ ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕಥಾವ ಕಥಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಹನಾದೋತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದೋ, ನೇವ ದನ್ಧಾಯನ್ತೇನ ನ ಗಗ್ಗರಾಯನ್ತೇನ ಸೀಹೇನ ವಿಯ ಉತ್ತಮನಾದೋ ನದಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಂ ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭೀತಿ? ಅನುಯೋಗದಾಪನತ್ಥಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಘಂಸನಂ ನಕ್ಖಮತಿ, ಲೇಪೇ ಪತಿತಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಧಮಮಾನಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಲೋಹಂ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಝಾಮಅಙ್ಗಾರೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಝಾಮಙ್ಗಾರೋ ವಿಯ ಹೋತಿ । ಏಕೋ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗಂ ದಾಪಿಯಮಾನೋ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಘಂಸನಂ ಖಮತಿ, ಧಮಮಾನಂ ನಿದ್ದೋಸಜಾತರೂಪಂ ವಿಯ ಅಧಿಕತರಂ ಸೋಭತಿ, ತಾದಿಸೋ ಥೇರೋ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ "ಅನುಯೋಗಕ್ಖಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗದಾಪನತ್ಥಂ ಇಮಮ್ಪಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೇ ತೇ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ತಯಾ। **ಏವಂಸೀಲಾ**ತಿಆದೀಸು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ಸೀಲಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಮಹಾಪದಾನೇ ಕಥಿತಾವ।

ಕಿಂ ಪನ ತೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತೀತಾ ಚ ತಾವ ನಿರುದ್ಧಾ, ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತಾ ದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತಾ, ಏವಂ ನಿರುದ್ಧೇ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತೇ ತ್ವಂ ಕಥಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸಿ, ಅನಾಗತಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಗುಣಾ ಕಿನ್ತಿ ತಯಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಾತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಕಿಂ ಪನ ತೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅಹಂ ಏತರಹೀ**ತಿ ಅನಾಗತಾಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಅಜಾತಾ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ, ತೇಪಿ ಕಥಂ ತ್ವಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸಿ? ತೇಸಞ್ಹಿ ಜಾನನಂ ಅಪದೇ ಆಕಾಸೇ ಪದದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ

ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸಸಿ, ಏಕತೋ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಚರಸಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೇ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ನಿಸೀದಸಿ, ಕಿಂ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ಗುಣಾ ಅತ್ತನೋ ಚೇತಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಾ ತಯಾತಿ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಥೇರೋ ಪನ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ವಿದಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಅವಿದಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಕಿಂ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋತಿ, ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇತಿ? ವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ನ ಕರೋತಿ, ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಕರೋತೀತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಅನುಯೋಗೇ ಆರದ್ಧೇಯೇವ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ನ ಅಯಂ ಅನುಯೋಗೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಅಯಂ ಅನುಯೋಗೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಅಕತ್ವಾ ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋತಿ। ತೇನ ಇದಮ್ಪಿ ದೀಪೇತಿ "ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಕಾರಣಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತೇಸು ಅತೀತಾದಿಭೇದೇಸು ಬುದ್ಧೇಸು। **ಅಥ ಕಿಞ್ಚರಹೀ**ತಿ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಞಾಣೇ ಅಸತಿ ತಯಾ ಏವಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವದತಿ।

೧೪೩. ಧಮ್ಮನ್ವಯೋತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಯೋಗಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನುಮಾನಞಾಣಂ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ವಿದಿತೋ। ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾವ ಇಮಿನಾವ ಆಕಾರೇನ ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾತಿ ವದತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಪರಿಯನ್ತೋ। ಯಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಯನ್ತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ನಯಗ್ಗಾಹಸ್ಸ। ತೇನ ಸೋ "ಇಮಿನಾ ಏವಂವಿಧೋ, ಇಮಿನಾ ಅನುತ್ತರೋ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕೋ ಏವ। ಇದಾನಿ ತಂ ನಯಗ್ಗಾಹಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ ಉಪಮಾಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೇ ನಗರಸ್ಸ ಉದ್ದಾಪಪಾಕಾರಾದೀನಿ ಥಿರಾನಿ ವಾ ಹೋನ್ತು, ದುಬ್ಬಲಾನಿ ವಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ಮಾ ಹೋನ್ತು, ಚೋರಾಸಙ್ಕಾ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮನಗರನ್ತಿ ಆಹ। **ದಳ್ಹುದ್ದಾಪ**ನ್ತಿ ಥಿರಪಾಕಾರಪಾದಂ। **ದಳ್ಹಪಾಕಾರತೋರಣ**ನ್ತಿ ಥಿರಪಾಕಾರಞ್ಚೇವ ಥಿರಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಞ್ಚ। **ಏಕದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಬಹುದ್ವಾರೇ ಹಿ ನಗರೇ ಬಹೂಹಿ ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏಕದ್ವಾರೇ ಏಕೋವ ವಟ್ಟತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಡಿತಭಾವಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮತ್ಥಂ ಏಕಂಯೇವ ದೋವಾರಿಕಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏಕದ್ವಾರ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಬ್ಯತ್ತೋ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಿಸದಞಾಣೋ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥ**ನ್ತಿ ಅನುಪರಿಯಾಯನಾಮಕಂ ಪಾಕಾರಮಗ್ಗಂ। **ಪಾಕಾರಸನ್ಧಿ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಇಟ್ಠಕಾನಂ ಅಪಗತಟ್ಠಾನಂ। **ಪಾಕಾರವಿವರ**ನ್ತಿ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ।

ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇತಿ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ್ತಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಕರೋನ್ತಿ ಉಪತಾಪೇನ್ತಿ ವಿಬಾಧೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ**ತಿ ನೀವರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಡ್ಢಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ। **ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಸಭಾವೇನ ಭಾವೇತ್ವಾ। **ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಗ್ಗೋ। ಅನುತ್ತರಾಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ ಅರಹತ್ತಂ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ವಾ ಮಗ್ಗಾತಿ ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಿಸ್ಸಕಾ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ। ದೀಘಭಾಣಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ಗಹಿತೇ ಸುನ್ದರೋ ಪಞ್ಹೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಪನೇವಂ

ಗಹಿತ”ನ್ತಿ। ಇತಿ ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣರಜತಾನಂ ವಿಯ ನಾನತ್ತಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇಧ ಠತ್ವಾ ಉಪಮಾ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾ - ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಪಚ್ಚನ್ತನಗರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪರಿಯಾಯಪಥಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ದ್ವಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ನಗರಂ ಪವೇಸನಕನಿಕ್ಖಮನಕೇ ಓಳಾರಿಕೇ ಪಾಣೇ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕಸ್ಸ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಪಾಕಟಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕೇನ ಸದಿಸನ್ತಿ ಚೇ। ನಗರಂ ವಿಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಾಕಾರೋ ವಿಯ ಸೀಲಂ, ಪರಿಯಾಯಪಥೋ ವಿಯ ಹಿರೀ, ದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ, ನಗರಪ್ಪವಿಸನಕನಿಕ್ಖಮನಕಓಳಾರಿಕಪಾಣಾ ವಿಯ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಬುದ್ಧಾ, ದೋವಾರಿಕಸ್ಸ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಪಾಕಟಭಾವೋ ವಿಯ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಸಮಥಾದೀಹಿ ಪಾಕಟಭಾವೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಭಗವಾ ಏವಮಹಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಹನಾದಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ।

೧೪೪. **ಇಧಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಯೇನ ಭಗವಾ**ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ ? ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಭಗವಾ ಅಹಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭನ್ತೋ ಪಞ್ಚನವುತಿಪಾಸಣ್ಡೇ ನ ಅಞ್ಞಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಮ್ಪಿ ಪಟಿಲಭಿಂ, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಪಟಿಲಭಿನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂ ಧಮ್ಮಸವನಾಯಾ**ತಿ ತುಮ್ಹೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಪನಾಹಂ ನ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ, ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ। ಏವಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭಿಂ। ಕದಾ ಪನ ಥೇರೋ ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋತಿ। ಸೂಕರಖತಲೇಣೇ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತನ್ತಕಥನದಿವಸೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೧) ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ, ತದಾಯೇವ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭೀತಿ। ತಂದಿವಸಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ತಾಲವಣ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಬೀಜಮಾನೋ ಠಿತೋ ತಂ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಹತ್ಥಗತಂ ಅಕಾಸಿ। **ಉತ್ತರುತ್ತರಂ ಪಣೀತಪಣೀತ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರುತ್ತರಞ್ಚೇವ ಪಣೀತಪಣೀತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗ**ನ್ತಿ ಕಣ್ಹಞ್ಚೇವ ಸುಕ್ಕಞ್ಚ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಸವಿಪಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। ಕಣ್ಹಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಸುಕ್ಕಂ, ಸುಕ್ಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಕಣ್ಹನ್ತಿ ಏವಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಂ ದೇಸೇಸಿ, ಕಣ್ಹಂ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಚ ಸಉಸ್ಸಾಹಂ ಸವಿಪಾಕಂ ದೇಸೇಸಿ, ಸುಕ್ಕಂ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ಸಉಸ್ಸಾಹಂ ಸವಿಪಾಕಂ ದೇಸೇಸಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಇಧೇಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಮಗಮನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಮಗಮಂ। ಕತಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ? ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು। ಏತ್ಥಾಯಂ ಥೇರಸಲ್ಲಾಪೋ, ಕಾಳವಲ್ಲವಾಸೀ ಸುಮತ್ಥೇರೋ ತಾವ ವದತಿ “ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು ಇದಾನಿ ನಿಟ್ಠಗಮನಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ। ಅಸ್ಸಜಿಮಹಾಸಾವಕಸ್ಸ ಹಿ ದಿಟ್ಠದಿವಸೇಯೇವ ಸೋ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ, ಅಪರಭಾಗೇ ಸೂಕರಖತಲೇಣದ್ವಾರೇ ಉಪರಿ ತೀಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ‘ಧಮ್ಮೇಸೂ’ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ”ತಿ। ಲೋಕನ್ತರವಾಸೀ ಚೂಳಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ “ಸಬ್ಬಂ ತಥೇವ ವತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ‘ಧಮ್ಮೇಸೂ’ತಿ ಅರಹತ್ತೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ”ತಿ ಆಹ। ದೀಘಭಾಣಕತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ “ತಥೇವ ಪುರಿಮವಾದಂ ವತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ‘ಧಮ್ಮೇಸೂ’ತಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಪನ ನಯತೋ ಆಗತಾ”ತಿ ಆಹ।

ಸತ್ಥರಿ ಪಸೀದಿನ್ತಿ ಏವಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಸತ್ಥರಿ ಪಸೀದಿಂ। **ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಖಾತೋ ಸುಕಥಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ

ಫಲತ್ಥಾಯ ನಿಯ್ಯಾತಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹನಿಮ್ಮದನಸಮತ್ಥೋ।

ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋಪಿ ವಙ್ಕಾದಿದೋಸವಿರಹಿತಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಪಸನ್ನೋಮ್ಹಿ ಭಗವತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕುಸಲಧಮ್ಮದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. ಇದಾನಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತೇ ಸೋಳಸ ಅಪರಾಪರಿಯಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಪರಂ ಪನ ಭನ್ತೇ ಏತದಾನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಅನುತ್ತರಭಾವೋ। **ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸನಾ ಅನುತ್ತರಾತಿ ವದತಿ। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ದೇಸಿತೇಸು ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಭಗವಾವ ಅನುತ್ತರೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಾ ವಾ ಸಾ ದೇಸನಾ, ತಸ್ಸಾ ಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ "ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಆಹ। **ತತ್ರಿಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ತತ್ರ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ವುತ್ತಪದೇ ಇಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಆರೋಗ್ಯಟ್ಠೇನ, ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ, ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ, ನಿದ್ದರಥಟ್ಠೇನ, ಸುಖವಿಪಾಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಕುಸಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇಸು ಜಾತಕಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಆರೋಗ್ಯಟ್ಠೇನ ಕುಸಲಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ। ಅಭಿಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತನಿದ್ದರಥಸುಖವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಬಾಹಿತಿಕಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೮) ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಕುಸಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ, ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ , ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ, ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏವಂ ನಾನಾನಯೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ದೇಸಿತಾ। ಫಲಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ**ತಿ ಪಗ್ಗಹಟ್ಠೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ನಾನಾಕಿಚ್ಚಾ। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ದೇಸಿತಾ। **ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ**ತಿ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಏಕಸಙ್ಗಹಾ, ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ನಾನಾಸಭಾವಾ। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ದೇಸಿತಾ।

ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಾದಿಸಭಾವವಸೇನ ನಾನಾಸಭಾವಾನಿ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನೇವ ಚ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾನಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ। **ಪಞ್ಚ ಬಲಾನೀ**ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ವಾ ಏಕಸಙ್ಗಹಾನಿ, ಸಲಕ್ಖಣೇನ ನಾನಾಸಭಾವಾನಿ । ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನೇವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾನಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ। **ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ**ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇನ ಏಕಸಙ್ಗಹಾ, ಉಪಟ್ಠಾನಾದಿನಾ ಸಲಕ್ಖಣೇನ ನಾನಾಸಭಾವಾ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗವಸೇನೇವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ದೇಸಿತಾ।

ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ಹೇತುಟ್ಠೇನ ಏಕಸಙ್ಗಹೋ, ದಸ್ಸನಾದಿನಾ ಸಲಕ್ಖಣೇನ ನಾನಾಸಭಾವೋ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನೇವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೋ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ದೇಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾತಿ ಇದಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ? ಸಾಸನಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಸಾಸನಸ್ಸ ಹಿ ನ ಕೇವಲಂ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಹೋತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಪನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಭನ್ತೇ ಯಾ ಅಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಏವಂದೇಸನಾ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ। **ತಂ ಭಗವಾ**ತಿ ತಂ ದೇಸನಂ ಭಗವಾ ಅಸೇಸಂ ಸಕಲಂ ಅಭಿಜಾನಾತಿ। **ತಂ ಭಗವತೋ**ತಿ ತಂ ದೇಸನಂ ಭಗವತೋ ಅಸೇಸಂ ಅಭಿಜಾನತೋ। **ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತದುತ್ತರಿ ಅಭಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ನಾಮ ಇತೋ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಯಂ ಭಗವಾ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಇದಂ ನತ್ಥಿ। **ಯದಭಿಜಾನಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ**ತಿ ಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನಭಿಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಅಸ್ಸ, ಅಧಿಕತರಪಞ್ಞೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಯದಿದಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಭಗವತಾ ಉತ್ತರಿತರೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾವ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅನುತ್ತರೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೀ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಇತೋ ಪರೇಸು **ಅಪರಂ ಪನಾ**ತಿಆದೀಸು ವಿಸೇಸಮತ್ತಮೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। ಪುರಿಮವಾರಸದಿಸಂ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. **ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಆಯತನಪಞ್ಞಾಪನಾಸು। ಇದಾನಿ ತಾ ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಛಯಿಮಾನಿ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಆಯತನಕಥಾ ಪನೇಸಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಕಥಿತಾ, ತೇನ ನ ತಂ ವಿತ್ಥಾರಯಿಸ್ಸಾಮ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ , **ಭನ್ತೇ, ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಯಾಯಂ ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರವವತ್ಥಾನಾದಿವಸೇನ ಏವಂ ದೇಸನಾ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀಸೂ**ತಿ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕಮನೇಸು। ತಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ। **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪವಿಸತಿ। **ಠಾತೀ**ತಿ ವಸತಿ। **ನಿಕ್ಖಮತೀ**ತಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋಪಿ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋವ ನಿಕ್ಖಮತಿ। **ಅಯಂ ಪಠಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ಪಕತಿಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀತಿ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ಓಕ್ಕಮತಿ।

ಅಯಂ ದುತಿಯಾತಿ ಅಯಂ ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ದುತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಪವಿಸನ್ತಾವ ಜಾನನ್ತಿ, ವಸನ್ತಾ ಚ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ ಚ ನ ಜಾನನ್ತಿ।

ಅಯಂ ತತಿಯಾತಿ ಅಯಂ ದ್ವಿನ್ನಞ್ಚ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಚ ತತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಕಮ್ಮಜೇಹಿ ವಾತೇಹಿ ಅಧೋಸಿರಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಾ ಅನೇಕಸತಪೋರಿಸೇ ಪಪಾತೇ ವಿಯ ಯೋನಿಮುಖೇ ಖಿತ್ತಾ ತಾಳಚ್ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಸಮ್ಬಾಧೇನ ಯೋನಿಮುಖೇನ ನಿಕ್ಖಮಮಾನಾ ಅನನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ "ಮಯಂ ನಿಕ್ಖಮಮ್ಹಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಜಾನತಾ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀನಮ್ಪಿ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಏವರೂಪೇ ಠಾನೇ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಲಮೇವ ಗಬ್ಭಾವಾಸೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ ಅಲಂ ವಿರಜ್ಜಿತುಂ।

ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಚತುತ್ಥಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇಪಿ ಚ ತೇ ಕಮ್ಮಜವಾತಾ ಉದ್ಧಂಪಾದೇ ಅಧೋಸಿರೇ ಕತ್ವಾ ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಠಿತಕಾವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ಭವಗ್ಗಂ ಉಪಾದಾಯ ಅವೀಚಿಅನ್ತರೇ ಅಞ್ಞೋ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಸಮ್ಪಜಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇ। ತೇನೇವ ನೇಸಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ಚ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪತೀತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆದೇಸನವಿಧಾದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. **ಆದೇಸನವಿಧಾಸೂತಿ** ಆದೇಸನಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು। ಇದಾನಿ ತಾ ಆದೇಸನವಿಧಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತೀತಿ** ಆಗತನಿಮಿತ್ತೇನ ಗತನಿಮಿತ್ತೇನ ಠಿತನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾ ಇದಂ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಥೇತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ರಾಜಾ ತಿಸ್ಸೋ ಮುತ್ತಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುರೋಹಿತಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಕಿಂ ಮೇ, ಆಚರಿಯ, ಹತ್ಥೇ"ತಿ? ಸೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಏಕಾ ಸರಬೂ "ಮಕ್ಖಿಕಂ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಕ್ಖನ್ದಿ, ಗಹಣಕಾಲೇ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಪಲಾತಾ, ಸೋ ಮಕ್ಖಿಕಾಯ ಮುತ್ತತ್ತಾ "ಮುತ್ತಾ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ಮುತ್ತಾ ತಾವ ಹೋತು, ಕತಿ ಮುತ್ತಾತಿ? ಸೋ ಪುನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಅಥ ಅವಿದೂರೇ ಕುಕ್ಕುಟೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ "ತಿಸ್ಸೋ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಏಕಚ್ಚೋ ಆಗತನಿಮಿತ್ತೇನ ಕಥೇತಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಗತಠಿತನಿ ಮಿತ್ತೇಹಿಪಿ ಕಥನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಯಕ್ಖಪಿಸಾಚಾದೀನಂ। **ದೇವತಾನನ್ತಿ** ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ। **ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ। **ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದನ್ತಿ** ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಾನಂ ಸುತ್ತಪಮತ್ತಾದೀನಂ ಸದ್ದಂ। **ಸುತ್ವಾತಿ** ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ। ಯಂ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ತಸ್ಸ ಸೋ ಸದ್ದೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ "ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ"ತಿ ಆದಿಸತಿ। **ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾತಿ** ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಟ್ಠಪಿತಾ। **ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀತಿ** ವಿತಕ್ಕಯಿಸ್ಸತಿ ಪವತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಜಾನನ್ತೋ ಚ ಆಗಮನೇನ ಜಾನಾತಿ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ಜಾನಾತಿ, ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ। **ಆಗಮನೇನ ಜಾನಾತಿ** ನಾಮ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಕಾಲೇಯೇವ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಏಸ ಕಸಿಣಭಾವನಂ ಆರದ್ಧೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ವಾ... ಪೇ... ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ಜಾನಾತಿ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ಜಾನಾತಿ** ನಾಮ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರದ್ಧಾಯೇವ ಜಾನಾತಿ, ಯೇನಾಕಾರೇನ ಏಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರದ್ಧೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ಜಾನಾತಿ। **ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ** ನಾಮ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಇಮಸ್ಸ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಟ್ಠಪಿತಾ, ಇಮಸ್ಸ ನಾಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಇಮಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತಿ। ಇತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಏತಸ್ಸ ಹಾನಭಾಗಿಯೋ ವಾ ಸಮಾಧಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಠಿತಿಭಾಗಿಯೋ ವಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ ವಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೋ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ಜಾನಾತಿ।

ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಲಾಭೀ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂಯೇವ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಾತಿ, ನ ಅರಿಯಾನಂ। ಅರಿಯೇಸುಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೋ ಹೇಟ್ಠಿಮೋ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಉಪರಿಮೋ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ ಜಾನಾತಿ। ಏತೇಸು ಚ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮೀ, ಅರಹಾ, ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಉಪರಿಮೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಯೇವ ಹೋತಿ।

ತಥೇವ ತಂ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಏಕಂಸೇನ ತಥೇವ ಹೋತಿ। ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣವಸೇನ ಞಾತಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. **ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯಾ**ತಿಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, **ಆತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ। ತದೇವ ಪದಹಿತಬ್ಬತೋ **ಪಧಾನಂ**। ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **ಅನುಯೋಗೋ**। **ಅಪ್ಪಮಾದ**ನ್ತಿ ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ। **ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರಂ। **ಚೇತೋಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ। **ಅಯಂ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಅಯಂ ದ್ವತ್ತಿಂ ಸಾಕಾರಂ ಪಟಿಕೂಲತೋ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಪಟಿಕೂಲದಸ್ಸನವಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।

ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚಾತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚ। **ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತ**ನ್ತಿ ಛವಿಞ್ಚ ಮಂಸಞ್ಚ ಲೋಹಿತಞ್ಚ। **ಅಟ್ಠಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ। ಅಯಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಕಾಳವಲ್ಲವಾಸೀ ಸುಮತ್ಥೇರೋ ಪನ "ಯಾವ ತತಿಯಮಗ್ಗಾ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹ।

ವಿಞ್ಞಾಣಸೋತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ। **ಉಭಯತೋ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಭಾಗೇಹಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ। **ಇಧ ಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚಾ**ತಿ ಛನ್ದರಾಗವಸೇನ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕಮ್ಮತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ ಇಧ ಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ। ಕಮ್ಮಭವಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಂ ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಕಥಿತಂ। ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಞ್ಹಿ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ತತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ।

ಇಧ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚಾತಿ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗತ್ತಾ ಇಧಲೋಕೇ ಚ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕಮ್ಮತೋ ನ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ ಇಧ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ। ಕಮ್ಮಭವಂ ಅನಾಕಡ್ಢನ್ತಂ ಪರಲೋಕೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಕಥಿತಂ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೇ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣೇ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾ ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣನ್ತಿ ಇದಂ ಪದದ್ವಯಂ ನಿಚ್ಚಲಮೇವ। ಅಪರೋ ನಯೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ । ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ದುತಿಯಾ। ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ತತಿಯಾ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ದುತಿಯಮಗ್ಗೋ ದುತಿಯಾ। ತತಿಯಮಗ್ಗೋ ತತಿಯಾ। ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತೀತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಲೋಕವೋಹಾರವಸೇನ "ಸತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನರೋ ಪೋಸೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಸು ಲೋಕಪಞ್ಞತ್ತೀಸು। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ, ಪರಮತ್ಥಕಥಾತಿ ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೩೯-೪೪೩)

ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸೂತಿ ಅಯಂ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ। ಇದಾನಿ ಯೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸು ಭಗವಾ ಅನುತ್ತರೋ ಹೋತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸತ್ತಿಮೇ ಭನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ। ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಕಾಯತೋ ವಿಮುತ್ತೋ, ಮಗ್ಗೇನ ನಾಮಕಾಯತೋ। ಸೋ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಏಕೇಕತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಚತುನ್ನಂ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಅನಾಗಾಮಿನೋ ಚ ವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ।

ಪಾಳಿ ಪನೇತ್ಥ "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ (ಧಾತು॰ ೨೪) ಏವಂ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಲಾಭಿನೋ ವಸೇನ ಆಗತಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತೋತಿ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ**। ಸೋ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಚ, ಚತೂಹಿ ಝಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೋವ ಹೋತಿ।

ಪಾಳಿ ಪನೇತ್ಥ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನೇವ ಆಗತಾ। ಯಥಾಹ "ನ ಹೇವ ಖೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ (ಧಾತು॰ ೨೫)।

ಫುಟ್ಠನ್ತಂ ಸಚ್ಛಿ ಕರೋತೀತಿ **ಕಾಯಸಕ್ಖಿ**। ಸೋ ಝಾನಫಸ್ಸಂ ಪಠಮಂ ಫುಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ ನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಸೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಟ್ಠಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನೇವಾಹ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ"ತಿ (ಧಾತು॰ ೨೬)।

ದಿಟ್ಠನ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ **ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ**। ತತ್ರಿದಂ ಸಙ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ, ದುಕ್ಖಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಖೋ ನಿರೋಧೋತಿ ಞಾತಂ ಹೋತಿ ದಿಟ್ಠಂ ವಿದಿತಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ ಪಸ್ಸಿತಂ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ **ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ**। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸೋಪಿ ಕಾಯಸಕ್ಖಿ ವಿಯ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ (ಧಾತು॰ ೨೭)।

ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತೋತಿ **ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ**। ಸೋಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ ನೋ ಚ ಖೋ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ (ಧಾತು॰ ೨೮)। ಏತೇಸು ಹಿ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ, ಓಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ, ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಚ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೋ ಹೋತಿ। ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಿಲೇಸಚ್ಛೇದಕಂ ಞಾಣಂ ಅದನ್ಧಂ ತಿಖಿಣಂ ಸೂರಂ ಹುತ್ವಾ ವಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಾಮ ನಾತಿತಿಖಿಣೇನ ಅಸಿನಾ ಕದಲಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ನ ಮಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಅಸಿ ನ ಸೀಘಂ ವಹತಿ, ಸದ್ದೋ ಸುಯ್ಯತಿ, ಬಲವತರೋ ವಾಯಾಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪಾ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಭಾವನಾ। ಯಥಾ ಪನ ಅತಿನಿಸಿತೇನ ಅಸಿನಾ ಕದಲಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಮಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಅಸಿ ಸೀಘಂ ವಹತಿ, ಸದ್ದೋ ನ ಸುಯ್ಯತಿ, ಬಲವತರಂ ವಾಯಾಮಕಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಭಾವನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ**। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಮ್ಹಿಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ, ಉಭೋಪೇತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಾಯೇವ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾವಾಹಿಂ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ"ತಿ।

ತಥಾ "ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ , ಸದ್ಧಾವಾಹಿಂ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾದಿಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪಞ್ಞಾಭಾವನಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪಧಾನದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **ಪಧಾನೇಸೂ**ತಿ ಇಧ ಪದಹನವಸೇನ "ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಪಧಾನಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪಟಿಪದಾದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. **ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ**ದೀಸು ಅಯಂ ವಿತ್ಥಾರನಯೋ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ? ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ದನ್ಧಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ? ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಖಿಪ್ಪಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ? ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅಕಸಿರೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ದನ್ಧಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ? ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅಕಸಿರೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಖಿಪ್ಪಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೦೧)। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. **ನ ಚೇವ ಮುಸಾವಾದೂಪಸಞ್ಹಿತ**ನ್ತಿ ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ ಠಿತೋಪಿ ಕಥಾಮಗ್ಗಂ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಚೇವ ಮುಸಾವಾದೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಭಾಸತಿ। ಅಟ್ಠ ಅನರಿಯವೋಹಾರೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಅರಿಯವೋಹಾರಯುತ್ತಮೇವ ಭಾಸತಿ। **ನ ಚ ವೇಭೂತಿಯ**ನ್ತಿ ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ ಠಿತೋಪಿ ಭೇದಕರವಾಚಂ ನ ಭಾಸತಿ। **ನ ಚ ಪೇಸುಣಿಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾಯೇವೇತಂ ವೇವಚನಂ। ವೇಭೂತಿಯವಾಚಾ ಹಿ ಪಿಯಭಾವಸ್ಸ ಸುಞ್ಞಕರಣತೋ "ಪೇಸುಣಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನಾಮಮೇವಸ್ಸಾ ಏತನ್ತಿ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಅವೋಚ। **ನ ಚ ಸಾರಮ್ಭಜ**ನ್ತಿ ಸಾರಮ್ಭಜಾ ಚ ಯಾ ವಾಚಾ, ತಞ್ಚ ನ ಭಾಸತಿ। "ತ್ವಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ, "ತ್ವಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ ತವಾಚರಿಯೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ವಾ, "ತುಯ್ಹಂ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ, "ಅಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಂ ಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖೇಪಕಥಾಪವತ್ತಂ ವಾ ಕರಣುತ್ತರಿಯವಾಚಂ ನ ಭಾಸತಿ। **ಜಯಾಪೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಜಯಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಹುತ್ವಾ, ಯಥಾ ಹತ್ಥಕೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮೇನಪಿ ಅಧಮ್ಮೇನಪಿ

ಜೇತಬ್ಬಾತಿ ಸಚ್ಚಾಲಿಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಭಾಸತಿ, ಏವಂ ಜಯಾಪೇಕ್ಖೋ ಜಯಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನ್ತಾ ಮನ್ತಾ ಚ ವಾಚಂ ಭಾಸತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮನ್ತಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಮನ್ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ। ಪುನ ಮನ್ತಾತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ ಠಿತೋ ದಿವಸಭಾಗಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಕಥಮೇವ ಕಥೇತೀತಿ। **ನಿಧಾನವತಿ**ನ್ತಿ ಹದಯೇಪಿ ನಿದಹಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ। **ಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇನ।

ಏವಂ ಭಾಸಿತಾ ಹಿ ವಾಚಾ ಅಮುಸಾ ಚೇವ ಹೋತಿ ಅಪಿಸುಣಾ ಚ ಅಫರುಸಾ ಚ ಅಸಠಾ ಚ ಅಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಚ। ಏವರೂಪಾ ಚ ಅಯಂ ವಾಚಾ ಚತುಸಚ್ಚನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ದಸಕಥಾವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ತೇರಸಧುತಙ್ಗನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ **ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ**ತಿ ತಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಸಚ್ಚೋ ಚಸ್ಸ ಸದ್ಧೋ ಚಾತಿ ಸೀಲಾಚಾರೇ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಚ್ಚೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯ ಸಚ್ಚಕಥೋ ಸದ್ಧೋ ಚ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನೋ। ನನು ಹೇಟ್ಠಾ ಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಮೇವ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಹೇಟ್ಠಾ ವಾಚಾಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ। ಸೀಲಾಚಾರೇ ಠಿತೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತಮಸೋ ಹಸನಕಥಾಯಪಿ ಮುಸಾವಾದಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಧ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ಸೋ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ನ ಚ ಕುಹಕೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಕುಹಕೋ"ತಿಆದೀನಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂತಿ ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭೋಜನೇಪಿ ಪಮಾಣಞ್ಞೂ। **ಸಮಕಾರೀ**ತಿ ಸಮಚಾರೀ, ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ಚ ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನಿ ಪಹಾಯ ಸಮಂ ಚರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ**ತಿ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ "ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಂ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। **ಅತನ್ದಿತೋ**ತಿ ನಿತ್ತನ್ದೀ ಕಾಯಾಲಸಿಯವಿರಹಿತೋ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ**ತಿ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯೇನಾಪಿ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಅಟ್ಠಆರಬ್ಭವತ್ಥುವಸೇನ ಏಕವಿಹಾರೀ। ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇನಾಪಿ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಏಕವಿಹಾರೀ। ಅಪಿ ಚ ಯಥಾ ತಥಾ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇನ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ। **ಝಾಯೀ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನವಸೇನ ಝಾಯೀ। **ಸತಿಮಾ**ತಿ ಚಿರಕತಾದಿಅನುಸ್ಸರಣಸಮತ್ಥಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಕಲ್ಯಾಣಪಟಿಭಾನೋತಿ ವಾಕ್ಕರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಪಟಿಭಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಯುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಖೋ ಪನ ಹೋತಿ ನೋ ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ। ಸೀಲಸಮಾಚಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಿತಭಿಕ್ಖು ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ನ ಹೋತಿ, ಯುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಪನ ಹೋತಿ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। **ಗತಿಮಾ**ತಿ ಗಮನಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಧಿತಿಮಾ**ತಿ ಧಾರಣಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮತಿಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮತೀತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ನಾಮಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ತೀಹಿಪಿ ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಪಞ್ಞಾವ ಕಥಿತಾ। ತತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣವೀರಿಯಂ ಕಥಿತಂ, ಇಧ ಬುದ್ಧವಚನಗಣ್ಹನವೀರಿಯಂ। ತಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ, ಇಧ ಬುದ್ಧವಚನಗಣ್ಹನಪಞ್ಞಾ। **ನ ಚ ಕಾಮೇಸು ಗಿದ್ಧೋ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ಅಗಿದ್ಧೋ। **ಸತೋ ಚ ನಿಪಕೋ ಚಾ**ತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಯಾ ಚೇವ ಞಾಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನೇಪಕ್ಕನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನಿಪಕೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಅನುಸಾಸನವಿಧಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. **ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನ। **ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ಯಥಾ ಮಯಾ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಅನುಸಾಸನೀ ದಿನ್ನಾ, ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ। **ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ**

ಪರಿಕ್ಖಯಾತಿಆದಿ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೧೫೫. **ಪರಪುಗ್ಗಲವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೧೫೬. **ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ**ತಿ ಏಕೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಏಕೋ ಸುದ್ಧಖನ್ಧೇಯೇವ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಏಕೋ ಹಿ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏಕೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತಂ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಕಿಂ ಕರೋತಿ? ಸುದ್ಧಖನ್ಧೇಯೇವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೇಕಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯಮಾನೋ ಓತರತಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವಂನಾಮೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ । **ಸೋ ಏವಮಾಹಾ**ತಿ ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಸ್ಸತೋತಿ ವತ್ವಾ ''ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸಂಸರನ್ತೀ''ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕತ್ತಾ ಪನೇಸ ಏತಂ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಠಾನಂ ವಾ ನಿಯಮೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಇಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವೇತಂ। **ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸಸ್ಸತವಾದೋ**ತಿ ಥೇರೋ ಲಾಭಿಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ತಯೋ ಸಸ್ಸತವಾದೇ ಆಹ। ಭಗವತಾ ಪನ ತಕ್ಕೀವಾದಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ಚತ್ತಾರೋ ವುತ್ತಾ। ಏತೇಸಂ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ವಾದಾನಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

೧೫೭. **ಗಣನಾಯ ವಾ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಗಣನಾಯ। **ಸಙ್ಖಾನೇನಾ**ತಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಕವಸೇನ ಮನೋಗಣನಾಯ। ಉಭಯಥಾಪಿ ಪಿಣ್ಡಗಣನಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ವಸ್ಸಾನಂ ಸತವಸೇನ ಸಹಸ್ಸವಸೇನ ಸತಸಹಸ್ಸವಸೇನ ಕೋಟಿವಸೇನ ಪಿಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಾನೀತಿ ವಾ ಏತ್ತಕಾ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋತಿ ವಾ ಏವಂ ಸಙ್ಖಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಯಸ್ಮಾ ವೋ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ಸೂರಂ ವಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಞಾಣಕುಸಲತಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ವಸ್ಸಗಣನಾಯಪಿ ಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪಗಣನಾಯಪಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಏತ್ತಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪಾಳಿಯತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯೋಯೇವ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೧೫೮. **ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣೇ**ತಿ ಭನ್ತೇ ಯಾಪಿ ಅಯಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಞಾಣದೇಸನಾ, ಸಾಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಅನುತ್ತರಾ। ಅತೀತಬುದ್ಧಾಪಿ ಏವಮೇವ ದೇಸೇಸುಂ। ಅನಾಗತಾಪಿ ಏವಮೇವ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇ ತೇಸಂ ಅತೀತಾನಾಗತಬುದ್ಧಾನಂ ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾವ ದೇಸಯಿತ್ಥ। ''ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವತೀ''ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪಾಳಿಯತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತೋಯೇವ।

೧೫೯. **ಸಾಸವಾ ಸಉಪಧಿಕಾ**ತಿ ಸದೋಸಾ ಸಉಪಾರಮ್ಭಾ। **ನೋ ಅರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅರಿಯಿದ್ಧೀತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅನಾಸವಾ ಅನುಪಧಿಕಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸಾ ಅನುಪಾರಮ್ಭಾ। **ಅರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅರಿಯಿದ್ಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಕಥಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತೀತಿ? ಪಟಿಕೂಲೇ ಸತ್ತೇ ಮೇತ್ತಂ ಫರತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇ ಧಾತುಸಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತಿ। ಯಥಾಹ ''ಕಥಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೯೭)? ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಧಾತುತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತೀ''ತಿ। **ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಸತ್ತೇ ಅಸುಭಸಞ್ಞಂ ಫರತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತಿ। ಯಥಾಹ ''ಕಥಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ? ಇಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತೀ''ತಿ। ಏವಂ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ತತ್ಥ ವಿಹರತೀತಿ ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತೋ ಅನಿಟ್ಠೇ ಅದುಸ್ಸನ್ತೋ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇನ ಮೋಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ। **ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ,**

ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸೂತಿ, ಭನ್ತೇ, ಯಾ ಅಯಂ ದ್ವೀಸು ಇದ್ಧೀಸು ಏವಂದೇಸನಾ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ। **ತಂ ಭಗವಾತಿ** ತಂ ದೇಸನಂ ಭಗವಾ ಅಸೇಸಂ ಸಕಲಂ ಅಭಿಜಾನಾತಿ। **ತಂ ಭಗವತೋತಿ** ತಂ ದೇಸನಂ ಭಗವತೋ ಅಸೇಸಂ ಅಭಿಜಾನತೋ। **ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ನಾಮ ಇತೋ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಯಂ ಭಗವಾ ನ ಜಾನಾತಿ ಇದಂ ನತ್ಥಿ। **ಯದಭಿಜಾನಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾತಿ** ಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನಭಿಞ್ಞಾತಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಅಸ್ಸ, ಅಧಿಕತರಪಞ್ಞೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಯದಿದಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸೂತಿ** ಏತ್ಥ **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು ಭಗವತಾ ಉತ್ತರಿತರೋ ನತ್ಥಿ। ಅತೀತಬುದ್ಧಾಪಿ ಹಿ ಇಮಾ ದ್ವೇ ಇದ್ಧಿಯೋ ದೇಸೇಸುಂ, ಅನಾಗತಾಪಿ ಇಮಾವ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇಸಂ ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಇಮಾವ ದೇಸಯಿತ್ಥ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು ಅನುತ್ತರೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೀ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಅಪರಮ್ಪರಿಯಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಸಿ, ತೇವ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞಥಾಸತ್ಥುಗುಣದಸ್ಸನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ಇದಾನಿ ಅಪರೇನಪಿ ಆಕಾರೇನ ಭಗವತೋ ಗುಣೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯಂ ತಂ ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸದ್ಧೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನಾತಿ** ಸದ್ಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ನಾಮ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ? ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನಾತಿ**ಆದೀಸು "ವೀರಿಯಂ ಥಾಮೋ"ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ವೀರಿಯವೇವಚನಾನಿ। ತತ್ಥ **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೇನ। **ಥಾಮವತಾತಿ** ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಥಿರವೀರಿಯೇನ। **ಪುರಿಸಥಾಮೇನಾತಿ** ತೇನ ಥಾಮವತಾ ಯಂ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನನ್ತರಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪುರಿಸಧೋರಯ್ಹೇನಾತಿ** ಯಾ ಅಸಮಧುರೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ವಹಿತಬ್ಬಾ ಧುರಾ, ತಂ ಧುರಂ ವಹನಸಮತ್ಥೇನ ಮಹಾಪುರಿಸೇನ। **ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ತಂ ಭಗವತಾತಿ** ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತೀತಾನಾಗತಬುದ್ಧೇಹಿ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಮೇವ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ, ಭಗವತೋ ಏಕಗುಣೋಪಿ ಊನೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗ**ನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಂ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಕೇಣಿಯಜಟಿಲಾದಯೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಕೋ ಜಾನಾತಿ ಪರಲೋಕಂ । ಸುಖೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ಮುದುಕಾಯ ಲೋಮಸಾಯ ಬಾಹಾಯ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ"ತಿ ಮೋಳಿಬನ್ಧಾಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಹಿ ಪರಿಚಾರೇನ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ಕಾಮಸುಖಮನುಯುತ್ತಾ, ನ ಏವಮನುಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಹೀನನ್ತಿ ಲಾಮಕಂ। **ಗಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕ**ನ್ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। **ಅನರಿಯ**ನ್ತಿ ನ ನಿದ್ದೋಸಂ। ನ ವಾ ಅರಿಯೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। **ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತ**ನ್ತಿ ಅನತ್ಥಸಂಯುತ್ತಂ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆತಾಪನಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಂ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಯುತ್ತಂ, ದುಕ್ಖಮಂ ವಾ। ಯಥಾ ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಂ ಪರಿವಜ್ಜೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಕಾಯಕಿಲಮಥಂ ಅನುಧಾವನ್ತಿ, ತತೋ ಮುಞ್ಚಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಕಾಮಸುಖಂ ಅನುಧಾವನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವಾ। ಭಗವಾ ಪನ ಉಭೋ ಏತೇ ಅನ್ತೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯಾ ಸಾ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಖುಕರಣೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ, ತಮೇವ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ತಸ್ಮಾ "ನ ಚ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನನ್ತಿ ಅಭಿಚೇತಸಿಕಾನಂ, ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸುಖವಿಹಾರಾನಂ। **ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತನ್ತ**ಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಪ್ಪೀತಿಕದುತಿಯಜ್ಝಾನಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಕಥಿತಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೨)। **ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತನ್ತೇ** ಸಹ ಮಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ। ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯೇ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಜ್ಝಾನಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀತಿ** ಯಥಾಕಾಮಲಾಭೀ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀತಿ** ಅದುಕ್ಖಲಾಭೀ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀತಿ** ವಿಪುಲಲಾಭೀ।

ಅನುಯೋಗದಾನಪ್ಪಕಾರವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. **ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ। ತೀಣಿ ಹಿ ಖೇತ್ತಾನಿ - ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ ಆಣಾಖೇತ್ತಂ ವಿಸಯಖೇತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು। ಸಾ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಕಮ್ಪತಿ। ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಪನ **ಆಣಾಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ। ಆಟಾನಾಟಿಯಮೋರಪರಿತ್ತಧಜಗ್ಗಪರಿತ್ತರತನಪರಿತ್ತಾದೀನಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಆಣಾ ವತ್ತತಿ। **ವಿಸಯಖೇತ್ತಸ್ಸ** ಪನ ಪರಿಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ "ಯಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ತಾವತಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಯಾವತಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ ತಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಞೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೫೫) ವಚನತೋ ಅವಿಸಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ। ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ವಿನಯಪಿಟಕಂ, ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತಿ, ಯಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತಿ, ಮೋಗ್ಗಲಿಪುತ್ತತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತೀತಿ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ "ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ।

ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮನ್ತಿ ಅಪುರೇ ಅಪಚ್ಛಾ ಏಕತೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಪುರೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ "ಬೋಧಿಂ ಅಪತ್ವಾ ನ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ, ತಾವ ಪುಬ್ಬೇತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಕಮ್ಪನೇನೇವ ಖೇತ್ತಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಿ ನಿವಾರಿತಾ ಹೋತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ಯಾವ ಸಾಸಪಮತ್ತಾಪಿ ಧಾತುಯೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಾವ ಪಚ್ಛಾತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಧಾತೂಸು ಹಿ ಠಿತಾಸು ಬುದ್ಧಾಪಿ ಠಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಿವಾರಿತಾವ ಹೋತಿ। ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಪನ ಜಾತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ನಿವಾರಿತಾ।

ತಿಪಿಟಕಅನ್ತರಧಾನಕಥಾ

ತೀಣಿ ಅನ್ತರಧಾನಾನಿ ನಾಮ ಪರಿಯತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನಂ, ಪಟಿವೇಧಅನ್ತರಧಾನಂ, ಪಟಿಪತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯತ್ತೀ**ತಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ। **ಪಟಿವೇಧೋ**ತಿ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧೋ। **ಪಟಿಪತ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಪದಾ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಪಟಿವೇಧಕರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, ಏಸ ಭಿಕ್ಖು ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ದೀಪೇ ಏಕವಾರಂ ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾಪಿ ಕದಾಚಿ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಾ। ಇತಿ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ। ಸಾಸನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಮಾಣಂ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ತೇಪಿಟಕಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ।

ಯಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಳಾರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾ ಸತ್ತ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ ನ ಜಾನಾಮೀತಿ ಆಹ। ತತೋ ಉದಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ತಸ್ಸ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಂ ಝಾನಂ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಞವಾ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಠಿತಾಯ ಸಾಸನಂ ಠಿತಂ ಹೋತಿ। ಯದಾ ಪನ ಸಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದಾ ಪಠಮಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ನಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಪಟ್ಠಾನಂ

ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೋ , ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಠಿತೇಸುಪಿ ಸಾಸನಂ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕೇ ಅನ್ತರಧಾಯಮಾನೇ ಪಠಮಂ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ ಏಕಾದಸಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಏಕಕಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದನನ್ತರಂ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೋ ಚಕ್ಕಪೇಯ್ಯಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಓಘತರಣಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ತದನನ್ತರಂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮೂಲಪರಿಯಾಯಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ತದನನ್ತರಂ ದೀಘನಿಕಾಯೋ ದಸುತ್ತರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಗಾಥಾನಂ ಪುಚ್ಛಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಭಿಯಪುಚ್ಛಾ ಆಳವಕಪುಚ್ಛಾ ವಿಯ ಚ। ಏತಾ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲಿಕಾ ಅನ್ತರಾ ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು।

ದ್ವೀಸು ಪನ ಪಿಟಕೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸುಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಠಿತೇ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಪರಿವಾರಕ್ಖನ್ಧಕೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸು ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಠಿತೇ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಮಾತಿಕಾಯಪಿ ಠಿತಾಯ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಮಾತಿಕಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಪಬ್ಬಜ್ಜಾಉಪಸಮ್ಪದಾಸು ಠಿತಾಸು ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಲಿಙ್ಗಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೇತವತ್ಥಸಮಣವಂಸೋ ಪನ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತೇಹಿ** ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ** ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ। **ತೇವಿಜ್ಜೇಹಿ** ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ। **ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೇಹಿ** ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಹಿ** ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಪನ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧತೋ ಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಸೀಲಭೇದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ನಿವಾರಿತಾ।

ಸಾಸನಅನ್ತರಹಿತವಣ್ಣನಾ

ತೀಣಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ನಾಮ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅಹೋಸಿ। ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಕುಸಿನಾರಾಯಂ। ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನಾಗತೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಾಸನಸ್ಸ ಕಿರ ಓಸಕ್ಕನಕಾಲೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಧಾತುಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಮಹಾಚೇತಿಯತೋ ನಾಗದೀಪೇ ರಾಜಾಯತನಚೇತಿಯಂ। ತತೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ನಾಗಭವನತೋಪಿ ದೇವಲೋಕತೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋಪಿ ಧಾತುಯೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಮೇವ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಾಸಪಮತ್ತಾಪಿ ಧಾತುಯೋ ನ ಅನ್ತರಾ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಧಾತುಯೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ರಾಸಿಭೂತಾ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಏಕಗ್ಘನಾ ಹುತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ತಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ, ಅಜ್ಜ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕತಿ, ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ ದಾನಿ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತದಿವಸತೋ ಮಹನ್ತತರಂ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವೇ ಅವಸೇಸಾ ಸಕಭಾವೇನ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಧಾತೂಸು ತೇಜೋಧಾತು ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ। ಸಾಸಪಮತ್ತಾಯಪಿ ಧಾತುಯಾ ಸತಿ ಏಕಜಾಲಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಧಾತೂಸು ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗತಾಸು ಉಪಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಆನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಾತೂಸು ಅನ್ತರಹಿತಾಸು ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಯಾವ ನ ಏವಂ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತಾವ ಅಚರಿಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸಾ। ಯಥಾಹ - "ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ। ಕತಮೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ? ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧)। ಯದಿ ಚ ದ್ವೇ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಸೋಳಸ ವಾ ಏಕತೋ

ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಅನಚ್ಛರಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಿಹಾರೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೇತಿಯಾನಮ್ಪಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಳಾರೋ ನ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಬಹುತಾಯ ನ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಜಾತಾ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಮಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದೇಸನಾಯ ಚ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ। ಯಞ್ಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಂ ಏಕೋ ದೇಸೇತಿ। ಅಞ್ಞೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಸೋವ ದೇಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ತತೋ ಅನಚ್ಛರಿಯೋ ಸಿಯಾ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ದೇಸನಾಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಹೋತಿ, ವಿವಾದಭಾವತೋ ಚ। ಬಹೂಸು ಹಿ ಬುದ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಬಹೂನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಮಧುರಸ್ಸರೋ ಲಾಭೀ ಪುಞ್ಞವಾತಿ ವಿವದೇಯ್ಯುಂ। ತಸ್ಮಾಪಿ ಏವಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಪಿ ಚೇತಂ ಕಾರಣಂ ಮಿಲಿನ್ದರಞ್ಞಾಪಿ ಪುಟ್ಠೇನ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ -

ಭನ್ತೇ, ನಾಗಸೇನ, ಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ। ದೇಸಯನ್ತಾ ಚ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಥಾಗತಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಕಥಯಮಾನಾ ಚ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥೇನ್ತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಾ ಚ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಅನುಸಾಸಮಾನಾ ಚ ಅಪ್ಪಮಾದಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ। ಯದಿ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತಥಾಗತಾನಂ ಏಕಾ ದೇಸನಾ ಏಕಾ ಕಥಾ ಏಕಸಿಕ್ಖಾ ಏಕಾನುಸಾಸನೀ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ತಥಾಗತಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏಕೇನಪಿ ತಾವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಓಭಾಸಜಾತೋ, ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಭಾಯ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಓಭಾಸಜಾತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಓವದಮಾನಾ ಚ ದ್ವೇ ತಥಾಗತಾ ಸುಖಂ ಓವದೇಯ್ಯುಂ, ಅನುಸಾಸಮಾನಾ ಚ ಸುಖಂ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯುಂ, ತತ್ಥ ಮೇ ಕಾರಣಂ ದೇಸೇಹಿ, ಯಥಾಹಂ ನಿಸ್ಸಂಸಯೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ।

ಅಯಂ, ಮಹಾರಾಜ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ, ಏಕಸ್ಸೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣಂ ಧಾರೇತಿ, ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನಾಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಧಾರೇಯ್ಯ, ಚಲೇಯ್ಯ, ಕಮ್ಪೇಯ್ಯ, ನಮೇಯ್ಯ, ಓಣಮೇಯ್ಯ, ವಿನಮೇಯ್ಯ, ವಿಕಿರೇಯ್ಯ, ವಿಧಮೇಯ್ಯ, ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯ, ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ನಾವಾ ಏಕಪುರಿಸಸನ್ಧಾರಣೀ ಭವೇಯ್ಯ, ಏಕಪುರಿಸೇ ಅಭಿರೂಳ್ಹೇ ಸಾ ನಾವಾ ಸಮುಪಾದಿಕಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಥ ದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ತಾದಿಸೋ ಆಯುನಾ ವಣ್ಣೇನ ವಯೇನ ಪಮಾಣೇನ ಕಿಸಥೂಲೇನ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇನ, ಸೋ ತಂ ನಾವಂ ಅಭಿರೂಹೇಯ್ಯ, ಅಪಿ ನು ಸಾ, ಮಹಾರಾಜ, ನಾವಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಧಾರೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಚಲೇಯ್ಯ, ಕಮ್ಪೇಯ್ಯ, ನಮೇಯ್ಯ, ಓಣಮೇಯ್ಯ, ವಿನಮೇಯ್ಯ, ವಿಕಿರೇಯ್ಯ, ವಿಧಮೇಯ್ಯ, ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯ, ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಓಸೀದೇಯ್ಯ ಉದಕೇತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ, ಏಕಸ್ಸೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣಂ ಧಾರೇತಿ, ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನಾಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಧಾರೇಯ್ಯ...ಪೇ॰... ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಯಥಾ ವಾ ಪನ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸೋ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ಛಾದೇನ್ತಂ ಯಾವ ಕಣ್ಠಮಭಿಪೂರಯಿತ್ವಾ, ಸೋ ಧಾತೋ ಪೀಣಿತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ನಿರನ್ತರೋ ತನ್ದೀಕತೋ ಅನೋಣಮಿತದಣ್ಡಜಾತೋ ಪುನದೇವ ತಾವತಕಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಸೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸೋ ಸುಖಿತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ , ಸಕಿಂ ಭುತ್ತೋವ ಮರೇಯ್ಯಾತಿ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ ...ಪೇ॰... ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಅತಿಧಮ್ಮಭಾರೇನ ಪಥವೀ ಚಲತೀತಿ? ಇಧ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಕಟಾ ರತನಪೂರಿತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ ಯಾವ ಮುಖಸಮಾ, ಏಕಸ್ಮಾ ಸಕಟತೋ ರತನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಕಟೇ ಆಕಿರೇಯ್ಯುಂ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ತಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಟಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಕಟಾನಂ ರತನಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ನಾಭಿಪಿ ತಸ್ಸ ಫಲೇಯ್ಯ, ಅರಾಪಿ ತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇಮಿಪಿ ತಸ್ಸ ಓಪತೇಯ್ಯ, ಅಕ್ಖೋಪಿ ತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತಿರತನಭಾರೇನ ಸಕಟಂ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇ,ತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತಿಧಮ್ಮಭಾರೇನ ಪಥವೀ ಚಲತಿ।

ಅಪಿಚ, ಮಹಾರಾಜ, ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ಬುದ್ಧಬಲಪರಿದೀಪನಾಯ ಓಸಾರಿತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಅತಿರೂಪಂ ಕಾರಣಂ ಸುಣೋಹಿ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯದಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ, ಉಭತೋ ಪಕ್ಖಜಾತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಲವಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಮಚ್ಚೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಮಚ್ಚೋ"ತಿ, ಉಭತೋ ಪಕ್ಖಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಯದಿ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ, ಉಭತೋ ಪಕ್ಖಜಾತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಇದಂ ತಾವ, ಮಹಾರಾಜ, ಏಕಂ ಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಪರಮ್ಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಉತ್ತರಿಂ ಕಾರಣಂ ಸುಣೋಹಿ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯದಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, "ಅಗ್ಗೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಯಂ ವಚನಂ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಭವೇಯ್ಯ, "ಜೇಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ, ಸೇಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಉತ್ತಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಪವರೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಸಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ , ಅಸಮಸಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಯಂ ವಚನಂ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಇಮಮ್ಪಿ ಖೋ ತ್ವಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥತೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸಭಾವಪಕತಿ ಏಸಾ, ಯಂ ಏಕೋಯೇವ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ? ಮಹನ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ, ಯಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಏಕಂಯೇವ ಹೋತಿ। ಪಥವೀ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಹನ್ತೀ, ಸಾ ಏಕಾಯೇವ। ಸಾಗರೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಸಿನೇರು ಗಿರಿರಾಜಾ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಆಕಾಸೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಸಕ್ಕೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಮಾರೋ ಮಹನ್ತೋ , ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಯತ್ಥ ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ, ಮಹಾರಾಜ, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋಯೇವ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಸುಕಥಿತೋ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಪಞ್ಹೋ ಓಪಮ್ಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹೀತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೧.೧)।

ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮನ್ತಿ ನವವಿಧಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋತಿ** ಸಕಾರಣೋ। **ವಾದಾನುವಾದೋತಿ** ವಾದೋಯೇವ।

ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. ಆಯಸ್ಮಾ ಉದಾಯೀತಿ ತಯೋ ಥೇರಾ ಉದಾಯೀ ನಾಮ - ಲಾಳುದಾಯೀ, ಕಾಳುದಾಯೀ, ಮಹಾಉದಾಯೀತಿ। ಇಧ ಮಹಾಉದಾಯೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿತೋ ಸೀಸಮತ್ಥಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೀಸಮತ್ಥಕತೋ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಉಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝಂ ಓತರತಿ, ಮಜ್ಝತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಭತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ನಿರನ್ತರಂ ಪೀತಿಯಾ ಫುಟಸರೀರೋ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸೇನ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹತಾ। **ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸನ್ತೋಸೋ। **ಸಲ್ಲೇಖತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಲ್ಲಿಖಿತಭಾವೋ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ನಾಮ। **ನ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ನ ಆವಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ। **ಪಟಾಕಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ "ಕೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತಾ ಪಟಾಕಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಾಳನ್ದಂ ವಿಚರೇಯ್ಯುಂ।

ಪಸ್ಸ ಖೋ ತ್ವಂ, ಉದಾಯಿ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾತಿ ಪಸ್ಸ ಉದಾಯಿ ಯಾದಿಸೀ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾತಿ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ನೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರೋತಿ, ನ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಂ ಕಥೇತೀತಿ ಚೇ? ನ, ನ ಕಥೇತಿ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದೀಹಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ, ಚೀವರಾದಿಹೇತುಂ ನ ಕಥೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಪಸ್ಸ ಖೋ ತ್ವಂ, ಉದಾಯಿ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ"ತಿಆದಿ। ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತಂ ಪನ ಆಗಮ್ಮ ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಕಥೇತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸದಿಸೋ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
> ಸದೇವಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ॥ (ಮಹಾವ॰ ೧೧)।

ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣದೀಪಿಕಾ ಬಹೂ ಗಾಥಾಪಿ ಸುತ್ತನ್ತಾಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ।

೧೬೩. ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಸಿ। ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಮೇ ಕಥಿತನ್ತಿ ಮಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾದೀಸು ನ ಕಥಯಿತ್ಥ। ಅಜ್ಜ ವಾ ಮೇ ಕಥಿತನ್ತಿ ಮಾ ಪರದಿವಸಾದೀಸು ನ ಕಥಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವೇದೇಸೀ**ತಿ ಕಥೇಸಿ। **ಇಮಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಗ್ಗಾಥಕತ್ತಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ "ವೇಯ್ಯಾಕರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ನಾಮಂ। ಇದಂ ಪನ "ಇತಿ ಹಿದ"ನ್ತಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಪದಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ಠಪಿತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ವೇಧಞ್ಞಾ ನಾಮ ಸಕ್ಯಾ**ತಿ ಧನುಮ್ಹಿ ಕತಸಿಕ್ಖಾ ವೇಧಞ್ಞನಾಮಕಾ ಏಕೇ ಸಕ್ಯಾ। **ತೇಸಂ ಅಮ್ಬವನೇ ಪಾಸಾದೇ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಮ್ಬವನೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹತ್ಥಾಯ ಕತೋ ದೀಘಪಾಸಾದೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। **ಅಧುನಾ ಕಾಲಙ್ಕತೋ**ತಿ ಸಮ್ಪತಿ ಕಾಲಙ್ಕತೋ। **ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ**ತಿ ದ್ವೇಜ್ಝಜಾತಾ, ದ್ವೇಭಾಗಾ ಜಾತಾ। **ಭಣ್ಡನಾದೀಸು** ಭಣ್ಡನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕಲಹೋ, ತಂ ದಣ್ಡಾದಾನಾದಿವಸೇನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಚ ವಡ್ಢಿತಂ **ಕಲಹೋ**। "ನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಸೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿರುದ್ಧವಚನಂ **ವಿವಾದೋ**। **ವಿತುದನ್ತಾ**ತಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ। **ಸಹಿತಂ ಮೇ**ತಿ ಮಮ ವಚನಂ ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ। **ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ತೇ ವಿಪರಾವತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ತವ ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ಚಿರಕಾಲಾಸೇವನವಸೇನ ಪಗುಣಂ, ತಂ ಮಮ ವಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿವತ್ತಂ। **ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ಉಪರಿ ಮಯಾ ದೋಸೋ ಆರೋಪಿತೋ। **ಚರ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಭತ್ತಪುಟಂ ಆದಾಯ ತಂ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಉತ್ತರಿ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ವಿಚರ। **ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ ವಾ**ತಿ ಅಥ ವಾ ಮಯಾ ಆರೋಪಿತದೋಸತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇಹಿ। **ಸಚೇ ಪಹೋಸೀ**ತಿ ಸಚೇ ಸಕ್ಕೋಸಿ। **ವಧೋಯೇವಾ**ತಿ ಮರಣಮೇವ। **ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸೂ**ತಿ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು। **ನಿಬ್ಬಿನ್ನರೂಪಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಸಭಾವಾ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿಪಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಿರತ್ತರೂಪಾ**ತಿ ವಿಗತಪೇಮಾ। **ಪಟಿವಾನರೂಪಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತೋ ನಿವತ್ತನಸಭಾವಾ। **ಯಥಾ ತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ದುರಕ್ಖಾತಾದಿಸಭಾವೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ನವಿರತ್ತಪ್ಪಟಿವಾನರೂಪೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಥೇವ ಜಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುರಕ್ಖಾತೇ**ತಿ ದುಕ್ಕಥಿತೇ। **ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ**ತಿ ದುವಿಞ್ಞಾಪಿತೇ। **ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ**ತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ಉಪಸಮಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೇ। **ಭಿನ್ನಥೂಪೇ**ತಿ ಭಿನ್ನಪ್ಪತಿಟ್ಠೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ನಾಟಪುತ್ತೋವ ನೇಸಂ ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಥೂಪೋ। ಸೋ ಪನ ಭಿನ್ನೋ ಮತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಭಿನ್ನಥೂಪೇ"ತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಅಭಾವೇನ ಪಟಿಸರಣವಿರಹಿತೇ।

ನನು ಚಾಯಂ ನಾಟಪುತ್ತೋ ನಾಳನ್ದವಾಸಿಕೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ಪಾವಾಯಂ ಕಾಲಙ್ಕತೋತಿ? ಸೋ ಕಿರ ಉಪಾಲಿನಾ ಗಹಪತಿನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚೇನ ದಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಾಸಿತೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಸುತ್ವಾ ಉಣ್ಹಂ ಲೋಹಿತಂ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾವಂ ಅಗಮಂಸು। ಸೋ ತತ್ಥ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋ ಚ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಮ ಲದ್ಧಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ಸಾರವಿರಹಿತಾ, ಮಯಂ ತಾವ ನಟ್ಠಾ, ಅವಸೇಸಜನೋಪಿ ಮಾ ಅಪಾಯಪೂರಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಚೇ ಪನಾಹಂ 'ಮಮ ಸಾಸನಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕ'ನ್ತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನ ಸದ್ದಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ದ್ವೇಪಿ ಜನೇ ನ ಏಕನೀಹಾರೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಯ್ಯಂ, ತೇ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಂ ವಿವಾದಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ತತೋ ತೇ ಸಾಸನಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಥ ನಂ ಏಕೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಭನ್ತೇ ತುಮ್ಹೇ ದುಬ್ಬಲಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖಥ, ಆಚರಿಯಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ। "ಆವುಸೋ, ತ್ವಂ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಅಪರೋಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ದ್ವೇಪಿ ಜನೇ ಏಕಲದ್ಧಿಕೇ ಅಕತ್ವಾ ಬಹೂ ನಾನಾನೀಹಾರೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಕಸ್ಸಾವುಸೋ, ಆಚರಿಯೋ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖೀ"ತಿ? ಏಕೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಆಚಿಕ್ಖೀತಿ? ಸಸ್ಸತನ್ತಿ। ಅಪರೋ ತಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖೀ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೇ "ಮಯ್ಹಂ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ಅಹಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸೇ ಚೇವ ಪರಿಭಾಸೇ ಚ ಹತ್ಥಪಾದಪ್ಪಹಾರಾದೀನಿ ಚ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಮಗ್ಗೇನ ದ್ವೇ ಅಗಚ್ಛನ್ತಾ ನಾನಾದಿಸಾಸು ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

೧೬೫. **ಅಥ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋತಿ** ಅಯಂ ಥೇರೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ। ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ "ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಸಮುದಾಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಕಾಲೇಪಿ ತಥೇವ ಸಮುದಾಚರಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ"ತಿ।

"ಪಾವಾಯಂ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೋ ಯೇನ ಸಾಮಗಾಮೋ, ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ನಾಟಪುತ್ತೇ ಕಿರ ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಥಂ ಪವತ್ತಯಿಂಸು "ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ಏಕೋ ಸತ್ಥಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಸಾವಕಾನಂ ಏವರೂಪೋ ವಿವಾದೋ ಜಾತೋ। ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಕಟೋ, ಸಾವಕಾಪಿಸ್ಸ ಪಾಕಟಾಯೇವ। ಕೀದಿಸೋ ನು ಖೋ ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸಾವಕಾನಂ ವಿವಾದೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ । ಥೇರೋ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಂ ಕಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ಥಾ ಏತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ದೇಸನಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೇನ ಸಾಮಗಾಮೋ, ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಸಾಮಗಾಮೋತಿ ಸಾಮಾಕಾನಂ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋತಿ** ಉಜುಮೇವ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಯೇನಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಚ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಮಾಯಿಂಸು। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ "ಮಯಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಸತ್ಥು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಮಮಾಯಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ "ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ"ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ಮಮಾಯಿ। ಕುಲದಾರಕೇ ಚ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಜ್ಝಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ। ಏವಂ ಏಕಮೇಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಉಪಜ್ಝಂ ಗಣ್ಹಾಪಿತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಪಣೀತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿಪಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅದಾಸಿ।

ಧಮ್ಮರತನಪೂಜಾ

ಏಕೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಚ ಪೂಜಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಧಮ್ಮರತನಂ ಪೂಜಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿ? ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ ಆಹ - "ಸಚೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧಮ್ಮರತನಂ ಪೂಜೇತುಕಾಮೋ, ಏಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಪೂಜೇಹೀ"ತಿ। ಬಹುಸ್ಸುತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಚಿಕ್ಖಥಾತಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛಾತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಬಹುಸ್ಸುತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಚಿಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಥೇರಂ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕೇನ ತಿಚೀವರೇನ ಪೂಜೇಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾ "ಕುತೋ, ಆನನ್ದ, ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಆಹ? ಏಕೇನ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ದಿನ್ನಂ, ಇದಂ ಪನಾಹಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮೋತಿ। ದೇಹಿ, ಆನನ್ದಾತಿ। ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತೋ ಭನ್ತೇತಿ। ಆಗತಕಾಲೇ ದೇಹೀತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಭನ್ತೇ, ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ। ಕದಾ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ? ದಸಾಹಮತ್ತೇನ ಭನ್ತೇತಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಆನನ್ದ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತು"ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ತಥೇವ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮನಾಪಂ ಲಭತಿ, ತಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ದೇತಿ। ಸೋ ಇಮಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಅದಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಯೇನಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮೇ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸೋ ಇಮಂ ಕಥಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತದನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ಕಥಾಪಾಭತನ್ತಿ** ಕಥಾಯ ಮೂಲಂ। ಮೂಲಞ್ಹಿ "ಪಾಭತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

“ಅಪ್ಪಕೇನಾಪಿ ಮೇಧಾವೀ, ಪಾಭತೇನ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಅಣುಂ ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೪)।

ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। ಕಿಂ ಪನಾನೇನ ಭಗವಾ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋತಿ? ನೋ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ದಿವಾ ನವ ವಾರೇ, ರತ್ತಿಂ ನವ ವಾರೇತಿ ಏಕಾಹಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ದಿವಸಸ್ಸ ಪನ ಸತವಾರಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸವಾರಂ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸಮಾನೋಪಿ ನ ಅಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕಂ ಪಞ್ಹುದ್ಧಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತಂ ದಿವಸಂ ತೇನ ಕಥಾಪಾಭತೇನ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಏವಮಾಹ।

ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯವಣ್ಣನಾ

೧೬೬. **ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ಆರೋಚಿತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ನ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಸಾಮಿಕೋ, ಚುನ್ದತ್ಥೇರೋ ಪನ ಸಾಮಿಕೋ। ಸೋವ ತಸ್ಸಾ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇನ್ತೋ “ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ । ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಚುನ್ದ ಏವಞ್ಹೇತಂ ಹೋತಿ ದುರಕ್ಖಾತಾದಿಸಭಾವೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸಾವಕಾ ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ ಭಣ್ಡನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇನೇವ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧ ಚುನ್ದ ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ತಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತತೀ**ತಿ ನ ನಿರನ್ತರಂ ಪೂರೇತಿ, ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಸ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಲಾಭಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ತುಯ್ಹಂ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಆದಯೋ ಲಾಭಾ। **ಸುಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಮ್ಪಿ ತೇ ಸುಲದ್ಧಂ। **ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತೂ**ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತು। **ಯಥಾ ತೇ ಸತ್ಥಾರಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ**ತಿ ಯೇನ ತೇ ಆಕಾರೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ। **ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪೇತೀ**ತಿ ಯೋ ಚ ಆಚರಿಯೋ ಸಮಾದಪೇತಿ। **ಯಞ್ಚ ಸಮಾದಪೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಂ ಸಮಾದಪೇತಿ। **ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪಿತೋ**ತಿ ಯೋ ಚ ಏವಂ ಸಮಾದಪಿತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ। ಯಥಾ ಆಚರಿಯೇನ ಸಮಾದಪಿತಂ, ತಥತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ತೇ**ತಿ ತಯೋಪಿ ತೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಆಚರಿಯೋ ಸಮಾದಪಿತತ್ತಾ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ಸಮಾದಿನ್ನನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಸಮಾದಿನ್ನತ್ತಾ, ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಹುಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತೀ”ತಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೬೭. ಅಪಿಚೇತ್ಥ **ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಕಾರಣಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಞಾಯಮಾರಾಧೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕಾರಣಂ ನಿಪ್ಫಾದೇಸ್ಸತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ದುರಕ್ಖಾತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಯೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಸೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ। ಯೋ ಕುಸೀತೋ, ಸೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೮)।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೮. ಏವಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ**ತಿ ಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಫಲತ್ಥಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ।

೧೬೯. **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸುಖನಿಪ್ಫಾದಕಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಯೋ ಕುಸೀತೋ, ಸೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ। ಯೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಸೋ ಸುಖಂ ವಿಹರತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೯)।

೧೭೦. ಇತಿ ಭಗವಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ **ಇಧ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಬೋಧಿತತ್ಥಾ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಹಪದೇಹಿ ಕತಂ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ ಕತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಗತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದೇಸು ಗತಂ, ನ ಏಕಸಙ್ಗಹಜಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತ**ನ್ತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ। **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹೀ**ತಿ ದೇವಲೋಕತೋ ಯಾವ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಾ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ। **ಅನುತಪ್ಪೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುತಾಪಕರೋ ಹೋತಿ। **ಸತ್ಥಾ ಚ ನೋ ಲೋಕೇ**ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಅನುತಾಪಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ನಾನುತಪ್ಪೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಾವಕೇಹಿ ಯಂ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಪತ್ತತ್ತಾ ಅನುತಾಪಕರೋ ನ ಹೋತಿ।

೧೭೧. **ಥೇರೋ**ತಿ ಥಿರೋ ಥೇರಕಾರಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। "ರತ್ತಞ್ಞೂ"ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ಏತೇಹಿ ಚೇ ಪೀ**ತಿ ಏತೇಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೇಹಿ।

೧೭೩. **ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಇಧ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ನಾಮ, ತಂ ಪತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮಾ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ।

೧೭೪. **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸಮಾನಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ। **ಕಾಮಭೋಗಿನೋ**ತಿ ಗಿಹಿಸೋತಾಪನ್ನಾ। "ಇದ್ಧಞ್ಚೇವಾ"ತಿಆದೀನಿ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ। **ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಲಾಭಗ್ಗಞ್ಚೇವ ಯಸಗ್ಗಞ್ಚ ಪತ್ತಂ।

೧೭೫. **ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ**ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಥೇರಾ। **ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ**ತಿ ಖೇಮಾಥೇರೀಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಥೇರೀಆದಯೋ। **ಉಪಾಸಕಾ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವತ್ಥವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಗಹಪತಿಹತ್ಥಕಆಳವಕಾದಯೋ। **ಕಾಮಭೋಗಿನೋ**ತಿ ಚೂಳಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಮಹಾಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಾದಯೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಿಯೋ**ತಿ ನನ್ದಮಾತಾದಯೋ। **ಕಾಮಭೋಗಿನಿಯೋ**ತಿ ಖುಜ್ಜುತ್ತರಾದಯೋ।

೧೭೬. **ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಕಾರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ। **ಇದಮೇವ ತ**ನ್ತಿ ಇದಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಇಮಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ। **ಉದಕಾಸ್ಸುದ**ನ್ತಿ **ಉದಕೋ ಸುದಂ**। **ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಮಹಾಜನಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇಹಿ "ನ ಜಾನಾಮ, ಆಚರಿಯ, ಕಥೇಹಿ ನೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಸೋ ಆಹ - "ಗಮ್ಭೀರೋ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಆಹಾರಸಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿ ಥೋಕಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಥೇತು"ನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇ ಕತೇ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಕಿಞ್ಚ ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾಧುನಿಸಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠುನಿಸಿತಸ್ಸ ತಿಖಿಣಸ್ಸ, ಸುನಿಸಿತಖುರಸ್ಸ ಕಿರ ತಲಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಧಾರಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. **ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। **ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಸಹ ಅತ್ಥಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇನಪಿ ಸಹ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಮಾನೇನ್ತೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವಾಚೇತಬ್ಬಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬಂ। **ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಇದಂ ಸಕಲಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ।

೧೭೮. **ತತ್ರ ಚೇ**ತಿ ತತ್ರ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ, ತಸ್ಸ ವಾ ಭಾಸಿತೇ। **ಅತ್ಥಞ್ಚೇವ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇತೀ**ತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣಂ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ರೋಪೇತಿ। **ಇಮಸ್ಸ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ "ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ। ಅತ್ಥಸ್ಸ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಕಿಂ ನು ಖೋ

ಇಮಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಉದಾಹು ಚತ್ತಾರಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ಏತಾನಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ। **ಕತಮಾನಿ ಓಪಾಯಿಕತರಾನೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಕತಮಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಉಪಪನ್ನತರಾನಿ ಅಲ್ಲೀನತರಾನಿ। **ಇಮೇಸಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನ**ನ್ತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ "ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಅತ್ಥೋ, ಉದಾಹು "ಆರಮ್ಮಣಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಏಸೋ ಅತ್ಥೋತಿ? **ಇಮಸ್ಸ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ "ಆರಮ್ಮಣಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। **ಯಾ ಚೇವ ಏತಾನೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಚೇವ ಏತಾನಿ ಮಯಾ ವುತ್ತಾನಿ। **ಯಾ ಚೇವ ಏಸೋ**ತಿ ಯೋ ಚೇವ ಏಸ ಮಯಾ ವುತ್ತೋ। **ಸೋ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ತಾವ ಸಮ್ಮಾ ಅತ್ಥೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚ ಠಾತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಪನ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ, ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ। **ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಜಾನಾಪೇತಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ "ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ। **ತೇಸಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನ**ನ್ತಿ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ। **ನಿಸನ್ತಿಯಾ**ತಿ ನಿಸಾಮನತ್ಥಂ ಧಾರಣತ್ಥಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೮೧. **ತಾದಿಸ**ನ್ತಿ ತುಮ್ಹಾದಿಸಂ। **ಅತ್ಥುಪೇತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಉಪೇತಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾತಾರಂ। **ಬ್ಯಞ್ಜನುಪೇತ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಉಪೇತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ವಿಞ್ಞಾತಾರಂ। ಏವಂ ಏತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸಂಸಥ। ಏಸೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾವಕೋ ನಾಮ, ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಏಸ ಚುನ್ದಾತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ।

ಪಚ್ಚಯಾನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೨. ಇದಾನಿ ತತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತರಂ ದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ **ನ ವೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾ ಆಸವಾ ನಾಮ ಇಧಲೋಕೇ ಪಚ್ಚಯಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ಆಸವಾ। ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ ಆಸವಾ ನಾಮ ಪರಲೋಕೇ ಭಣ್ಡನಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ಆಸವಾ। **ಸಂವರಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ತೇ ನ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಿದಹನಾಯ। **ಪಟಿಘಾತಾಯಾ**ತಿ ಮೂಲಘಾತೇನ ಪಟಿಹನನಾಯ। **ಅಲಂ ವೋ ತಂ ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ**ತಿ ತಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಸಮತ್ಥಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ವೋ ಮಯಾ ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ದಪ್ಪಂ ವಾ ಮಾನಂ ವಾ ಕುರುಮಾನಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾತಿ ನ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಪನ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸೀತಪ್ಪಟಿಘಾತಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಸುಖಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ಯಥಾ ಚ ಚೀವರಂ, ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದಯೋಪಿ। ಅನುಪದಸಂವಣ್ಣನಾ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. **ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗ**ನ್ತಿ ಸುಖಲ್ಲಿಯನಾನುಯೋಗಂ, ಸುಖಸೇವನಾಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಖೇತೀ**ತಿ ಸುಖಿತಂ ಕರೋತಿ। **ಪೀಣೇತೀ**ತಿ ಪೀಣಿತಂ ಥೂಲಂ ಕರೋತಿ।

೧೮೪. **ಅಟ್ಠಿತಧಮ್ಮಾ**ತಿ ನಟ್ಠಿತಸಭಾವಾ। ಜಿವ್ಹಾ ನೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಯಂ ಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ತಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಮಗ್ಗಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಫಲಂ ಕದಾಚಿ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಜಾನತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಜಾನನ್ತೇನ। **ಪಸ್ಸತಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಪಸ್ಸನ್ತೇನ। **ಗಮ್ಭೀರನೇಮೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರಭೂಮಿಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ। **ಸುನಿಖಾತೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಖಾತೋ। **ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಏವಂ ಖೀಣಾಸವೋ ಅಭಬ್ಬೋ ನವ ಠಾನಾನಿ ಅಜ್ಝಾಚರಿತುಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಅನಜ್ಝಾಚಾರೋ ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ। ತತ್ಥ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪನಾದೀಸು ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಅಭಬ್ಬಾ। **ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು**ನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಕಭೂತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಗಿಹಿಭೂತೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅಭಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತಾ ಹಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಯಾವಜೀವಂ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಖೀಣಾಸವೋ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾವ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ ವಾ ಪಬ್ಬಜತಿ ವಾ। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ಕಾಮಾವಚರದೇವೇಸು ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿವೇಕಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ। ಭುಮ್ಮದೇವತ್ತಭಾವೇ ಪನ ಠಿತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಆಗತೋ। ಭಿನ್ನದೋಸತ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅತೀರಕ**ನ್ತಿ ಅತೀರಂ ಅಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ। **ನೋ ಚ ಖೋ ಅನಾಗತ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಂ ಪನ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಏವಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅತೀತಮೇವ ಮಞ್ಞೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಜಾನಾತಿ, ನ ಅನಾಗತಂ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಅತೀತೇ ಅಡ್ಢಛಟ್ಠಸತಜಾತಕಾನುಸ್ಸರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅನಾಗತೇ ಏವಂ ಬಹುಂ ಅನುಸ್ಸರಣಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ। **ತಯಿದಂ ಕಿಂ ಸೂತಿ** ಅನಾಗತೇ ಅಪಞ್ಞಾಪನಂ ಕಿಂ ನು ಖೋ? **ಕಥಂಸೂತಿ** ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಅಜಾನನ್ತೋಯೇವ ನು ಖೋ ಅನಾಗತಂ ನಾನುಸ್ಸರತಿ, ಅನನುಸ್ಸರಿತುಕಾಮತಾಯ ನಾನುಸ್ಸರತೀತಿ। **ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಞಾಣದಸ್ಸನೇನಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾಯ ದಸ್ಸನಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥವಿಹಿತಕೇನ ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತೇನ, ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಂ ಅಞ್ಞಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಚರತೋ ಚ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಜಾಗರಸ್ಸ ಚ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತಾದಿಸಞ್ಚ ಞಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥರಿವ ಬಾಲಾ ಅಬ್ಯತ್ತಾ, ಏವಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸತಾನುಸಾರೀತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಂ। **ಯಾವತಕಂ ಆಕಙ್ಖತೀತಿ** ಯತ್ತಕಂ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ತಕಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲಪತ್ತಪುಟೇ ಪಕ್ಖನ್ದನಾರಾಚೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಅನಿವಾರಿತಂ ಞಾಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ ಯಾವತಕಂ ಆಕಙ್ಖತಿ ತಾವತಕಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। **ಬೋಧಿಜ**ನ್ತಿ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಜಾತಂ। **ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತೀತಿ** ತೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾತಿಮೂಲಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪುನ ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ। **ನತ್ಥಿದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ** ಅಪರಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ನ ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ವಾ ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ** ತಂ ಭಾರತಯುದ್ಧಸೀತಾಹರಣಸದಿಸಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಕಥಂ ತಥಾಗತೋ ನ ಕಥೇತಿ। **ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ರಾಜಕಥಾದಿತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ। **ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ** ಕಾಲಂ ಜಾನಾತಿ। ಸಹೇತುಕಂ ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇಯೇವ ಕಥೇತಿ।

೧೮೮. **ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಯಥಾ ಯಥಾ ಗದಿತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ತಥೇವ ಗದನತೋ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ರೂಪಾಯತನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಸದ್ದಾಯತನಂ। **ಮುತ**ನ್ತಿ ಮುತ್ವಾ ಪತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ ಗನ್ಧಾಯತನಂ ರಸಾಯತನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ। **ವಿಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖಾದಿಧಮ್ಮಾಯತನಂ। **ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಪತ್ತಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ವಾ ಅಪತ್ತಂ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತಂ। **ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾತಿ** ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸಞ್ಚರಿತಂ। "ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಏತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಯಞ್ಹಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಇಮಸ್ಸ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ನೀಲಂ ಪೀತಕನ್ತಿಆದಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ, "ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಇಮಂ ನಾಮ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುಮನೋ ವಾ ದುಮ್ಮನೋ ವಾ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ವಾ ಜಾತೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ । ತಥಾ ಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಇಮಸ್ಸ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಭೇರಿಸದ್ದೋ ಮುದಿಙ್ಗಸದ್ದೋತಿಆದಿ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ಸೋತದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। ಮೂಲಗನ್ಧೋ ತಚಗನ್ಧೋತಿಆದಿ ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಘಾನದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। ಮೂಲರಸೋ ಖನ್ಧರಸೋತಿಆದಿ ರಸಾರಮ್ಮಣಂ ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। ಕಕ್ಖಳಂ ಮುದುಕನ್ತಿಆದಿ ಪಥವೀಧಾತುತೇಜೋಧಾತುವಾಯೋಧಾತುಭೇದಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। "ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಇಮಂ ನಾಮ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಸುಮನೋ ವಾ ದುಮ್ಮನೋ ವಾ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ವಾ

ಜಾತೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। ತಥಾ ಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಇಮಸ್ಸ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸುಖದುಕ್ಖಾದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ಮನೋದ್ವಾರಸ್ಸ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ, "ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಇದಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ವಿಜಾನಿತ್ವಾ ಸುಮನೋ ವಾ ದುಮ್ಮನೋ ವಾ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ವಾ ಜಾತೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ।

ಯಞ್ಹಿ , ಚುನ್ದ, ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ತತ್ಥ ತಥಾಗತೇನ ಅದಿಟ್ಠಂ ವಾ ಅಸುತಂ ವಾ ಅಮುತಂ ವಾ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಇಮಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಞಾಣೇನ ಅಸಚ್ಛಿಕತಂ ನಾಮ। "ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ಯಂ ಯಥಾ ಲೋಕೇನ ಗತಂ ತಸ್ಸ ತಥೇವ ಗತತ್ತಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಗತಸದ್ದೇನ ಏಕತ್ಥಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ನಿಗಮನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಸ ಯುತ್ತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** ತಥಾಗತಸದ್ದವಿತ್ಥಾರೇ ವುತ್ತಾಯೇವ।

ಅಬ್ಯಾಕತಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಅಸಮತಂ ಅನುತ್ತರತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಧಮ್ಮರಾಜಭಾವಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಲದ್ಧೀಸು ಮಯಾ ಅಞ್ಞಾತಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ಮಮ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನ್ತೋಯೇವ ಪರಿವತ್ತತೀ"ತಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಥಾಗತೋತಿ** ಸತ್ತೋ। **ನ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಚ ಧಮ್ಮಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಸಕಲಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಂ ನ ಹೋತಿ।

೧೯೦. **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಖೋ**ತಿಆದೀಸು ತಣ್ಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಬ್ಯಾಕತಂ। ತಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಭಾವಿಕಾ ಜನಿಕಾ ತಣ್ಹಾ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಕತಂ। ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಕತಂ। ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಸಚ್ಛಿಕರಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಬ್ಯಾಕತಂ। "ಏತಞ್ಹಿ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಏತಂ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ಸಕಲಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿ ಪಧಾನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ।

ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಇದಾನಿ ಯಂ ತಂ ಮಯಾ ನ ಬ್ಯಾಕತಂ, ತಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ನ ಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ ಮಾ ಏವಂ ಸಞ್ಞಮಕಂಸು। ಜಾನನ್ತೋವ ಅಹಂ ಏವಂ "ಏತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯಾಕತೇಪಿ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ನ ಬ್ಯಾಕರಿಂ। ಯಂ ಪನ ಯಥಾ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಮೇವಾತಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಪುನ **ಯೇಪಿ ತೇ, ಚುನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಯೋವ **ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ,** ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಿತಕಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ। **ಮೋಘಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಚನಂ ಮೋಘಂ। **ಅಸಯಂಕಾರೋ**ತಿ ಅಸಯಂ ಕತೋ।

೧೯೨. **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು। **ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇದಂ ಆವುಸೋ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇದಮತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಉದಾಹು ನತ್ಥೀತಿ ಏವಮಹಂ ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಞ್ಚ ಖೋ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸೂ**ತಿ ಯಂ ಪನ ತೇ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ।

ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ। **ಸಮಸಮನ್ತಿ** ಸಮೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮಂ। **ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಯಾ ಅಯಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಅಹಮೇವ ಭಿಯ್ಯೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ನ ಮಯಾ ಸಮೋ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಯಞ್ಚ ವುತ್ತಂ "ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ ಯಞ್ಚ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಭೇದತೋ ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ದ್ವಯಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ಖನ್ಧಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಾತುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಛ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ। ಇಧ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚೇವ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಪಿ ಅನುತ್ತರೋ, ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಪಿ ಅನುತ್ತರೋ। ತೇನಾಹ - "ಅಹಮೇವ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ।

೧೯೭. **ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ಪಜಹನತ್ಥಂ। **ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ದೇಸಿತಾತಿ** ಕಥಿತಾ। **ಪಞ್ಞತ್ತಾತಿ** ಠಪಿತಾ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಹಿ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠೇಸು "ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜೋಯಂ ನಯಿಧ ಸತ್ತೂಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನತೋ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಪಹಾನಂ ಹೋತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಏವಂ ಮಯಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ದೇಸಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ"ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ। **ದ್ವತ್ತಿಂಸಿಮಾನೀ**ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಇಮಾನಿ। **ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನೀ**ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಮಹಾಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಾನಿ "ಅಯಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನಕಾರಣಾನಿ। "ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ ಮಹಾಪದಾನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಇಸಯೋ ಧಾರೇನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಜಾನನ್ತಿ 'ಇಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಇಮಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತೀ'ತಿ" ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪತ್ತಾ। ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಸಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ। ಸಾ ಪನಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ ಕತ್ಥ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ? ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತರೇ। ತದಾ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇಸು ಚ ಗೇಹದ್ವಾರೇಸು ಚ ಸನ್ಥಾಗಾರಾದೀಸು ಚ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ - "ಭಗವತೋ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಚ ಭಗವತೋ ಕಾಯೋ, ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ವಿಕಸಿತಮಿವ ಕಮಲವನಂ, ನಾನಾರತನವಿಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ, ತಾರಾಮರಿಚಿವಿರೋಚಮಿವ ಗಗನತಲಂ, ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಧಾವಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭತಿ। ಭಗವತೋ ಚ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಮ್ಮೇನ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಕಥಿತಂ ನತ್ಥಿ, ಯಾಗುಉಳುಙ್ಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪನ ಕಟಚ್ಛುಭತ್ತಮತ್ತಂ ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ದಿನ್ನಪಚ್ಚಯಾ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ, ಯೇನಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಚರನ್ತೋ ಇಮಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸುತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೋ "ಮಯಾ, ಭನ್ತೇ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಏಕಾ ಕಥಾ ಸುತಾ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಭಗವತಾ "ಕಿಂ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಸುತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ "ದ್ವತ್ತಿಂಸಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಏವಮಾಹ।

ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. **ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಾ ಜಾತವಸೇನ "ಜಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಭವನವಸೇನ "ಭವೋ"ತಿ, ನಿವುತ್ಥವಸೇನ ಆಲಯಟ್ಠೇನ ವಾ "ನಿಕೇತೋ"ತಿ। ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ದೇವಲೋಕಾದೀಸುಪಿ ವತ್ತತಿ। ಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತನಸಮತ್ಥಂ ಪನ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ತತ್ಥ ನ ಸುಕರಂ, ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸೇವ ಸುಕರಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾಭೂತೇನ ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ**ತಿ ಆಹ। ಅಕಾರಣಂ ವಾ ಏತಂ। ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಮಿಗಮಹಿಂಸವಾನರಾದಿಭೂತೋಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತಿಯೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏವರೂಪೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದೀಪೇತುಂ, ಮನುಸ್ಸಭಾವೇ ಠಿತೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದೀಪೇತುಂ। ತಸ್ಮಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ"ತಿ ಆಹ।

ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋತಿ ಥಿರಗಹಣೋ। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು। **ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ**ತಿ ನಿಚ್ಚಲಗಹಣೋ ಅನಿವತ್ತಿತಗಹಣೋ। ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮತೋ ಅಗ್ಗಿಂ ಪತ್ವಾ ಕುಕ್ಕುಟಪತ್ತಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಕುಟತಿ,

ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ವಿತಾನಂ ವಿಯ ಪಸಾರಿಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಹೋತಿ ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ। ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕುಸಲಸಮಾದಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಲನ್ದಕಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಅಥ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಓಘೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕುಲಾವಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಮೇವ ಪವೇಸೇಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ "ಪುತ್ತಕೇ ನೀಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ತೇಮೇತ್ವಾ ತೇಮೇತ್ವಾ ಸಮುದ್ದತೋ ಉದಕಂ ಬಹಿ ಖಿಪಿ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಸಕ್ಕೋ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಆಗಮ್ಮ "ಕಿಂ ಕರೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? ಸೋ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ ಉದಕಸ್ಸ ದುನ್ನೀಹರಣೀಯಭಾವಂ ಕಥೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಾದಿಸೇನ ಕುಸೀತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತುಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಮಾ ಇಧ ತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಅಪಸಾರೇಸಿ। ಸಕ್ಕೋ "ಅನೋಮಪುರಿಸೇನ ಗಹಿತಗಹಣಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತು"ನ್ತಿ ತುಟ್ಠೋ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಕೇ ಆನೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಮಹಾಜನಕಕಾಲೇಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ತರಮಾನೋ "ಕಸ್ಮಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ತರಸೀ"ತಿ ದೇವತಾಯ ಪುಟ್ಠೋ "ಪಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಲಸನ್ತಕೇ ರಟ್ಠೇ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದಾತುಂ ತರಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ದೇವತಾಯ - "ಅಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚೇವ ಪುಥುಲೋ ಚ, ಕದಾ ನಂ ತರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋ ಆಹ "ತವೇಸೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸದಿಸೋ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆಗಮ್ಮ ಖುದ್ದಕಮಾತಿಕಾ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ತ್ವಂಯೇವ ಮಂ ದಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ಸಮುದ್ದಂ ತರಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಪಾರತೋ ಧನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಕುಲಸನ್ತಕಂ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದದಮಾನ"ನ್ತಿ। ದೇವತಾ "ಅನೋಮಪುರಿಸೇನ ಗಹಿತಗಹಣಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತು"ನ್ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಆಲಿಙ್ಗೇತ್ವಾ ಹರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಞ್ಚಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಏವಂ ಮಹಾಸತ್ತೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಸಮಣೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕುಸಲಸಮಾದಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ"ತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೇಸು ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಾಯಸುಚರಿತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದಾನಸಂವಿಭಾಗೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ದಾನಮೇವ ದಿಯ್ಯನವಸೇನ ದಾನಂ, ಸಂವಿಭಾಗಕರಣವಸೇನ ಸಂವಿಭಾಗೋ। **ಸೀಲಸಮಾದಾನೇ**ತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಪೂರಣಕಾಲೇ। **ಉಪೋಸಥೂಪವಾಸೇ**ತಿ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಉಪವಸನಕಾಲೇ। **ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾಯಾ**ತಿ ಮಾತುಕಾತಬ್ಬವತ್ತೇ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ಚಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಏವರೂಪೇಸು। **ಅಧಿಕುಸಲೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಧಿಕುಸಲಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮಾವಚರಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ರೂಪಾವಚರಾ ಅಧಿಕುಸಲಾ। ಉಭೋಪಿ ತೇ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ಅರೂಪಾವಚರಾ ಅಧಿಕುಸಲಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ಸಾವಕಪಾರಮೀಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾ ಕುಸಲಾ ಅಧಿಕುಸಲಾ ನಾಮ। ತೇಪಿ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾ ಕುಸಲಾ ಅಧಿಕುಸಲಾ। ತೇಪಿ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಕುಸಲಾ ಇಧ "ಅಧಿಕುಸಲಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇಸು ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸಿ ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ।

ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಕತಂ ಕತಮೇವ, ಅಭಿಣ್ಹಕರಣೇನ ಪನ ಉಪಚಿತಂ ಹೋತಿ। **ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ**ತಿ ಪಿಣ್ಡೀಕತಂ ರಾಸೀಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಸ್ಸನ್ನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಮಯಾ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ, ಭವಗ್ಗಂ ಅತಿನೀಚಂ, ಏವಂ ಮೇ ಉಸ್ಸನ್ನಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಪುಲತ್ತಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ। ಇಮಿನಾ "ಅನನ್ತಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ಮಯಾ ಕತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಅಧಿಭವತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ದೇವೇಹಿ ಅತಿರೇಕಂ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಲಭತೀ**ತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ।

ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹಿ ಪಾದತಲೇಹೀತಿ ಇದಂ "ಸಮಂ ಪಾದಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರವಚನಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬಪದೇಸವನ್ತೇಹಿ, ನ ಏಕೇನ ಪದೇಸೇನ ಪಠಮಂ ಫುಸತಿ, ನ ಏಕೇನ ಪಚ್ಛಾ, ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಪಾದತಲೇಹಿ

ಸಮಂ ಫುಸತಿ, ಸಮಂ ಉದ್ಧರತಿ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ತಥಾಗತೋ "ಅನೇಕಸತಪೋರಿಸಂ ನರಕಂ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾದಂ ಅಭಿನೀಹರತಿ। ತಾವದೇವ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ವಾತಪೂರಿತಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮಾರಭಸ್ತಾ ಉನ್ನಮಿತ್ವಾ ಪಥವಿಸಮಂ ಹೋತಿ। ಉನ್ನತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತಿ। "ದೂರೇ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಭಿನೀಹರನ್ತಸ್ಸ ಸಿನೇರುಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಸುಸೇದಿತವೇತ್ತಙ್ಕುರೋ ವಿಯ ಓನಮಿತ್ವಾ ಪಾದಸಮೀಪಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ "ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಂ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾದೇ ಅಭಿನೀಹಟೇ ಪಬ್ಬತೋ ಓನಮಿತ್ವಾ ಪಾದಸಮೀಪಂ ಆಗತೋ। ಸೋಪಿ ತಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ದುತಿಯಪಾದೇನ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಅಕ್ಕಮಿ। ನ ಹಿ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ವಿಸಮಂ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಖಾಣು ವಾ ಕಣ್ಟಕೋ ವಾ ಸಕ್ಖರಾ ವಾ ಕಥಲಾ ವಾ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದೀನಿ ವಾ ಪುರಿಮತರಂ ವಾ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ವಾ ಪಥವಿಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲತೇಜೇನ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಧಮ್ಮತೇಜೇನ ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಆನುಭಾವೇನ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಮ್ಮಾ ಮುದುಪುಪ್ಫಾಭಿಕಿಣ್ಣಾ ಹೋತಿ।

೧೦೧. **ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಾಗರಸೀಮಂ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ರುಕ್ಖೋ ವಾ ಪಬ್ಬತೋ ವಾ ನದೀ ವಾ ಸೀಮಾ ಹೋತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋವ ಸೀಮಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತ"ನ್ತಿ। **ಅಖಿಲಮನಿಮಿತ್ತಮಕಣ್ಟಕ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚೋರಂ। ಚೋರಾ ಹಿ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಟ್ಠೇನ ಖಿಲಾ, ಉಪದ್ದವಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ನಿಮಿತ್ತಾ, ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಕಣ್ಟಕಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮಿದ್ಧಂ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ। **ಖೇಮ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಭಯಂ। **ಸಿವ**ನ್ತಿ ನಿರುಪದ್ದವಂ। **ನಿರಬ್ಬುದ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಬುದವಿರಹಿತಂ, ಗುಮ್ಬಂ ಗುಮ್ಬಂ ಹುತ್ವಾ ಚರನ್ತೇಹಿ ಚೋರೇಹಿ ವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ**ತಿ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭನೀಯೋ। ನ ನಂ ಕೋಚಿ ಠಾನತೋ ಚಾಲೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ। **ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಪಟಿವಿರುದ್ಧೇನ ಅಮಿತ್ತೇನ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಸಪತ್ತವೇವಚನಂ। **ಅಬ್ಭನ್ತರೇಹೀ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಉಟ್ಠಿತೇಹಿ ರಾಗಾದೀಹಿ।

ಬಾಹಿರೇಹೀತಿ ಸಮಣಾದೀಹಿ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಬಾಹಿರಾ ದೇವದತ್ತಕೋಕಾಲಿಕಾದಯೋ ಸಮಣಾಪಿ ಸೋಣದಣ್ಡಕೂಟದಣ್ಡಾದಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಿ ಸಕ್ಕಸದಿಸಾ ದೇವತಾಪಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನೋ ಮಾರೋಪಿ ಬಕಾದಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋಪಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು।

ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವತಾ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸೋ ಚ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಳ್ಹವೀರಿಯೇನ ಹುತ್ವಾ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ದಳ್ಹೇನ ಹುತ್ವಾ ಕತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾ। **ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸೋ** ನಾಮ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭನೀಯತಾ।

೧೦೨. **ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತೇ ಕಮ್ಮಾದಿಭೇದೇ ಅಪರಮ್ಪಿ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಗಾಥಾಬನ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏತಾ ಪನ ಗಾಥಾ ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ "ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ಠಪಿತಾ ವಣ್ಣನಾಗಾಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗತಾ। ಅಪರಭಾಗೇ ಥೇರಾ "ಏಕಪದಿಕೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ತತ್ಥ **ಸಚ್ಚೇ**ತಿ ವಚೀಸಚ್ಚೇ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೇ। **ದಮೇ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮನೇ। **ಸಂಯಮೇ**ತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇ। "**ಸೋಚೇಯ್ಯಸೀಲಾಲಯುಪೋಸಥೇಸು ಚಾ**"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಾದಿ ತಿವಿಧಂ **ಸೋಚೇಯ್ಯಂ**। ಆಲಯಭೂತಂ ಸೀಲಮೇವ **ಸೀಲಾಲಯೋ**। ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ **ಉಪೋಸಥೋ**। **ಅಹಿಂಸಾಯಾ**ತಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ। **ಸಮತ್ತಮಾಚರೀ**ತಿ ಸಕಲಂ ಅಚರಿ।

ಅನ್ವಭೀತಿ ಅನುಭವಿ। **ವೇಯ್ಯಞ್ಜನಿಕಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣಪಾಠಕಾ। **ಪರಾಭಿಭೂ**ತಿ ಪರೇ ಅಭಿಭವನಸಮತ್ಥೋ। **ಸತ್ತುಭೀ**ತಿ ಸಪತ್ತೇಹಿ ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ ಹೋತಿ।

ನ ಸೋ ಗಚ್ಛತಿ ಜಾತು ಖುಮ್ಭನನ್ತಿ ಸೋ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಬ್ಬತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏಸಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಾತಿ** ತಸ್ಸ ಹಿ ಏಸಾ ಧಮ್ಮತಾ ಅಯಂ ಸಭಾವೋ।

ಪಾದತಲಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. **ಉಬ್ಬೇಗಉತ್ತಾಸಭಯನ್ತಿ** ಉಬ್ಬೇಗಭಯಞ್ಚೇವ ಉತ್ತಾಸಭಯಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಚೋರತೋ ವಾ ರಾಜತೋ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕತೋ ವಾ ವಿಲೋಪನಬನ್ಧನಾದಿನಿಸ್ಸಯಂ ಭಯಂ **ಉಬ್ಬೇಗೋ** ನಾಮ, ತಂಮುಹುತ್ತಿಕಂ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀನಿ ವಾ ಅಹಿಯಕ್ಖಾದಯೋ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಲೋಮಹಂಸನಕರಂ ಭಯಂ **ಉತ್ತಾಸಭಯಂ** ನಾಮ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪನುದಿತಾ ವೂಪಸಮೇತಾ। **ಸಂವಿಧಾತಾತಿ** ಸಂವಿದಹಿತಾ। ಕಥಂ ಸಂವಿದಹತಿ? ಅಟವಿಯಂ ಸಾಸಙ್ಕಟ್ಠಾನೇಸು ದಾನಸಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಆಗತೇ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ದತ್ವಾ ಅತಿವಾಹೇತಿ, ತಂ ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಂ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪವೇಸೇತಿ। ನಗರಾದೀಸುಪಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತಿ, ಏವಂ ಸಂವಿದಹತಿ। **ಸಪರಿವಾರಞ್ಚ ದಾನಂ ಅದಾಸೀತಿ** ಅನ್ನಂ ಪಾನನ್ತಿ ದಸವಿಧಂ ದಾನವತ್ಥುಂ।

ತತ್ಥ **ಅನ್ನನ್ತಿ** ಯಾಗುಭತ್ತಂ। ತಂ ದದನ್ತೋ ನ ದ್ವಾರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನ್ತೋನಿವೇಸನೇ ಹರಿತುಪಲಿತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಲಾಜಾ ಚೇವ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಚ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಧೂಮಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಅದಾಸಿ। ಯಾಗುಂ ದೇನ್ತೋ ಚ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅದಾಸಿ। ಯಾಗುಪಾನಾವಸಾನೇ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ತೇಲೇನ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಅನನ್ತಂ ಖಜ್ಜಕಂ ದತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನೇಕಸೂಪಂ ಅನೇಕಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಅದಾಸಿ । ಪಾನಂ ದೇನ್ತೋ ಅಮ್ಬಪಾನಾದಿಅಟ್ಠವಿಧಂ ಪಾನಂ ಅದಾಸಿ, ತಮ್ಪಿ ಯಾಗುಭತ್ತಂ ದತ್ವಾ। ವತ್ಥಂ ದೇನ್ತೋ ನ ಸುದ್ಧವತ್ಥಮೇವ ಅದಾಸಿ, ಏಕಪಟ್ಟದುಪಟ್ಟಾದಿಪಹೋನಕಂ ಪನ ದತ್ವಾ ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಅದಾಸಿ, ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಅದಾಸಿ, ಸುತ್ತಂ ವಟ್ಟೇಸಿ, ಸೂಚಿಕಮ್ಮಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಸನಾನಿ, ಯಾಗುಭತ್ತಂ, ಪಾದಮಕ್ಖನಂ, ಪಿಟ್ಠಿಮಕ್ಖನಂ, ರಜನಂ, ಪಣ್ಡುಪಲಾಸಂ, ರಜನದೋಣಿಕಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಚೀವರರಜನಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಮ್ಪಿ ಅದಾಸಿ।

ಯಾನನ್ತಿ ಉಪಾಹನಂ। ತಂ ದದನ್ತೋಪಿ ಉಪಾಹನತ್ಥವಿಕಂ ಉಪಾಹನದಣ್ಡಕಂ ಮಕ್ಖನತೇಲಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನಿ ಚ ಅನ್ನಾದೀನಿ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಮಾಲಂ** ದೇನ್ತೋಪಿ ನ ಸುದ್ಧಮಾಲಮೇವ ಅದಾಸಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಗನ್ಧೇಹಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಬೋಧಿಚೇತಿಯಆಸನಪೋತ್ಥಕಾದಿಪೂಜನತ್ಥಾಯ ಚೇವ ಚೇತಿಯಘರಧೂಪನತ್ಥಾಯ ಚ **ಗನ್ಧಂ** ದೇನ್ತೋಪಿ ನ ಸುದ್ಧಗನ್ಧಮೇವ ಅದಾಸಿ, ಗನ್ಧಪಿಸನಕನಿಸದಾಯ ಚೇವ ಪಕ್ಖಿಪನಕಭಾಜನೇನ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಚೇತಿಯಪೂಜಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಚೀನಪಿಟ್ಠಾದಿ**ವಿಲೇಪನಂ** ದೇನ್ತೋಪಿ ನ ಸುದ್ಧವಿಲೇಪನಮೇವ ಅದಾಸಿ, ವಿಲೇಪನಭಾಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ಛ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ। ತಂ ದೇನ್ತೋಪಿ ನ ಸುದ್ಧಕಮೇವ ಅದಾಸಿ, ಕೋಜವಕಮ್ಬಲಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮಞ್ಚಪ್ಪಟಿಪಾದಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಙ್ಗುಲಸೋಧನದಣ್ಡಕಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ಚ ಸತ್ತ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಆವಸಥಂ** ದೇನ್ತೋಪಿ ನ ಗೇಹಮತ್ತಮೇವ ಅದಾಸಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಮಾಲಾಕಮ್ಮಲತಾಕಮ್ಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಸುಪಞ್ಞತ್ತಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ಅಟ್ಠ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಪದೀಪೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪದೀಪತೇಲಂ। ತಂ ದೇನ್ತೋ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗೇ ವಸನಗೇಹೇ ಪೋತ್ಥಕವಾಚನಟ್ಠಾನೇ ಇಮಿನಾ ದೀಪಂ ಜಾಲಾಪೇಥಾತಿ ನ ಸುದ್ಧತೇಲಮೇವ ಅದಾಸಿ, ವಟ್ಟಿ ಕಪಲ್ಲಕತೇಲಭಾಜನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ನವ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಸುವಿಭತ್ತನ್ತರಾನೀ**ತಿ ಸುವಿಭತ್ತಅನ್ತರಾನಿ।

ರಾಜಾನೋತಿ ಅಭಿಸಿತ್ತಾ। **ಭೋಗಿಯಾ**ತಿ ಭೋಜಕಾ **ಕುಮಾರಾ**ತಿ ರಾಜಕುಮಾರಾ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಸಪರಿವಾರಂ ದಾನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಸಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಂ ಅದಾಸೀತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಜಾನಾತೂತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ತದೇವ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ। **ಆನಿಸಂಸೋ** ಮಹಾಪರಿವಾರತಾ।

೨೦೫. **ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಇಮಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ ಗಾಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ದುವಿಧಾ ಹಿ ಗಾಥಾ ಹೋನ್ತಿ - ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ ಚ ವಿಸೇಸತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ ಚ। ತತ್ಥ ಪಾಳಿಆಗತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಪರಿದೀಪನಾ **ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ** ನಾಮ। ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಂ ಪರಿದೀಪನಾ **ವಿಸೇಸತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ** ನಾಮ। ಇಮಾ ಪನ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ। ತತ್ಥ **ಪುರೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ। **ಪುರತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತೀಸೂ**ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಜಾತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಪಟಿಕ್ಖೇಪದೀಪನಂ। **ಉಬ್ಬೇಗಉತ್ತಾಸಭಯಾಪನೂದನೋ**ತಿ ಉಬ್ಬೇಗಭಯಸ್ಸ ಚ ಉತ್ತಾಸಭಯಸ್ಸ ಚ ಅಪನೂದನೋ। **ಉಸ್ಸುಕೋ**ತಿ ಅಧಿಮುತ್ತೋ।

ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಸತೇನ ಸತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಏಕೇಕಂ ಲಕ್ಖಣಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ನ ರೋಚಯಿಂಸು, ಅನನ್ತೇಸು ಪನ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕೇಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಏತ್ತಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕೋವ ಏಕೇಕಂ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ "ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ರೋಚಯಿಂಸು। **ಮನುಸ್ಸಾಸುರಸಕ್ಕರಕ್ಖಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಅಸುರಾ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಚ ರಕ್ಖಸಾ ಚ।

ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾದಿತಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. **ಅನ್ತರಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಸರಸಚುತಿಯಾ ಅನ್ತರೇ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರತಿ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪದಸದ್ದಸವನಭಯಾ ಅಗ್ಗಗ್ಗಪಾದೇಹಿ ಅಕ್ಕಮನ್ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಂ ಪಾತೇನ್ತಿ। ಅಥ ತೇ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ತೇಸಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಅನ್ತೋವಙ್ಕಪಾದಾ ವಾ ಬಹಿವಙ್ಕಪಾದಾ ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪಾದಾ ವಾ ಅಗ್ಗಕೋಣ್ಡಾ ವಾ ಪಣ್ಹಿಕೋಣ್ಡಾ ವಾ ಭವನ್ತಿ। ಅಗ್ಗಪಾದೇಹಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ಅಮಾರಿತಭಾವಂ ಪನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ **ಆಯತಪಣ್ಹಿ** ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ । ತಥಾ ಪರಂ ಘಾತೇನ್ತಾ ಉನ್ನತಕಾಯೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಓನತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಂ ಘಾತೇನ್ತಿ। ಅಥ ತೇ ಏವಮಿಮೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಂ ಘಾತಯಿಂಸೂತಿ ನೇಸಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಪರೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಖುಜ್ಜಾ ವಾ ವಾಮನಾ ವಾ ಪೀಠಸಪ್ಪಿ ವಾ ಭವನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಏವಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಅಘಾತಿತಭಾವಂ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಜಾನಾತೂತಿ **ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತ**ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ತಥಾ ಪರಂ ಘಾತೇನ್ತಾ ಆವುಧಂ ವಾ ಮುಗ್ಗರಂ ವಾ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಮುಟ್ಠಿಕತಹತ್ಥಾ ಪರಂ ಘಾತೇನ್ತಿ। ತೇ ಏವಂ ತೇಸಂ ಪರಸ್ಸ ಘಾತಿತಭಾವಂ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ರಸ್ಸಙ್ಗುಲೀ ವಾ ರಸ್ಸಹತ್ಥಾ ವಾ ವಙ್ಕಙ್ಗುಲೀ ವಾ ಫಣಹತ್ಥಕಾ ವಾ ಭವನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಘಾತಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ **ದೀಘಙ್ಗುಲಿ**ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಇದಮೇತ್ಥ **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ**। ಇದಮೇವ ಪನ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ। ದೀಘಾಯುಕಭಾವೋ **ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸೋ**।

೨೦೭. **ಮರಣವಧಭಯತ್ತನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮರಣಸಙ್ಖಾತೋ ವಧೋ ಮರಣವಧೋ, ಮರಣವಧತೋ ಭಯಂ **ಮರಣವಧಭಯಂ,** ತಂ ಅತ್ತನೋ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಪಟಿವಿರತೋ ಪರಂಮಾರಣಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಮರಣತೋ ಭಯಂ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ಪಿಯಂ, ಏವಂ ಪರೇಸಮ್ಪೀತಿ ಞತ್ವಾ ಪರಂ ಮಾರಣತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸುಚರಿತೇನಾ**ತಿ ಸುಚಿಣ್ಣೇನ। **ಸಗ್ಗಮಗಮಾ**ತಿ ಸಗ್ಗಂ ಗತೋ।

ಚವಿಯ ಪುನರಿಧಾಗತೋತಿ ಚವಿತ್ವಾ ಪುನ ಇಧಾಗತೋ। **ದೀಘಪಾಸಣ್ಹಿಕೋ**ತಿ ದೀಘಪಣ್ಹಿಕೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಾವ ಸುಜೂ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಸುಟ್ಠು ಉಜು।

ಸುಭುಜೋತಿ ಸುನ್ದರಭುಜೋ। **ಸುಸೂತಿ** ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ತರುಣರೂಪೋ। **ಸುಸಣ್ಠಿತೋತಿ** ಸುಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಮುದುತಲುನಙ್ಗುಲಿಯಸ್ಸಾತಿ** ಮುದೂ ಚ ತಲುನಾ ಚ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಅಸ್ಸ। **ತೀಭೀತಿ** ತೀಹಿ। **ಪುರಿಸವರಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇಹೀತಿ** ಪುರಿಸವರಸ್ಸ ಅಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇಹಿ। **ಚಿರಯಪನಾಯಾತಿ** ಚಿರಂ ಯಾಪನಾಯ, ದೀಘಾಯುಕಭಾವಾಯ।

ಚಿರಂ ಯಪೇತೀತಿ ಚಿರಂ ಯಾಪೇತಿ। **ಚಿರತರಂ ಪಬ್ಬಜತಿ ಯದಿ ತತೋತಿ** ತತೋ ಚಿರತರಂ ಯಾಪೇತಿ, ಯದಿ ಪಬ್ಬಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾಪಯತಿ ಚ ವಸಿದ್ಧಿಭಾವನಾಯಾತಿ** ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಭಾವನಾಯ ಯಾಪೇತಿ।

ಸತ್ತುಸ್ಸದತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೮. **ರಸಿತಾನನ್ತಿ** ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ। "ಖಾದನೀಯಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು **ಖಾದನೀಯಾನಿ** ನಾಮ ಪಿಟ್ಠಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ। **ಭೋಜನೀಯಾನೀತಿ** ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ। **ಸಾಯನೀಯಾನೀತಿ** ಸಾಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಸಪ್ಪಿನವನೀತಾದೀನಿ। **ಲೇಹನೀಯಾನೀತಿ** ನಿಲ್ಲೇಹಿತಬ್ಬಾನಿ ಪಿಟ್ಠಪಾಯಾಸಾದೀನಿ। **ಪಾನಾನೀತಿ** ಅಟ್ಠ ಪಾನಕಾನಿ।

ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಿನ್ನಂ ಇದಂ ಪಣೀತಭೋಜನದಾನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಲೂಖಭೋಜನೇ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ಲೋಹಿತಂ ಸುಸ್ಸತಿ, ಮಂಸಂ ಮಿಲಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಲೂಖದಾಯಕಾ ಸತ್ತಾ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನೇಸಂ ಲೂಖಭೋಜನಸ್ಸ ದಿನ್ನಭಾವಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಅಪ್ಪಮಂಸಾ ಅಪ್ಪಲೋಹಿತಾ ಮನುಸ್ಸಪೇತಾ ವಿಯ ದುಲ್ಲಭನ್ನಪಾನಾ ಭವನ್ತಿ। ಪಣೀತಭೋಜನೇ ಪನ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ಮಂಸಲೋಹಿತಂ ವಡ್ಢತಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಅಭಿರೂಪದಸ್ಸನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಪಣೀತಭೋಜನದಾಯಕತ್ತಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಸತ್ತುಸ್ಸದಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಸತ್ತುಸ್ಸದಲಕ್ಖಣಮೇವ। ಪಣೀತಲಾಭಿತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೦೯. **ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಮಥಲೇಯ್ಯಸಾಯಿತನ್ತಿ** ಖಜ್ಜಕಞ್ಚ ಭೋಜನಞ್ಚ ಲೇಹನೀಯಞ್ಚ ಸಾಯನೀಯಞ್ಚ। **ಉತ್ತಮಗ್ಗರಸದಾಯಕೋತಿ** ಉತ್ತಮೋ ಅಗ್ಗರಸದಾಯಕೋ, ಉತ್ತಮಾನಂ ವಾ ಅಗ್ಗರಸಾನಂ ದಾಯಕೋ।

ಸತ್ತ ಚುಸ್ಸದೇತಿ ಸತ್ತ ಚ ಉಸ್ಸದೇ। **ತದತ್ಥಜೋತಕನ್ತಿ** ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾದಿಜೋತಕಂ, ತೇಸಂ ಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಬ್ಬಜಮ್ಪಿ ಚಾತಿ** ಪಬ್ಬಜಮಾನೋಪಿ ಚ। **ತದಾಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ** ತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ। **ಲಾಭಿರುತ್ತಮನ್ತಿ** ಲಾಭಿ ಉತ್ತಮಂ।

ಕರಚರಣಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. **ದಾನೇನಾತಿ**ಆದೀಸು ಏಕಚ್ಚೋ ದಾನೇನೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಾನೇನ ಸಙ್ಗಹೇಸಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ಗಿಹೀನಂ ಗಿಹಿಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅದಾಸಿ।

ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜೇನಾತಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ "ಅಯಂ ದಾತಬ್ಬಂ ನಾಮ ದೇತಿ, ಏಕೇನ ಪನ ವಚನೇನ ಸಬ್ಬಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಾಸೇತಿ, ಕಿಂ ಏತಸ್ಸ ದಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ "ಅಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಾನಂ ನ ದೇತಿ, ಕಥೇನ್ತೋ ಪನ ತೇಲೇನ ವಿಯ ಮಕ್ಖೇತಿ। ಏಸೋ ದೇತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ವಚನಮೇವ ತಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಂ ಅಗ್ಘತೀ"ತಿ ವತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಾನಂ ನ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ಪಿಯವಚನಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತಂ ಪಿಯವಚನೇನ ಸಙ್ಗಹೇಸಿ।

ಅತ್ಥಚರಿಯಾಯಾತಿ ಅತ್ಥಸಂವಡ್ಢನಕಥಾಯ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ನೇವ ದಾನಂ, ನ ಪಿಯವಚನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕಥಂ ವಡ್ಢಿತಕಥಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ಏವರೂಪಂ ಪುಗ್ಗಲಂ "ಇದಂ ತೇ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ತೇ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವರೂಪೋ

ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಸಙ್ಗಹೇಸಿ।

ಸಮಾನತ್ತತಾಯಾತಿ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖಭಾವೇನ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ದಾನಾದೀಸು ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಜ್ಜಂ, ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಯನಂ, ಏಕತೋ ಭೋಜನನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತತ್ಥ ಜಾತಿಯಾ ಹೀನೋ ಭೋಗೇನ ಅಧಿಕೋ ದುಸ್ಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಪರಿಭೋಗೋ ಕಾತುಂ, ತಥಾ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಚ ಸೋ ಕುಜ್ಝತಿ। ಭೋಗೇನ ಹೀನೋ ಜಾತಿಯಾ ಅಧಿಕೋಪಿ ದುಸ್ಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ "ಅಹಂ ಜಾತಿಮಾ"ತಿ ಭೋಗಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಪರಿಭೋಗಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಕುಜ್ಝತಿ। ಉಭೋಹಿಪಿ ಹೀನೋ ಪನ ಸುಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸೋ ಇತರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಪರಿಭೋಗಂ ಇಚ್ಛತಿ, ನ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಚ ಕುಜ್ಝತಿ। ಉಭೋಹಿ ಸದಿಸೋಪಿ ಸುಸಙ್ಗಹೋಯೇವ। ಭಿಕ್ಖೂಸು ದುಸ್ಸೀಲೋ ದುಸ್ಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಪರಿಭೋಗೋ ಕಾತುಂ, ತಥಾ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಚ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೀಲವಾ ಸುಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತಿ। ಸೀಲವಾ ಹಿ ಅದೀಯಮಾನೇಪಿ ಅಕರಿಯಮಾನೇಪಿ ನ ಕುಜ್ಝತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಭೋಗಂ ಅಕರೋನ್ತಮ್ಪಿ ನ ಪಾಪಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಸ್ಸತಿ। ಪರಿಭೋಗೋಪಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸುಕರೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಸಮಾನತ್ತತಾಯ ಸಙ್ಗಹೇಸಿ।

ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾ ಅಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ। ದೇತು ವಾ ಮಾ ವಾ ದೇತು, ಕರೋತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಕರೋತು, ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। "ಯದಾಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ದೇತಿ। ಇದಾನಿ ಮಞ್ಞೇ ನತ್ಥಿ, ತೇನ ನ ದೇತಿ। ಕಿಂ ಮಯಂ ದದಮಾನಮೇವ ಉಪಟ್ಠಹಾಮ? ಅದೇನ್ತಂ ಅಕರೋನ್ತಂ ನ ಉಪಟ್ಠಹಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ।

ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಕತಂ ದಾನಾದಿಸಙ್ಗಹಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೋ ಏವಂ ಅಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನಸ್ಸ ಅಸಙ್ಗಾಹಕಭಾವಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಥದ್ಧಹತ್ಥಪಾದೋ ಚೇವ ಹೋತಿ, ವಿಸಮಟ್ಠಿತಾವಯವಲಕ್ಖಣೋ ಚ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಙ್ಗಾಹಕಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಸುಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೧೧. **ಕರಿಯಾ**ತಿ ಕರಿತ್ವಾ। **ಚರಿಯಾ**ತಿ ಚರಿತ್ವಾ। **ಅನವಮತೇನಾ**ತಿ ಅನವಞ್ಞಾತೇನ। "ಅನಪಮೋದೇನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ನ ಅಪ್ಪಮೋದೇನ, ನ ದೀನೇನ ನ ಗಬ್ಭಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚವಿಯಾತಿ ಚವಿತ್ವಾ। **ಅತಿರುಚಿರ ಸುವಗ್ಗು ದಸ್ಸನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಅತಿರುಚಿರಞ್ಚ ಸುಪಾಸಾದಿಕಂ ಸುವಗ್ಗು ಚ ಸುಟ್ಠು ಛೇಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಞ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಯುತ್ತಂ। **ಸುಸು ಕುಮಾರೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸುಕುಮಾರೋ।

ಪರಿಜನಸ್ಸವೋತಿ ಪರಿಜನೋ ಅಸ್ಸವೋ ವಚನಕರೋ। **ವಿಧೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕತ್ತಬ್ಬೇಸು ಯಥಾರುಚಿ ವಿಧಾತಬ್ಬೋ। **ಮಹಿಮ**ನ್ತಿ ಮಹಿಂ ಇಮಂ। **ಪಿಯವದೂ ಹಿತಸುಖತಂ ಜಿಗೀಸಮಾನೋ**ತಿ ಪಿಯವದೋ ಹುತ್ವಾ ಹಿತಞ್ಚ ಸುಖಞ್ಚ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ। **ವಚನಪಟಿಕರಸ್ಸಾ ಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾ**ತಿ ವಚನಪಟಿಕರಾ ಅಸ್ಸ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅನುಧಮ್ಮಞ್ಚ।

ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ಅತ್ಥೂಪಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಬಹುಜನಂ ನಿದಂಸೇಸೀ**ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ನಿದಂಸನಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಪಾಣೀನ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ। "ಅಗ್ಗೋ"ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಭಾಸಿತಾ ಉದ್ಧಙ್ಗಮನೀಯಾ ಅತ್ಥೂಪಸಂಹಿತಾ ವಾಚಾ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೋ ಏವರೂಪಂ

ಉಗ್ಗತವಾಚಂ ನ ಭಾಸತಿ, ಸೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಉಗ್ಗತವಾಚಾಯ ಅಭಾಸನಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಅಧೋಸಙ್ಖಪಾದೋ ಚ ಹೋತಿ ಅಧೋನತಲೋಮೋ ಚ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ದೀಘರತ್ತಂ ಏವರೂಪಾಯ ಉಗ್ಗತವಾಚಾಯ ಭಾಸಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ **ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಲಕ್ಖಣಞ್ಚ** ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಉತ್ತಮಭಾವೋ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೧೩. **ಏರಯನ್ತಿ** ಭಣನ್ತೋ। **ಬಹುಜನಂ ನಿದಂಸಯೀ**ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಹಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಮ್ಮಯಾಗ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮದಾನಯಞ್ಞಂ।

ಉಬ್ಭಮುಪ್ಪತಿತಲೋಮವಾ ಸಸೋತಿ ಸೋ ಏಸ ಉದ್ಧಗ್ಗತಲೋಮವಾ ಹೋತಿ। **ಪಾದಗಣ್ಠಿರಹೂ**ತಿ ಪಾದಗೋಪ್ಫಕಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಸಾಧುಸಣ್ಠಿತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಣ್ಠಿತಾ। **ಮಂಸಲೋಹಿತಾಚಿತಾ**ತಿ ಮಂಸೇನ ಚ ಲೋಹಿತೇನ ಚ ಆಚಿತಾ। **ತಚೋತ್ಥತಾ**ತಿ ತಚೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ ನಿಗುಳ್ಹಾ। **ವಜತೀ**ತಿ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅನೋಮನಿಕ್ಕಮೋ**ತಿ ಅನೋಮವಿಹಾರೀ ಸೇಟ್ಠವಿಹಾರೀ।

ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. **ಸಿಪ್ಪಂ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಸಿಪ್ಪಂ ನಾಮ ದ್ವೇ ಸಿಪ್ಪಾನಿ - ಹೀನಞ್ಚ ಸಿಪ್ಪಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಸಿಪ್ಪಂ। ಹೀನಂ ನಾಮ ಸಿಪ್ಪಂ ನಳಕಾರಸಿಪ್ಪಂ, ಕುಮ್ಭಕಾರಸಿಪ್ಪಂ ಪೇಸಕಾರಸಿಪ್ಪಂ ನಹಾಪಿತಸಿಪ್ಪಂ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ನಾಮ ಸಿಪ್ಪಂ ಲೇಖಾ ಮುದ್ದಾ ಗಣನಾ। **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಅಹಿವಿಜ್ಜಾದಿಅನೇಕವಿಧಾ। **ಚರಣ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಂ ದಸಸೀಲಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ। **ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಜಾನನಪಞ್ಞಾ। **ಕಿಲಿಸ್ಸೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಕಿಲಮೇಯ್ಯುಂ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಂ ನಾಮ ದುಕ್ಖಂ, ತಂ ನೇಸಂ ಮಾ ಚಿರಮಹೋಸೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ರಾಜಾರಹಾನೀತಿ ರಞ್ಞೋ ಅನುರೂಪಾನಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀನಿ, ತಾನಿಯೇವ ರಞ್ಞೋ ಸೇನಾಯ ಅಙ್ಗಭೂತತ್ತಾ **ರಾಜಙ್ಗಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ರಾಜೂಪಭೋಗಾನೀ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಭಣ್ಡಾನಿ, ತಾನಿ ಚೇವ ಸತ್ತರತನಾನಿ ಚ। **ರಾಜಾನುಚ್ಛವಿಕಾನೀ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ। ತೇಸಂಯೇವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇದಂ ಗಹಣಂ। **ಸಮಣಾರಹಾನೀ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಅನುರೂಪಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ। **ಸಮಣಙ್ಗಾನೀ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ। **ಸಮಣೂಪಭೋಗಾನೀ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಕ್ಖಾರಾ। **ಸಮಣಾನುಚ್ಛವಿಕಾನೀ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅಧಿವಚನಂ।

ಇಧ ಪನ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಿಪ್ಪಾದಿವಾಚನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೋ ಏವಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಅವಾಚೇನ್ತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಉಕ್ಕುಟಿಕಾಸನಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕಾದೀಹಿ ಕಿಲಮೇತಿ, ತಸ್ಸ ಜಙ್ಘಮಂಸಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಪಾತಿತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವಾಚಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಅನುಪುಬ್ಬಉಗ್ಗತವಟ್ಟಿತಂ **ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣಂ** ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಅನುಚ್ಛವಿಕಲಾಭಿತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೧೫. **ಯದೂಪಘಾತಾಯಾ**ತಿ ಯಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪಘಾತಾಯ ನ ಹೋತಿ। **ಕಿಲಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ। **ಸುಖುಮತ್ತಚೋತ್ಥತಾ**ತಿ ಸುಖುಮತ್ತಚೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ। ಕಿಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಞ್ಞಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ? ನ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಯಂ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಂ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ವುತ್ತಂ।

ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. **ಸಮಣಂ ವಾ**ತಿ ಸಮಿತಪಾಪಟ್ಠೇನ ಸಮಣಂ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ**ತಿ ಬಾಹಿತಪಾಪಟ್ಠೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ।

ಮಹಾಪಞ್ಞೋತಿಆದೀಸು ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಿದಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀನಂ ನಾನತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಕತಮಾ **ಮಹಾಪಞ್ಞಾ?** ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಮಹಾಪಞ್ಞಾ,** ಮಹನ್ತೇ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ। ಮಹನ್ತಾನಿ ಠಾನಾಠಾನಾನಿ ಮಹನ್ತಾ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಮಹನ್ತಾನಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಮಹನ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಮಹನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಬಲಾನಿ ಮಹನ್ತೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಮಹನ್ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಮಹನ್ತಾನಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಮಹನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಮಹನ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಪುಥುಪಞ್ಞಾ?** ಪುಥುನಾನಾಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಪುಥುಪಞ್ಞಾ**। ಪುಥುನಾನಾಧಾತೂಸು ಪುಥುನಾನಾಆಯತನೇಸು ಪುಥುನಾನಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಸು ಪುಥುನಾನಾಸುಞ್ಞತಮನುಪಲಬ್ಭೇಸು ಪುಥುನಾನಾಅತ್ಥೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನಿರುತ್ತೀಸು ಪಟಿಭಾನೇಸು। ಪುಥುನಾನಾಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಪುಥುನಾನಾಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಪುಥುನಾನಾಠಾನಾಠಾನೇಸು ಪುಥುನಾನಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಪುಥುನಾನಾಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಪುಥುನಾನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸು ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಬಲೇಸು ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು ಪುಥುನಾನಾಅರಿಯಮಗ್ಗೇಸು ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಸು ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ಪುಥುಜ್ಜನಸಾಧಾರಣೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪರಮತ್ಥೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪುಥುಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಹಾಸಪಞ್ಞಾ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಹಾಸಬಹುಲೋ ವೇದಬಹುಲೋ ತುಟ್ಠಿಬಹುಲೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಂ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ…ಪೇ॰… ಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಠಾನಾಠಾನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಬಲಾನಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ ವೇದತುಟ್ಠಿಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಪರಮತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಜವನಪಞ್ಞಾ?** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ದುಕ್ಖತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಕಾಚಿ ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ಚಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಜರಾಮರಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಂ ಭಯಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾತಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಜರಾಮರಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನ…ಪೇ॰… ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ । ಚಕ್ಖುಂ…ಪೇ॰… ಜರಾಮರಣಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ?** ಖಿಪ್ಪಂ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ। ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ, ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರಾಗಂ ದೋಸಂ ಮೋಹಂ ಕೋಧಂ ಉಪನಾಹಂ ಮಕ್ಖಂ ಪಳಾಸಂ ಇಸ್ಸಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಮಾಯಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಥಮ್ಭಂ ಸಾರಮ್ಭಂ ಮಾನಂ ಅತಿಮಾನಂ ಮದಂ ಪಮಾದಂ ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸೇ ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತೇ ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮೇ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ

ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀ ಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಚ್ಛಿಕತಾ ಫಸ್ಸಿತಾ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾಸಬಹುಲೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ ಅರತಿಬಹುಲೋ ಅನಭಿರತಿಬಹುಲೋ ಬಹಿಮುಖೋ ನ ರಮತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು, ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅಪದಾಲಿತಪುಬ್ಬಂ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತಿ ಪದಾಲೇತೀತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ। ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅಪದಾಲಿತಪುಬ್ಬಂ ದೋಸಕ್ಖನ್ಧಂ ಮೋಹಕ್ಖನ್ಧಂ ಕೋಧಂ ಉಪನಾಹಂ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತಿ ಪದಾಲೇತೀತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩)।

೧೧೭. **ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಉಪಾಸಿತಾತಿ** ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಾ। **ಅತ್ಥನ್ತರೋತಿ** ಯಥಾ ಏಕೇ ರನ್ಧಗವೇಸಿನೋ ಉಪಾರಮ್ಭಚಿತ್ತತಾಯ ದೋಸಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾ ನಿಸಾಮಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಅನಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಯುತ್ತಂ ಕಥಂ ನಿಸಾಮಯಿ ಉಪಧಾರಯಿ।

ಪಟಿಲಾಭಗತೇನಾತಿ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಗತೇನ। **ಉಪ್ಪಾದನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಾತಿ** ಉಪ್ಪಾದೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತೇ ಚ ಛೇಕಾ। **ಅವೇಚ್ಚ ದಕ್ಖಿತೀತಿ** ಞತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ।

ಅತ್ಥಾನುಸಿಟ್ಠೀಸು ಪರಿಗ್ಗಹೇಸು ಚಾತಿ ಯೇ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನೇಸು ಪರಿಗ್ಗಹಾ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಿ ಞಾಣಾನಿ, ತೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. **ಅಕ್ಕೋಧನೋತಿ** ನ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಕೋಧಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ, ಅಥ ಖೋ ಸಚೇಪಿ ಮೇ ಕೋಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಖಿಪ್ಪಮೇವ ನಂ ಪಟಿವಿನೋದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ಅಕ್ಕೋಧವಸಿಕತ್ತಾ। **ನಾಭಿಸಜ್ಜೀತಿ** ಕುಟಿಲಕಣ್ಟಕೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಮ್ಮಂ ತುದನ್ತೋ ವಿಯ ನ ಲಗ್ಗಿ। **ನ ಕುಪ್ಪಿ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜೀತಿ**ಆದೀಸು ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ **ಕೋಪೋ**। ತತೋ ಬಲವತರೋ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ತತೋ ಬಲವತರಾ **ಪತಿತ್ಥಿಯನಾ**। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ನ ಕುಪ್ಪಿ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿ ನ ಪತಿತ್ಥಿಯಿ। **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ। **ನ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ** ನ ಕಾಯವಿಕಾರೇನ ವಾ ವಚೀವಿಕಾರೇನ ವಾ ಪಾಕಟಮಕಾಸಿ।

ಇಧ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಕ್ಕೋಧನತಾ ಚೇವ ಸುಖುಮತ್ಥರಣಾದಿದಾನಞ್ಚ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಕೋಧನಸ್ಸ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಆವಿಲೋ ಹೋತಿ ಮುಖಂ ದುದ್ದಸಿಯಂ ವತ್ಥಚ್ಛಾದನಸದಿಸಞ್ಚ ಮಣ್ಡನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಕೋಧನೋ ಚೇವ ವತ್ಥಚ್ಛಾದನಾನಞ್ಚ ಅದಾತಾ, ಸೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನಸ್ಸ ಜನೋ ಕೋಧನಾದಿಭಾವಂ ಜಾನಾತೂತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನೋ। ಅಕ್ಕೋಧನಸ್ಸ ಪನ ಮುಖಂ ವಿರೋಚತಿ, ಛವಿವಣ್ಣೋ ವಿಪ್ಪಸೀದತಿ। ಸತ್ತಾ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಆಮಿಸದಾನೇನ ವಾ ವತ್ಥದಾನೇನ ವಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನೇನ ವಾ ಅಕ್ಕೋಧನತಾಯ ವಾ। ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಕಾರಣಾನಿ ದೀಘರತ್ತಂ ತಥಾಗತೇನ ಕತಾನೇವ। ತೇನಸ್ಸ ಇಮೇಸಂ ಕತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಸುಖುಮತ್ಥರಣಾದಿಲಾಭಿತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೧೯. **ಅಭಿವಿಸ್ಸಜೀತಿ** ಅಭಿವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। **ಮಹಿಮಿವ ಸುರೋ ಅಭಿವಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಸುರೋ ವುಚ್ಚತಿ ದೇವೋ, ಮಹಾಪಥವಿಂ ಅಭಿವಸ್ಸನ್ತೋ ದೇವೋ ವಿಯ।

ಸುರವರತರೋರಿವ ಇನ್ದೋತಿ ಸುರಾನಂ ವರತರೋ ಇನ್ದೋ ವಿಯ।

ಅಪಬ್ಬಜ್ಜಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಅಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ। **ಮಹತಿಮಹಿನ್ತಿ** ಮಹನ್ತಿಂ ಪಥವಿಂ।

ಅಚ್ಛಾದನವತ್ಥಮೋಕ್ಖಪಾವುರಣಾನನ್ತಿ ಅಚ್ಛಾದನಾನಞ್ಚೇವ ವತ್ಥಾನಞ್ಚ ಉತ್ತಮಪಾವುರಣಾನಞ್ಚ। **ಪನಾಸೋತಿ** ವಿನಾಸೋ।

ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೦. **ಮಾತರಮ್ಪಿ ಪುತ್ತೇನ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸೀತಿ** ಇಮಂ ಕಮ್ಮಂ ರಜ್ಜೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ। ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ರಜ್ಜಂ ಕಾರಯಮಾನೋ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಚತೂಸು ನಗರದ್ವಾರೇಸು ಬಹಿನಗರೇ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಇಮಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾತಿ ಮನುಸ್ಸೇ ಠಪೇಸಿ। ತೇ ಮಾತರಂ ಕುಹಿಂ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಪುತ್ತಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಲಪನ್ತಿಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಹಿ, ಅಮ್ಮ, ಪುತ್ತಂ ದಕ್ಖಸೀತಿ ತಂ ಆದಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಪುತ್ತಮಸ್ಸಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಞಾತೀನಂ ಸಮಙ್ಗಿಭಾವಕರಣಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಞಾತಯೋ ಹಿ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಜ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತೇ ಕಲಹಕಾಲೇ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಪನ ದೋಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಞ್ಞಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಯಂ ನಾಮ ಏತಸ್ಸ ದೋಸೋತಿ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕೇನ ದಿಟ್ಠಂ ಕೇನ ಸುತಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತೀಸು ಏವರೂಪಂ ಕತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ। ತಥಾಗತೇನ ಚ ತಂ ಞಾತಿಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೇನ ದೀಘರತ್ತಂ ಇದಂ ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕತಂ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತಭಾವಂ ಜಾನಾತೂತಿ ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಪಹೂತಪುತ್ತತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೨೧. **ವತ್ಥಛಾದಿಯನ್ತಿ** ವತ್ಥೇನ ಛಾದೇತಬ್ಬಂ ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ।

ಅಮಿತ್ತತಾಪನಾತಿ ಅಮಿತ್ತಾನಂ ಪತಾಪನಾ। **ಗಿಹಿಸ್ಸ ಪೀತಿಂ ಜನನಾತಿ** ಗಿಹಿಭೂತಸ್ಸ ಸತೋ ಪೀತಿಜನನಾ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೨. **ಸಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ** "ಅಯಂ ತಾರುಕ್ಖಸಮೋ ಅಯಂ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಿಸಮೋ"ತಿ ಏವಂ ತೇನ ತೇನ ಸಮಂ ಜಾನಾತಿ। **ಸಾಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ** ಸಯಂ ಜಾನಾತಿ। **ಪುರಿಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ** "ಅಯಂ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತೋ"ತಿ ಪುರಿಸಂ ಜಾನಾತಿ। **ಪುರಿಸವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ** ಮುಗ್ಗಂ ಮಾಸೇನ ಸಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತಿ। **ಅಯಮಿದಮರಹತೀತಿ** ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ಇದಂ ನಾಮ ದಾನಸಕ್ಕಾರಂ ಅರಹತಿ । **ಪುರಿಸವಿಸೇಸಕರೋ ಅಹೋಸೀತಿ** ಪುರಿಸವಿಸೇಸಂ ಞತ್ವಾ ಕಾರಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಯೋ ಯಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಸೇವ ತಂ ಅದಾಸಿ। ಯೋ ಹಿ ಕಹಾಪಣಾರಹಸ್ಸ ಅಡ್ಢಂ ದೇತಿ, ಸೋ ಪರಸ್ಸ ಅಡ್ಢಂ ನಾಸೇತಿ। ಯೋ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದೇತಿ, ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಕಹಾಪಣಂ ನಾಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಯೋ ಯಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಸ ತದೇವ ಅದಾಸಿ। **ಸದ್ಧಾಧನನ್ತಿಆದೀಸು** ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಧನಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಂ ಞತ್ವಾ ಕತಂ ಸಮಸಙ್ಗಹಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ತದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಧನಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೨೩. **ತುಲಿಯಾತಿ** ತುಲಯಿತ್ವಾ। **ಪಟಿವಿಚಯಾತಿ** ಪಟಿವಿಚಿನಿತ್ವಾ। **ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಾಹಕನ್ತಿ** ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹಣಂ। **ಸಮೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ಸಮಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ। **ಅತಿನಿಪುಣಾ ಮನುಜಾತಿ** ಅತಿನಿಪುಣಾ ಸುಖುಮಪಞ್ಞಾ ಲಕ್ಖಣಪಾಠಕಮನುಸ್ಸಾ। **ಬಹುವಿವಿಧಾ ಗಿಹೀನಂ ಅರಹಾನೀತಿ** ಬಹೂ ವಿವಿಧಾನಿ ಗಿಹೀನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। **ದಹರೋ ಸುಸು ಕುಮಾರೋ** ''ಅಯಂ ದಹರೋ ಕುಮಾರೋ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ಬ್ಯಾಕಂಸು **ಮಹೀಪತಿಸ್ಸಾತಿ** ರಞ್ಞೋ।

ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೪. **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮೋತಿ** ಯೋಗತೋ ಖೇಮಕಾಮೋ। **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಾಯ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಾಮತಾ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ತಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ವಡ್ಢಿಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಇಮಾನಿ ಸಮನ್ತಪರಿಪೂರಾನಿ ಅಪರಿಹೀನಾನಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ। ಧನಾದೀಹಿ ಚೇವ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಚ ಅಪರಿಹಾನಿ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೨೫. **ಸದ್ಧಾಯಾತಿ** ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾಯ ಪಸಾದಸದ್ಧಾಯ। **ಸೀಲೇನಾತಿ** ಪಞ್ಚಸೀಲೇನ ದಸಸೀಲೇನ। **ಸುತೇನಾತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಸವನೇನ। **ಬುದ್ಧಿಯಾತಿ** ಏತೇಸಂ ಬುದ್ಧಿಯಾ , ''ಕಿನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯು''ನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೇನ। **ಬಹೂಹಿ ಸಾಧೂಹೀತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಬಹೂಹಿ ಉತ್ತಮಗುಣೇಹಿ। **ಅಸಹಾನಧಮ್ಮತನ್ತಿ** ಅಪರಿಹೀನಧಮ್ಮಂ।

ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೬. **ಸಮಾಭಿವಾಹಿನಿಯೋತಿ** ಯಥಾ ತಿಲಫಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪಿತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಫರತಿ, ಏವಂ ಸಮಾ ಹುತ್ವಾ ವಹನ್ತಿ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಅವಿಹೇಠನಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಪಾಣಿಆದೀಹಿ ಪಹಾರಂ ಲದ್ಧಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲೋಹಿತಂ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಗಣ್ಠಿ ಗಣ್ಠಿ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೋವ ಪುಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅನ್ತೋವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಬಹುರೋಗೋ ಹೋತಿ। ತಥಾಗತೇನ ಪನ ದೀಘರತ್ತಂ ಇಮಂ ಆರೋಗ್ಯಕರಣಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ತದಸ್ಸ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಆರೋಗ್ಯಕರಂ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೨೨೭. **ಮರಣವಧೇನಾತಿ** ''ಏತಂ ಮಾರೇಥ ಏತಂ ಘಾತೇಥಾ''ತಿ ಏವಂ ಆಣತ್ತೇನ ಮರಣವಧೇನ। **ಉಬ್ಬಾಧನಾಯಾತಿ** ಬನ್ಧನಾಗಾರಪ್ಪವೇಸನೇನ।

ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೮. **ನ ಚ ವಿಸಟನ್ತಿ** ಕಕ್ಕಟಕೋ ವಿಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ನ ಕೋಧವಸೇನ ಪೇಕ್ಖಿತಾ ಅಹೋಸಿ। **ನ ಚ ವಿಸಾಚೀತಿ** ವಙ್ಕಕ್ಖಿಕೋಟಿಯಾ ಪೇಕ್ಖಿತಾಪಿ ನಾಹೋಸಿ। **ನ ಚ ಪನ ವಿಚೇಯ್ಯ ಪೇಕ್ಖಿತಾತಿ** ವಿಚೇಯ್ಯ ಪೇಕ್ಖಿತಾ ನಾಮ ಯೋ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಯದಾ ನಂ ಪರೋ ಓಲೋಕೇತಿ, ತದಾ ನಿಮ್ಮೀಲೇತಿ ನ ಓಲೋಕೇತಿ, ಪುನ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತಿ, ಏವರೂಪೋ ನಾಹೋಸಿ। ''ವಿನೇಯ್ಯಪೇಕ್ಖಿತಾ''ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಉಜುಂ ತಥಾ ಪಸಟಮುಜುಮನೋತಿ** ಉಜುಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಜು ಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಚ ಉಜುಂ, ತಥಾ ಪಸಟಂ ವಿಪುಲಂ ವಿತ್ಥತಂ ಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ। **ಪಿಯದಸ್ಸನೋತಿ** ಪಿಯಾಯಮಾನೇಹಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ।

ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಿಯಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕನಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಾಣೋ ವಿಯ ಕಾಕಕ್ಖಿ ವಿಯ ಹೋತಿ, ವಙ್ಕಕ್ಖಿ ಪನ ಆವಿಲಕ್ಖಿ ಚ ಹೋತಿಯೇವ। ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಓಲೋಕಯತೋ ಅಕ್ಖೀನಂ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೋ ಪಸಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಥಾಗತೋ ಚ ತಥಾ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಂ ದೀಘರತ್ತಂ

ಪಿಯಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಇಮಾನಿ ನೇತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಕರಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಪಿಯದಸ್ಸನತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ। ಅಭಿಯೋಗಿನೋತಿ** ಲಕ್ಖಣಸತ್ಥೇ ಯುತ್ತಾ।

ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೦. ಬಹುಜನಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಅಹೋಸಿ ಗಣಜೇಟ್ಠಕೋ। ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಅಞ್ಞೇ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹುತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಅಮುಕ್ಕಭೂತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸೋ ವಿಚರತಿ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಚ ಹೋತಿ। ತಥಾಗತೋ ಚ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಇದಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಕಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೂತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಮಹಾಜನಾನುವತ್ತನತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ।**

೨೩೧. ಬಹುಜನಂ ಹೇಸ್ಸತೀತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಪಟಿಭೋಗಿಯಾತಿ** ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ, ಏತಸ್ಸ ಬಹೂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಹರನ್ತಿ ತದಾತಿ** ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ತದಾ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತಿ। **ಪಟಿಹಾರಕನ್ತಿ** ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಭಾವಂ। **ವಿಸವೀತಿ** ಚಿಣ್ಣವಸೀ।

ಏಕೇಕಲೋಮತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೨. ಉಪವತ್ತತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅನುವತ್ತತಿ, ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಚ್ಚಕಥನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಅದ್ವೇಜ್ಝಕಥಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಕಥಾಯ ಕಥಿತಭಾವಮಸ್ಸ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಏಕೇಕಲೋಮಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಉಣ್ಣಾಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಕೂಲೇನ ಅನುವತ್ತನತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ। ಏಕೇಕಲೋಮೂಪಚಿತಙ್ಗವಾತಿ** ಏಕೇಕೇಹಿ ಲೋಮೇಹಿ ಉಪಚಿತಸರೀರೋ।

ಚತ್ತಾಲೀಸಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. ಅಭೇಜ್ಜಪರಿಸೋತಿ ಅಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಪರಿಸೋ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪಿಸುಣವಾಚಾಯ ಕಥನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಪಿಸುಣವಾಚಸ್ಸ ಕಿರ ಸಮಗ್ಗಭಾವಂ ಭಿನ್ದನತೋ ದನ್ತಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ ವಿರಳಾ ಚ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪಿಸುಣವಾಚತಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಅಭೇಜ್ಜಪರಿಸತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ। ಚತುರೋ ದಸಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ದಸ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ।

ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. ಆದೇಯ್ಯವಾಚೋ ಹೋತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬವಚನೋ ಹೋತಿ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಫರುಸವಾದಿತಾ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೇ ಫರುಸವಾಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನೇಸಂ ಜಿವ್ಹಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಫರುಸವಾಚಾಯ ಕಥಿತಭಾವಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಬದ್ಧಜಿವ್ಹಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗೂಳ್ಹಜಿವ್ಹಾ ವಾ ದ್ವಿಜಿವ್ಹಾ ವಾ ಮಮ್ಮನಾ ವಾ। ಯೇ ಪನ ಜಿವ್ಹಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಫರುಸವಾಚಂ ನ ವದನ್ತಿ, ತೇ ಬದ್ಧಜಿವ್ಹಾ ಗೂಳ್ಹಜಿವ್ಹಾ ದ್ವಿಜಿವ್ಹಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಮುದು ನೇಸಂ ಜಿವ್ಹಾ ಹೋತಿ ರತ್ತಕಮ್ಬಲವಣ್ಣಾ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಜಿವ್ಹಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಅಕಥಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಫರುಸವಾಚಂ ಕಥೇನ್ತಾನಞ್ಚ ಸದ್ದೋ ಭಿಜ್ಜತಿ। ತೇ ಸದ್ದಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಫರುಸವಾಚಾಯ ಕಥಿತಭಾವಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾ ವಾ

ಕಾಕಸ್ಸರಾ ವಾ। ಯೇ ಪನ ಸರಭೇದಕರಂ ಫರುಸವಾಚಂ ನ ಕಥೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸದ್ದೋ ಮಧುರೋ ಚ ಹೋತಿ ಪೇಮನೀಯೋ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಸರಭೇದಕರಾಯ ಫರುಸವಾಚಾಯ ಅಕಥಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಆದೇಯ್ಯವಚನತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೩೭. **ಉಬ್ಬಾಧಿಕ**ನ್ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಯುತ್ತತ್ತಾ ಆಬಾಧಕರಿಂ **ಬಹುಜನಪ್ಪಮದ್ದನ**ನ್ತಿ ಬಹುಜನಾನಂ ಪಮದ್ದನಿಂ **ಅಬಾಳ್ಹಂ ಗಿರಂ ಸೋ ನ ಭಣಿ ಫರುಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಕಾರೋ ಪರತೋ ಭಣಿಸದ್ದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಬಾಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಬಲವಂ ಅತಿಫರುಸಂ। **ಬಾಳ್ಹಂ ಗಿರಂ ಸೋ ನ ಅಭಣೀ**ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪೇಮಸಞ್ಹಿತಂ। **ಸಖಿಲ**ನ್ತಿ ಮುದುಕಂ। **ವಾಚಾ**ತಿ ವಾಚಾಯೋ। **ಕಣ್ಣಸುಖಾ**ತಿ ಕಣ್ಣಸುಖಾಯೋ। "ಕಣ್ಣಸುಖ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಯಥಾ ಕಣ್ಣಾನಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಏರಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇದಯಥಾ**ತಿ ವೇದಯಿತ್ಥ। **ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರತ್ತ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರತಂ। **ಬಹುನೋ ಬಹು**ನ್ತಿ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಬಹುಂ। "ಬಹೂನಂ ಬಹುನ್ತಿ"ಪಿ ಪಾಠೋ, ಬಹುಜನಾನಂ ಬಹುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಹಹನುಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಅಪ್ಪಧಂಸಿಕೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಗುಣತೋ ವಾ ಠಾನತೋ ವಾ ಪಧಂಸೇತುಂ ಚಾವೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಪಲಾಪಕಥಾಯ ಅಕಥನಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೇ ತಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ನೇಸಂ ಹನುಕಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಪಲಾಪಕಥಾಯ ಕಥಿತಭಾವಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂತಿ ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠಹನುಕಾ ವಾ ವಙ್ಕಹನುಕಾ ವಾ ಪಬ್ಭಾರಹನುಕಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾಗತೋ ಪನ ತಥಾ ನ ಕಥೇಸಿ। ತೇನಸ್ಸ ಹನುಕಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಚಾಲೇತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಪಲಾಪಕಥಾಯ ಅಕಥಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಸೀಹಹನುಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಅಪ್ಪಧಂಸಿಕತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೩೯. **ಅವಿಕಿಣ್ಣವಚನಬ್ಯಪ್ಪಥೋ ಚಾ**ತಿ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಚನಾನಂ ವಿಯ ಪುರಿಮಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಚನಪಥೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಚನಬ್ಯಪ್ಪಥೋ। **ದ್ವಿದುಗಮವರತರಹನುತ್ತಮಲತ್ಥಾ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದ್ವಿದುಗಮೋ, ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಹೀತಿ ಚತೂಹಿ, ಚತುಪ್ಪದಾನಂ ವರತರಸ್ಸ ಸೀಹಸ್ಸೇವ ಹನುಭಾವಂ ಅಲತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನುಜಾಧಿಪತೀ**ತಿ ಮನುಜಾನಂ ಅಧಿಪತಿ। **ತಥತ್ತೋ**ತಿ ತಥಸಭಾವೋ।

ಸಮದನ್ತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. **ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಪರಿವಾರೋ। ಇಧ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಸಮ್ಮಾಜೀವತಾ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಯೋ ವಿಸಮೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಜೀವೇನ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ದನ್ತಾಪಿ ವಿಸಮಾ ಹೋನ್ತಿ ದಾಠಾಪಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಾ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸಮೇನ ಸುದ್ಧಾಜೀವೇನ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪಿತಭಾವಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾತೂತಿ ಸಮದನ್ತಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಸುಸುಕ್ಕದಾಠಾಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ನಾಮ ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಂ। ಸುಚಿಪರಿವಾರತಾ **ಆನಿಸಂಸೋ**।

೧೪೧. **ಅವಸ್ಸಜೀ**ತಿ ಪಹಾಸಿ **ತಿದಿವಪುರವರಸಮೋ**ತಿ ತಿದಿವಪುರವರೇನ ಸಕ್ಕೇನ ಸಮೋ। **ಲಪನಜ**ನ್ತಿ ಮುಖಜಂ, ದನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಜಸಮಸುಕ್ಕಸುಚಿಸೋಭನದನ್ತೋ**ತಿ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಜಾತತ್ತಾ ದಿಜನಾಮಕಾ ಸುಕ್ಕಾ ಸುಚಿ ಸೋಭನಾ ಚ ದನ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಿಜಸಮಸುಕ್ಕಸುಚಿಸೋಭನದನ್ತೋ। **ನ ಚ ಜನಪದತುದನ**ನ್ತಿ ಯೋ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಜನಪದೋ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ತುದನಂ ಪೀಳಾ ವಾ ಆಬಾಧೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। **ಹಿತಮಪಿ ಚ ಬಹುಜನ ಸುಖಞ್ಚ ಚರನ್ತೀ**ತಿ ಬಹುಜನಾ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹಿತಞ್ಚೇವ ಸುಖಞ್ಚ ಚರನ್ತಿ। **ವಿಪಾಪೋ**ತಿ ವಿಗತಪಾಪೋ। **ವಿಗತದರಥಕಿಲಮಥೋ**ತಿ

ವಿಗತಕಾಯಿಕದರಥಕಿಲಮಥೋ। **ಮಲಖಿಲಕಲಿಕಿಲೇಸೇ ಪನುದೇಹೀ**ತಿ ರಾಗಾದಿಮಲಾನಞ್ಚೇವ ರಾಗಾದಿಖಿಲಾನಞ್ಚ ದೋಸಕಲೀನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ಅಪನುದೇಹಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೨೪೨. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇತಿ** ವೇಳುವನನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತಂ ಕಿರ ವೇಳೂಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥೇನ ಚ ಪಾಕಾರೇನ ಗೋಪುರಟ್ಟಾಲಕಯುತ್ತಂ ನೀಲೋಭಾಸಂ ಮನೋರಮಂ, ತೇನ ವೇಳುವನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲನ್ದಕಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಅದಂಸು, ತೇನ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳನತ್ಥಂ ಆಗತೋ ಸುರಾಮದೇನ ಮತ್ತೋ ದಿವಾ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ। ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ "ಸುತ್ತೋ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಪಲೋಭಿಯಮಾನೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅಥ ಸುರಾಗನ್ಧೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಾ ಸುಸಿರರುಕ್ಖಾ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ "ರಞ್ಞೋ ಜೀವಿತಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಕಾಳಕವೇಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ರಾಜಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ। ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿವತ್ತೋ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಾಯ ಕಾಳಕಾಯ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಕಾಳಕಾನಂ ತತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಅಭಯಘೋಸಞ್ಚ ಘೋಸಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಪಭುತಿ "ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಂ। **ಕಲನ್ದಕಾತಿ** ಹಿ ಕಾಳಕಾನಂ ಏತಂ ನಾಮಂ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ। **ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋತಿ** ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋತಿ** ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಪಿತಾ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲೋ, ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಚಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಧನಕೋಟಿಯೋ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಭಗವತಿ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ಉಪಾಸಕೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಭರಿಯಾಪಿಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಾಯೇವ। ಪುತ್ತೋ ಪನಸ್ಸ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನೋ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಏವಂ ಓವದನ್ತಿ - "ತಾತ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಂ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಾ"ತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - "ನತ್ಥಿ ಮಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಣಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಕಿಚ್ಚಂ, ಸಮಣಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಓನಮಿತ್ವಾ ವನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿ ರುಜ್ಜತಿ, ಜಾಣುಕಾನಿ ಖರಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭೂಮಿಯಂ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವತ್ಥಾನಿ ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಜೀರನ್ತಿ, ಸಮೀಪೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ವಿಸ್ಸಾಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಿ ದಾತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅತ್ಥೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ನತ್ಥಿ ಮಯ್ಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಣಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ। ಇತಿ ನಂ ಯಾವಜೀವಂ ಓವದನ್ತಾಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಸಾಸನೇ ಉಪನೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು।

ಅಥಸ್ಸ ಪಿತಾ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ "ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಓವಾದಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ದಿಸಾ ತಾತ ನಮಸ್ಸಾಹೀ"ತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಓವಾದಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಸೋ ಅತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ನಂ ಸತ್ಥಾ ವಾ ಸಾವಕಾ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ "ಕಿಂ ಕರೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ "ಮಯ್ಹಂ ಪಿತಾ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸನಂ ಕರೋಹೀತಿ ಮಂ ಓವದೀ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ "ನ ತುಯ್ಹಂ ಪಿತಾ ಏತಾ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಾಪೇತಿ, ಇಮಾ ಪನ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಾಪೇತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೋ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಗುಣಂ ಞತ್ವಾ "ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ಆಮನ್ತಾಪೇತ್ವಾ "ತಾತ, ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಛ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕಥಾ ನಾಮ ಯಾವಜೀವಂ ಅನುಸ್ಸರಣೀಯಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ತಂ ಪಿತುವಚನಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ "ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಉಟ್ಠಾಯ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೨೪೩. **ಪುಥುದಿಸಾ**ತಿ ಬಹುದಿಸಾ। ಇದಾನಿ ತಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಾವಿಸೀ**ತಿ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವತ್ತಮಾನೋಪಿ ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿ ನ ಇದಾನೇವ ಅದ್ದಸ, ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇಪಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಏತಂ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಅಹಂ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಗಿಹಿವಿನಯಂ ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತನ್ತಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸಾ ಕಥಾ ಸಫಲಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಮಯಾ ಏತ್ಥಾ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ, ಪವಿಸನ್ತೋ ಚ ನಂ ತಥೇವ ಅದ್ದಸ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ"ತಿ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಅವಿದೂರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಸತ್ಥಾರಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ದಿಸಾಯೇವ ನಮಸ್ಸತಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ವಿಕಸಮಾನಂ ಮಹಾಪದುಮಂ ವಿಯ ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ತ್ವಂ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಏತದವೋಚ।

ಛದಿಸಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. **ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ತಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾವ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಯಾ ಕಿರ ಮಮ ಪಿತರಾ ಛ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ನ ಕಿರ ತಾ ಏತಾ, ಅಞ್ಞಾ ಕಿರ ಅರಿಯಸಾವಕೇನ ಛ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಹನ್ದಾಹಂ ಅರಿಯಸಾವಕೇನ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ದಿಸಾಯೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸೋ ತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಥಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಕಥಂ ಪನಾ**ತಿ ಇದಮೇವ ಪುಚ್ಛಾಪದಂ। **ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ**ತಿ ತೇಹಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ ಸತ್ತಾ ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಠಾನೇಹೀ**ತಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಅಪಾಯಮುಖಾನೀ**ತಿ ವಿನಾಸಮುಖಾನಿ। **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। **ಚುದ್ದಸ ಪಾಪಕಾಪಗತೋ**ತಿ ಏತೇಹಿ ಚುದ್ದಸಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಲಾಮಕೇಹಿ ಅಪಗತೋ। **ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದೀ**ತಿ ಛ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ। **ಉಭೋಲೋಕವಿಜಯಾಯಾ**ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಾನಂ ವಿಜಿನನತ್ಥಾಯ। **ಅಯಞ್ಚೇವ ಲೋಕೋ ಆರದ್ಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಹಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಅಯಞ್ಚೇವ ಲೋಕೋ ಆರದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪರಿತೋಸಿತೋ ಚೇವ ನಿಪ್ಫಾದಿತೋ ಚ। ಪರಲೋಕೇಪಿ ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಪರೋ ಚ ಲೋಕೋ ಆರಾಧಿತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಮ್ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

೨೪೫. ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ **ಕತಮಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ತಂ ಕಿಲೇಸಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೋ ಚಾತಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ। ಸಕಿಲೇಸೋಯೇವ ಹಿ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನ ಹನತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ "ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಥಾಪರ**ನ್ತಿ ಅಪರಮ್ಪಿ ಏತದತ್ಥಪರಿದೀಪಕಮೇವ ಗಾಥಾಬನ್ಧಂ ಅವೋಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚತುಠಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. **ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಕಾರಕೇ ದಸ್ಸಿತೇ ಅಕಾರಕೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾಪಿ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಪಠಮತರಂ ಕಾರಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ । ತತ್ಥ **ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಛನ್ದೇನ ಪೇಮೇನ ಅಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋನ್ತೋ। ಪರಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಯೋ "ಅಯಂ ಮೇ ಮಿತ್ತೋ ವಾ ಸಮ್ಭತ್ತೋ ವಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ವಾ ಞಾತಕೋ ವಾ ಲಞ್ಜಂ ವಾ ಪನ ಮೇ ದೇತೀ"ತಿ ಛನ್ದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಸಾಮಿಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ "ಅಯಂ ಮೇ ವೇರೀ"ತಿ ಪಕತಿವೇರವಸೇನ ತಙ್ಖಣುಪ್ಪನ್ನಕೋಧವಸೇನ ವಾ ಸಾಮಿಕಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ವತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಸಾಮಿಕಂ ಕರೋತಿ,

ಅಯಂ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ "ಅಯಂ ರಾಜವಲ್ಲಭೋ ವಾ ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ವಾ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಮೇ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭೀತೋ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಸಾಮಿಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಭಾಜೇನ್ತೋ "ಅಯಂ ಮೇ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ವಾ ಸಮ್ಭತ್ತೋ ವಾ"ತಿ ಪೇಮವಸೇನ ಅತಿರೇಕಂ ದೇತಿ, "ಅಯಂ ಮೇ ವೇರೀ"ತಿ ದೋಸವಸೇನ ಊನಕಂ ದೇತಿ, ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ದಿನ್ನಾದಿನ್ನಂ ಅಜಾನಮಾನೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಊನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಧಿಕಂ ದೇತಿ, "ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಮಯ್ಹಂ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭೀತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತಿರೇಕಂ ದೇತಿ, ಸೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಯಥಾನುಕ್ಕಮೇನ ಛನ್ದಾಗತಿಆದೀನಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ।

ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪನ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋಪಿ ಛನ್ದಾಗತಿಆದೀನಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ।

ನಿಹೀಯತಿ ಯಸೋ ತಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸ ಅಗತಿಗಾಮಿನೋ ಕಿತ್ತಿಯಸೋಪಿ ಪರಿವಾರಯಸೋಪಿ ನಿಹೀಯತಿ ಪರಿಹಾಯತಿ।

ಛಅಪಾಯಮುಖಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸುರಾ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಸುರಾ ಪೂವಸುರಾ ಓದನಸುರಾ ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಚ ಸುರಾ। **ಮೇರಯ**ನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಾಸವೋ ಫಲಾಸವೋ ಮಧ್ವಾಸವೋ ಗುಳಾಸವೋ ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಚ ಆಸವಾ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮದಕರಣವಸೇನ **ಮಜ್ಜಂ**। **ಪಮಾದಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಮಾದಕಾರಣಂ। ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ತಂ ಮಜ್ಜಂ ಪಿವತಿ, ತಸ್ಸ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅನುಯೋಗೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅನುಅನುಯೋಗೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಅನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಭೋಗಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಕಾಲವಿಸಿಖಾಚರಿಯಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಅವೇಲಾಯ ವಿಸಿಖಾಸು ಚರಿಯಾನುಯುತ್ತತಾ।

ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣನ್ತಿ ನಚ್ಚಾದಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಸಮಜ್ಜಾಗಮನಂ। **ಆಲಸ್ಯಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಕಾಯಾಲಸಿಯತಾಯ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತತಾ।

ಸುರಾಮೇರಯಸ್ಸ ಛಆದೀನವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಏವಂ ಛನ್ನಂ ಅಪಾಯಮುಖಾನಂ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಾನಿ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಛ ಖೋ ಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ ಆದೀನವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ**ತಿ ಸಾಮಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ಇಧಲೋಕಭಾವಿನೀ। **ಧನಜಾನೀ**ತಿ ಧನಹಾನಿ। **ಕಲಹಪ್ಪವಡ್ಢನೀ**ತಿ ವಾಚಾಕಲಹಸ್ಸ ಚೇವ ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಾದಿಕಾಯಕಲಹಸ್ಸ ಚ ವಡ್ಢನೀ। **ರೋಗಾನಂ ಆಯತನ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಕ್ಖಿರೋಗಾದೀನಂ ಖೇತ್ತಂ। **ಅಕಿತ್ತಿಸಞ್ಜನನೀ**ತಿ ಸುರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಹಿ ಮಾತರಮ್ಪಿ ಪಹರನ್ತಿ ಪಿತರಮ್ಪಿ, ಅಞ್ಞಂ ಬಹುಮ್ಪಿ ಅವತ್ತಬ್ಬಂ ವದನ್ತಿ, ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನ ಗರಹಮ್ಪಿ ದಣ್ಡಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಛೇದಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಇಧಲೋಕೇಪಿ ಪರಲೋಕೇಪಿ ಅಕಿತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಇತಿ ತೇಸಂ ಸಾ ಸುರಾ ಅಕಿತ್ತಿಸಞ್ಜನನೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಕೋಪೀನನಿದಂಸನೀ**ತಿ ಗುಯ್ಹಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ವಿವರಿಯಮಾನಂ ಹಿರಿಂ ಕೋಪೇತಿ ವಿನಾಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕೋಪೀನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸುರಾಮದಮತ್ತಾ ಚ ತಂ ತಂ ಅಙ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ತೇನ ನೇಸಂ ಸಾ ಸುರಾ ಕೋಪೀನಸ್ಸ ನಿದಂಸನತೋ "ಕೋಪೀನನಿದಂಸನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲಿಕರಣೀ**ತಿ ಸಾಗತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಂ ದುಬ್ಬಲಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲಿಕರಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಪನ ದುಬ್ಬಲಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಾನಞ್ಹಿ ಸಾ ಅನ್ತೋಮುಖಮೇವ ನ ಪವಿಸತಿ। **ಛಟ್ಠಂ ಪದ**ನ್ತಿ ಛಟ್ಠಂ ಕಾರಣಂ।

೧೪೯. **ಅತ್ತಾಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತೋ ಅರಕ್ಖಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಅವೇಲಾಯ ಚರನ್ತೋ ಹಿ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದೀನಿಪಿ ಅಕ್ಕಮತಿ, ಅಹಿನಾಪಿ ಯಕ್ಖಾದೀಹಿಪಿ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ತಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಞತ್ವಾ ವೇರಿನೋಪಿ ನಂ ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ವಾ ಹನನ್ತಿ ವಾ। ಏವಂ ಅತ್ತಾಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತೋ ಹೋತಿ ಅರಕ್ಖಿತೋ। ಪುತ್ತದಾರಾಪಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಮಿ ರತ್ತಿಂ ವಿಚರತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಮಯ"ನ್ತಿ ಇತಿಸ್ಸ ಪುತ್ತಧೀತರೋಪಿ ಭರಿಯಾಪಿ ಬಹಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಚರನ್ತಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಏವಂ **ಪುತ್ತದಾರೋಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತೋ ಅರಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ। ಸಾಪತೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಪರಿಜನಸ್ಸ ರತ್ತಿಂ ಚರಣಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಚೋರಾ ಸುಞ್ಞಂ ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಹರನ್ತಿ। ಏವಂ **ಸಾಪತೇಯ್ಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತಂ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ। ಸಙ್ಕಿಯೋ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕತಪಾಪಕಮ್ಮೇಸುಪಿ "ಇಮಿನಾ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಙ್ಕಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇನ ಯಾತಿ, ತತ್ಥ ಯಂ ಅಞ್ಞೇನ ಚೋರಕಮ್ಮಂ ಪರದಾರಿಕಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕತಂ, ತಂ "ಇಮಿನಾ ಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಭೂತಂ ಅಸನ್ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ರೂಹತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। **ಬಹೂನಞ್ಚ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾ**ನನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏತ್ತಕಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಸತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಕಾಲಚಾರಿಮ್ಹಿ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಸೋ ಬಹೂನಂ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ ಪುರಕ್ಖತೋ ಪುರೇಗಾಮೀ ಹೋತಿ।

೧೫೦. **ಕ್ವ ನಚ್ಚ**ನ್ತಿ "ಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಟನಾಟಕಾದಿನಚ್ಚಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ತಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ "ಸ್ವೇ ನಚ್ಚದಸ್ಸನಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಜ್ಜ ವತ್ಥಗನ್ಧಮಾಲಾದೀನಿ ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಸಕಲದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿ, ನಚ್ಚದಸ್ಸನೇನ ಏಕಾಹಮ್ಪಿ ದ್ವೀಹಮ್ಪಿ ತೀಹಮ್ಪಿ ತತ್ಥೇವ ಹೋತಿ, ಅಥ ವುಟ್ಠಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾದೀನಿ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ವಪ್ಪಾದಿಕಾಲೇ ವಪ್ಪಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಭೋಗಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಬಹಿ ಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅನಾರಕ್ಖೇ ಗೇಹೇ ಚೋರಾ ಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಭೋಗಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ। **ಕ್ವ ಗೀತ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇಸಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೧೫೧. **ಜಯಂ ವೇರ**ನ್ತಿ "ಜಿತಂ ಮಯಾ"ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪರಸ್ಸ ಸಾಟಕಂ ವಾ ವೇಠನಂ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ "ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಮೇ ಅವಮಾನಂ ಕರೋಸಿ, ಹೋತು, ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ವೇರಂ ಬನ್ಧತಿ, ಏವಂ ಜಿನನ್ತೋ ಸಯಂ ವೇರಂ ಪಸವತಿ। **ಜಿನೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಯಂ ತೇನ ತಸ್ಸ ವೇಠನಂ ವಾ ಸಾಟಕೋ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪನ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿವಿತ್ತಂ ಗಹಿತಂ, ತಂ ಅನುಸೋಚತಿ "ಅಹೋಸಿ ವತ ಮೇ, ತಂ ತಂ ವತ ಮೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸೋಚತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಜಿನೋ ವಿತ್ತಂ ಅನುಸೋಚತಿ। **ಸಭಾಗತಸ್ಸ ವಚನಂ ನ ರೂಹತೀ**ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಸತೋ ವಚನಂ ನ ರೂಹತಿ, ನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, "ಅಯಂ ಅಕ್ಖಸೋಣ್ಡೋ ಜೂತಕರೋ, ಮಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಣ್ಹಿತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ತಾರೋ ಭವನ್ತಿ। **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಭೂತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ತಞ್ಹಿ ಮಿತಾಮಚ್ಚಾ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - "ಸಮ್ಮ, ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಜೂತಕರೋ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಕೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರಸಿ, ನ ತೇ ಇದಂ ಜಾತಿಗೋತ್ತಾನಂ ಅನುರೂಪಂ, ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಾ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವುತ್ತೋಪಿ ತೇಸಂ ವಚನಂ ನ ಕರೋತಿ। ತತೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ನ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠಾಪಿ ನ ಕಥೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಭೂತೋ ಹೋತಿ।

ಆವಾಹವಿವಾಹಕಾನನ್ತಿ ಆವಾಹಕಾ ನಾಮ ಯೇ ತಸ್ಸ ಘರತೋ ದಾರಿಕಂ ಗಹೇತುಕಾಮಾ। ವಿವಾಹಕಾ ನಾಮ ಯೇ ತಸ್ಸ ಗೇಹೇ ದಾರಿಕಂ ದಾತುಕಾಮಾ। **ಅಪತ್ಥಿತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಛಿತೋ ಹೋತಿ। **ನಾಲಂ ದಾರಭರಣಾಯಾ**ತಿ ದಾರಭರಣಾಯ ನ ಸಮತ್ಥೋ। ಏತಸ್ಸ ಗೇಹೇ ದಾರಿಕಾ ದಿನ್ನಾಪಿ ಏತಸ್ಸ ಗೇಹತೋ ಆಗತಾಪಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏವ ಪೋಸಿತಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸತಿಯೇವ।

ಪಾಪಮಿತ್ತತಾಯ ಛಆದೀನವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೨. **ಧುತ್ತಾತಿ** ಅಕ್ಖಧುತ್ತಾ। **ಸೋಣ್ಡಾತಿ** ಇತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಾ ಭತ್ತಸೋಣ್ಡಾ ಪೂವಸೋಣ್ಡಾ ಮೂಲಕಸೋಣ್ಡಾ। **ಪಿಪಾಸಾತಿ** ಪಾನಸೋಣ್ಡಾ। **ನೇಕತಿಕಾತಿ** ಪತಿರೂಪಕೇನ ವಞ್ಚನಕಾ। **ವಞ್ಚನಿಕಾತಿ** ಸಮ್ಮುಖಾವಞ್ಚನಾಹಿ ವಞ್ಚನಿಕಾ। **ಸಾಹಸಿಕಾತಿ** ಏಕಾಗಾರಿಕಾದಿಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮಕಾರಿನೋ। **ತ್ಯಾಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ತೇ ಅಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನ ರಮತಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ವರಸಯನಂ ಆರೋಪಿತಸೂಕರೋ ಗೂಥಕೂಪಮಿವ, ತೇ ಪಾಪಮಿತ್ತೇಯೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಬಹುಂ ಅನತ್ಥಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

೨೫೩. **ಅತಿಸೀತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತೀತಿ** ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ "ಏಥ ಭೋ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಅತಿಸೀತಂ ತಾವ, ಅಟ್ಠೀನಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ವಿಯ, ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಗ್ಗಿಂ ತಪನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಇತರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಪರಿಹಾಯತಿ। **ಅತಿಉಣ್ಹನ್ತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಹೋತಿ ಪಾನಸಖಾ ನಾಮಾತಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾನಟ್ಠಾನೇ ಸುರಾಗೇಹೇಯೇವ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ। "ಪನ್ನಸಖಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮಿಯಸಮ್ಮಿಯೋತಿ** ಸಮ್ಮ ಸಮ್ಮಾತಿ ವದನ್ತೋ ಸಮ್ಮುಖೇಯೇವ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ, ಪರಮ್ಮುಖೇ ವೇರೀಸದಿಸೋ ಓತಾರಮೇವ ಗವೇಸತಿ। **ಅತ್ಥೇಸು ಜಾತೇಸೂತಿ** ತಥಾರೂಪೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು। **ವೇರಪ್ಪಸವೋತಿ** ವೇರಬಹುಲತಾ। **ಅನತ್ಥತಾತಿ** ಅನತ್ಥಕಾರಿತಾ। **ಸುಕದರಿಯತಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಕದರಿಯತಾ ಥದ್ಧಮಚ್ಛರಿಯಭಾವೋ । **ಉದಕಮಿವ ಇಣಂ ವಿಗಾಹತೀತಿ** ಪಾಸಾಣೋ ಉದಕಂ ವಿಯ ಸಂಸೀದನ್ತೋ ಇಣಂ ವಿಗಾಹತಿ।

ರತ್ತಿನುಟ್ಠಾನದೇಸ್ಸಿನಾತಿ ರತ್ತಿಂ ಅನುಟ್ಠಾನಸೀಲೇನ। **ಅತಿಸಾಯಮಿದಂ ಅಹೂತಿ** ಇದಂ ಅತಿಸಾಯಂ ಜಾತನ್ತಿ ಯೇ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। **ಇತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತೇತಿ** ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಕಮ್ಮನ್ತೇ। **ಅತ್ಥಾ ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಮಾಣವೇತಿ** ಏವರೂಪೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅತ್ಥಾ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತೇಸು ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ತಿಣಾ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ತಿಣತೋಪಿ ಉತ್ತರಿ। **ಸೋ ಸುಖಂ ನ ವಿಹಾಯತೀತಿ** ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಸುಖಂ ನ ಜಹಾತಿ, ಸುಖಸಮಙ್ಗೀಯೇವ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಗಿಹಿಭೂತೇನ ಸತಾ ಏತ್ತಕಂ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವಡ್ಢಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಧಲೋಕೇ ಪರಲೋಕೇ ಗರಹಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ।

ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. ಇದಾನಿ ಯೋ ಏವಂ ಕರೋತೋ ಅನತ್ಥೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಾನಿ ವಾ ಪನ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನಿ ಯೇಕೇಚಿ ಉಪದ್ದವಾ ಯೇಕೇಚಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಾಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಏವರೂಪಾ ಬಾಲಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಬಾಲೇ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೇ ಅಮಿತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ ಅಮಿತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋತಿ** ಸಯಂ ತುಚ್ಛಹತ್ಥೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಂಸೇನ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಹರತಿಯೇವ। **ವಚೀಪರಮೋತಿ** ವಚನಪರಮೋ ವಚನಮತ್ತೇನೇವ ದಾಯಕೋ ಕಾರಕೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಅನುಪ್ಪಿಯಭಾಣೀತಿ** ಅನುಪ್ಪಿಯಂ ಭಣತಿ। **ಅಪಾಯಸಹಾಯೋತಿ** ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯೇಸು ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ।

೨೫೫. ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅಮಿತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತತ್ಥ ಏಕೇಕಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಹೋತೀತಿ** ಏಕಂಸೇನ ಹಾರಕೋಯೇವ ಹೋತಿ। ಸಹಾಯಸ್ಸ ಗೇಹಂ ರಿತ್ತಹತ್ಥೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ಥಸಾಟಕಾದೀನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ, ಸೋ "ಅತಿವಿಯ ತ್ವಂ ಸಮ್ಮ ಇಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಸೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಂ ದೇತಿ। **ಅಪ್ಪೇನ ಬಹುಮಿಚ್ಛತೀತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಕಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಾ ಬಹುಂ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಭಯಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಭಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಸ ದಾಸೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಸಬ್ಬದಾ ನ ಕರೋತಿ,

ಭಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕರೋತಿ, ನ ಪೇಮೇನಾತಿ ಅಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। **ಸೇವತಿ ಅತ್ಥಕಾರಣಾತಿ** ಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ನ ಸೇವತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತೋ ಸೇವತಿ।

೨೫೬. **ಅತೀತೇನ ಪಟಿಸನ್ಥರತೀತಿ** ಸಹಾಯೇ ಆಗತೇ "ಹಿಯ್ಯೋ ವಾ ಪರೇ ವಾ ನ ಆಗತೋಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಸಸ್ಸಂ ಅತಿವಿಯ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ, ಬಹೂನಿ ಸಾಲಿಯವಬೀಜಾದೀನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ನಿಸೀದಿಮ್ಹ, ಅಜ್ಜ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಖೀಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅತೀತೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನಾಗತೇನಾತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಸ್ಸಂ ಮನಾಪಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಫಲಭಾರಭರಿತಾ ಸಾಲಿಆದಯೋ, ಸಸ್ಸಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಅನಾಗತೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನಿರತ್ಥಕೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ವಾ ಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠೇ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಹಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏಹಿ, ಭೋ, ಇಧ ನಿಸೀದಾ"ತಿ ವದತಿ। ಮನಾಪಂ ಸಾಟಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ "ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ವತ ಮೇ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವದತಿ, ಏವಂ ನಿರತ್ಥಕೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನಾಮ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಬ್ಯಸನಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ** "ಸಕಟೇನ ಮೇ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಚಕ್ಕಮಸ್ಸ ಭಿನ್ನಂ, ಅಕ್ಖೋ ಭಿನ್ನೋ"ತಿಆದೀನಿ ವದತಿ।

೨೫೭. **ಪಾಪಕಮ್ಮಿಸ್ಸ ಅನುಜಾನಾತೀತಿ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋಮಾತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಾಧು ಸಮ್ಮ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಅನುಜಾನಾತಿ। ಕಲ್ಯಾಣೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಹಾಯೋ ಹೋತೀತಿ** "ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಸುರಂ ಪಿವನ್ತಿ, ಏಹಿ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಾಧೂತಿ ಗಚ್ಛತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** "ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕಾ ಏತೇ"ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ।

ಸುಹದಮಿತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೬೦. ಏವಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೇ ಪಾಪಮಿತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೇವಿತಬ್ಬೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಹದಾತಿ** ಸುನ್ದರಹದಯಾ।

೨೬೧. **ಪಮತ್ತಂ ರಕ್ಖತೀತಿ** ಮಜ್ಜಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ವಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ವಾ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ನಿಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏವಂನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕೋಚಿದೇವ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಮ್ಪಿ ಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಮೀಪೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಸಾಪತೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸಹಾಯೋ ಬಹಿಗತೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸುರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಾ ಪಮತ್ತೋ, ಗೇಹಂ ಅನಾರಕ್ಖಂ "ಕೋಚಿದೇವ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧನಂ ರಕ್ಖತಿ। **ಭೀತಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಭಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ "ಮಾ ಭಾಯಿ, ಮಾದಿಸೇ ಸಹಾಯೇ ಠಿತೇ ಕಿಂ ಭಾಯಸೀ"ತಿ ತಂ ಭಯಂ ಹರನ್ತೋ ಪಟಿಸರಣಂ ಹೋತಿ। **ತದ್ದಿಗುಣಂ ಭೋಗನ್ತಿ** ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಹಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ ವದತಿ "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ? ರಾಜಕುಲೇ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀತಿ। ಕಿಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ? ಏಕೋ ಕಹಾಪಣೋತಿ। "ನಗರೇ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನ ಏಕಕಹಾಪಣೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ದ್ವೇ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಏವಂ ಯತ್ತಕಂ ವದತಿ, ತತೋ ದಿಗುಣಂ ದೇತಿ।

೨೬೨. **ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗುಯ್ಹಂ ನಿಗೂಹಿತುಂ ಯುತ್ತಕಥಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಕಥೇತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। **ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಪರಿಗೂಹತೀತಿ** ತೇನ ಕಥಿತಂ ಗುಯ್ಹಂ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖತಿ। **ಆಪದಾಸು ನ ವಿಜಹತೀತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭಯೇ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ। **ಜೀವಿತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಂ ಅಗಣೇತ್ವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿಯೇವ।

೨೬೩. **ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇತೀತಿ** ಅಮ್ಹೇಸು ಪಸ್ಸನ್ತೇಸು ಪಸ್ಸನ್ತೇಸು ತ್ವಂ ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಲಭಸಿ, ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಮಾ ಕರೋಹೀತಿ ನಿವಾರೇತಿ। **ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇತೀತಿ** ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮೇ ತೀಸು ಸರಣೇಸು ಪಞ್ಚಸೀಲೇಸು ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು ವತ್ತಸ್ಸು, ದಾನಂ ದೇಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಹೀತಿ ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಅಸ್ಸುತಂ**

ಸಾವೇತೀತಿ ಅಸ್ಸುತಪುಬ್ಬಂ ಸುಖುಮಂ ನಿಪುಣಂ ಕಾರಣಂ ಸಾವೇತಿ। **ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ।

೧೬೪. **ಅಭವೇನಸ್ಸ ನ ನನ್ದತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅಭವೇನ ಅವುಡ್ಢಿಯಾ ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಜನಸ್ಸ ವಾ ತಥಾರೂಪಂ ಪಾರಿಜುಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ನ ನನ್ದತಿ, ಅನತ್ತಮನೋ **ಹೋತಿ**। **ಭವೇನಾ**ತಿ ವುಡ್ಢಿಯಾ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ ಇಸ್ಸರಿಯಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ನನ್ದತಿ, ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ। **ಅವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ನಿವಾರೇತೀ**ತಿ "ಅಸುಕೋ ವಿರೂಪೋ ನ ಪಾಸಾದಿಕೋ ದುಜ್ಜಾತಿಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ವಾ ವುತ್ತೇ "ಏವಂ ಮಾ ಭಣಿ, ರೂಪವಾ ಚ ಸೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾ"ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಪರಂ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ನಿವಾರೇತಿ। **ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ಪಸಂಸತೀ**ತಿ "ಅಸುಕೋ ರೂಪವಾ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಸುಜಾತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅಹೋ ಸುಟ್ಠು ವದಸಿ, ಸುಭಾಸಿತಂ ತಯಾ, ಏವಮೇತಂ, ಏಸ ಪುರಿಸೋ ರೂಪವಾ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಸುಜಾತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಪರಂ ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ಪಸಂಸತಿ।

೧೬೫. **ಜಲಂ ಅಗ್ಗೀವ ಭಾಸತೀ**ತಿ ರತ್ತಿಂ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಜಲಮಾನೋ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ।

ಭೋಗೇ ಸಂಹರಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪರಮ್ಪಿ ಅಪೀಳೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಭೋಗೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇನ್ತಸ್ಸ ರಾಸಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ಭಮರಸ್ಸೇವ ಇರೀಯತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಭಮರೋ ಪುಪ್ಫಾನಂ ವಣ್ಣಗನ್ಧಂ ಅಪೋಥಯಂ ತುಣ್ಡೇನಪಿ ಪಕ್ಖೇಹಿಪಿ ರಸಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣಂ ಮಧುಪಟಲಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗರಾಸಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ಭೋಗಾ ಸನ್ನಿಚಯಂ ಯನ್ತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭೋಗಾ ನಿಚಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಸಂವಡ್ಢಿಯಮಾನೋ ವಮ್ಮಿಕೋ ವಿಯ। ತೇನಾಹ "ವಮ್ಮಿಕೋವುಪಚೀಯತೀ"ತಿ। ಯಥಾ ವಮ್ಮಿಕೋ ಉಪಚೆಯತಿ, ಏವಂ ನಿಚಯಂ ಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಾಹತ್ವಾತಿ ಸಮಾಹರಿತ್ವಾ। **ಅಲಮತ್ಥೋ**ತಿ ಯುತ್ತಸಭಾವೋ ಸಮತ್ಥೋ ವಾ ಪರಿಯತ್ತರೂಪೋ ಘರಾವಾಸಂ ಸಣ್ಠಾಪೇತುಂ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾ ವಾ ಘರಾವಾಸೋ ಸಣ್ಠಪೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ಓವದನ್ತೋ **ಚತುಧಾ ವಿಭಜೇ ಭೋಗೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸ ವೇ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀ**ತಿ ಸೋ ಏವಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತಿ ನಾಮ ಅಭೇಜ್ಜಮಾನಾನಿ ಠಪೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಭೋಗಾ ಸನ್ತಿ, ಸೋ ಏವ ಮಿತ್ತೇ ಠಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಇತರೋ।

ಏಕೇನ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಏಕೇನ ಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ। **ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಪಯೋಜಯೇ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪಯೋಜೇಯ್ಯ। **ಚತುತ್ಥಞ್ಚ ನಿಧಾಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ನಿಧಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಯ್ಯ। **ಆಪದಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕುಲಾನಞ್ಹಿ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಏಕಸದಿಸಂ ವತ್ತತಿ, ಕದಾಚಿ ರಾಜಾದಿವಸೇನ ಆಪದಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಆಪದಾಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ "ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ನಿಧಾಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆಹ । ಇಮೇಸು ಪನ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಕತರಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಸಲಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ? "ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸಂ। ತತೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಕಪಣದ್ಧಿಕಾದೀನಮ್ಪಿ ದಾತಬ್ಬಂ, ಪೇಸಕಾರನ್ಹಾಪಿತಾದೀನಮ್ಪಿ ವೇತನಂ ದಾತಬ್ಬಂ।

ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧೬೬. ಇತಿ ಭಗವಾ ಏತ್ತಕೇನ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ಏವಂ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಕುಸಲಂ ಪಹಾಯ ಛಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಮಿತ್ತಾನಿ ಸೇವನ್ತೋ ಘರಾವಾಸಂ ಸಣ್ಠಪೇತ್ವಾ

ದಾರಭರಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಿಕೇನ ಆಜೀವೇನ ಜೀವತಿ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಅನ್ತರೇ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ವಿರೋಚತೀತಿ ವಜ್ಜನೀಯಧಮ್ಮವಜ್ಜನತ್ಥಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸೇವನತ್ಥಞ್ಚ ಓವಾದಂ ದತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಛ ದಿಸಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಥಞ್ಚ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದೀ**ತಿ ಯಥಾ ಛಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗಮನಭಯಂ ನ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಖೇಮಂ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಭಯಂ ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ "ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿಆದೀಸು **ಮಾತಾಪಿತರೋ** ಪುಬ್ಬುಪಕಾರಿತಾಯ **ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಆಚರಿಯಾ** ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತಾಯ **ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ**ತಿ। **ಪುತ್ತದಾರಾ** ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧನವಸೇನ **ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ**ತಿ। **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ** ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ತೇ ತೇ ದುಕ್ಖವಿಸೇಸೇ ಉತ್ತರತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ**ತಿ। **ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ** ಪಾದಮೂಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ **ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ**ತಿ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ** ಗುಣೇಹಿ ಉಪರಿ ಠಿತಭಾವೇನ **ಉಪರಿಮಾ ದಿಸಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೬೭. **ಭತೋ ನೇ ಭರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದೇ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮುಖೇನ ಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ಭತೋ ಭರಿತೋ ಜಗ್ಗಿತೋ, ಸ್ವಾಹಂ ಅಜ್ಜ ತೇ ಮಹಲ್ಲಕೇ ಪಾದಧೋವನನ್ಹಾಪನಯಾಗುಭತ್ತದಾನಾದೀಹಿ ಭರಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಕಿಚ್ಚಂ ನೇಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ರಾಜಕುಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಕಂ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದಿಂ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ ನಾಮ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಧಮ್ಮಿಕವಂಸತೋ ಹಾರೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಿಕವಂಸೇ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ, ಕುಲವಂಸೇನ ಆಗತಾನಿ ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೇನ್ತೋಪಿ ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ ನಾಮ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದೇ ಅವತ್ತಮಾನೇ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೇ ದಾರಕೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪತ್ವಾ ಅಪುತ್ತೇ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ದಾಯಜ್ಜಾರಹಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಓವಾದೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಪನ ಕುಲಸನ್ತಕಸ್ಸ ಸಾಮಿಕೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಹಂ ಏವಂ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದಕ್ಖಿಣಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮೀತಿ ತೇಸಂ ಪತ್ತಿದಾನಂ ಕತ್ವಾ ತತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಾನಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮಿ। **ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಆದೀನವಂ ವತ್ವಾ, "ತಾತ, ಮಾ ಏವರೂಪಂ ಕರೀ"ತಿ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಕತಮ್ಪಿ ಗರಹನ್ತಿ। **ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ವಿಯ ಲಞ್ಜಂ ದತ್ವಾಪಿ ಸೀಲಸಮಾದಾನಾದೀಸು ನಿವೇಸೇನ್ತಿ। **ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದೇ ಠಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ವಂಸಾನುಗತಂ ಮುದ್ದಾಗಣನಾದಿಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ। **ಪತಿರೂಪೇನಾ**ತಿ ಕುಲಸೀಲರೂಪಾದೀಹಿ ಅನುರೂಪೇನ।

ಸಮಯೇ ದಾಯಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತೀತಿ ಸಮಯೇ ಧನಂ ದೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಸಮಯೋ ಕಾಲಸಮಯೋತಿ ದ್ವೇ ಸಮಯಾ। **ನಿಚ್ಚಸಮಯೇ** ದೇನ್ತಿ ನಾಮ "ಉಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಇಮಂ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹ, ಅಯಂ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಯೋ ಹೋತು, ಇಮಿನಾ ಕುಸಲಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ದೇನ್ತಿ। **ಕಾಲಸಮಯೇ** ದೇನ್ತಿ ನಾಮ ಸಿಖಾಠಪನಆವಾಹವಿವಾಹಾದಿಸಮಯೇ ದೇನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ "ಇಮಿನಾ ಕುಸಲಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ದೇನ್ತಾಪಿ ಸಮಯೇ ದೇನ್ತಿ ನಾಮ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಂ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸತೋ ಭಯಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ತಂ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಪಿಹಿತಾ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಪುತ್ತಾ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಅಸ್ಸು, ಮಾತಾಪಿತರೋ ದಹರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಜಗ್ಗನಾದೀಹಿ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಏತೇ ದಾರಕಾ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಾತಿ ಏತಂ ಭಯಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಾನಂ

ನಾನುರೂಪಾತಿ ಏತಂ ಭಯಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಉಭೋಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ದುವಿಧಮ್ಪಿ ತಂ ಭಯಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಬ್ಬಂ ನ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ"ತಿ।

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಏತದವೋಚ - "ನ ಖೋ ತೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಿತಾ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ನಮಸ್ಸಾಪೇತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪನ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಸದಿಸೇ ಕತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಾಪೇತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇ ಪಿತರಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಅಕ್ಖಾತಾ, ನೋ ಅಞ್ಞಾ"ತಿ।

೨೬೮. **ಉಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಆಸನಾ ಉಟ್ಠಾನೇನ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಹಿ ಆಚರಿಯಂ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥತೋ ಭಣ್ಡಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಬೀಜನಪಾದಧೋವನಪಾದಮಕ್ಖನಾನಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಉಟ್ಠಾನೇನಾ"ತಿ। **ಉಪಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪಟ್ಠಾನಗಮನೇನ। ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಪನ ಅವಸ್ಸಕಮೇವ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। **ಸುಸ್ಸೂಸಾಯಾ**ತಿ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಸವನೇನ। ಅಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಸುಣನ್ತೋ ಹಿ ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ। **ಪಾರಿಚರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಅವಸೇಸಖುದ್ದಕಪಾರಿಚರಿಯಾಯ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಹಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪಾತೋವ ವುಟ್ಠಾಯ ಮುಖೋದಕದನ್ತಕಟ್ಠಂ ದತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕಾಲೇಪಿ ಪಾನೀಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥಾದೀನಿ ಧೋವಿತಬ್ಬಾನಿ, ಸಾಯಂ ನಹಾನೋದಕಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಂ। ಅಫಾಸುಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಪಬ್ಬಜಿತೇನಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಪಾರಿಚರಿಯಾಯಾ"ತಿ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಿಪ್ಪಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಥೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹುವಾರೇ ಸಜ್ಝಾಯಕರಣಂ, ಏಕಪದಮ್ಪಿ ವಿಸುದ್ಧಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸುವಿನೀತಂ ವಿನೇನ್ತೀತಿ "ಏವಂ ತೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಠಾತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಖಾದಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಪಾಪಮಿತ್ತಾ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಆಚಾರಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ ವಿನೇನ್ತಿ। **ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಯೋಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ। **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಸು ಪಟಿಯಾದೇನ್ತೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಮಯಾ ಸಮಸಮೋ, ಏತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಗುಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಸು ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತಿ।

ದಿಸಾಸು ಪರಿತ್ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಸಿಪ್ಪಸಿಕ್ಖಾಪನೇನೇವಸ್ಸ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ರಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಆಚರಿಯೇನ ಕತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಗುಣಂ ಕಥೇನ್ತೋಪಿಸ್ಸ ಮಹಾಜನೋ ಆಚರಿಯಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ವಸಿತಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ವತ ಅಯನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವ ಗುಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ಪಮಾಣೋಪಿಸ್ಸ ಲಾಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಆಚರಿಯಸನ್ತಕೋವ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಯಂ ವಿಜ್ಜಂ ಪರಿಜಪ್ಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಅಟವಿಯಂ ಚೋರಾ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ವಾ ದೀಘಜಾತಿಆದಯೋ ವಾ ನ ವಿಹೇಠೇನ್ತಿ, ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಾಪಿ ದಿಸಾಸು ಪರಿತ್ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಯಂ ವಾ ಸೋ ದಿಸಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಕಞ್ಚಿ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇ "ಏತಿಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಮಯ್ಹಞ್ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಪ್ಪೇ ನಾನಾಕರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಗಚ್ಛಥ ತಮೇವ ಪುಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿತ್ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ, ಪತಿಟ್ಠಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೨೬೯. ತತಿಯದಿಸಾವಾರೇ **ಸಮ್ಮಾನನಾಯಾ**ತಿ ದೇವಮಾತೇ ತಿಸ್ಸಮಾತೇತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಭಾವಿತಕಥಾಕಥನೇನ। **ಅನವಮಾನನಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾದಯೋ ಪೋಥೇತ್ವಾ ವಿಹೇಠೇತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಹೀಳೇತ್ವಾ ವಿಮಾನೇತ್ವಾ ಅಕಥನೇನ। **ಅನತಿಚರಿಯಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಚರನ್ತೋ ತಂ ಅತಿಚರತಿ ನಾಮ,

ತಥಾ ಅಕರಣೇನ। **ಇಸ್ಸರಿಯವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿ ಮಹಾಲತಾಸದಿಸಮ್ಪಿ ಆಭರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ವಿಚಾರೇತುಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಕುಜ್ಝನ್ತಿ, ಕಟಚ್ಛುಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತವ ರುಚಿಯಾ ಕರೋಹೀತಿ ಭತ್ತಗೇಹೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠೇ ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಲಙ್ಕಾರಾನುಪ್ಪದಾನೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪೇನ ಅಲಙ್ಕಾರದಾನೇನ। **ಸುಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾ**ತಿ ಯಾಗುಭತ್ತಪಚನಕಾಲಾದೀನಿ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಾಧುಕಂ ಕರಣೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾ। **ಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾನನಾದೀಹಿ ಚೇವ ಪಹೇಣಕಪೇಸನಾದೀಹಿ ಚ ಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ। ಇಧ ಪರಿಜನೋ ನಾಮ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಚೇವ ಅತ್ತನೋ ಚ ಞಾತಿಜನೋ। **ಅನತಿಚಾರಿನೀ**ತಿ ಸಾಮಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಮನಸಾಪಿ ನ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಸಮ್ಭತ**ನ್ತಿ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಆಭತಧನಂ। **ದಕ್ಖಾ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಾಗುಭತ್ತಸಮ್ಪಾದನಾದೀಸು ಛೇಕಾ ನಿಪುಣಾ ಹೋತಿ। **ಅನಲಸಾ**ತಿ ನಿಕ್ಕೋಸಜ್ಜಾ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾ ಕುಸೀತಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾವ, ಏವಂ ಅಹುತ್ವಾ ವಿಪ್ಫಾರಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೨೭೦. ಚತುತ್ಥದಿಸಾವಾರೇ **ಅವಿಸಂವಾದನತಾಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ತಂ ಅವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ ಇದಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೇಹೇ ಅತ್ಥಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಹೀತಿ ಏವಂ ಅವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ ದಾನೇನ। **ಅಪರಪಜಾ ಚಸ್ಸ ಪಟಿಪೂಜೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಪಜಾ ನಾಮ, ತೇಸಂ ಪನ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಚ ನತ್ತುಪನತ್ತಕಾ ಚ ಅಪರಪಜಾ ನಾಮ। ತೇ ಪಟಿಪೂಜೇನ್ತಿ ಕೇಳಾಯನ್ತಿ ಮಮಾಯನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲಕಾಲಾದೀಸು ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೭೧. **ಯಥಾಬಲಂ ಕಮ್ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನಾ**ತಿ ದಹರೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಮಹಲ್ಲಕೇಹಿ, ಮಹಲ್ಲಕೇಹಿ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ದಹರೇಹಿ, ಇತ್ಥೀಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಪುರಿಸೇಹಿ, ಪುರಿಸೇಹಿ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಇತ್ಥೀಹಿ ಅಕಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಬಲಾನುರೂಪೇನೇವ ಕಮ್ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನ। **ಭತ್ತವೇತನಾನುಪ್ಪದಾನೇನಾ**ತಿ ಅಯಂ ಖುದ್ದಕಪುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಏಕವಿಹಾರೀತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಭತ್ತದಾನೇನ ಚೇವ ಪರಿಬ್ಬಯದಾನೇನ ಚ। **ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಅಫಾಸುಕಕಾಲೇ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾರೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಭೇಸಜ್ಜಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗನೇನ। **ಅಚ್ಛರಿಯಾನಂ ರಸಾನಂ ಸಂವಿಭಾಗೇನಾ**ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯೇ ಮಧುರರಸೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಅಖಾದಿತ್ವಾ ತೇಸಮ್ಪಿ ತತೋ ಸಂವಿಭಾಗಕರಣೇನ। **ಸಮಯೇ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸಮಯೇ ಚ ಕಾಲಸಮಯೇ ಚ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇನ। **ನಿಚ್ಚಸಮಯೇ** ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ ನಾಮ ಸಕಲದಿವಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಕಿಲಮನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ಏವಂ ವೇಲಂ ಞತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। **ಕಾಲಸಮಯೇ** ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಛಣನಕ್ಖತ್ತಕೀಳಾದೀಸು ಅಲಙ್ಕಾರಭಣ್ಡಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। **ದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋ**ತಿ ಚೋರಿಕಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಿಕೇಹಿ ದಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಆದಾಯಿನೋ। **ಸುಕತಕಮ್ಮಕರಾ**ತಿ "ಕಿಂ ಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮೇನ ಕತೇನ, ನ ಮಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಭಾಮಾ"ತಿ ಅನುಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ ತುಟ್ಠಹದಯಾ ಯಥಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸುಕತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕಾರಕಾ। **ಕಿತ್ತಿವಣ್ಣಹರಾ**ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಕಥಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಾಯ "ಕೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಮಿಕೇಹಿ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಮಯಂ ಅತ್ತನೋ ದಾಸಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾಮ, ತೇಸಂ ಸಾಮಿಕಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾಮ, ಏವಂ ನೋ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೀ"ತಿ ಗುಣಕಥಾಹಾರಕಾ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೨೭೨. **ಮೇತ್ತೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕತಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಮೇತ್ತಾನಿ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಮನ್ತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಹಾರಗಮನಂ , ಧಮಕರಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕಪರಿಸ್ಸಾವನಂ, ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಾದಿಕರಣಞ್ಚ ಮೇತ್ತಂ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖೂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೇ ದಿಸ್ವಾ "ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಯಾಗುಂ ದೇಥ, ಭತ್ತಂ ದೇಥಾ"ತಿಆದಿವಚನಞ್ಚೇವ, ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸವನಞ್ಚ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕರಣಾದೀನಿ ಚ ಮೇತ್ತಂ **ವಚೀಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರಾ ಅವೇರಾ ಹೋನ್ತು ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ **ಮನೋಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। **ಅನಾವಟದ್ವಾರತಾಯಾ**ತಿ ಅಪಿಹಿತದ್ವಾರತಾಯ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬದ್ವಾರಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾಪಿ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಅದಾಯಕೋ

ಅಕಾರಕೋ ಪಿಹಿತದ್ವಾರೋಯೇವ। ಸಬ್ಬದ್ವಾರಾನಿ ಪನ ಪಿದಹಿತ್ವಾಪಿ ತೇಸಂ ದಾಯಕೋ ಕಾರಕೋ ವಿವಟದ್ವಾರೋಯೇವ। ಇತಿ ಸೀಲವನ್ತೇಸು ಗೇಹದ್ವಾರಂ ಆಗತೇಸು ಸನ್ತಂಯೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಅವತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಅನಾವಟದ್ವಾರತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಆಮಿಸಾನುಪ್ಪದಾನೇನಾತಿ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಕಂ ಆಮಿಸಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಯಾಗುಭತ್ತಸಮ್ಪದಾನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಮನಸಾ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೀ**ತಿ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖಿತಾ ಹೋನ್ತು ಅವೇರಾ ಅರೋಗಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ"ತಿ ಏವಂ ಹಿತಫರಣೇನ। ಅಪಿಚ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಗೇಹಂ ಅಞ್ಞೇ ಸೀಲವನ್ತೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಾಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಚೇತಸಾ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ ನಾಮ। **ಸುತಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಯಂ ತೇಸಂ ಪಕತಿಯಾ ಸುತಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ತಥತ್ತಾಯ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಪೇನ್ತಿ। ಸೇಸಮಿಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೨೭೩. **ಅಲಮತ್ತೋ**ತಿ ಪುತ್ತದಾರಭರಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನಸಮತ್ಥೋ। **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ದಿಸಾನಮಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಪಣ್ಡಿತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಸಣ್ಹೋ**ತಿ ಸುಖುಮತ್ಥದಸ್ಸನೇನ ಸಣ್ಹವಾಚಾಭಣನೇನ ವಾ ಸಣ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ। **ಪಟಿಭಾನವಾ**ತಿ ದಿಸಾನಮಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಭಾನವಾ ಹುತ್ವಾ **ನಿವಾತವುತ್ತೀ**ತಿ ನೀಚವುತ್ತಿ। **ಅತ್ಥದ್ಧೋ**ತಿ ಥಮ್ಭರಹಿತೋ। **ಉಟ್ಠಾನಕೋ**ತಿ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಅನಲಸೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕೋಸಜ್ಜೋ। **ಅಚ್ಛಿನ್ನವುತ್ತೀ**ತಿ ನಿರನ್ತರಕರಣವಸೇನ ಅಖಣ್ಡವುತ್ತಿ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಸಙ್ಗಾಹಕೋತಿ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಸಙ್ಗಹಕರೋ। **ಮಿತ್ತಕರೋ**ತಿ ಮಿತ್ತಗವೇಸನೋ। **ವದಞ್ಞೂ**ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾರಿನಾ, ವುತ್ತವಚನಂ ಜಾನಾತಿ। ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಘರಂ ಗತಕಾಲೇ "ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ವೇಠನಂ ದೇಥ, ಸಾಟಕಂ ದೇಥ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭತ್ತವೇತನಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವುತ್ತವಚನಮನುಸ್ಸರನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹಂ ಆಗತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ವಾ ತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ ಪಟಿಕತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಂ ನಾಮ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತಂ ಸಹಾಯಕಂ ಲಜ್ಜಾಯ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ಅನಿಚ್ಛಾರಿತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ವಾಚಂ ಞತ್ವಾ ಯೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸೋ ಆಗತೋ, ತಂ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತೋ ವದಞ್ಞೂ ನಾಮ। ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಪನ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಊನಂ ಹೋತಿ, ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಂ ತಂ ದೇನ್ತೋಪಿ ವದಞ್ಞೂಯೇವ। **ನೇತಾ**ತಿ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ನೇತಾ। ವಿವಿಧಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ನೇತೀತಿ **ವಿನೇತಾ**। ಪುನಪ್ಪುನಂ ನೇತೀತಿ **ಅನುನೇತಾ**।

ತತ್ಥ ತತ್ಥಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ। **ರಥಸ್ಸಾಣೀವ ಯಾಯತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಆಣಿಯಾ ಸತಿಯೇವ ರಥೋ ಯಾತಿ, ಅಸತಿ ನ ಯಾತಿ, ಏವಂ ಇಮೇಸು ಸಙ್ಗಹೇಸು ಸತಿಯೇವ ಲೋಕೋ ವತ್ತತಿ, ಅಸತಿ ನ ವತ್ತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಏತೇ ಖೋ ಸಙ್ಗಹಾ ಲೋಕೇ, ರಥಸ್ಸಾಣೀವ ಯಾಯತೋ"ತಿ।

ನ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಕಾರಣಾತಿ ಯದಿ ಮಾತಾ ಏತೇ ಸಙ್ಗಹೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತಕಾರಣಾ ಮಾನಂ ವಾ ಪೂಜಂ ವಾ ನ ಲಭೇಯ್ಯ।

ಸಙ್ಗಹಾ ಏತೇತಿ ಉಪಯೋಗವಚನೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ। "ಸಙ್ಗಹೇ ಏತೇ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಸಮ್ಮಪೇಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಪೇಕ್ಖನ್ತಿ। **ಪಾಸಂಸಾ ಚ ಭವನ್ತೀ**ತಿ ಪಸಂಸನೀಯಾ ಚ ಭವನ್ತಿ।

೨೭೪. ಇತಿ ಭಗವಾ ಯಾ ದಿಸಾ ಸನ್ಧಾಯ ತೇ ಗಹಪತಿಪುತ್ತ ಪಿತಾ ಆಹ "ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ, ಇಮಾ ತಾ ಛ ದಿಸಾ। ಯದಿ ತ್ವಂ ಪಿತು ವಚನಂ ಕರೋಸಿ, ಇಮಾ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಯ ಠತ್ವಾ ದೇಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ । ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋಪಿ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾಲೀಸಕೋಟಿಧನಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಯಂ ಗಿಹೀಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ, ತಂ

ಅಕಥಿತಂ ನತ್ಥಿ, **ಗಿಹಿವಿನಯೋ ನಾಮಾಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ**। ತಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಯೇವ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ

೨೭೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಚತುದ್ದಿಸಂ ರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಅಸುರಸೇನಾಯ ನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಗುಮ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಬಲಗುಮ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಓವರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ। ಏವಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕತ್ವಾ ಆಟಾನಾಟನಗರೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಸತ್ತ ಬುದ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಇಮಂ ಪರಿತ್ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ "ಯೇ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಆಣಂ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ರಾಜಆಣಂ ನ ಸುಣನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಾವನಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋಪಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಮಹತಿಯಾ ಚ ಯಕ್ಖಸೇನಾಯಾತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಸೇನಾಹಿ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ...ಪೇ॰... ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಖಯಸುನ್ದರಾಭಿರೂಪಅಬ್ಭನುಮೋದನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಭನ್ತೇ ರತ್ತಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ, ಚಿರನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಉದ್ದಿಸತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೦) ಏವಮಾದೀಸು ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೦) ಏವಮಾದೀಸು ಸುನ್ದರೇ।

> "ಕೋ ಮೇ ವನ್ದತಿ ಪಾದಾನಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಸಸಾ ಜಲಂ।
> ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ವಣ್ಣೇನ, ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ"ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೫೭)।

ಏವಮಾದೀಸು ಅಭಿರೂಪೇ। "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೫) ಏವಮಾದೀಸು ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ । ಇಧ ಪನ ಖಯೇ। ತೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ, ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾತಿ ಇಧ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಅಭಿರೂಪೇ। ವಣ್ಣಸದ್ದೋ ಪನ ಛವಿಥುತಿಕುಲವಗ್ಗಕಾರಣಸಣ್ಠಾನಪಮಾಣರೂಪಾಯತನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ "ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಸಿ ಭಗವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯) ಏವಮಾದೀಸು ಛವಿಯಂ। "ಕದಾ ಸಞ್ಞೂಳ್ಹಾ ಪನ ತೇ, ಗಹಪತಿ, ಇಮೇ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೭) ಏವಮಾದೀಸು ಥುತಿಯಂ। "ಚತ್ತಾರೋಮೇ , ಭೋ ಗೋತಮ, ವಣ್ಣಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೬) ಏವಮಾದೀಸು ಕುಲವಗ್ಗೇ। "ಅಥ ಕೇನ ನು ವಣ್ಣೇನ ಗನ್ಧಥೇನೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪) ಕಾರಣೇ। "ಮಹನ್ತಂ ಹತ್ಥಿರಾಜವಣ್ಣಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೮) ಏವಮಾದೀಸು ಸಣ್ಠಾನೇ। "ತಯೋ ಪತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೦೨) ಏವಮಾದೀಸು ಪಮಾಣೇ। "ವಣ್ಣೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಓಜಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ರೂಪಾಯತನೇ। ಸೋ ಇಧ ಛವಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ ಅಭಿರೂಪಚ್ಛವೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇವಲಸದ್ದೋ ಅನವಸೇಸಯೇಭುಯ್ಯಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸಾನತಿರೇಕದಳ್ಹತ್ಥವಿಸಂಯೋಗಾದಿಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧) ಏವಮಾದೀಸು ಅನವಸೇಸತಾ ಅತ್ಥೋ। "ಕೇವಲಕಪ್ಪಾ ಚ ಅಙ್ಗಮಾಗಧಾ ಪಹೂತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಆದಾಯ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೪೩) ಏವಮಾದೀಸು ಯೇಭುಯ್ಯತಾ। "ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧) ಏವಮಾದೀಸು ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸತಾ। "ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕಂ ನೂನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೫) ಏವಮಾದೀಸು ಅನತಿರೇಕತಾ। "ಆಯಸ್ಮತೋ, ಭನ್ತೇ, ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಬಾಹಿಕೋ ನಾಮ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಠಿತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰

೪.೨೪೩) ಏವಮಾದೀಸು ದಳ್ಹತ್ಥತಾ। “ಕೇವಲೀ ವುಸಿತವಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೨) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಸಂಯೋಗೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಕಪ್ಪಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಅಭಿಸದ್ದಹನವೋಹಾರಕಾಲಪಞ್ಞತ್ತಿಛೇದನವಿಕಪ್ಪಲೇಸಸಮನ್ತಭಾವಾದಿಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ “ಓಕಪ್ಪನಿಯಮೇತಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ। ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಏವಮಾದೀಸು ಅಭಿಸದ್ದಹನಮತ್ಥೋ। “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೫೦) ಏವಮಾದೀಸು ವೋಹಾರೋ। “ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಏವಮಾದೀಸು ಕಾಲೋ। “ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ”ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೯೮) ಏವಮಾದೀಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿ। “ಅಲಙ್ಕತೋ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ”ತಿ (ವಿ॰ ವ॰ ೧೦೯೪) ಏವಮಾದೀಸು ಛೇದನಂ। “ಕಪ್ಪತಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೪೬) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಕಪ್ಪೋ, ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತು”ನ್ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೮೦) ಏವಮಾದೀಸು ಲೇಸೋ। “ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ವೇಳುವನಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೪) ಏವಮಾದೀಸು ಸಮನ್ತಭಾವೋ। ಇಧ ಪನ ಸಮನ್ತಭಾವೋ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ “ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಗಿಜ್ಝಕೂಟ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ ಗಿಜ್ಝಕೂಟನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಓಭಾಸೇತ್ವಾತಿ ವತ್ಥಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಸರೀರಸಮುಟ್ಠಿತಾಯ ಆಭಾಯ ಫರಿತ್ವಾ, ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸೂ**ತಿ ದೇವತಾನಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನ ಬಹು, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಪರಿತ್ತಗಾರವವಸೇನ ನಿಸೀದಿಂಸು।

೨೭೬. **ವೇಸ್ಸವಣೋ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಆಗತಾ, ವೇಸ್ಸವಣೋ ಪನ ದಸಬಲಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಕಥಾಪವತ್ತನೇ ಬ್ಯತ್ತೋ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ। **ಉಳಾರಾ**ತಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ**ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತತ್ಥ ಸನ್ತಿ ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ನಿವಾಸಿನೋ**ತಿ ತೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ಸನ್ತಿ ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ನಿಬದ್ಧವಾಸಿನೋ। **ಆಟಾನಾಟಿಯ**ನ್ತಿ ಆಟಾನಾಟನಗರೇ ಬದ್ಧತ್ತಾ ಏವಂನಾಮಂ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ, ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವೇಸ್ಸವಣೋ “ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ? ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಇಮಂ ಪರಿತ್ತಂ ಸಾವೇತುಂ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಸತ್ಥು ಕಥಿತೇ ಇಮಂ ಪರಿತ್ತಂ ಗರು ಭವಿಸ್ಸತೀತಿಪಿ ಆಹ। **ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾ**ತಿ ಗಮನಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸುಖವಿಹಾರಾಯ।

೨೭೭. **ಚಕ್ಖುಮನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ನ ವಿಪಸ್ಸೀಯೇವ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಸತ್ತಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಏತಾನಿ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ, ಸಬ್ಬೇ ಸಬ್ಬಭೂತಾನುಕಮ್ಪಿನೋ, ಸಬ್ಬೇ ನ್ಹಾತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ನ್ಹಾತಕಾ। ಸಬ್ಬೇ ಮಾರಸೇನಾಪಮದ್ದಿನೋ, ಸಬ್ಬೇ ವುಸಿತವನ್ತೋ, ಸಬ್ಬೇ ವಿಮುತ್ತಾ, ಸಬ್ಬೇ ಅಙ್ಗತೋ ರಸ್ಮೀನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಅಙ್ಗೀರಸಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಏತಾನೇವ ಸತ್ತ ನಾಮಾನಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋತಿ ವುತ್ತಂ।

ವೇಸ್ಸವಣೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪಾಕಟನಾಮವಸೇನ ಏವಮಾಹ। **ತೇ ಜನಾ**ತಿ ಇಧ ಖೀಣಾಸವಾ ಜನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಅಪಿಸುಣಾಥಾ**ತಿ ದೇಸನಾಸೀಸಮತ್ತಮೇತಂ, ಅಮುಸಾ ಅಪಿಸುಣಾ ಅಫರುಸಾ ಮನ್ತಭಾಣಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಮಹತ್ತಾ**ತಿ ಮಹನ್ತಭಾವಂ ಪತ್ತಾ। “ಮಹನ್ತಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಮಹನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೀತಸಾರದಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಾರದಾ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸಾ।

ಹಿತನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾಫರಣೇನ ಹಿತಂ। **ಯಂ ನಮಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಮಹತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ “ಯೇ ಚಾಪಿ ಲೋಕೇ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತಾ ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸುಂ, ವಿಜ್ಜಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಹಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗೋತಮಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಜನಾ ಅಪಿಸುಣಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ನಮತ್ಥೂ”ತಿ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ತೇ ಜನಾ ಅಪಿಸುಣಾತಿ ತೇ ಬುದ್ಧಾ ಅಪಿಸುಣಾತಿ ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ವಣ್ಣೋ ಕಥಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಗಾಥಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಾ। ದುತಿಯಗಾಥಾಯ "ಗೋತಮ"ನ್ತಿ ದೇಸನಾಮುಖಮತ್ತಮೇತಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಹಿ ಸತ್ತನ್ನಂಯೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಲೋಕೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಯಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋತಮಂ, ತಸ್ಸ ಚ ತತೋ ಪುರಿಮಾನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಮತ್ಥೂತಿ।

೧೭೮. **ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಯತೋ ಠಾನತೋ ಉದೇತಿ। **ಆದಿಚ್ಚೋ**ತಿ ಅದಿತಿಯಾ ಪುತ್ತೋ, ವೇವಚನಮತ್ತಂ ವಾ ಏತಂ ಸೂರಿಯಸದ್ದಸ್ಸ। ಮಹನ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಮಣ್ಡಲೀಮಹಾ**। **ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗಚ್ಛಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಮ್ಹಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛಮಾನೇ। **ಸಂವರೀಪಿ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ರತ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। **ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗತೇ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಉಗ್ಗತೇ।

ರಹದೋತಿ ಉದಕರಹದೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। **ಸಮುದ್ದೋ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ರಹದೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ನ ಅಞ್ಞೋ, ಅಥ ಖೋ ಸಮುದ್ದೋ। **ಸರಿತೋದಕೋ**ತಿ ವಿಸಟೋದಕೋ, ಸರಿತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ನದಿಯೋ ಅಸ್ಸ ಉದಕೇ ಪವಿಟ್ಠಾತಿ ವಾ **ಸರಿತೋದಕೋ**। **ಏವಂ ತಂ ತತ್ಥ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ತಂ ರಹದಂ ತತ್ಥ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ । ಕಿನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಿ? ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋತಿ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ।

ಇತೋತಿ ಸಿನೇರುತೋ ವಾ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವಾ। **ಜನೋ**ತಿ ಅಯಂ ಮಹಾಜನೋ। **ಏಕನಾಮಾ**ತಿ ಇನ್ದನಾಮೇನ ಏಕನಾಮಾ। ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕಿರ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ನಾಮಮೇವ ನಾಮಮಕಂಸು। **ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚಾ**ತಿ ಏಕನವುತಿಜನಾ। **ಇನ್ದನಾಮಾ**ತಿ ಇನ್ದೋತಿ ಏವಂನಾಮಾ। **ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾಪಗಮನೇನಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ। ಆದಿಚ್ಚೇನ ಸಮಾನಗೋತ್ತತಾಯಪಿ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ। **ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸೀ**ತಿ ಅನವಜ್ಜೇನ ನಿಪುಣೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಮಹಾಜನಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। **ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತೀ**ತಿ ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ "ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಮಹಾಜನಂ ಓಲೋಕೇಸೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ವನ್ದನ್ತಿ। **ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ**ತಿ ಏತಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಸುತಂ। **ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮ**ನ್ತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪುಟ್ಠಾ ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೭೯. **ಯೇನ ಪೇತಾ ಪವುಚ್ಚನ್ತೀ**ತಿ ಪೇತಾ ನಾಮ ಕಾಲಙ್ಕತಾ, ತೇ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ನೀಹರಿಯನ್ತೂತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಿಸುಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾ**ತಿ ಪಿಸುಣಾವಾಚಾ ಚೇವ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತಾ ವಿಯ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಗರಹಕಾ ಚ। ಏತೇ ಚ ಯೇನ ನೀಹರಿಯನ್ತೂತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹೇತೇ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ನಗರಸ್ಸ ಡಯ್ಹನ್ತು ವಾ ಛಿಜ್ಜನ್ತು ವಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ವಾತಿ ಏವಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಇತೋ ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ**ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ತೇ ಪೇತಾ ಚ ಪಿಸುಣಾದಿಕಾ ಚ ನೀಹರಿಯನ್ತೂತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಇತೋ ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ। **ಇತೋ**ತಿ ಸಿನೇರುತೋ ವಾ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವಾ। **ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾ**ನನ್ತಿ ತೇ ಕಿರ ದೇವಾ ಮಹೋದರಾ ಹೋನ್ತಿ, ರಹಸ್ಸಙ್ಗಮ್ಪಿ ಚ ನೇಸಂ ಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

೧೮೦. **ಯತ್ಥ ಚೋಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ।

೧೮೧. **ಯೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ। **ಮಹಾನೇರೂ**ತಿ ಮಹಾಸಿನೇರು ಪಬ್ಬತರಾಜಾ। **ಸುದಸ್ಸನೋ**ತಿ ಸೋವಣ್ಣಮಯತ್ತಾ ಸುನ್ದರದಸ್ಸನೋ। ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹಿ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸಂ ರಜತಮಯಂ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ಮಣಿಮಯಂ , ಪಚ್ಛಿಮಪಸ್ಸಂ ಫಲಿಕಮಯಂ, ಉತ್ತರಪಸ್ಸಂ ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ, ತಂ ಮನುಞ್ಞದಸ್ಸನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಸಿನೇರು ಸುದಸ್ಸನೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥತ್ಥೋ। **ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ಜಾಯನ್ತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಉತ್ತರಕುರುಮ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಜಾಯನ್ತಿ। **ಅಮಮಾ**ತಿ ವತ್ಥಾಭರಣಪಾನಭೋಜನಾದೀಸುಪಿ ಮಮತ್ತವಿರಹಿತಾ। **ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ। ತೇಸಂ ಕಿರ "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಭರಿಯಾ"ತಿ ಮಮತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ಮಾತರಂ ವಾ ಭಗಿನಿಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಛನ್ದರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ನಪಿ ನೀಯನ್ತಿ ನಙ್ಗಲಾತಿ ನಙ್ಗಲಾನಿಪಿ ತತ್ಥ "ಕಸಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನ ಖೇತ್ತಂ ನೀಯನ್ತಿ। **ಅಕಟ್ಠಪಾಕಿಮ**ನ್ತಿ ಅಕಟ್ಠೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಅರಞ್ಞೇ ಸಯಮೇವ ಜಾತಂ। **ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲ**ನ್ತಿ ತಣ್ಡುಲಾವ ತಸ್ಸ ಫಲಂ ಹೋತಿ।

ತುಣ್ಡಿಕೀರೇ ಪಚಿತ್ವಾನಾತಿ ಉಕ್ಖಲಿಯಂ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ನಿದ್ಧುಮಙ್ಗಾರೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಪಚಿತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಜೋತಿಕಪಾಸಾಣಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ತೇ ತಯೋ ಪಾಸಾಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತಂ ಉಕ್ಖಲಿಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ಪಾಸಾಣೇಹಿ ತೇಜೋ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಂ ಪಚತಿ। **ತತೋ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಭೋಜನ**ನ್ತಿ ತತೋ ಉಕ್ಖಲಿತೋ ಭೋಜನಮೇವ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಸೂಪೋ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಾನುಕೂಲೋಯೇವಸ್ಸ ರಸೋ ಹೋತಿ। ತೇ ತಂ ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ದೇನ್ತಿಯೇವ, ಮಚ್ಛರಿಯಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋಪಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಗಾವಿಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾತಿ ಗಾವಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಖುರಂ ವಾಹನಮೇವ ಕತ್ವಾ। ತಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಕಾ ಯಕ್ಖಾ। **ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸ**ನ್ತಿ ತಾಯ ತಾಯ ದಿಸಾಯ ಚರನ್ತಿ। **ಪಸುಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾವಿಂ ಅವಸೇಸಚತುಪ್ಪದಜಾತಿಕಂ ಪಸುಂ ಏಕಖುರಂ ವಾಹನಮೇವ ಕತ್ವಾ ದಿಸೋದಿಸಂ ಅನುಯನ್ತಿ।

ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಗಬ್ಭಿನಿಂ ಮಾತುಗಾಮಂ ವಾಹನಂ ಕರಿತ್ವಾ। ತಸ್ಸಾ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಪಿಟ್ಠಿ ಓನಮಿತುಂ ಸಹತಿ। ಇತರಾ ಪನ ಇತ್ಥಿಯೋ ಯಾನೇ ಯೋಜೇನ್ತಿ। **ಪುರಿಸಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಪುರಿಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾನೇ ಯೋಜೇನ್ತಿ। ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೇ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಮಿಲಕ್ಖುವಾಸಿಕೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಕಿರೇತ್ಥ ಜಾನಪದೋ ಏಕಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯತಿ, ಥೇರೋ "ಉಪಾಸಕ ಅತಿವಿಯ ನಿದ್ದಾಯಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಅಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ವೇಸ್ಸವಣದಾಸೇಹಿ ಕಿಲಮಿತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಆಹ।

ಕುಮಾರಿಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾತಿ ಕುಮಾರಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಖುರಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ ರಥೇ ಯೋಜೇನ್ತಿ। **ಕುಮಾರವಾಹನೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಚಾರಾ ತಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪರಿಚಾರಿಕಾ। **ಹತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಸ್ಸಯಾನ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಗೋಯಾನಾದೀನಿಯೇವ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಯಾನಾದೀನಿಪಿ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। **ದಿಬ್ಬಂ ಯಾನ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಬಹುವಿಧಂ ದಿಬ್ಬಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ಏತಾನಿ ತಾವ ನೇಸಂ ಉಪಕಪ್ಪನಯಾನಾನಿ। ತೇ ಪನ ಪಾಸಾದೇ ವರಸಯನಮ್ಹಿ ನಿಪನ್ನಾಪಿ ಪೀಠಸಿವಿಕಾದೀಸು ಚ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ವಿಚರನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಾಸಾದಾ ಸಿವಿಕಾ ಚೇವಾ"ತಿ। **ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಏವಂ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಏತಾನಿ ಯಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ।

ತಸ್ಸ ಚ ನಗರಾ ಅಹು ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಸುಮಾಪಿತಾತಿ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಆಕಾಸೇ ಸುಟ್ಠು ಮಾಪಿತಾ ಏತೇ ಆಟಾನಾಟಾದಿಕಾ ನಗರಾ ಅಹೇಸುಂ, ನಗರಾನಿ ಭವಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಞ್ಹಿಸ್ಸ ನಗರಂ ಆಟಾನಾಟಾ ನಾಮ ಆಸಿ, ಏಕಂ ಕುಸಿನಾಟಾ ನಾಮ, ಏಕಂ ಪರಕುಸಿನಾಟಾ ನಾಮ, ಏಕಂ ನಾಟಸೂರಿಯಾ ನಾಮ, ಏಕಂ ಪರಕುಸಿಟನಾಟಾ ನಾಮ।

ಉತ್ತರೇನ ಕಸಿವನ್ತೋತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ಉಜುಂ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಕಸಿವನ್ತೋ ನಾಮ ಅಞ್ಞಂ ನಗರಂ। **ಜನೋಘಮಪರೇನ ಚಾ**ತಿ ಏತಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಜನೋಘಂ ನಾಮ ಅಞ್ಞಂ ನಗರಂ। **ನವನವತಿಯೋ**ತಿ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ನವನವತಿಯೋ ನಾಮ ಏಕಂ ನಗರಂ। ಅಪರಂ ಅಮ್ಬರಅಮ್ಬರವತಿಯೋ ನಾಮ। **ಆಳಕಮನ್ದಾ**ತಿ ಅಪರಮ್ಪಿ ಆಳಕಮನ್ದಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ।

ತಸ್ಸಾ ಕುವೇರೋ ಮಹಾರಾಜಾತಿ ಅಯಂ ಕಿರ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ಕುವೇರೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಉಚ್ಛುವಪ್ಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸತ್ತ ಯನ್ತಾನಿ ಯೋಜೇಸಿ। ಏಕಿಸ್ಸಾಯ ಯನ್ತಸಾಲಾಯ ಉಟ್ಠಿತಂ ಆಯಂ ಆಗತಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಂ ಅಕಾಸಿ। ಅವಸೇಸಸಾಲಾಹಿ ತತ್ಥೇವ ಬಹುತರೋ ಆಯೋ ಉಟ್ಠಾಸಿ, ಸೋ ತೇನ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಅವಸೇಸಸಾಲಾಸುಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಂ

ಗಹೇತ್ವಾ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು ಕುವೇರೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಜಾತೋ। ಅಪರಭಾಗೇ ವಿಸಾಣಾಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೇಸ್ಸವಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪಚ್ಚೇಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತೀತಿ ಪಟಿಏಸನ್ತೋ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನಾ ಅನುಸಾಸಮಾನಾ ಅಞ್ಞೇ ದ್ವಾದಸ ಯಕ್ಖರಟ್ಠಿಕಾ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಯಕ್ಖರಟ್ಠಿಕಾ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಯಕ್ಖದೋವಾರಿಕಾನಂ ನಿವೇದೇನ್ತಿ। ಯಕ್ಖದೋವಾರಿಕಾ ತಂ ಸಾಸನಂ ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ನಿವೇದೇನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಯಕ್ಖರಟ್ಠಿಕಾನಂ ನಾಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತತೋಲಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇಸು ಕಿರ ಏಕೋ ತತೋಲಾ ನಾಮ, ಏಕೋ ತತ್ತಲಾ ನಾಮ, ಏಕೋ ತತೋತಲಾ ನಾಮ, ಏಕೋ ಓಜಸಿ ನಾಮ, ಏಕೋ ತೇಜಸಿ ನಾಮ, ಏಕೋ ತತೋಜಸೀ ನಾಮ। **ಸೂರೋ ರಾಜಾ**ತಿ ಏಕೋ ಸೂರೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ರಾಜಾ ನಾಮ, ಏಕೋ ಸೂರೋರಾಜಾ ನಾಮ, **ಅರಿಟ್ಠೋ ನೇಮೀ**ತಿ ಏಕೋ ಅರಿಟ್ಠೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ನೇಮಿ ನಾಮ, ಏಕೋ ಅರಿಟ್ಠನೇಮಿ ನಾಮ।

ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಧರಣೀ ನಾಮಾತಿ ತತ್ಥ ಪನೇಕೋ ನಾಮೇನ ಧರಣೀ ನಾಮ ಉದಕರಹದೋ ಅತ್ಥಿ, ಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಾ ಮಹಾಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯತೋ ಮೇಘಾ ಪವಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಯತೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೇಘಾ ಪವಸ್ಸನ್ತಿ। **ವಸ್ಸಾ ಯತೋ ಪತಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಯತೋ ವುಟ್ಠಿಯೋ ಅವತ್ಥರಮಾನಾ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಮೇಘೇಸು ಕಿರ ಉಟ್ಠಿತೇಸು ತತೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿತೋ ಪುರಾಣಉದಕಂ ಭಸ್ಸತಿ। ಉಪರಿ ಮೇಘೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ನವೋದಕೇನ ಪೂರೇತಿ। ಪುರಾಣೋದಕಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ವಲಾಹಕಾ ವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಸಭಾಪೀ**ತಿ ಸಭಾ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ಸಾಲವತಿಯಾ ನಾಮ ಲತಾಯ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕೋ ರತನಮಣ್ಡಪೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೀತಿ ನಿಸೀದನ್ತಿ। **ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಫಲಾ ರುಕ್ಖಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ತಂ ಮಣ್ಡಪಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಸದಾ ಫಲಿತಾ ಅಮ್ಬಜಮ್ಬುಆದಯೋ ರುಕ್ಖಾ ನಿಚ್ಚಪುಪ್ಫಿತಾ ಚ ಚಮ್ಪಕಮಾಲಾದಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾನಾದಿಜಗಣಾಯುತಾ**ತಿ ವಿವಿಧಪಕ್ಖಿಸಙ್ಘಸಮಾಕುಲಾ। **ಮಯೂರಕೋಞ್ಚಾಭಿರುದಾ**ತಿ ಮಯೂರೇಹಿ ಕೋಞ್ಚಸಕುಣೇಹಿ ಚ ಅಭಿರುದಾ ಉಪಗೀತಾ।

ಜೀವಞ್ಜೀವಕಸದ್ದೇತ್ಥಾತಿ "ಜೀವ ಜೀವಾ"ತಿ ಏವಂ ವಿರವನ್ತಾನಂ ಜೀವಞ್ಜೀವಕಸಕುಣಾನಮ್ಪಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥಿ। **ಓಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಾ**ತಿ "ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಚಿತ್ತ, ಉಟ್ಠೇಹಿ ಚಿತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ವಸ್ಸಮಾನಾ ಉಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಸಕುಣಾಪಿ ತತ್ಥ ವಿಚರನ್ತಿ। **ಕುಕ್ಕುಟಕಾ**ತಿ ವನಕುಕ್ಕುಟಕಾ। **ಕುಳೀರಕಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಕಕ್ಕಟಕಾ। **ವನೇ**ತಿ ಪದುಮವನೇ। **ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ**ತಿ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ ನಾಮ ಸಕುಣಾ।

ಸುಕಸಾಳಿಕಸದ್ದೇತ್ಥಾತಿ ಸುಕಾನಞ್ಚ ಸಾಳಿಕಾನಞ್ಚ ಸದ್ದೋ ಏತ್ಥ। **ದಣ್ಡಮಾಣವಕಾನಿ ಚಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಮುಖಸಕುಣಾ। ತೇ ಕಿರ ದ್ವೀಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನನ್ತರೇ ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತೇ ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। **ಸೋಭತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಾ**ತಿ ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸೋಭತಿ। **ಕುವೇರನಳಿನೀ**ತಿ ಕುವೇರಸ್ಸ ನಳಿನೀ ಪದುಮಸರಭೂತಾ, ಸಾ ಧರಣೀ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಸದಾ ನಿರನ್ತರಂ ಸೋಭತಿ।

೨೮೨. **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚೀ**ತಿ ಇದಂ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಸುಗ್ಗಹಿತಾ**ತಿ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಉಗ್ಗಹಿತಾ। **ಸಮತ್ತಾ ಪರಿಯಾಪುತಾ**ತಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉಗ್ಗಹಿತಾ। ಅತ್ಥಮ್ಪಿ ಪಾಳಿಮ್ಪಿ ವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ಅಪ್ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿತ್ತಂ ತೇಜವನ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಸೋ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸೇವ ತೇಜವನ್ತಂ ಹೋತಿ। ಲಾಭಹೇತು ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇತಿ, ನಿಸ್ಸರಣಪಕ್ಖೇ ಠತ್ವಾ ಮೇತ್ತಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯಕ್ಖಪಚಾರೋ**ತಿ ಯಕ್ಖಪರಿಚಾರಕೋ।

ವತ್ಥುಂ ವಾತಿ ಘರವತ್ಥುಂ ವಾ। **ವಾಸಂ ವಾತಿ** ತತ್ಥ ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಾ। **ಸಮಿತಿನ್ತಿ** ಸಮಾಗಮಂ। **ಅನಾವಯ್ಹನ್ತಿ** ನ ಆವಾಹಯುತ್ತಂ। **ಅವಿವಯ್ಹನ್ತಿ** ನ ವಿವಾಹಯುತ್ತಂ। ತೇನ ಸಹ ಆವಾಹವಿವಾಹಂ ನ ಕರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಾಹಿಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಹೀತಿ** "ಕಳಾರಕ್ಖಿ ಕಳಾರದನ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ಏತೇಸಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಬ್ಯಞ್ಜನಾಹಿ ಪರಿಭಾಸಾಹಿ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯುಂ ಯಕ್ಖಅಕ್ಕೋಸೇಹಿ ನಾಮ ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಿತ್ತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಪತ್ತನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪತ್ತಸದಿಸಮೇವ ಲೋಹಪತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಸೀಸೇ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ಯಾವ ಗಲವಾಟಕಾ ಭಸ್ಸತಿ। ಅಥ ನಂ ಮಜ್ಝೇ ಅಯೋಖೀಲೇನ ಆಕೋಟೇನ್ತಿ।

ಚಣ್ಡಾತಿ ಕೋಧನಾ। **ರುದ್ಧಾತಿ** ವಿರುದ್ಧಾ। **ರಭಸಾತಿ** ಕರಣುತ್ತರಿಯಾ। **ನೇವ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ** ವಚನಂ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಆಣಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। **ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನನ್ತಿ** ಅಟ್ಠವೀಸತಿಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ। **ಪುರಿಸಕಾನನ್ತಿ** ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ ಯೇ ಮನಸ್ಸಾ ತೇಸಂ। **ಅವರುದ್ಧಾ ನಾಮಾತಿ** ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಾ ವೇರಿನೋ। **ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪರಿತ್ತಂ ವತ್ವಾ ಅಮನುಸ್ಸೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಏತೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಏತೇ ಜಾನಾಪೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿತ್ತಪರಿಕಮ್ಮಕಥಾ

ಇಧ ಪನ ರತ್ವಾ ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಪಠಮಮೇವ ಹಿ ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತಂ ನ ಭಣಿತಬ್ಬಂ, ಮೇತ್ತಸುತ್ತಂ ಧಜಗ್ಗಸುತ್ತಂ ರತನಸುತ್ತನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಸತ್ತಾಹಂ ಭಣಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಚೇ ಮುಞ್ಚತಿ, ಸುನ್ದರಂ। ನೋ ಚೇ ಮುಞ್ಚತಿ, ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತಂ ಭಣಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಭಣನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಿಟ್ಠಂ ವಾ ಮಂಸಂ ವಾ ನ ಖಾದಿತಬ್ಬಂ, ಸುಸಾನೇ ನ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಮನುಸ್ಸಾ ಓಕಾಸಂ ಲಭನ್ತಿ। ಪರಿತ್ತಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಹರಿತುಪಲಿತ್ತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿತ್ತಕಾರಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹಾರತೋ ಘರಂ ನೇನ್ತೇಹಿ ಫಲಕಾವುಧೇಹಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಆವುಧಹತ್ಥೇಹಿ ಸಂಪರಿವಾರಿತೇನ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಪಠಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪರಿತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಮೋಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ವಿಹಾರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಆಸನಪೂಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದೀಪೇ ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತೋ ಘೋಸೇತಬ್ಬೋ। ವಿಹಾರಸ್ಸ ಉಪವನೇ ಜೇಟ್ಠಕರುಕ್ಖೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಗಮನಂ ಪಟಿಮಾನೇತೀತಿ ಪಹಿಣಿತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನೇ ಅನಾಗನ್ತುಂ ನಾಮ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ತತೋ ಅಮನುಸ್ಸಗಹಿತಕೋ "ತ್ವಂ ಕೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ನಾಮೇ ಕಥಿತೇ ನಾಮೇನೇವ ಆಲಪಿತಬ್ಬೋ। ಇತ್ಥನ್ನಾಮ ತುಯ್ಹಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಸು ಪತ್ತಿ ಆಸನಪೂಜಾಯ ಪತ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ತುಯ್ಹಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರತ್ಥಾಯ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಕಥಾ ವುತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಗಾರವೇನ ಏತಂ ಮುಞ್ಚಾಹೀತಿ ಮೋಚೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ನ ಮುಞ್ಚತಿ, ದೇವತಾನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ "ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಾಥ, ಅಯಂ ಅಮನುಸ್ಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಚನಂ ನ ಕರೋತಿ, ಮಯಂ ಬುದ್ಧಆಣಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪರಿತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏತಂ ತಾವ ಗಿಹೀನಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ। ಸಚೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅಮನುಸ್ಸೇನ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಆಸನಾನಿ ಧೋವಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತಂ ಘೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಸು ಪತ್ತಿಂ ದತ್ವಾ ಪರಿತ್ತಂ ಭಣಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ।

ವಿಕ್ಕನ್ದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತಂ ಘೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠವೀಸತಿ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಯೋ ಕನ್ದಿತಬ್ಬಾ। **ವಿರವಿತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿಆದೀನಿ ಭಣನ್ತೇನ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ಸರೀರೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ। **ಆವಿಸತೀತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಅಥ ವಾ ಲಗ್ಗತಿ ನ ಅಪೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಹೇಠೇತೀತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೋಗಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಬಾಧತಿ। **ವಿಹೇಠೇತೀತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಹಿಂಸತೀತಿ** ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ ದುಕ್ಖಾಪೇತಿ। **ವಿಹಿಂಸತೀತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ನ ಮುಞ್ಚತೀತಿ** ಅಪ್ಪಮಾದಗಾಹೋ ಹುತ್ವಾ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಏತೇಸಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ।

೨೮೩. ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ಏವಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕತಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇನ್ದೋ ಸೋಮೋ**ತಿಆದೀನಿ ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ। ತೇಸು **ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತೋ**ತಿ ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತಪಬ್ಬತವಾಸೀ ಏಕೋ ಯಕ್ಖೋ। **ಯುಗನ್ಧರೋಪಿ** ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತವಾಸೀಯೇವ। **ಹಿರಿ ನೇತ್ತಿ ಚ ಮನ್ದಿಯೋ**ತಿ ಹಿರಿ ಚ ನೇತ್ತಿ ಚ ಮನ್ದಿಯೋ ಚ। **ಮಣಿ ಮಾಣಿ ವರೋ ದೀಘೋ**ತಿ ಮಣಿ ಚ ಮಾಣಿ ಚ ವರೋ ಚ ದೀಘೋ ಚ। **ಅಥೋ ಸೇರೀಸಕೋ ಸಹಾ**ತಿ ತೇಹಿ ಸಹ ಅಞ್ಞೋ ಸೇರೀಸಕೋ ನಾಮ। "ಇಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ...ಪೇ॰... ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಇಮಂ ಹೇಠೇತಿ ವಿಹೇಠೇತಿ ನ ಮುಞ್ಚತೀತಿ ಏವಂ ಏತೇಸಂ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ತತೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಆಣಂ ಕರೋತಿ, ಮಯಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಯಕ್ಖರಾಜಆಣಂ ಕರೋಮಾತಿ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಓಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ, ಮಾರಿಸ, ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ, ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯೭. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ**ತಿ ನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ। ತದಾ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಞಾಣಜಾಲಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕಯಮಾನೋ ಪಾವಾನಗರವಾಸಿನೋ ಮಲ್ಲರಾಜಾನೋ ದಿಸ್ವಾ ಇಮೇ ರಾಜಾನೋ ಮಯ್ಹಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಜಾಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ "ರಾಜಾನೋ ಏಕಂ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಕಾರೇಸುಂ, ಮಯಿ ಗತೇ ಮಙ್ಗಲಂ ಭಣಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲಂ ವತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ 'ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಹೀ'ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ತೀಹಿ ಪಿಟಕೇಹಿ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಚುದ್ದಸಪಞ್ಹಾಧಿಕೇನ ಪಞ್ಚಸಹಸ್ಸೇನ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತಂ ನಾಮ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಮಲ್ಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ"ತಿ।

ಉಬ್ಭತಕನವಸನ್ಧಾಗಾರವಣ್ಣನಾ

೨೯೮. **ಉಬ್ಭತಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಉಚ್ಚತ್ತಾ ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಸನ್ಧಾಗಾರ**ನ್ತಿ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಸನ್ಧಾಗಾರಸಾಲಾ। **ಸಮಣೇನ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಘರವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಕಾಲೇಯೇವ ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೇವೇನ ವಾತಿ ಅವತ್ವಾ "ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ನ ಭಗವಾ ಆನೀತೋ, ದೂತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾಪಿ ನ ಪಕ್ಕೋಸಾಪಿತೋ, ಸಯಮೇವ ಪನ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಸನ್ಧಾಗಾರಸಾಲಾ ಕಾರಿತಾ, ಏತ್ಥ ಮಯಂ ದಸಬಲಂ ಆನೇತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ಭಣಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

೨೯೮. **ಯೇನ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರ ಸನ್ಧಾಗಾರೇ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಟಕಾ ಮುತ್ತಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಜ್ಝಾಸಯಾ ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸೇಯ್ಯುಂ ವಾ ನೋ ವಾ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಮನಂ ಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ಇದಾನಿ ಪನ ಮನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತುಕಾಮಾ ಯೇನ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು । **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ತೇ ಮಲ್ಲರಾಜಾನೋ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ನಗರವೀಥಿಯೋಪಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಧಜೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇಸು ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ದೀಪಮಾಲಾದೀಹಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾರಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಖೀರಪಾಯಕೇ ದಾರಕೇ ಖೀರಂ ಪಾಯ್ಯೇಥ, ದಹರೇ ಕುಮಾರೇ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಭೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಾಪೇಥ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ಏಕರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಂ ಆದಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

೨೯೯. **ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚೇವ ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚತಿ, ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ। ಪುರಿಮಕಾಯತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ। ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ। ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಉಪರಿ ಕೇಸನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕೇಸಾವಟ್ಟೇಹಿ ಮೋರಗೀವವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಯಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿ ಹತ್ಥಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ವಿಧಾವನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ದಿಸಾಭಾಗಾ ಸುವಣ್ಣಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫೇಹಿ ವಿಕಿರಿಯಮಾನಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ

ನಿಕ್ಖನ್ತಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಹಿ ಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ವೇರಮ್ಭವಾತಸಮುಟ್ಠಿತಕಿಂಸುಕಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣಸಮಾಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಚ ವಿಪ್ಪಕಾಸನ್ತಿ।

ಭಗವತೋಪಿ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಸಮುಜ್ಜಲಂ ಸರೀರಂ ಸಮುಗ್ಗತತಾರಕಂ ವಿಯ ಗಗನತಲಂ, ವಿಕಸಿತಮಿವ ಪದುಮವನಂ , ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚನ್ದಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಸೂರಿಯಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸದೇವರಾಜಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸಿರಿಯಾ ಸಿರಿಂ ಅಭಿಭವಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಸಬ್ಬೇವ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ ಚೋದಕಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಭಗವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ , ರತ್ತಪದುಮವನಸಣ್ಡಮಜ್ಝಗತಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣನಾವಾ, ಪವಾಳವೇದಿಕಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಾಸಾದೋ ವಿರೋಚಿತ್ಥ।

ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರಾಪಿ ನಂ ಮೇಘವಣ್ಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಣಿವಮ್ಮವಮ್ಮಿತಾ ವಿಯ ಮಹಾನಾಗಾ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು ವನ್ತರಾಗಾ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸಾ ವಿಜಟಿತಜಟಾ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾ ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ಅಲಗ್ಗಾ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಹಿ, ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸೇಹಿ, ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹೇಹಿ, ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಬಹುಸ್ಸುತಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಪತ್ತಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಯ ಕೇಸರಂ, ಕೇಸರಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಕಣ್ಣಿಕಾ, ಅಟ್ಠನಾಗಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಧತರಟ್ಠೋ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸೇನಙ್ಗಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ, ಮರುಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಹಾರಿತೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ಅಸಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನ ಅಪರಿಮಾಣೇನ ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೇನ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕೇ ಮಲ್ಲೇ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಧಮ್ಮಿಕಥಾ** ನಾಮ ಸನ್ಥಾಗಾರಅನುಮೋದನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಯೋಜನಿಯಮಧುಗಣ್ಡಂ ಚಕ್ಕಯನ್ತೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಮಧುಪಾನಂ ಪಾಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೦೦. **ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತುಣ್ಹೀಭೂತಮೇವ। **ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ತತೋ ತತೋ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ। ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಹಿ ನೇಸಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇಸಿ। ತತ್ಥ ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾಪಿ ನೇವ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ನ ಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹೋಸಿ, ನ ಕೋಚಿ ಸೀಸಮುಕ್ಖಿಪಿ, ನ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ನ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಾ ನಿವಾತೇ ಪದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಇತಿ ನೇಸಂ ಇಮಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಪರಿಗ್ಗಹೇಸಿ। ಆಲೋಕಂ ಪನ ವಡ್ಢಯಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಹದಯರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಗತಂ ಸೀಲಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಸೋ ಅನೇಕಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತೋಕುಮ್ಭಿಯಂ ಜಲಮಾನಂ ಪದೀಪಂ ವಿಯ ಅರಹತ್ತುಪಗಂ ಸೀಲಂ ಅದ್ದಸ। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾ ಹಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ಇತಿ ನೇಸಂ ಸೀಲಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಯ್ಹಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ಇಮೇಸಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ"ತಿ ಚಕ್ಕತಲೇಸು ನಿಮಿತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ "ಪಿಟ್ಠಿ ಮೇ ಆಗಿಲಾಯತೀ"ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಆಗಿಲಾಯತಿ? ಭಗವತೋ ಹಿ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಂ ಕಾಯದುಕ್ಖಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಿಟ್ಠಿವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾತಿ ಸನ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಕಿರ ಏಕಪಸ್ಸೇ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಇಮೇಸಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ।

ಭಿನ್ನನಿಗಣ್ಠವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೩೦೧. **ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೦೨. **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಭಣ್ಡನಾದಿವೂಪಸಮಕರಂ ಸ್ವಾಖ್ಯಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಏಕಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ। **ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ಏಕವಚನೇಹಿ ಅವಿರುದ್ಧವಚನೇಹಿ ಭಣಿತಬ್ಬಂ। **ನ ವಿವದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ವಿವಾದೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। **ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಏಕಕದುಕತಿಕಾದಿವಸೇನ ಬಹುಧಾ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ತಾವ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಆಹ। **ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದೀಸು ಸಞ್ಞಾಭವಾದೀಸು ಏಕವೋಕಾರಭವಾದೀಸು ಚ ಸಬ್ಬಭವೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ। **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ**ತಿ ಆಹಾರತೋ ಠಿತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿ ಹೇತು ಆಹಾರೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಾ ಯಾಥಾವತೋ ಞತ್ವಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ ಆವುಸೋತಿ ದೀಪೇತಿ।

ನನು ಚ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ದೇವಾ ಅಹೇತುಕಾ ಅನಾಹಾರಾ ಅಫಸ್ಸಕಾ"ತಿಆದಿ, (ವಿಭ॰ ೧೦೧೭) ತಂ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ, ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಝಾನಂ ಆಹಾರೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರಾ ಭೂತಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಸಮ್ಭವೇಸೀನಂ ವಾ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾ, ಫಸ್ಸೋ ದುತಿಯೋ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ತತಿಯಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧) ಇದಮ್ಪಿ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಆಹಾರಲಕ್ಖಣಾವ ಧಮ್ಮಾ ಆಹಾರಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸೋ ಚ ಯಂ ಯಂ ಫಲಂ ಜನೇತಿ, ತಂ ತಂ ಆಹರತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಆಹಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಅವಿಜ್ಜಮ್ಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಹಾರಂ ವದಾಮಿ, ನೋ ಅನಾಹಾರಂ। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಆಹಾರೋ? ಪಞ್ಚನೀವರಣಾತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ಪಞ್ಚನೀವರಣೇಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಹಾರೇ ವದಾಮಿ, ನೋ ಅನಾಹಾರೇ। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ನೀವರಣಾನಂ ಆಹಾರೋ? ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೧)। ಅಯಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೇ ಗಹಿತೇ ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋಪಿ ಸಬ್ಬೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಞ್ಞಭವೇ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ಬುದ್ಧೇ ತಿತ್ಥಾಯತನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಾಯೋಕಸಿಣೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಧೀ ಚಿತ್ತಂ, ಧಿಬ್ಬತೇತಂ ಚಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಅಭಾವೋಯೇವ ಸಾಧು, ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ವಧಬನ್ಧಾದಿಪಚ್ಚಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಚಿತ್ತೇ ಅಸತಿ ನತ್ಥೇತನ್ತಿ ಖನ್ತಿಂ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಾ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಅಸಞ್ಞಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಯೋ ಯಸ್ಸ ಇರಿಯಾಪಥೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಪಣಿಹಿತೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಕಪ್ಪಸತಾನಿ ಠಿತೋ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ವಾ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪಾನಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತೇ ಹಿ ಯಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತದೇವ ನೇಸಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಜಿಯಾವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಸರೋ ಯಾವ ಜಿಯಾವೇಗೋ ಅತ್ಥಿ, ತಾವ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಯಾವ ಝಾನಪಚ್ಚಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಖೀಣವೇಗೋ ಸರೋ ವಿಯ ಪತನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ತೇ ನೇರಯಿಕಾ ನೇವ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀತಿ ವುತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಕೋ ಆಹಾರೋತಿ ? ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಮೇವ ಆಹಾರೋ। ಕಿಂ ಪಞ್ಚ ಆಹಾರಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ। ಪಞ್ಚ, ನ ಪಞ್ಚಾತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನನು ಪಚ್ಚಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಮೇತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ತೇ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತದೇವ ತೇಸಂ ಠಿತಿಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಆಹಾರೋ ಹೋತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ "ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ, ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೦)।

ಕಬಳೀಕಾರಂ ಆಹಾರಂ ಆರಬ್ಭ ಚೇತ್ಥ ವಿವಾದೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಮುಖೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಖೇಳೋಪಿ ಹಿ ತೇಸಂ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ಖೇಳೋಪಿ ಹಿ ನಿರಯೇ ದುಕ್ಖವೇದನಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಸಗ್ಗೇ ಸುಖವೇದನಿಯೋ। ಇತಿ ಕಾಮಭವೇ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಅಸಞ್ಞಂ ಸೇಸಾನಂ ತಯೋ। ಅಸಞ್ಞಾನಞ್ಚೇವ ಅವಸೇಸಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋತಿ ಇಮಿನಾ ಆಹಾರೇನ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ಏತಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಖೋ ಆವುಸೋ"ತಿ ಏವಂ ನಿಯ್ಯಾತನಮ್ಪಿ "ಅತ್ಥಿ ಖೋ ಆವುಸೋ"ತಿ ಪುನ ಉದ್ಧರಣಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ ನ ಉದ್ಧರಿತ್ಥ? ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಯ್ಯಾತಿಯಮಾನೇಪಿ ಉದ್ಧರಿಯಮಾನೇಪಿ ಪರಿಯಾಪುಣಿತುಂ ವಾಚೇತುಂ ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪಚ್ಚಯೋವ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಸಙ್ಖರಣತೋ ಸಙ್ಖಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೋ ಕಥಿತೋ, ಇಧ ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಿಮತೋ ವಿಸೇಸೋ। "ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋ ಗಹಿತೋ, ಇಧ ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋತಿ ಏವಂ ಗಹಿತೇ ವಿಸೇಸೋ ಪಾಕಟೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನೋ ಚ ಗಣ್ಹಿಂಸೂ'ತಿ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಆಹ। ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಸ್ಸಪಿ ಹಿ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ। ವಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಸ್ಸ ತಿಣರುಕ್ಖಲತಾದಿನೋ ಪಥವೀರಸೋ ಆಪೋರಸೋ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ದೇವೇ ಅವಸ್ಸನ್ತೇ ಹಿ ತಿಣಾದೀನಿ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ, ವಸ್ಸನ್ತೇ ಚ ಪನ ಹರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಪಥವೀರಸೋ ಆಪೋರಸೋ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಣ್ಹಾ ಕಮ್ಮಂ ಆಹಾರೋತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯಾ, ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಚ್ಚಯೋಯೇವ ಆಹಾರೋತಿ ಕಥಿತೋ, ಇಧ ಸಙ್ಖಾರೋತಿ। ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ।

ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋತಿ ಆವುಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಾ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಯಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಅಯಂ ಏಕಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ। ತತ್ಥ ಏಕಧಮ್ಮೇ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ। **ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸಙ್ಗಾಯಮಾನಾನಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಇದಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ। ಏಕೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ಅತ್ಥಿ, ಖೋ ಆವುಸೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ। ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ? ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ಕಥಿತೇ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಕಥೇಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸಪಿ ಅಞ್ಞೋತಿ ಏವಂ ಪರಮ್ಪರಕಥಾನಿಯಮೇನ ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏಕಕವಸೇನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಏಕಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೪. ಇತಿ ಏಕಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ನಾಮರೂಪದುಕೇ **ನಾಮ**ನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ ನಾಮನಟ್ಠೇನ **ನಾಮಂ**। ನಾಮನಟ್ಠೇನಾತಿ ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಜನಸಮ್ಮತತ್ತಾ ಮಹಾಸಮ್ಮತಸ್ಸ "ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ"ತಿ ನಾಮಂ

ಅಹೋಸಿ, ಯಥಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಅಯಂ ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಹೋತು, ಫುಸ್ಸೋ ನಾಮ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಕಿತ್ತಿಮನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಯಥಾ ವಾ "ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿನಯಧರೋ"ತಿ ಗುಣತೋ ನಾಮಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನ ಏವಂ ವೇದನಾದೀನಂ। ವೇದನಾದಯೋ ಹಿ ಮಹಾಪಥವೀಆದಯೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ತೇಸಂ ನಾಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ವೇದನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ "ತ್ವಂ ವೇದನಾ ನಾಮ ಹೋಹೀ"ತಿ, ಕೋಚಿ ಭಣತಿ, ನ ಚಸ್ಸಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ನಾಮಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ, ಯಥಾ ಪಥವಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ "ತ್ವಂ ಪಥವೀ ನಾಮ ಹೋಹೀ"ತಿ ನಾಮಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಚಕ್ಕವಾಳಸಿನೇರುಮ್ಹಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯನಕ್ಖತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು "ತ್ವಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ನಾಮ, ತ್ವಂ ನಕ್ಖತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋಹೀ"ತಿ ನಾಮಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ನಾಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ, ಓಪಪಾತಿಕಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ನಿಪತತಿ, ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ "ತ್ವಂ ವೇದನಾ ನಾಮ ಹೋಹೀ"ತಿ ನಾಮಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವೇದನಾತಿ ನಾಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ಸಞ್ಞಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ ಅತೀತೇಪಿ ಹಿ ವೇದನಾ ವೇದನಾಯೇವ। ಸಞ್ಞಾ। ಸಙ್ಖಾರಾ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ। ಅನಾಗತೇಪಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ಸದಾಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವಾತಿ। ನಾಮನಟ್ಠೇನ ನಾಮಂ। ನಮನಟ್ಠೇನಾಪಿ ಚೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ ನಾಮಂ। ತೇ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಂ ನಮನ್ತಿ। ನಾಮನಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಾಮಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಖನ್ಧಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಾಮೇನ್ತಿ , ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯತಾಯ ಅತ್ತನಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ ನಾಮೇತಿ।

ರೂಪನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ರುಪ್ಪನಟ್ಠೇನ **ರೂಪಂ**। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾಯೇವ। **ಭವತಣ್ಹಾ**ತಿ ಭವಪತ್ಥನಾ। ಯಥಾಹ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭವತಣ್ಹಾ? ಯೋ ಭವೇಸು ಭವಚ್ಛನ್ದೋ"ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೨೯)।

ಭವದಿಟ್ಠೀತಿ ಭವೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಸ್ಸತಂ, ಸಸ್ಸತವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದಿಟ್ಠಿ। ಸಾ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭವದಿಟ್ಠಿ? 'ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ'ತಿ ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೧೦) ನಯೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। **ವಿಭವದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ವಿಭವೋ ವುಚ್ಚತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ, ಉಚ್ಛೇದವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದಿಟ್ಠಿ। ಸಾಪಿ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವಿಭವದಿಟ್ಠಿ? 'ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ'ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೮೫)। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೨೧) ನಯೇನ ತತ್ಥೇವ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ಅಹಿರಿಕನ್ತಿ "ಯಂ ನ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೨೮) ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ನಿಲ್ಲಜ್ಜತಾ। **ಅನೋತ್ತಪ್ಪ**ನ್ತಿ "ಯಂ ನ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೨೯) ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ ಅಭಾಯನಕಆಕಾರೋ।

ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚಾತಿ "ಯಂ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನ, ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೦-೩೧) ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಾನಿ। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ **ಹಿರೀ,** ಬಹಿದ್ಧಾಸಮುಟ್ಠಾನಂ **ಓತ್ತಪ್ಪಂ**। ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಹಿರೀ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। ಲಜ್ಜಾಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ಹಿರೀ, ಭಯಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ।

ದೋವಚಸ್ಸತಾತಿ ದುಕ್ಖಂ ವಚೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ವಿಪ್ಪಟಿಕೂಲಗಾಹಿಮ್ಹಿ ವಿಪಚ್ಚನೀಕಸಾತೇ ಅನಾದರೇ ಪುಗ್ಗಲೇತಿ ದುಬ್ಬಚೋ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ದೋವಚಸ್ಸಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ದೋವಚಸ್ಸತಾ**। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸಾ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದೋವಚಸ್ಸತಾ? ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ದೋವಚಸ್ಸಾಯ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೨) ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ। ಸಾ ಅತ್ಥತೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೋತಿ। "ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಖನ್ಧಾನಂ ಏತೇನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ**ತಿ ಪಾಪಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಏತಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾತಿ ಪಾಪಮಿತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸಾ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ? ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾ ಮಚ್ಛರಿನೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ತೇಸಂ ಸೇವನಾ ನಿಸೇವನಾ ಸಂಸೇವನಾ

ಭಜನಾ ಸಂಭಜನಾ ಭತ್ತಿ ಸಂಭತ್ತಿ ತಂಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೩) ಏವಂ ಆಗತಾ। ಸಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ದೋವಚಸ್ಸತಾ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಚ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಉಭೋಪಿ ಪನೇತಾ ಇಧ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಕಥಿತಾ।

ಆಪತ್ತಿಕುಸಲತಾತಿ "ಪಞ್ಚಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ಸತ್ತಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಯಾ ತಾಸಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಆಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೬) ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಕುಸಲಭಾವೋ।

ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾತಿ "ಯಾ ತಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೭) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ।

ಸಮಾಪತ್ತಿಕುಸಲತಾತಿ "ಅತ್ಥಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ। ಯಾ ತಾಸಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೮) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಸಹ ಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಅಪ್ಪನಾಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ। **ಸಮಾಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾತಿ** "ಯಾ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೩೯) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸಮಯವಸೇನೇವ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಸಮತ್ಥಾ "ಏತ್ತಕಂ ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುಟ್ಠಾನಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಕಾ ಪಞ್ಞಾ।

ಧಾತುಕುಸಲತಾತಿ "ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ ಚಕ್ಖುಧಾತು...ಪೇ॰... ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಯಾ ತಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೦) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಸಭಾವಪರಿಚ್ಛೇದಕಾ ಸವನಧಾರಣಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾ। **ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾತಿ** "ಯಾ ತಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೧) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ।

ಆಯತನಕುಸಲತಾತಿ "ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮಾಯತನಂ। ಯಾ ತೇಸಂ ಆಯತನಾನಂ ಆಯತನಕುಸಲತಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೨) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಉಗ್ಗಹಮನಸಿಕಾರಪಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ। ಅಪಿಚ ಧಾತುಕುಸಲತಾಪಿ ಉಗ್ಗಹಮನಸಿಕಾರಸವನಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇಸು ವತ್ತತಿ ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾಪಿ ಆಯತನಕುಸಲತಾಪಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ, ಸವನಉಗ್ಗಹಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಲೋಕಿಯಾ, ಪಟಿವೇಧೋ ಲೋಕುತ್ತರೋ, ಸಮ್ಮಸನಮನಸಿಕಾರಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ। **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲತಾತಿ** "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಯಾ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೩) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಾನಂ ಉಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ।

ಠಾನಕುಸಲತಾತಿ "ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ತಂ ತಂ ಠಾನನ್ತಿ ಯಾ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೪) ಏವಂ ವುತ್ತಾ "ಚಕ್ಖುಂ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚಕ್ಖುರೂಪಂ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೪೪) ಠಾನಞ್ಚೇವ ಕಾರಣಞ್ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ಠಾನಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಸಮತ್ಥಾ ಪಞ್ಞಾ। **ಅಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾತಿ** "ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನ ಹೇತೂ ನ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯಾ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೫) ಏವಂ ವುತ್ತಾ "ಚಕ್ಖುಂ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಚಕ್ಖುರೂಪಂ ನ ಠಾನಂ ನ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಸಮತ್ಥಾ ಪಞ್ಞಾ ಅಪಿಚ ಏತಸ್ಮಿಂ ದುಕೇ "ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಠಾನಾಠಾನಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅಲಂ ವಚನಾಯಾತಿ। ಇಧಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು

ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ನಿಚ್ಚತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಠಾನಞ್ಚ ಖೋ ಏತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ನಿಚ್ಚತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ''ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೭) ಇಮಿನಾಪಿ ಸುತ್ತೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಜ್ಜವನ್ತಿ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕತಾ ಚನ್ದವಙ್ಕತಾ ನಙ್ಗಲಕೋಟಿವಙ್ಕತಾತಿ ತಯೋ ಅನಜ್ಜವಾ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಠಮವಯೇ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಅನೇಸನಾಸು ಛಸು ಚ ಅಗೋಚರೇಸು ಚರತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಪಚ್ಛಿಮವಯೇಸು ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕತಾ ನಾಮ। ಏಕೋ ಪಠಮವಯೇಪಿ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇಪಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಪೂರೇತಿ, ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪುರಿಮಸದಿಸೋ, ಅಯಂ ಚನ್ದವಙ್ಕತಾ ನಾಮ। ಏಕೋ ಪಠಮವಯೇಪಿ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇಪಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಪೂರೇತಿ, ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಪುರಿಮಸದಿಸೋ ಅಯಂ ನಙ್ಗಲಕೋಟಿವಙ್ಕತಾ ನಾಮ। ಏಕೋ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ವಙ್ಕತಂ ಪಹಾಯ ತೀಸುಪಿ ವಯೇಸು ಪೇಸಲೋ ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಯೋ ಸೋ ಉಜುಭಾವೋ, ಇದಂ ಅಜ್ಜವಂ ನಾಮ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪಿ ವುತ್ತಂ - ''ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಜ್ಜವೋ। ಯಾ ಅಜ್ಜವತಾ ಅಜಿಮ್ಹತಾ ಅವಙ್ಕತಾ ಅಕುಟಿಲತಾ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಜ್ಜವೋ''ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೯)। **ಲಜ್ಜವ**ನ್ತಿ ''ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲಜ್ಜವೋ? ಯೋ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನ ಹಿರೀಯತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲಜ್ಜವೋ''ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಲಜ್ಜೀಭಾವೋ।

ಖನ್ತೀತಿ ''ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಖನ್ತಿ? ಯಾ ಖನ್ತಿ ಖಮನತಾ ಅಧಿವಾಸನತಾ ಅಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅನಸ್ಸುರೋಪೋ ಅತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ''ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೮) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ। **ಸೋರಚ್ಚ**ನ್ತಿ ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸೋರಚ್ಚಂ? ಯೋ ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋರಚ್ಚಂ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸೋರಚ್ಚ''ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೯) ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಸುರತಭಾವೋ।

ಸಾಖಲ್ಯನ್ತಿ ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಾಖಲ್ಯಂ? ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ಅಣ್ಡಕಾ ಕಕ್ಕಸಾ ಪರಕಟುಕಾ ಪರಾಭಿಸಜ್ಜನೀ ಕೋಧಸಾಮನ್ತಾ ಅಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾ, ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ನೇಳಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ಪೇಮನೀಯಾ ಹದಯಙ್ಗಮಾ ಪೋರೀ ಬಹುಜನಕನ್ತಾ ಬಹುಜನಮನಾಪಾ, ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಯಾ ತತ್ಥ ಸಣ್ಹವಾಚತಾ ಸಖಿಲವಾಚತಾ ಅಫರುಸವಾಚತಾ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಖಲ್ಯ''ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೫೦) ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಸಮ್ಮೋದಕಮುದುಕಭಾವೋ। **ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ**ತಿ ಅಯಂ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಆಮಿಸೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಛಿದ್ದೋ, ತಸ್ಸ ತಂ ಛಿದ್ದಂ ಯಥಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಪೀಠಸ್ಸ ವಿಯ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇನ ಆಮಿಸೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಚ ಪಟಿಸನ್ಥರಣಂ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪಿ ವುತ್ತಂ ''ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ? ಆಮಿಸಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಚ ಧಮ್ಮಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಚ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕೋ ಹೋತಿ ಆಮಿಸಪಟಿಸನ್ಥಾರೇನ ವಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಸನ್ಥಾರೇನ ವಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ''ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೫೧)। ಏತ್ಥ ಚ ಆಮಿಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ ಆಮಿಸಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ನಾಮ। ತಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಭಿಕ್ಖುಗತಿಕಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಚೋರಾನಞ್ಚ ಅಗ್ಗಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಆಮಸಿತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ಚ ಚೋರಾ ಚ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಮ್ಪಿ ಪಾಪೇನ್ತಿ, ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ಅತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚೋರನಾಗವತ್ಥುಆದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ವತ್ಥೂನಿ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ। ತಾನಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೫-೭) ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉದ್ದೇಸದಾನಂ ಪಾಳಿವಣ್ಣನಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಕಥನನ್ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ಸಙ್ಗಹೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ನಾಮ।

ಅವಿಹಿಂಸಾತಿ ಕರುಣಾಪಿ ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋಪಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - ''ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅವಿಹಿಂಸಾ? ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಕರುಣಾ ಕರುಣಾಯನಾ ಕರುಣಾಯಿತತ್ತಂ ಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಿಹಿಂಸಾ''ತಿ। **ಸೋಚೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾಯ ಚ

ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಸುಚಿಭಾವೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಿ ಮೇತ್ತಾಯನಾ ಮೇತ್ತಾಯಿತತ್ತಂ ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋಚೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ।

ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ, ಯಥಾಹ “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ? ಯಾ ಅಸತಿ ಅನನುಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸ್ಸತಿ ಅಸ್ಸರಣತಾ ಅಧಾರಣತಾ ಪಿಲಾಪನತಾ ಸಮ್ಮುಸ್ಸನತಾ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ” (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೫೮)। **ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ, “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲ”ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯೇವ। **ಸತಿ** ಸತಿಯೇವ। **ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ಞಾಣಂ।

ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೫೧) ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಭೇದೋ। **ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ ದವಾಯ ಮದಾಯ ಮಣ್ಡನಾಯ ವಿಭೂಸನಾಯ। ಯಾ ತತ್ಥ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಭೋಜನೇ”ತಿ ಏವಂ ಆಗತೋ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುಭಾವೋ। ಅನನ್ತರದುಕೋ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲನ್ತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲಂ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ”ತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಂ। **ಭಾವನಾಬಲ**ನ್ತಿ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಬಲಂ। ಅತ್ಥತೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸೀಸೇನ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಭಾವನಾಬಲಂ? ಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭಾವನಾಬಲಂ। ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಭಾವನಾಬಲ”ನ್ತಿ।

ಸತಿಬಲನ್ತಿ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಕಮ್ಪನವಸೇನ ಸತಿಯೇವ। **ಸಮಾಧಿಬಲ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಅಕಮ್ಪನವಸೇನ ಸಮಾಧಿಯೇವ। **ಸಮಥೋ** ಸಮಾಧಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾ** ಪಞ್ಞಾ। ಸಮಥೋವ ತಂ ಆಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಸಮಥಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತವಸೇನ **ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಾಹನಿಮಿತ್ತೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಗ್ಗಾಹೋ** ವೀರಿಯಂ। **ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ** ಏಕಗ್ಗತಾ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲಞ್ಚ ಭಾವನಾಬಲಞ್ಚ ಸತಿಬಲಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಬಲಞ್ಚ ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪ್ಪಸ್ಸನಾ ಚ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಪಗ್ಗಾಹನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಪಗ್ಗಾಹೋ ಚ ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಚಾತಿ ಛಹಿ ದುಕೇಹಿ ಪರತೋ ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾದುಕೇನ ಚ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಥಿತಾ।

ಸೀಲವಿಪತ್ತೀತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ? ಕಾಯಿಕೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ಸೀಲವಿಪತ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಸೀಲವಿನಾಸಕೋ ಅಸಂವರೋ। **ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತೀ**ತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ? ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಆಗತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿವಿನಾಸಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ।

ಸೀಲಸಮ್ಪದಾತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ? ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ”ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸೋರಚ್ಚಮೇವ ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾದನತೋ ಪರಿಪೂರಣತೋ “ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ”ತಿ ಇದಂ ಮಾನಸಿಕಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ**ತಿ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ? ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀತಿ ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ”ತಿ ಏವಂ ಆಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಪಾರಿಪೂರಿಭೂತಂ ಞಾಣಂ।

ಸೀಲವಿಸುದ್ಧೀತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಸೀಲಂ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾಯಂ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ? ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧೀ”ತಿ ಏವಂ ವಿಭತ್ತಾ। **ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸನಂ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾಯಂ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ?

ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಂ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಞಾಣಂ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಫಲಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ತಿವಿಧಂ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಅತ್ತನಾ ಕತಮ್ಪಿ ಪರೇನ ಕತಮ್ಪಿ ಸಕಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನತೋ। ಸುಚರಿತಂ ಸಕಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಜನನತೋತಿ ಏವಂ ಜಾನನಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಂ ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ಬಹುಂ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹಿತ್ವಾ ಸುಖತೋ ಸುಖೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ** ಪನ ವಚೀಸಚ್ಚಞ್ಚ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಞ್ಚ ನ ವಿಲೋಮೇತೀತಿ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಂ ಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಖೋ ಪನ ಯಥಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಚ ಪಧಾನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಕಥಿತಂ। **ಯಥಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಚ ಪಧಾನ**ನ್ತಿ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ವೀರಿಯಂ। ಅಪಿ ಚ ಪುರಿಮಪದೇನ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಪಚ್ಛಿಮಪದೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವೀರಿಯಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ಪನ "ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಖೋ ಪನಾತಿ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಯಥಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಚ ಪಧಾನನ್ತಿ ಯೋ ಚೇತಸಿಕೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ"ತಿ ಏವಂ ಅಯಂ ದುಕೋ ವಿಭತ್ತೋ।

"ಸಂವೇಗೋ ಚ ಸಂವೇಜನೀಯೇಸು ಠಾನೇಸೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **"ಸಂವೇಗೋ**ತಿ ಜಾತಿಭಯಂ ಜರಾಭಯಂ ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ ಮರಣಭಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿಆದೀನಿ ಭಯತೋ ದಸ್ಸನಞಾಣಂ। ಸಂವೇಜನೀಯಂ ಠಾನನ್ತಿ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಂ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಜಾತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಜರಾ ದುಕ್ಖಾ, ಬ್ಯಾಧಿ ದುಕ್ಖೋ, ಮರಣಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ಸಂವೇಗುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ **ಸಂವೇಜನೀಯಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಸಂವಿಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಂವೇಗಜಾತಸ್ಸ ಉಪಾಯಪಧಾನಂ। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಆಗತವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಚ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಕಮ್ಯತಾ, ತಾಯ ಹಿ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಝಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭತಿ। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅರಹತ್ತಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ವೋಸಾನಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿವಾನಿತಾ ಚ ಪಧಾನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ "ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ ಅನೋಲೀನವುತ್ತಿತಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದತಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗವಸೇನ ಆರದ್ಧೇ ಪಧಾನಸ್ಮಿಂ ಅರಹತ್ತಂ ಅಪತ್ವಾ ಅನಿವತ್ತನತಾ।

ವಿಜ್ಜಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ದ್ವೇ ವಿಮುತ್ತಿಯೋ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಮುತ್ತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನೀವರಣಾದೀಹಿ ಸುಟ್ಠು ಮುತ್ತತ್ತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತತೋ ಮುತ್ತತ್ತಾ ವಿಮುತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಖಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಕರೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಞಾಣಂ। **ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅನುಪ್ಪಾದಭೂತೇ ತಂತಂಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪಾದಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅರಿಯಫಲೇ ಞಾಣಂ। ತೇನೇವಾಹ "ಖಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ ಞಾಣಂ। ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಫಲಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ ಞಾಣ"ನ್ತಿ। **ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿ ಏಕಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಪಞ್ಚತಿಂಸಾಯ ದುಕಾನಂ ವಸೇನ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ದುಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೫. ಇತಿ ದುಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಿಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಲುಬ್ಭತೀತಿ **ಲೋಭೋ**। ಅಕುಸಲಞ್ಚ ತಂ ಮೂಲಞ್ಚ, ಅಕುಸಲಾನಂ ವಾ ಮೂಲನ್ತಿ **ಅಕುಸಲಮೂಲಂ**। ದುಸ್ಸತೀತಿ **ದೋಸೋ**। ಮುಯ್ಹತೀತಿ

ಮೋಹೋ। ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ಅಲೋಭಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದುಟ್ಠು ಚರಿತಾನಿ, ವಿರೂಪಾನಿ ವಾ ಚರಿತಾನೀತಿ **ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ**। ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ, ಕಾಯತೋ ವಾ ಪವತ್ತಂ ದುಚ್ಚರಿತನ್ತಿ **ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸುಟ್ಠು ಚರಿತಾನಿ, ಸುನ್ದರಾನಿ ವಾ ಚರಿತಾನೀತಿ **ಸುಚರಿತಾನಿ**। ದ್ವೇಪಿ ಚೇತೇ ತಿಕಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ಕಮ್ಮಪಥೇಹಿ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ತಾವ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ**। ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ಕಾಯಸುಚರಿತಂ**। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ,** ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ವಚೀಸುಚರಿತಂ**। ಉಭಯತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋವ **ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ,** ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ಮನೋಸುಚರಿತಂ**। ಅಯಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಕಥಾ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ ಕಾಯದ್ವಾರೇಪಿ ವಚೀದ್ವಾರೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ **ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ**। ಚತಸ್ಸೋ ಮುಸಾವಾದಾದಿಚೇತನಾ **ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ**। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ **ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ**। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಪಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ। ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಚತಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಪಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ ವಚೀಸುಚರಿತಂ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಮನೋಸುಚರಿತನ್ತಿ ಅಯಂ ಕಮ್ಮಪಥಕಥಾ।

ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ**। ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ**। ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**। ತೇಸು ದ್ವೇ ಸತ್ತೇಸುಪಿ ಸಙ್ಖಾರೇಸುಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ಹಿ ಪಿಯೇ ಮನಾಪೇ ಸತ್ತೇ ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ ಅಪ್ಪಿಯೇ ಅಮನಾಪೇ ಸತ್ತೇ ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓಲೋಕನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ವಿನಾಸನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಙ್ಖಾರೋ ಹಿ ದುಕ್ಖಾಪೇತಬ್ಬೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ವಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತು ವಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಚಿನ್ತನಕಾಲೇ ಪನ ಸತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ**। ಸೋ ಅಸುಭಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಮಾವಚರೋ ಹೋತಿ। ಅಸುಭಜ್ಝಾನೇ ರೂಪಾವಚರೋ। ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗಫಲಕಾಲೇ ಲೋಕುತ್ತರೋ। ಅಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ**। ಸೋ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಮಾವಚರೋ ಹೋತಿ। ಮೇತ್ತಾಝಾನೇ ರೂಪಾವಚರೋ। ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗಫಲಕಾಲೇ ಲೋಕುತ್ತರೋ। ಅವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ**। ಸೋ ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಮಾವಚರೋ। ಕರುಣಾಝಾನೇ ರೂಪಾವಚರೋ। ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗಫಲಕಾಲೇ ಲೋಕುತ್ತರೋ। ಯದಾ ಅಲೋಭೋ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಇತರೇ ದ್ವೇ ತದನ್ವಾಯಿಕಾ ಭವನ್ತಿ। ಯದಾ ಮೇತ್ತಾ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಇತರೇ ದ್ವೇ ತದನ್ವಾಯಿಕಾ ಭವನ್ತಿ। ಯದಾ ಕರುಣಾ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಇತರೇ ದ್ವೇ ತದನ್ವಾಯಿಕಾ ಭವನ್ತೀತಿ। ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವ ಹೇತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಞ್ಚ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಞ್ಚ ನಾನಾಕರಣಂ ನತ್ಥಿ।

ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಕಾಮಸಞ್ಞಾ**। ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ**। ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ**। ತಾಸಮ್ಪಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಕಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯೇವ ಹಿ ಏತಾ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾದಯೋ**ಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ತಾಸಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಾಮಧಾತುಆದೀಸು "ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತೂ"ತಿ ಅಯಂ **ಕಾಮಧಾತು**। "ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।

ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು। ದಸಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋ ಪಟಿಘಾತೋ ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಯಂ **ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು**। "ವಿಹಿಂಸಾ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವಾ ಸತ್ತೇ ವಿಹೇಠೇತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು**। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಚ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ಗಹಿತಾಯ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಪನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅಯಂ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು ಅಯಂ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತೂತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಕಥಾ ನಾಮ। ಕಾಮಧಾತುಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಪನ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಟ್ಠಾನೇ , ವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಂ ವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಕಾಮಧಾತು ನಾಮಾತಿ ಕಥೇಸೀತಿ ಅಯಂ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಕಥಾ ನಾಮ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುಆದೀಸು "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತೂ"ತಿ ಅಯಂ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು**। "ಅಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು। ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಿ…ಪೇ॰… ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು**। "ಅವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು। ಯಾ ಸತ್ತೇಸು ಕರುಣಾ…ಪೇ॰… ಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು**। ಇಧಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದ್ವೇ ಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋತಿ ಅಞ್ಞಾಪಿ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ। ತಾಸು "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮಧಾತು? ಹೇಟ್ಠತೋ ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ ಕಾಮಭವೋ **ಕಾಮಧಾತು** ನಾಮ। "ಹೇಟ್ಠತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನುಪಗೇ ದೇವೇ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ಪನ ರೂಪಾರೂಪಭವಾ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ। ಧಾತುಯಾ ಆಗತಟ್ಠಾನಮ್ಹಿ ಹಿ ಭವೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ಭವಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಧಾತುಯಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ಇಧ ಭವೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಥಿತೋ। ರೂಪಧಾತುಆದೀಸು ರೂಪಾರೂಪಧಾತುಯೋ ರೂಪಾರೂಪಭವಾಯೇವ। ನಿರೋಧಧಾತುಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಹೀನಾದೀಸು ಹೀನಾ ಧಾತೂತಿ ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ। ಅವಸೇಸಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ **ಮಜ್ಝಿಮಧಾತು**। ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ **ಪಣೀತಧಾತು**।

ಕಾಮತಣ್ಹಾತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಪನ ರಾಗೋ ಝಾನನಿಕನ್ತಿಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ ಭವವಸೇನ ಪತ್ಥನಾ **ಭವತಣ್ಹಾ**। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ**। ಅಪಿಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ತಣ್ಹಾದ್ವಯಂ ಸೇಸತಣ್ಹಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭವತಣ್ಹಾ? ಭವದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭವತಣ್ಹಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವಿಭವತಣ್ಹಾ? ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಭವತಣ್ಹಾ। ಅವಸೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ"ತಿ। ಪುನ ಕಾಮತಣ್ಹಾದೀಸು ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಇತರಾ ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನೇತಾ "ಕಾಮಧಾತುಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅರೂಪಧಾತುಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ"ತಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। ಇಮಿನಾ ವಾರೇನ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ರಜನೀಯಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾವತ್ಥುಕಾತಿ ಸಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ತತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಇತರಾ ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ರೂಪತಣ್ಹಾದೀಸು ರೂಪಭವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ **ರೂಪತಣ್ಹಾ**। ಅರೂಪಭವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ **ಅರೂಪತಣ್ಹಾ**। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ **ನಿರೋಧತಣ್ಹಾ**।

ಸಂಯೋಜನತ್ತಿಕೇ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಸಂಯೋಜಯನ್ತಿ ಬನ್ಧನ್ತೀತಿ **ಸಂಯೋಜನಾನಿ**। ಸತಿ ರೂಪಾದಿಭೇದೇ ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠಿ, ವಿಜ್ಜಮಾನಾ ವಾ ಕಾಯೇ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ**। ವಿಚಿನನ್ತೋ ಏತಾಯ ಕಿಚ್ಛತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾತುನ್ತಿ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**। ಸೀಲಞ್ಚ ವತಞ್ಚ

ಪರಾಮಸತೀತಿ **ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ**। ಅತ್ಥತೋ ಪನ "ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ದಿಟ್ಠಿ **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ** ನಾಮ। "ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ವಿಮತಿ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ** ನಾಮ। "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ ವತೇನ ಸುದ್ಧಿ ಸೀಲಬ್ಬತೇನ ಸುದ್ಧೀತಿ ಸೀಲಂ ಪರಾಮಸತಿ, ವತಂ ಪರಾಮಸತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಪರಾಮಸತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತೋ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ **ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ** ನಾಮ।

ತಯೋ ಆಸವಾತಿ ಏತ್ಥ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ವಾ ಆಸವನಟ್ಠೇನ ವಾ **ಆಸವಾ**। ತತ್ಥ "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಹೋಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಭವೀ"ತಿ, "ಪುರಿಮಾ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಭವತಣ್ಹಾಯ ಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭವದಿಟ್ಠಿ ನಾಹೋಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಭವೀ"ತಿ ಏವಂ ತಾವ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ಆಸವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚಕ್ಖುತೋ ರೂಪೇ ಸವತಿ ಆಸವತಿ ಸನ್ದತಿ ಪವತ್ತತಿ। ಸೋತತೋ ಸದ್ದೇ। ಘಾನತೋ ಗನ್ಧೇ। ಜಿವ್ಹಾತೋ ರಸೇ। ಕಾಯತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ। ಮನತೋ ಧಮ್ಮೇ ಸವತಿ ಆಸವತಿ ಸನ್ದತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಏವಂ ಆಸವನಟ್ಠೇನ ಆಸವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವೇ ಆಸವಾ ಆಗತಾ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾ ಚ ಆಸವಾ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ ಚ ಆಸವಾ"ತಿ, ಕತ್ಥಚಿ "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ। ಕಾಮಾಸವೋ ಭವಾಸವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ"ತಿ ತಯೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ತೇಯೇವ ದಿಟ್ಠಾಸವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚತ್ತಾರೋ। ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪರಿಯಾಯೇ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ನಿರಯಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಗಾಮಿನಿಯಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಗಾಮಿನಿಯಾ ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ದೇವಲೋಕಗಾಮಿನಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚ। ಛಕ್ಕನಿಪಾತೇ ಆಹುನೇಯ್ಯಸುತ್ತೇ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಸಂವರಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಪಟಿಸೇವನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಪರಿವಜ್ಜನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಅಧಿವಾಸನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ವಿನೋದನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥಿ ಆಸವಾ ಭಾವನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಛ। ಸಬ್ಬಾಸವಪರಿಯಾಯೇ ತೇಯೇವ ದಸ್ಸನಾಪಹಾತಬ್ಬೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ ತಯೋ। ತತ್ಥ "ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ **ಕಾಮಾಸವೋ** ನಾಮ। "ಯೋ ಭವೇಸು ಭವಚ್ಛನ್ದೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ, ಭವವಸೇನ ವಾ ಪತ್ಥನಾ **ಭವಾಸವೋ** ನಾಮ। "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ** ನಾಮಾತಿ। ಕಾಮಭವಾದಯೋ ಕಾಮಧಾತುಆದಿವಸೇನ ವುತ್ತಾಯೇವ।

ಕಾಮೇಸನಾದೀಸು "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮೇಸನಾ? ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಕಾಮಜ್ಝೋಸಾನಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮೇಸನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಕಾಮಗವೇಸನರಾಗೋ **ಕಾಮೇಸನಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭವೇಸನಾ? ಯೋ ಭವೇಸು ಭವಚ್ಛನ್ದೋ ಭವಜ್ಝೋಸಾನಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭವೇಸನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಭವಗವೇಸನರಾಗೋ **ಭವೇಸನಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ? ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಾ…ಪೇ॰… ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಮ್ಮರಣಾತಿ ವಾ, ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ , ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಗವೇಸನದಿಟ್ಠಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ** ನಾಮ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಭವರಾಗದಿಟ್ಠಿಯೋವ, ತದೇಕಟ್ಠಂ ಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಏಸನಾಯೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮೇಸನಾ? ಕಾಮರಾಗೋ ತದೇಕಟ್ಠಂ ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮೇಸನಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭವೇಸನಾ? ಭವರಾಗೋ ತದೇಕಟ್ಠಂ ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭವೇಸನಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ? ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ ದಿಟ್ಠಿ ತದೇಕಟ್ಠಂ ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ"ತಿ।

ವಿಧಾಸು "ಕಥಂವಿಧಂ ಸೀಲವನ್ತಂ ವದನ್ತಿ, ಕಥಂವಿಧಂ ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ವದನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೫) ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನಂ ವಿಧಾ ನಾಮ। "ಏಕವಿಧೇನ ಞಾಣವತ್ಥು ದುವಿಧೇನ ಞಾಣವತ್ಥೂ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೭೫೧) ಕೋಟ್ಠಾಸೋ। "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಿಧಾ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೯೨೦) ಮಾನೋ ವಿಧಾ ನಾಮ। ಇಧ ಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಮಾನೋ ಹಿ ಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ವಿದಹನತೋ **ವಿಧಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೇಯ್ಯಸದಿಸಹೀನಾನಂ ವಸೇನ ತಯೋ ಮಾನಾ ವುತ್ತಾ। ಸದಿಸಹೀನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಯಞ್ಹಿ **ಮಾನೋ** ನಾಮ ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ತಿವಿಧೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ತಿವಿಧೋ, ಹೀನಸ್ಸ ತಿವಿಧೋತಿ **ನವವಿಧೋ** ಹೋತಿ। ತತ್ಥ "ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನೋ ರಾಜೂನಞ್ಚೇವ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ರಾಜಾ ಹಿ ರಟ್ಠೇನ ವಾ ಧನವಾಹನೇಹಿ ವಾ "ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ । ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಸೀಲಧುತಙ್ಗಾದೀಹಿ "ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ। "ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನೋಪಿ ಏತೇಸಂಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ರಾಜಾ ಹಿ ರಟ್ಠೇನ ವಾ ಧನವಾಹನೇಹಿ ವಾ ಅಞ್ಞರಾಜೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಸೀಲಧುತಙ್ಗಾದೀಹಿಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ। "ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನೋಪಿ ಏತೇಸಂಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ರಞ್ಞೋ ರಟ್ಠಂ ವಾ ಧನವಾಹನಾದೀನಿ ವಾ ನಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಮಯ್ಹಂ ರಾಜಾತಿ ವೋಹಾರಮುಖಮತ್ತಮೇವ, ಕಿಂ ರಾಜಾ ನಾಮ ಅಹನ್ತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಅಪ್ಪಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಮಹಾಥೇರೋತಿ ಕಥಾಮತ್ತಕಮೇವ, ಕಿಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ನಾಮಾಹಂ ಕಿಂ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಕಿಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಯಸ್ಸ ಮೇ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ ಏತಂ ಮಾನಂ ಕರೋತಿ।

"ಸದಿಸಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನಾದಯೋ ಅಮಚ್ಚಾದೀನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಮಚ್ಚೋ ವಾ ಹಿ ರಟ್ಠಿಯೋ ವಾ ಭೋಗಯಾನವಾಹನಾದೀಹಿ ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ರಾಜಪುರಿಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ವಾ ಅಮಚ್ಚೋತಿ ನಾಮಮೇವ ಮಯ್ಹಂ, ಘಾಸಚ್ಛಾದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಮೇ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ಅಮಚ್ಚೋ ನಾಮಾಹನ್ತಿ ವಾ ಏತೇ ಮಾನೇ ಕರೋತಿ।

"ಹೀನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನಾದಯೋ ದಾಸಾದೀನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದಾಸೋ ಹಿ ಮಾತಿತೋ ವಾ ಪಿತಿತೋ ವಾ ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ದಾಸೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೇ ಜೀವಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿಹೇತು ದಾಸಾ ಜಾತಾ, ಅಹಂ ಪನ ಪವೇಣೀಆಗತತ್ತಾ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ವಾ ಪವೇಣೀಆಗತಭಾವೇನ ಉಭತೋಸುದ್ಧಿಕದಾಸತ್ತೇನ ಅಸುಕದಾಸೇನ ನಾಮ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ವಾ ಕುಚ್ಛಿವಸೇನಾಹಂ ದಾಸಬ್ಯಂ ಉಪಗತೋ, ಮಾತಾಪಿತುಕೋಟಿಯಾ ಪನ ಮೇ ದಾಸಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ದಾಸೋ ನಾಮ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಏತೇ ಮಾನೇ ಕರೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ದಾಸೋ, ಏವಂ ಪುಕ್ಕುಸಚಣ್ಡಾಲಾದಯೋಪಿ ಏತೇ ಮಾನೇ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ, ಚ ಸದಿಸಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಚ ಹೀನಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಚ ಇಮೇ ತಯೋ ಮಾನಾ ಯಾಥಾವಮಾನಾ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ। ಸೇಸಾ ಛ ಮಾನಾ ಅಯಾಥಾವಮಾನಾ ನಾಮ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ।

ತಯೋ ಅದ್ಧಾತಿ ತಯೋ ಕಾಲಾ। **ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ**ತಿಆದೀಸು ದ್ವೇಪರಿಯಾಯಾ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ ಚ। ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ **ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಚುತಿತೋ ಪಚ್ಛಾ **ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಸಹ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀಹಿ ತದನ್ತರಂ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಅಭಿಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೇನ ತೀಸು ಖಣೇಸು ಭಙ್ಗತೋ ಉದ್ಧಂ **ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪುಬ್ಬೇ **ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಖಣತ್ತಯೇ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ**

ಅದ್ಧಾ ನಾಮ। ಅತೀತಾದಿಭೇದೋ ಚ ನಾಮ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ಕಾಲಸ್ಸ। ಅತೀತಾದಿಭೇದೇ ಪನ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಾದಾಯ ಇಧ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಕಾಲೋ ತೇನೇವ ವೋಹಾರೇನ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಯೋ ಅನ್ತಾತಿ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। "ಕಾಯಬನ್ಧನಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಜೀರತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೨೭೮) ಹಿ ಅನ್ತೋಯೇವ ಅನ್ತೋ। "ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೧) ಪರಭಾಗೋ ಅನ್ತೋ। "ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜೀವಿಕಾನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ಏತ್ಥ ಲಾಮಕಭಾವೋ ಅನ್ತೋ। "ಸಕ್ಕಾಯೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪರಮೋ ಅನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೧) ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅನ್ತೋ। ಇಧ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಸಕ್ಕಾಯೋ**ತಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। **ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋ**ತಿ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ। **ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧೋ**ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಮಗ್ಗೋ ಪನ ನಿರೋಧಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಉಪಾಯತ್ತಾ ನಿರೋಧೇ ಗಹಿತೇ ಗಹಿತೋವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾತಿ ದುಕ್ಖಭೂತಾ ದುಕ್ಖತಾ। ದುಕ್ಖವೇದನಾಯೇತಂ ನಾಮಂ। **ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಭಾವೇನ ದುಕ್ಖತಾ। ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾವೇದನಾಯೇತಂ ನಾಮಂ। ಸಾ ಹಿ ಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗಪೀಳಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞದುಕ್ಖಸಭಾವವಿರಹತೋ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾತಿ ವುತ್ತಾ। **ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾ**ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇ ದುಕ್ಖತಾ। ಸುಖವೇದನಾಯೇತಂ ನಾಮಂ। ಸುಖಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ ಠಪೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖವೇದನಂ ಸುಖವೇದನಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಯತೋ। ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಸಮ್ಮಾಸಭಾವೇ ನಿಯತೋ **ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯತೋ**। ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಮೇತಂ ನಾಮಂ। ನ ನಿಯತೋತಿ **ಅನಿಯತೋ**। ಅವಸೇಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಮೇತಂ ನಾಮಂ।

ತಯೋ ತಮಾತಿ "ತಮನ್ಧಕಾರೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಮಹಾಭಯೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಮೋ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ವುತ್ತಾ। **ಆರಬ್ಭಾ**ತಿ ಆಗಮ್ಮ। **ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ ಕಙ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೀ**ತಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಕಿಚ್ಛಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನಾಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನ ಸಮ್ಪಸೀದತೀ**ತಿ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪಸಾದಂ ಆರೋಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅರಕ್ಖೇಯ್ಯಾನೀತಿ ನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನಿ। ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ರಕ್ಖಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಸತಿಯಾ ಏವ ರಕ್ಖಿತಾನೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ**ತಿ। "ಇದಂ ನಾಮ ಮೇ ಸಹಸಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಇಮಾಹಂ ಯಥಾ ಮೇ ಪರೋ ನ ಜಾನಾತಿ , ತಥಾ ರಕ್ಖಾಮಿ, ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಮೀ"ತಿ ಏವಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಿಂ ಪನ ಸೇಸಖೀಣಾಸವಾನಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಯೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾತಿ? ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ। ನ ಪನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾ। ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಖೀಣಾಸವೋ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಂ ಪನ ಅಕೋವಿದತ್ತಾ ವಿಹಾರಕಾರಂ ಕುಟಿಕಾರಂ ಸಹಗಾರಂ ಸಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವರೂಪಾ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ಪದಸೋಧಮ್ಮಂ ಉತ್ತರಿಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಂ ಭೂತಾರೋಚನನ್ತಿ ಏವರೂಪಾ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಾದಿಯನವಸೇನ ಮನೋದ್ವಾರೇ ರೂಪಿಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಣಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸದಿಸಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಸಉಪಾರಮ್ಭವಸೇನ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏವ।

ಚಾತುಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾನಂ ಪಣಾಮಿತಕಾಲೇ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಚಾತುಮೇಯ್ಯಕೇಹಿ ಸಕ್ಯೇಹಿ ಭಗವತಿ ಖಮಾಪಿತೇ ಥೇರೋ ಭಗವತಾ "ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಅಹೋಸಿ ಮಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪಣಾಮಿತೇ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ ಪರಿಸಾಯ ಅಬ್ಯತ್ತಭಾವೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ಪಣಾಮಿತೋ। ಇತೋ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಂ ನ

ಓವದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಆಹ "ಏವಂ ಖೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಹೋಸಿ ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಪಣಾಮಿತೋ, ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ದಾನಿ ಭಗವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಮ್ಪಿ ದಾನಿ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಆಹ - "ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ ನ ಖೋ ತೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಂ ನ ಓವದಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾನುಸಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿತಕ್ಕಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ನಾಮ ಜಾತಂ। ಭಗವತೋ ಪನ ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ದುಚ್ಚರಿತಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪನಸ್ಸ ನಾಹೋಸಿ। ಉದರಚ್ಛವಿಯಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಅಲ್ಲೀನಾಯ "ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿ ದೇವತಾನಂ ವಿಮತಿಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯಪಿ "ಸಿದ್ಧತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಕಿಲಮಸಿ? ಸಕ್ಕಾ ಭೋಗೇ ಚ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಚ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಮಾರೇನ ಪಾಪಿಮತಾ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸ "ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿತಕ್ಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ನಂ ಮಾರೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜಂ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಇದಂ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ -

"ಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ ಭಗವನ್ತಂ, ಅನುಬನ್ಧಿಂ ಪದಾಪದಂ।
ಓತಾರಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸತೀಮತೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೪೮)।

ಅಪಿಚ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನಾಪಿ ಭಗವತೋ ದುಚ್ಚರಿತಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ನತ್ಥಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ನತ್ಥಿ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅತೀತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಂ, ಅನಾಗತೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ನತ್ಥಿ ಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಸತಿಯಾ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ದವಾ, ನತ್ಥಿ ರವಾ, ನತ್ಥಿ ಚಲಿತಂ ನತ್ಥಿ ಸಹಸಾ, ನತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾವಟೋ ಮನೋ, ನತ್ಥಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತನ್ತಿ।

ಕಿಞ್ಚನಾತಿ ಪಲಿಬೋಧಾ। **ರಾಗೋ ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸತ್ತೇ ಬನ್ಧತಿ ಪಲಿಬುನ್ಧತಿ ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಗ್ಗೀತಿ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ **ಅಗ್ಗಿ**। **ರಾಗಗ್ಗೀ**ತಿ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸತ್ತೇ ಅನುದಹತಿ ಝಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಗ್ಗೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ವತ್ಥೂನಿ ಏಕಾ ದಹರಭಿಕ್ಖುನೀ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಾರಪಾಲರೂಪಕಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಠಿತಾ। ಅಥಸ್ಸಾ ಅನ್ತೋ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಸಾ ತೇನೇವ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಗಚ್ಛಮಾನಾ "ಅಯಂ ದಹರಾ ಠಿತಾ, ಪಕ್ಕೋಸಥ, ನ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಏಕಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ಠಿತಾಸೀತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಣ್ಹಿ। ಗಹಿತಮತ್ತಾ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಪತಾ। ಇದಂ ತಾವ ರಾಗಸ್ಸ ಅನುದಹನತಾಯ ವತ್ಥು। ದೋಸಸ್ಸ ಪನ ಅನುದಹನತಾಯ **ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ** ದೇವಾ। ಮೋಹಸ್ಸ ಅನುದಹನತಾಯ **ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ** ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಮೋಹವಸೇನ ಹಿ ತಾಸಂ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಖಿಡ್ಡಾವಸೇನ ಆಹಾರಕಾಲಂ ಅತಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತಿ।

ಆಹುನೇಯ್ಯಗ್ಗೀತಿಆದೀಸು ಆಹುನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಕ್ಕಾರೋ, ಆಹುನಂ ಅರಹನ್ತೀತಿ **ಆಹುನೇಯ್ಯಾ**। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹಿ ಪುತ್ತಾನಂ ಬಹೂಪಕಾರತಾಯ ಆಹುನಂ ಅರಹನ್ತಿ। ತೇಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪುತ್ತಾ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ನಾನುದಹನ್ತಿ, ಅನುದಹನಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ ಆಹುನೇಯ್ಯಗ್ಗೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಮಿತ್ತವಿನ್ದಕವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ -

ಮಿತ್ತವಿನ್ದಕೋ ಹಿ ಮಾತರಾ “ತಾತ, ಅಜ್ಜ ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸುಣ, ಸಹಸ್ಸಂ ತೇ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ ಧನಲೋಭೇನ ಉಪೋಸಥಂ ಸಮಾದಾಯ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಇದಂ ಠಾನಂ ಅಕುತೋಭಯನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಸನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಘರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಮಾತಾ ಪಾತೋವ ಯಾಗುಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಸೋ ಸಹಸ್ಸಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಿವಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - “ಧನಂ ಸಂಹರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ನಾವಾಯ ಸಮುದ್ದಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾ “ತಾತ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಚತ್ತಾಲೀಸಕೋಟಿಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಲಂ ಗಮನೇನಾ”ತಿ ನಿವಾರೇಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ ಏವ। ಮಾತಾ ಪುರತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ “ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಪುರತೋ ತಿಟ್ಠತೀ”ತಿ ಪಾದೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪತಿತಂ ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ಮಾತಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ “ಮಾದಿಸಾಯ ಮಾತರಿ ಏವರೂಪಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗತಸ್ಸ ತೇ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಸುಖಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ನಾಮ ತ್ವಂ ಪುತ್ತಾ”ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಗಚ್ಛತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ನಾವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ “ಅದ್ಧಾ ಏತ್ಥ ಪಾಪಪುರಿಸೋ ಅತ್ಥಿ ಸಲಾಕಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಲಾಕಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಾ ತಸ್ಸೇವ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಉಳುಮ್ಪಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಸಮುದ್ದೇ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ಸೋ ಏಕಂ ದೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಮಾನಪೇತೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತೋ ತಾಹಿ “ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಮಾ ಅಗಮಾಸೀ”ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಖುರಚಕ್ಕಧರಂ ಏಕಂ ಅದ್ದಸ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಕ್ಕಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಆಹ - “ಅಮ್ಭೋ, ಇದಂ ತಯಾ ಪಿಳನ್ಧಿತಂ ಪದುಮಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹೀ”ತಿ। “ನ ಇದಂ ಸಾಮಿ ಪದುಮಂ, ಖುರಚಕ್ಕಂ ಏತ”ನ್ತಿ। ಸೋ “ವಞ್ಚೇಸಿ ಮಂ, ತ್ವಂ ಕಿಂ ಮಯಾ ಪದುಮಂ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತ್ವಂ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂ ವಿಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧನಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ಮಯ್ಹಂ ನ ದಾತುಕಾಮೋತಿ ಆಹ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಅಯಮ್ಪಿ ಮಯಾ ಕತಸದಿಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಫಲಂ ಅನುಭವಿತುಕಾಮೋ”ತಿ। ಅಥ ನಂ “ಹನ್ದ ರೇ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಚಕ್ಕಂ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

“ಚತುಬ್ಭಿ ಅಟ್ಠಜ್ಝಗಮಾ, ಅಟ್ಠಾಹಿಪಿ ಚ ಸೋಳಸ।
ಸೋಳಸಾಹಿ ಚ ಬಾತ್ತಿಂಸ, ಅತ್ರಿಚ್ಛಂ ಚಕ್ಕಮಾಸದೋ।
ಇಚ್ಛಾಹತಸ್ಸ ಪೋಸಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೧೦೪)।

ಗಹಪತೀತಿ ಪನ ಗೇಹಸಾಮಿಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಯನವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾದಿಅನುಪ್ಪದಾನೇನ ಬಹೂಪಕಾರೋ। ತಂ ಅತಿಚರನ್ತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ ಗಹಪತಗ್ಗೀತಿ ವುತ್ತೋ।

ತತ್ಥ ವತ್ಥು - ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಅತಿಚಾರಿನೀ ಅಹೋಸಿ । ಸೋ ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ “ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಏವಂ ಕರೋಸೀ”ತಿ ಆಹ। ಸಾ “ಸಚಾಹಂ ಏವರೂಪಂ ಕರೋಮಿ, ಅಯಂ ಮೇ ಸುನಖೋ ವಿಲುಪ್ಪಮಾನೋ ಖಾದತೂ”ತಿ ವತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡಕದಹೇ ವೇಮಾನಿಕಪೇತೀ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ದಿವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತಿ, ರತ್ತಿಂ ದುಕ್ಖಂ। ತದಾ ಬಾರಾಣಸೀರಾಜಾ ಮಿಗವಂ ಚರನ್ತೋ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡಕದಹಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತಿ। ಸಾ ತಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವತಿ। ಸೋ ಞತ್ವಾ “ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಠಿತೋ ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡಕದಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಂ “ಪಟಪಟ”ನ್ತಿ ಖಾದಮಾನಂ ಏಕಂ ಸುನಖಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಸಿನಾ ದ್ವಿಧಾ ಛಿನ್ದಿ। ದ್ವೇ ಅಹೇಸುಂ। ಪುನ ಛಿನ್ನೇ ಚತ್ತಾರೋ। ಪುನ ಛಿನ್ನೇ ಅಟ್ಠ। ಪುನ ಛಿನ್ನೇ ಸೋಳಸ ಅಹೇಸುಂ। ಸಾ “ಕಿಂ ಕರೋಸಿ ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ “ಕಿಂ ಇದ”ನ್ತಿ ಆಹ। ಸಾ “ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಘಂಸಾಹೀ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಸುನಖಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ತಂ ದಿವಸಂ ತಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಂ ಖೀಣಂ। ರಾಜಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸಾ “ಮಯ್ಹಂ, ಸಾಮಿ, ಕಮ್ಮಂ ಖೀಣಂ ಮಾ ಅಗಮಾ”ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ಅಸುತ್ವಾವ ಗತೋ।

ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ದಕ್ಖಿಣಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ। ಸೋ ಗಿಹೀನಂ ತೀಸು ಸರಣೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು ದಸಸು ಸೀಲೇಸು ಮಾತಾಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನೇ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಉಪಟ್ಠಾನೇತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇಸು ನಿಯೋಜನೇನ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಗಿಹೀ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಪರಿಭಾಸಿತ್ವಾ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗೀತಿ ವುತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಸ ಪನತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಂ ವಿಮಾನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ರೇವತೀವತ್ಥು ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

“ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋ”ತಿ ಏತ್ಥ **ತಿವಿಧೇನಾತಿ** ತೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಸಙ್ಗಹೋತಿ** ಜಾತಿಸಞ್ಜಾತಿಕಿರಿಯಗಣನವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಸಙ್ಗಹೋ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇ ಖತ್ತಿಯಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂತಿಆದಿಕೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೨೧) ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ। ಸಬ್ಬೇ ಕೋಸಲಕಾತಿಆದಿಕೋ ಸಞ್ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ। ಸಬ್ಬೇ ಹತ್ಥಾರೋಹಾತಿಆದಿಕೋ ಕಿರಿಯಸಙ್ಗಹೋ। ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಕತಮಂ ಖನ್ಧಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ? ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಹಞ್ಚಿ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಅಯಂ ಗಣನಸಙ್ಗಹೋ, ಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋತಿ ತೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ರೂಪಗಣನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸನಿದಸ್ಸನಾದೀಸು ಅತ್ತಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಹ ನಿದಸ್ಸನೇನಾತಿ **ಸನಿದಸ್ಸನಂ**। ಚಕ್ಖುಪಟಿಹನನಸಮತ್ಥತೋ ಸಹ ಪಟಿಘೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪಟಿಘಂ**। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ರೂಪಾಯತನಮೇವ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ನಾಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ **ಅನಿದಸ್ಸನಂ**। ಸೋತಾದಿಪಟಿಹನನಸಮತ್ಥತೋ ಸಹ ಪಟಿಘೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪಟಿಘಂ**। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದೀನಿ ನವ ಆಯತನಾನಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ನಾಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ **ಅನಿದಸ್ಸನಂ**। ನಾಸ್ಸ ಪಟಿಘೋತಿ **ಅಪ್ಪಟಿಘಂ**। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ದಸಾಯತನಾನಿ ಅವಸೇಸಂ ಸುಖುಮರೂಪಂ।

ತಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮೇ ಚೇವ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಫಲಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ರಾಸೀ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಪುಞ್ಞೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ**।

“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ? ಕುಸಲಾ ಚೇತನಾ ಕಾಮಾವಚರಾ ರೂಪಾವಚರಾ ದಾನಮಯಾ ಸೀಲಮಯಾ ಭಾವನಾಮಯಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಮಹಾಚಿತ್ತಚೇತನಾನಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ರೂಪಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾನಞ್ಚೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದಾನಸೀಲಮಯಾ ಅಟ್ಠೇವ ಚೇತನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಭಾವನಾಮಯಾ ತೇರಸಾಪಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಗುಣಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಗತೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಜಾನಾತಿ, ಏವಮೇವ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾಪಿ ಭಾವನಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಭಾವನಾಮಯಾ ತೇರಸಾಪೀ”ತಿ।

ತತ್ಥ ದಾನಮಯಾದೀಸು “ದಾನಂ ಆರಬ್ಭ ದಾನಮಧಿಕಿಚ್ಚ ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇತನಾ ಸಞ್ಚೇತನಾ ಚೇತಯಿತತ್ತಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದಾನಮಯೋ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಸೀಲಂ ಆರಬ್ಭ, ಭಾವನಂ ಆರಬ್ಭ, ಭಾವನಮಧಿಕಿಚ್ಚ ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇತನಾ ಸಞ್ಚೇತನಾ ಚೇತಯಿತತ್ತಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭಾವನಾಮಯೋ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ”ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪದೇಸನಾ।

ಚೀವರಾದೀಸು ಪನ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ವಾ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅನ್ನಾದೀಸು ವಾ ದಸಸು ದಾನವತ್ಥೂಸು ತಂ ತಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪಾದನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ, ಪರಿಚ್ಚಾಗಕಾಲೇ, ಪಚ್ಛಾ ಸೋಮನಸ್ಸಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸ್ಸರಣೇ ಚಾತಿ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ ದಾನಮಯಾ ನಾಮ। ಸೀಲಪೂರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ, ಪಬ್ಬಜನ್ತಸ್ಸ ಮನೋರಥಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವತಮ್ಹಿ ಸಾಧು ಸಾಧೂತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸಂವರನ್ತಸ್ಸ, ಚೀವರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ, ಆಪಾಥಗತೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀನಿ ಸಂವರನ್ತಸ್ಸ, ಆಜೀವಂ ಸೋಧೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ ಸೀಲಮಯಾ ನಾಮ।

ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ವುತ್ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೇನ "ಚಕ್ಖುಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಮನಂ। ರೂಪೇ। ಧಮ್ಮೇ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಂ...ಪೇ॰... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ। ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ವೇದನಂ...ಪೇ॰... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ವೇದನಂ। ರೂಪಸಞ್ಞಂ , ಜರಾಮರಣಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ ಭಾವನಾಮಯಾ ನಾಮಾ"ತಿ ಅಯಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ।

ಅಪುಞ್ಞೋ ಚ ಸೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಚಾತಿ **ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ।** ದ್ವಾದಸಅಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಚೇತನಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ? ಅಕುಸಲಚೇತನಾ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ। ಆನೇಞ್ಜಂ ನಿಚ್ಚಲಂ ಸನ್ತಂ ವಿಪಾಕಭೂತಂ ಅರೂಪಮೇವ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀತಿ **ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ।** ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯಥಾಹ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ? ಕುಸಲಚೇತನಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ।

ಪುಗ್ಗಲತ್ತಿಕೇ ಸತ್ತವಿಧೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ **ಸೇಕ್ಖೋ।** ಖೀಣಾಸವೋ ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ಪುನ ನ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ **ಅಸೇಕ್ಖೋ।** ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಿಕ್ಖಾಹಿ ಪರಿಬಾಹಿಯತ್ತಾ **ನೇವಸೇಕ್ಖೋ ನಾಸೇಕ್ಖೋ।**

ಥೇರತ್ತಿಕೇ ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋ ಗಿಹೀ **ಜಾತಿತ್ಥೇರೋ** ನಾಮ। "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಥೇರಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾ। ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಥೇರೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಥೇರಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೨)। ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಏಕೇನ ವಾ ಅನೇಕೇಹಿ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಧಮ್ಮತ್ಥೇರೋ** ನಾಮ। ಅಞ್ಞತರೋ ಥೇರನಾಮಕೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಏವಂ ಥೇರನಾಮಕೋ ವಾ, ಯಂ ವಾ ಪನ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಸಾಮಣೇರಾದಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ಥೇರೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಮುತಿಥೇರೋ** ನಾಮ।

ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂಸು ದಾನಮೇವ **ದಾನಮಯಂ।** ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ ಚ ಸಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಆನಿಸಂಸಾನಂ ವತ್ಥು ಚಾತಿ **ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು।** ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತದಾನಮಯಚೇತನಾದಿವಸೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಅಪರಭಾಗಚೇತನಾಹಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏಕಮೇಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಾಯೇನ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ತದತ್ಥಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಸ್ಸ ವಚೀಕಮ್ಮಂ। ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗಂ ಅಚೋಪೇತ್ವಾ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಮನೋಕಮ್ಮಂ। ಅನ್ನಾದೀನಿ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಚಾಪಿ ಅನ್ನದಾನಾದೀನಿ ದೇಮೀತಿ ವಾ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಾ ದಾನಕಾಲೇ ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಹೋತಿ। ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ದದತೋ ಸೀಲಮಯಂ। ಖಯತೋ ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದದತೋ ಭಾವನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಹೋತಿ।

ಅಪರಾನಿಪಿ ಸತ್ತ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ಅಪಚಿತಿಸಹಗತಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಹಗತಂ, ಪತ್ತಾನುಪ್ಪದಾನಂ, ಪತ್ತಬ್ಭನುಮೋದನಂ, ದೇಸನಾಮಯಂ, ಸವನಮಯಂ, ದಿಟ್ಠಿಜುಗತಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂತಿ। ತತ್ಥ ಮಹಲ್ಲಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಪತ್ತಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಅಭಿವಾದನಮಗ್ಗಸಮ್ಪದಾನಾದಿವಸೇನ ಅಪಚಿತಿಸಹಗತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುಡ್ಢತರಾನಂ ವತ್ತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಕರಣವಸೇನ, ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಉಪಸಂಹರಣವಸೇನ, "ಗಚ್ಛ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪತ್ತಂ ಆಹರಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಾಹರಣಾದಿವಸೇನ ಚ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಹಗತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪತ್ತಿ ಹೋತೂತಿ ಪವತ್ತನವಸೇನ ಪತ್ತಾನುಪ್ಪದಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಾಯ ಪತ್ತಿಯಾ ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂತಿ ಅನುಮೋದನಾವಸೇನ ಪತ್ತಬ್ಭನುಮೋದನಂ

ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕೋ “ಏವಂ ಮಂ ‘ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ’ತಿ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಇಚ್ಛಾಯ ಠತ್ವಾ ಲಾಭಗರುಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸೇತಿ, ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ। ಏಕೋ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಧಮ್ಮಂ ಅಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನೋ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ, ಇದಂ ದೇಸನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ನಾಮ। ಏಕೋ ಸುಣನ್ತೋ “ಇತಿ ಮಂ ‘ಸದ್ಧೋ’ತಿ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಸುಣಾತಿ, ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ। ಏಕೋ “ಏವಂ ಮೇ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಹಿತಫರಣೇನ ಮುದುಚಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಇದಂ ಸವನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು। ದಿಟ್ಠಿಜುಗತಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ನಿಯಮಲಕ್ಖಣಂ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುಭಾವೇನೇವ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ ಪುರಿಮೇಹೇವ ತೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಪಚಿತಿವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಾನಿ ಸೀಲಮಯೇ। ಪತ್ತಿದಾನಪತ್ತಬ್ಭನುಮೋದನಾನಿ ದಾನಮಯೇ। ದೇಸನಾಸವನಾನಿ ಭಾವನಾಮಯೇ। ದಿಟ್ಠಿಜುಗತಂ ತೀಸುಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಚೋದನಾವತ್ಥೂನೀತಿ ಚೋದನಾಕಾರಣಾನಿ। **ದಿಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಚೋದೇತಿ। **ಸುತೇನಾ**ತಿ ಪಕತಿಸೋತೇನ ವಾ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಚೋದೇತಿ। **ಪರಿಸಙ್ಕಾಯ ವಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ ವಾ ಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ ವಾ ಮುತಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ ವಾ ಚೋದೇತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿಯೋತಿ ಕಾಮೂಪಸೇವನಾ ಕಾಮಪ್ಪಟಿಲಾಭಾ ವಾ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಮಾ**ತಿ ನಿಬದ್ಧಕಾಮಾ ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ನಿಬದ್ಧೇಯೇವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ । ಯತ್ಥ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಮಾತುಗಾಮಂ ಆನೇತ್ವಾ ನಿಬದ್ಧಭೋಗಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। **ಏಕಚ್ಚೇ ದೇವಾ** ನಾಮ ಚತುದೇವಲೋಕವಾಸಿನೋ। ತೇಪಿ ನಿಬದ್ಧವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ। **ಏಕಚ್ಚೇ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ** ನಾಮ ನೇರಯಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಯೋಪಿ ಹಿ ನಿಬದ್ಧವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ। ಮಚ್ಛೋ ಅತ್ತನೋ ಮಚ್ಛಿಯಾ ಕಚ್ಛಪೋ ಕಚ್ಛಪಿಯಾತಿ । **ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ**ತಿ ನೀಲಪೀತಾದಿವಸೇನ ಯಾದಿಸಂ ಯಾದಿಸಂ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾದಿಸಂ ತಾದಿಸಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಅನುರುದ್ಧಸ್ಸ ಪುರತೋ ಮನಾಪಕಾಯಿಕಾ ದೇವತಾ ವಿಯ। **ನಿಮ್ಮಾನರತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸಯಂ ನಿಮ್ಮಿತೇ ನಿಮ್ಮಿತೇ ನಿಮ್ಮಾನೇ ರತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ನಿಮ್ಮಾನರತೀ। **ಪರನಿಮ್ಮಿತಕಾಮಾ**ತಿ ಪರೇಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಕಾಮಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಮನಂ ಞತ್ವಾ ಪರೇ ಯಥಾರುಚಿತಂ ಕಾಮಭೋಗಂ ನಿಮ್ಮಿನನ್ತಿ, ತೇ ತತ್ಥ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ। ಕಥಂ ಪರಸ್ಸ ಮನಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ? ಪಕತಿಸೇವನವಸೇನ। ಯಥಾ ಹಿ ಕುಸಲೋ ಸೂದೋ ರಞ್ಞೋ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಯಂ ಯಂ ಸೋ ಬಹುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ತಂ ತಸ್ಸ ರುಚ್ಚತೀತಿ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಪಕತಿಯಾ ಅಭಿರುಚಿತಾರಮ್ಮಣಂ ಞತ್ವಾ ತಾದಿಸಕಂಯೇವ ನಿಮ್ಮಿನನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಮೇಥುನಂ ಸೇವನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ “ಹಸಿತಮತ್ತೇನ ಓಲೋಕಿತಮತ್ತೇನ ಆಲಿಙ್ಗಿತಮತ್ತೇನ ಚ ತೇಸಂ ಕಾಮಕಿಚ್ಚಂ ಇಜ್ಝತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಏತಂ ಪನ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಕಾಯೇನ ಅಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಕಾಮಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಾಮಾವಚರಾನಂ ಕಾಮಾ ಪಾಕತಿಕಾ ಏವ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

“ಛ ಏತೇ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಸಬ್ಬಕಾಮಸಮಿದ್ಧಿನೋ।
ಸಬ್ಬೇಸಂ ಏಕಸಙ್ಖಾತಂ, ಆಯು ಭವತಿ ಕಿತ್ತಕ”ನ್ತಿ॥ (ವಿಭ॰ ೧೦೨೩)।

ಸುಖೂಪಪತ್ತಿಯೋತಿ ಸುಖಪ್ಪಟಿಲಾಭಾ। **ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಖೇನ ಅಭಿಸನ್ನಾ**ತಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖೇನ ತಿನ್ತಾ। **ಪರಿಸನ್ನಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ತಿನ್ತಾ। **ಪರಿಪೂರಾ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ। **ಪರಿಪ್ಫುಟಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಇದಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನಸುಖಮೇವ

ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅಹೋಸುಖಂ ಅಹೋಸುಖ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಕಿರ ಭವಲೋಭೋ ಮಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಏವಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇನ್ತಿ। **ಸನ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಪಣೀತಮೇವ। **ತುಸಿತಾ**ತಿ ತತೋ ಉತ್ತರಿಂ ಸುಖಸ್ಸ ಅಪತ್ಥನತೋ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ। **ಸುಖಂ ಪಟಿವೇದೇನ್ತೀ**ತಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ।

ಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾತಿ ಸತ್ತ ಅರಿಯಪಞ್ಞಾ। ಅರಹತೋ ಪಞ್ಞಾ **ಅಸೇಕ್ಖಾ**। ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಞಾ **ನೇವಸೇಕ್ಖಾನಾಸೇಕ್ಖಾ**।

ಚಿನ್ತಾಮಯಾದೀಸು ಅಯಂ ವಿತ್ಥಾರೋ – ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಚಿನ್ತಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ? ಯೋಗವಿಹಿತೇಸು ವಾ ಕಮ್ಮಾಯತನೇಸು ಯೋಗವಿಹಿತೇಸು ವಾ ಸಿಪ್ಪಾಯತನೇಸು ಯೋಗವಿಹಿತೇಸು ವಾ ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ವಾ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಂ ವಾ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಅನುಲೋಮಿಕಂ ಖನ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ರುಚಿಂ ಮುತಿಂ ಪೇಕ್ಖಂ ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಂ ಪರತೋ ಅಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲಭತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಚಿನ್ತಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ**। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸುತಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ? ಯೋಗವಿಹಿತೇಸು ವಾ ಕಮ್ಮಾಯತನೇಸು…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಂ ಪರತೋ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲಭತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಸುತಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ**। (ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭಾವನಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ?) ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ **ಭಾವನಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ**’’ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೬೮-೭೯)।

ಸುತಾವುಧನ್ತಿ ಸುತಮೇವ ಆವುಧಂ। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ। ತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಞಾವುಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೂರೋ ಯೋಧೋ ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನೋ ಮಹಾಕನ್ತಾರಂ ವಿಯ ಸಂಸಾರಕನ್ತಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ – ‘‘ಸುತಾವುಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಮತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭)।

ಪವಿವೇಕಾವುಧನ್ತಿ ‘‘ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ’’ತಿ ಅಯಂ ತಿವಿಧೋಪಿ ವಿವೇಕೋವ ಆವುಧಂ। ತಸ್ಸ ನಾನಾಕರಣಂ ಕಾಯವಿವೇಕೋ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನಂ। ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ। ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಚ ನಿರುಪಧೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ತಿವಿಧೇ ವಿವೇಕೇ ಅಭಿರತೋ, ನ ಕುತೋಚಿ ಭಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ ಆವುಧನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾವ ಆವುಧಂ **ಪಞ್ಞಾವುಧಂ**। ಯಸ್ಸ ಸಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ನ ಕುತೋಚಿ ಭಾಯತಿ, ನ ಚಸ್ಸ ಕೋಚಿ ಭಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಪಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನೇವ ಆವುಧನ್ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಞ್ಞಾತಂ ಅವಿದಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಭೂತಂ ಆಜಾನನಭೂತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಸು ಠಾನೇಸು ಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಾವೀಸು ಜಾನನಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಮಂಸಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು** ಆಲೋಕನಿಸ್ಸಿತಂ ಞಾಣಂ। **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು** ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾ।

ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀಸು ಅಧಿಸೀಲಞ್ಚ ತಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಚಾತಿ **ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ**। ಇತರಸ್ಮಿಂ ದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಸೀಲಂ ಅಧಿಸೀಲಂ, ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ, ಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾತಿ ಅಯಂ ಪಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ –

ಸೀಲಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಾನಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ **ಅಧಿಸೀಲಂ** ನಾಮ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚಿತ್ತಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ **ಅಧಿಚಿತ್ತಂ**। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ **ಅಧಿಪಞ್ಞಾ**। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಾನಿ ಸೀಲಮೇವ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇಯೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅಧಿಸೀಲಂ।

ಚಿತ್ತಪಞ್ಞಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪಿಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನ ಸಮಾದಿನ್ನಂ ಪಞ್ಚಸೀಲಮ್ಪಿ ದಸಸೀಲಮ್ಪಿ ಅಧಿಸೀಲಮೇವ। ಸಮಾಪನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋಪಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಮೇವ। ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಲೋಕಿಯಂ ಸೀಲಮೇವ, ಲೋಕುತ್ತರಂ ಅಧಿಸೀಲಂ। ಚಿತ್ತಪಞ್ಞಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಭಾವನಾಸು ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೋ **ಕಾಯಭಾವನಾ** ನಾಮ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ **ಚಿತ್ತಭಾವನಾ** ನಾಮ। ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ **ಪಞ್ಞಾಭಾವನಾ** ನಾಮ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೋ ಸುಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚಸ್ಸ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಿಯ ದುಬ್ಬಲಾ, ತಸ್ಸೇವ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಭಾವಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ ಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪತ್ತಿಯಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

ಅನುತ್ತರಿಯೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಾ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ** ಮಗ್ಗೋ **ಪಟಿಪದಾನುಸ್ಸರಿಯಂ**। ಫಲಂ **ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ**। ಫಲಂ ವಾ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ। ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ತತೋ ಉತ್ತರಿಞ್ಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯಂ। ಫಲಂ ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ। **ಅನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ।

ಸಮಾಧೀಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ **ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೋ**। ಪಞ್ಚಕನಯೇನ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ **ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೋ**। ಸೇಸೋ **ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೋ**।

ಸುಞ್ಞತಾದೀಸು ತಿವಿಧಾ ಕಥಾ ಆಗಮನತೋ, ಸಗುಣತೋ, ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ। ಆಗಮನತೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನತ್ತತೋ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾ **ಸುಞ್ಞತಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸುಞ್ಞತತ್ತಕಾರಕಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಗಮನೇನ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ ಸುಞ್ಞತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಾಗಮನೇನ ಫಲಸಮಾಧಿ ಸುಞ್ಞತೋ ನಾಮ। ಅಪರೋ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ। ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನಿಮಿತ್ತಕಾರಕಕಿಲೇಸಾಭಾವಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಗಮನೇನ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ **ಅನಿಮಿತ್ತೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಾಗಮನೇನ ಫಲಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಅಪರೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾ **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಣಿಧಿಕಾರಕಕಿಲೇಸಾಭಾವಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಗಮನೇನ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ನಾಮ। ಮಗ್ಗಾಗಮನೇನ ಫಲಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಂ ನಾಮಾತಿ ಅಯಂ **ಆಗಮನತೋ** ಕಥಾ। ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ ಪನ ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞತತ್ತಾ ಸುಞ್ಞತೋ, ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅನಿಮಿತ್ತೋ, ರಾಗಪಣಿಧಿಆದೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋತಿ ಅಯಂ **ಸಗುಣತೋ** ಕಥಾ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞತತ್ತಾ ರಾಗಾದಿನಿಮಿತ್ತಪಣಿಧೀನಞ್ಚ ಅಭಾವಾ ಸುಞ್ಞತಞ್ಚೇವ ಅನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಞ್ಚ। ತದಾರಮ್ಮಣೋ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ। ಅಯಂ **ಆರಮ್ಮಣತೋ** ಕಥಾ।

ಸೋಚೇಯ್ಯಾನೀತಿ ಸುಚಿಭಾವಕರಾ ಸೋಚೇಯ್ಯಪ್ಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನೇತ್ಥ ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಂ **ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ?** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸುಚರಿತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮೋನೇಯ್ಯಾನೀತಿ ಮುನಿಭಾವಕರಾ ಮೋನೇಯ್ಯಪ್ಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಂ **ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ?** ತಿವಿಧಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ತಿವಿಧಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಕಾಯಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಕಾಯಪರಿಞ್ಞಾ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಕಾಯಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಕಾಯಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ **ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ?** ಚತುಬ್ಬಿಧವಚೀದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀಸುಚರಿತಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ, ವಾಚಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ ವಾಚಾಪರಿಞ್ಞಾ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ

ಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ, ವಾಚಾಯ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ **ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ?** ತಿವಿಧಮನೋದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ , ತಿವಿಧಂ ಮನೋಸುಚರಿತಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಮನಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಪರಿಞ್ಞಾ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ, ಮನಸ್ಮಿಂ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ , ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯ''ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೪)।

ಕೋಸಲ್ಲೇಸು **ಆಯೋ**ತಿ ವುಡ್ಢಿ। **ಅಪಾಯೋ**ತಿ ಅವುಡ್ಢಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ **ಉಪಾಯೋ**। ತೇಸಂ ಪಜಾನನಾ ಕೋಸಲ್ಲಂ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – ''ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಆಯಕೋಸಲ್ಲಂ? ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಯಾ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆಯಕೋಸಲ್ಲಂ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ? ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಯಾ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ತತ್ರುಪಾಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಉಪಾಯಕೋಸಲ್ಲ''ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೭೧)। ಇದಂ ಪನ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಕಿಚ್ಚೇ ವಾ ಭಯೇ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಸ ತಿಕಿಚ್ಛನತ್ಥಂ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಜಾನನವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಮದಾತಿ ಮಜ್ಜನಾಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ। ತೇಸು ''ಅಹಂ ನಿರೋಗೋ ಸಟ್ಠಿ ವಾ ಸತ್ತತಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ, ನ ಮೇ ಹರೀತಕೀಖಣ್ಡಮ್ಪಿ ಖಾದಿತಪುಬ್ಬಂ, ಇಮೇ ಪನಞ್ಞೇ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಠಾನಂ ರುಜ್ಜತಿ, ಭೇಸಜ್ಜಂ ಖಾದಾಮಾತಿ ವಿಚರನ್ತಿ, ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಮಾದಿಸೋ ನಿರೋಗೋ ನಾಮಾ''ತಿ ಏವಂ ಮಾನಕರಣಂ **ಆರೋಗ್ಯಮದೋ**। ''ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ದಹರಮ್ಹ ತಾವಾ''ತಿ ಯೋಬ್ಬನೇ ಠತ್ವಾ ಮಾನಕರಣಂ **ಯೋಬ್ಬನಮದೋ**। ''ಚಿರಂ ಜೀವಿಂ, ಚಿರಂ ಜೀವಾಮಿ, ಚಿರಂ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮಿ; ಸುಖಂ ಜೀವಿಂ, ಸುಖಂ ಜೀವಾಮಿ, ಸುಖಂ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಮಾನಕರಣಂ **ಜೀವಿತಮದೋ**।

ಆಧಿಪತೇಯ್ಯೇಸು ಅಧಿಪತಿತೋ ಆಗತಂ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಂ। ''ಏತ್ತಕೋಮ್ಹಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ನ ಮೇ ಏತಂ ಪತಿರೂಪ''ನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ **ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ। ಲೋಕಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಕರಣಂ **ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಕರಣಂ **ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ।

ಕಥಾವತ್ಥೂನೀತಿ ಕಥಾಕಾರಣಾನಿ। **ಅತೀತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಅತೀತಂ ಧಮ್ಮಂ, ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ''ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ಅತೀತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ವಿಪರಿಣತಂ, 'ಅಹೋಸೀ'ತಿ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾ, 'ಅಹೋಸೀ'ತಿ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿ 'ಅಹೋಸೀ'ತಿ ತಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾ, ನ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾ 'ಅತ್ಥೀ'ತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾ 'ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೨) ಏವಂ ಆಗತೇನ ನಿರುತ್ತಿಪಥಸುತ್ತೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ವಿಜ್ಜಾತಿ ತಮವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿಜ್ಜಾ। ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನಾಪಿ ವಿಜ್ಜಾ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ತಮಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞ್ಚ ವಿದಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾ। ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಂ

ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಛಾದಕಂ ತಮಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ತಞ್ಚ ವಿದಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾ। ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ಞಾಣಂ ಚತುಸಚ್ಚಛಾದಕಂ ತಮಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಞ್ಚ ವಿದಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾ।

ವಿಹಾರೇಸು ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ **ದಿಬ್ಬೋ ವಿಹಾರೋ**। ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ **ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಹಾರೋ**। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ **ಅರಿಯೋ ವಿಹಾರೋ**।

ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕೇವಟ್ಟಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಸಮಸಟ್ಠಿಯಾ ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಅಸೀತಿಸತಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ತಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. ಇತಿ ತಿಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಚತುಕ್ಕಂ" ಪುಬ್ಬೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಚತುಕ್ಕೇ **ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀತಿ** "ಯೋ ಛನ್ದೋ ಛನ್ದಿಕತಾ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ ಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಂ ಜನೇತಿ। **ವಾಯಮತೀತಿ** ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀತಿ** ವೀರಿಯಂ ಜನೇತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ಚಿತ್ತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ । ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತೋಯೇವ।

ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು ಛನ್ದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ **ಛನ್ದಸಮಾಧಿ**। ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ **ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ**। **ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದಂ, ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ವಾ ಪಾದನ್ತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದಂ** । ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತೋ ಏವ। ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ। ಝಾನಕಥಾಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ।

೩೦೭. **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾಯಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಾಯ। ಇಧ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನಾನಿ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಝಾನಾನಿ ಚ ಕಥಿತಾನಿ।

ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿಕರೋತೀತಿ ದಿವಾ ವಾ ರತ್ತಿಂ ವಾ ಸೂರಿಯಚನ್ದಪಜ್ಜೋತಮಣಿಆದೀನಂ ಆಲೋಕಂ ಆಲೋಕೋತಿ ಮನಸಿಕರೋತಿ। **ದಿವಾಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ** ಏವಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ದಿವಾತಿಸಞ್ಞಂ ಠಪೇತಿ। **ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ದಿವಾ ದಿಟ್ಠೋ ಆಲೋಕೋ, ತಥೇವ ತಂ ರತ್ತಿಂ ಮನಸಿಕರೋತಿ। **ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ತಥಾ ದಿವಾ**ತಿ ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ಆಲೋಕೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಏವಮೇವ ದಿವಾ ಮನಸಿಕರೋತಿ। **ಇತಿ ವಿವಟೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿ ಏವಂ ಅಪಿಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ। **ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಅನದ್ಧೇನ। **ಸಪ್ಪಭಾಸ**ನ್ತಿ ಸಓಭಾಸಂ। **ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭಾಯಾ**ತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ಮಿದ್ಧವಿನೋದನಆಲೋಕೋ ಕಥಿತೋ ಪರಿಕಮ್ಮಆಲೋಕೋ ವಾ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ? ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಆಗತೇಪಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಪ್ಪಭಾಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯಾತಿ ಸತ್ತಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ। **ವಿದಿತಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ**ಆದೀಸು ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವತ್ಥು ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿದಿತಂ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ ವಿದಿತಂ। ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣವಿದಿತತಾಯ ಏವಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏವಂ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವೇದನಾ ಏವ ಇಧ ವುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾದಯೋಪಿ , ಅವುತ್ತಾ ಚೇತನಾದಯೋಪಿ, ವಿದಿತಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಚ। ಅಪಿ ಚ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮುದಯೋ, ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಕಮ್ಮಸಮುದಯೋ, ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಯಸಮುದಯೋ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ವೇದನಾಯ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ? ಅನಿಚ್ಚತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಖಯತೂಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ। ದುಕ್ಖತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಭಯತೂಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ। ಅನತ್ತತೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸುಞ್ಞತೂಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ ಹೋತಿ, ಖಯತೋ ಭಯತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಜಾನಾತಿ। ಕಥಂ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ? ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ।...ಪೇ॰... ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾಪಿ ನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಅಯಂ ಆವುಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾತಿ** ಅಯಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಸ್ಸ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಭಾವನಾ।

೩೦೮. **ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾತಿ** ಪಮಾಣಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಅನವಸೇಸಫರಣವಸೇನ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾವ। ಅನುಪದವಣ್ಣನಾ ಪನ ಭಾವನಾಸಮಾಧಿವಿಧಾನಞ್ಚ ಏತಾಸಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ಅರೂಪಕಥಾಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ।

ಅಪಸ್ಸೇನಾನೀತಿ ಅಪಸ್ಸಯಾನಿ। **ಸಙ್ಖಾಯಾತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ। **ಪಟಿಸೇವತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಸೇವತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಅಧಿವಾಸೇತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನೇತ್ಥ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಿವಜ್ಜೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತುಂ ಯುತ್ತಮೇವ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚಣ್ಡಂ ಹತ್ಥಿಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಿನೋದೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ವಿನೋದೇತಬ್ಬಮೇವ ವಿನೋದೇತಿ, ನುದತಿ ನೀಹರತಿ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯವಂಸಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೯. **ಅರಿಯವಂಸಾತಿ** ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಖತ್ತಿಯವಂಸೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಂಸೋ, ವೇಸ್ಸವಂಸೋ, ಸುದ್ದವಂಸೋ, ಸಮಣವಂಸೋ, ಕುಲವಂಸೋ, ರಾಜವಂಸೋ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಮೋ ಅರಿಯವಂಸೋ ಅರಿಯತನ್ತಿ ಅರಿಯಪವೇಣೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸೋ ಖೋ ಪನಾಯಂ ಅರಿಯವಂಸೋ ಇಮೇಸಂ ವಂಸಾನಂ ಮೂಲಗನ್ಧಾದೀನಂ ಕಾಳಾನುಸಾರಿತಗನ್ಧಾದಯೋ ವಿಯ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಕೇ ಪನ ತೇ ಅರಿಯಾ ಯೇಸಂ ಏತೇ ವಂಸಾತಿ? ಅರಿಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ ಚ, ಏತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾತಿ **ಅರಿಯವಂಸಾ**। ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ತಣ್ಹಙ್ಕರೋ ಮೇಧಙ್ಕರೋ ಸರಣಙ್ಕರೋ ದೀಪಙ್ಕರೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತೇ ಅರಿಯಾ, ತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾತಿ ಅರಿಯವಂಸಾ। ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ...ಪೇ॰... ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಕಕುಸನ್ಧೋ, ಕೋಣಾಗಮನೋ, ಕಸ್ಸಪೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಗೋತಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾತಿ

ಅರಿಯವಂಸಾ। ಅಪಿಚ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾತಿ ಅರಿಯವಂಸಾ। ತೇ ಖೋ ಪನೇತೇ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಾ** ಅಗ್ಗಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। **ರತ್ತಞ್ಞಾ** ದೀಘರತ್ತಂ ಪವತ್ತಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। **ವಂಸಞ್ಞಾ** ವಂಸಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ।

ಪೋರಾಣಾತಿ ನ ಅಧುನುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ** ಅವಿಕಿಣ್ಣಾ ಅನಪನೀತಾ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ** ಅತೀತಬುದ್ಧೇಹಿ ನ ಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ। "ಕಿಂ ಇಮೇಹೀ"ತಿ ನ ಅಪನೀತಪುಬ್ಬಾ? **ನ ಸಙ್ಕೀಯನ್ತೀ**ತಿ ಇದಾನಿಪಿ ನ ಅಪನೀಯನ್ತಿ। **ನ ಸಙ್ಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಗತಬುದ್ಧೇಹಿಪಿ ನ ಅಪನೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯೇ ಲೋಕೇ ವಿಞ್ಞೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ತೇಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ, ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಅನಿನ್ದಿತಾ ಅಗರಹಿತಾ।

ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸವಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। **ಇತರೀತರೇನ ಚೀವರೇನಾ**ತಿ ಥೂಲಸುಖುಮಲೂಖಪಣೀತಥಿರಜಿಣ್ಣಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ। ಅಥ ಖೋ ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀನಂ ಇತರೀತರೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚೀವರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ತಯೋ ಸನ್ತೋಸಾ - ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋತಿ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮೇ ತಯೋ ಸನ್ತೋಸೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಇತರೀತರೇನ ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಚೀವರೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಚೀವರಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಚೀವರಕ್ಖೇತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಪಂಸುಕೂಲಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಚೀವರಸನ್ತೋಸೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ **ಚೀವರಂ ಜಾನಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಖೋಮಾದೀನಿ ಛ ಚೀವರಾನಿ ದುಕೂಲಾದೀನಿ ಛ ಅನುಲೋಮಚೀವರಾನಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ। ಇಮಾನಿ ದ್ವಾದಸ ಕಪ್ಪಿಯಚೀವರಾನಿ। ಕುಸಚೀರಂ ವಾಕಚೀರಂ ಫಲಕಚೀರಂ ಕೇಸಕಮ್ಬಲಂ ವಾಳಕಮ್ಬಲಂ ಪೋತ್ಥಕೋ ಚಮ್ಮಂ ಉಲೂಕಪಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖದುಸ್ಸಂ ಲತಾದುಸ್ಸಂ ಏರಕದುಸ್ಸಂ ಕದಲಿದುಸ್ಸಂ ವೇಳುದುಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಪನ ಅಕಪ್ಪಿಯಚೀವರಾನಿ। **ಚೀವರಕ್ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ "ಸಙ್ಘತೋ ವಾ ಗಣತೋ ವಾ ಞಾತಿತೋ ವಾ ಮಿತ್ತತೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧನೇನ ಪಂಸುಕೂಲಂ ವಾ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಛ ಖೇತ್ತಾನಿ, ಅಟ್ಠನ್ನಞ್ಚ ಮಾತಿಕಾನಂ ವಸೇನ **ಅಟ್ಠ ಖೇತ್ತಾನಿ** ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಪಂಸುಕೂಲ**ನ್ತಿ ಸೋಸಾನಿಕಂ, ಪಾಪಣಿಕಂ, ರಥಿಯಂ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಕಂ, ಸೋತ್ಥಿಯಂ, ಸಿನಾನಂ, ತಿತ್ಥಂ, ಗತಪಚ್ಚಾಗತಂ, ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢಂ, ಗೋಖಾಯಿತಂ ಉಪಚಿಕಖಾಯಿತಂ, ಉನ್ದೂರಖಾಯಿತಂ, ಅನ್ತಚ್ಛಿನ್ನಂ, ದಸಾಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಧಜಾಹಟಂ, ಥೂಪಂ, ಸಮಣಚೀವರಂ, ಸಾಮುದ್ದಿಯಂ, ಆಭಿಸೇಕಿಯಂ, ಪನ್ಥಿಕಂ, ವಾತಾಹಟಂ, ಇದ್ಧಿಮಯಂ, ದೇವದತ್ತಿಯನ್ತಿ ತೇವೀಸತಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಸೋತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ ಗಬ್ಭಮಲಹರಣಂ। **ಗತಪಚ್ಚಾಗತ**ನ್ತಿ ಮತಕಸರೀರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸುಸಾನಂ ನೇತ್ವಾ ಆನೀತಚೀವರಂ। **ಧಜಾಹಟ**ನ್ತಿ ಧಜಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಆನೀತಂ। **ಥೂಪ**ನ್ತಿ ವಮ್ಮಿಕೇ ಪೂಜಿತಚೀವರಂ । **ಸಾಮುದ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ಸಮುದ್ದವೀಚೀಹಿ ಥಲಂ ಪಾಪಿತಂ। **ಪನ್ಥಿಕ**ನ್ತಿ ಪನ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಚೋರಭಯೇನ ಪಾಸಾಣೇಹಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಾರುತಚೀವರಂ। **ಇದ್ಧಿಮಯ**ನ್ತಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಚೀವರಂ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಚೀವರಸನ್ತೋಸೋತಿ ವೀಸತಿ ಚೀವರಸನ್ತೋಸಾ, ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ, ಗಮನಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಯೇಸನಸನ್ತೋಸೋ, ಪಟಿಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಮತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ, ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ, ಉದಕಸನ್ತೋಸೋ, ಧೋವನಸನ್ತೋಸೋ, ಕರಣಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಮಾಣಸನ್ತೋಸೋ, ಸುತ್ತಸನ್ತೋಸೋ, ಸಿಬ್ಬನಸನ್ತೋಸೋ, ರಜನಸನ್ತೋಸೋ, ಕಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಭೋಗಸನ್ತೋಸೋ, ಸನ್ನಿಧಿಪರಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋತಿ।

ತತ್ಥ ಸಾದಕಭಿಕ್ಖುನಾ ತೇಮಾಸಂ ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಏಕಮಾಸಮತ್ತಂ ವಿತಕ್ಕೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸೋ ಹಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಚೀವರಮಾಸೇ ಚೀವರಂ ಕರೋತಿ। ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೇನೇವ ಕರೋತಿ। ಇತಿ ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸಮತ್ತಂ ವಿತಕ್ಕನಂ ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ। ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೇನ ಪನ ಸನ್ತುಟ್ಠೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಾಚೀನಕ್ಖಣ್ಡರಾಜಿವಾಸಿಕಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರಸದಿಸೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಯ್ಹಂ ಚೀವರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ಬಹೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವುತ್ಥೋ ಪುನದಿವಸೇ ಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ವನ್ದಿ। ಥೇರೋ ಕಿಂ ಆವುಸೋತಿ ಆಹ। ಗಾಮದ್ವಾರಂ, ಭನ್ತೇ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಅಹಮ್ಪಾವುಸೋ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಹಾಬೋಧಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಠತ್ವಾ ಪುಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಮನಾಪಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ಮೇ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ತತೋವ ಪಟಿನಿವತ್ತಿ। ಪುನದಿವಸೇ ಅಮ್ಬಙ್ಗಣಸಮೀಪತೋ, ಪುನದಿವಸೇ ಮಹಾಚೇತಿಯಸ್ಸ ಉತ್ತರದ್ವಾರತೋ, ತಥೇವ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಥೇರೋ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿತಕ್ಕೋ ನ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ತಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಏಕೋ ಮನುಸ್ಸೋ ಉಚ್ಚಾರಪಲಿಬುದ್ಧೋ ಸಾಟಕೇಯೇವ ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸಿ। **ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರೋ** ತಂ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇಸಿ। ಮಹಾಥೇರೋ "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಸೀ"ತಿ? "ನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪಿತು ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಪುಣ್ಣದಾಸಿಯಾ ಸರೀರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ ತುಮ್ಬಮತ್ತೇ ಪಾಣಕೇ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ಸುಸಾನತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ದುಕ್ಕರಂ ಕತಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ಮಹಾಥೇರೋ "ಪರಿಸುದ್ಧೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರೋಪಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಠಿತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಪತ್ತೋ ತಂ ಸಾಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪಾಚೀನಕ್ಖಣ್ಡರಾಜಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪನ "ಕತ್ಥ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಗಮನಂ **ಗಮನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಲಜ್ಜಿಂ ಪೇಸಲಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಯೇಸನಂ **ಪರಿಯೇಸನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಏವಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಆಹರಿಯಮಾನಂ ಚೀವರಂ ದೂರತೋ ದಿಸ್ವಾ "ಏತಂ ಮನಾಪಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತಂ ಅಮನಾಪ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ಥೂಲಸುಖುಮಾದೀಸು ಯಥಾಲದ್ಧೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸನಂ **ಪಟಿಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಏವಂ ಲದ್ಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ "ಏತ್ತಕಂ ದುಪಟ್ಟಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಏಕಪಟ್ಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಹೋನಕಮತ್ತೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸನಂ **ಮತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಪನ "ಅಸುಕಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಮನಾಪಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚರಣಂ **ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಲೂಖಪಣೀತೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಲದ್ಧೇನೇವ ಯಾಪನಂ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಯೇನ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತೇನ ಯಾಪನಂ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಮನಾಪಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಯಾಪನಂ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

“ಕತ್ಥ ಉದಕಂ ಮನಾಪಂ, ಕತ್ಥ ಅಮನಾಪ”ನ್ತಿ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಧೋವನುಪಗೇನ ಉದಕೇನ ಧೋವನಂ **ಉದಕಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ। ಪಣ್ಡುಮತ್ತಿಕಗೇರುಕಪೂತಿಪಣ್ಣರಸಕಿಲಿಟ್ಠಾನಿ ಪನ ಉದಕಾನಿ ವಜ್ಜೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಧೋವನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಮುಗ್ಗರಾದೀಹಿ ಅಪಹರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥೇಹಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಧೋವನಂ **ಧೋವನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ। ತಥಾ ಅಸುಜ್ಝನ್ತಂ ಪಣ್ಣಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಾಪಿತಉದಕೇನಾಪಿ ಧೋವಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಏವಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಇದಂ ಥೂಲಂ, ಇದಂ ಸುಖುಮನ್ತಿ ಅಕೋಪೇತ್ವಾ ಪಹೋನಕನೀಹಾರೇನೇವ ಕರಣಂ **ಕರಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ತಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಕರಣಂ **ಪರಿಮಾಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಚೀವರಕರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ಮನಾಪಸುತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ರಥಿಕಾದೀಸು ವಾ ದೇವಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಾದಮೂಲೇ ವಾ ಠಪಿತಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕರಣಂ **ಸುತ್ತಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಕುಸಿಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಪನ ಅಙ್ಗುಲಮತ್ತೇ ಸತ್ತವಾರೇ ನ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಹಾಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವತ್ತಭೇದೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ತಿವಙ್ಗುಲಮತ್ತೇ ಪನ ಸತ್ತವಾರೇ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನೇನಾಪಿ ಸಹಾಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವತ್ತಭೇದೋ। ಅಯಂ **ಸಿಬ್ಬನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ರಜನ್ತೇನ ಪನ ಕಾಳಕಚ್ಛಕಾದೀನಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೇನ ನ ರಜಿತಬ್ಬಂ। ಸೋಮವಕ್ಕಲಾದೀಸು ಯಂ ಲಭತಿ, ತೇನ ರಜಿತಬ್ಬಂ। ಅಲಭನ್ತೇನ ಪನ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ವಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತರಜನಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಚಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಕಸಟಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ರಜಿತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ **ರಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ನೀಲಕದ್ದಮಕಾಳಸಾಮೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಕಪಕರಣಂ **ಕಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಹಿರಿಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತವಸೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ **ಪರಿಭೋಗಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ದುಸ್ಸಂ ಪನ ಲಭಿತ್ವಾ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಸೂಚಿಂ ವಾ ಕಾರಕಂ ವಾ ಅಲಭನ್ತೇನ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಲಭನ್ತೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕತಮ್ಪಿ ಸಚೇ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾದೀನಂ ದಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತೇ ಚ ಅಸನ್ನಿಹಿತಾ ಯಾವ ಆಗಮನಾ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಆಗತಮತ್ತೇಸು ದಾತಬ್ಬಂ। ದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚೀವರೇ ಸತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅನಧಿಟ್ಠಿತಮೇವ ಹಿ ಸನ್ನಿಧಿ ಹೋತಿ। ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ನ ಹೋತೀತಿ **ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ** ಆಹ। ಅಯಂ **ಸನ್ನಿಧಿಪರಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೇನ ಪನ ನ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇ ಠತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಞ್ಚೇವ ತೇಚೀವರಿಕಙ್ಗಞ್ಚ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗತೋ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಚೀವರಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಗೋಪೇತಿ। ಇಮಾನಿ ಗೋಪೇನ್ತೋ ಚೀವರಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ।

ವಣ್ಣವಾದೀತಿ ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ನ ಕಥೇತಿ, ಏಕೋ ನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ, ಏಕೋ ನೇವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ನ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ, ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚೇವ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನೇಸನನ್ತಿ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿನಗಮನಾನುಯೋಗಪ್ಪಭೇದಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಅನೇಸನಂ। **ಅಪ್ಪತಿರೂಪ**ನ್ತಿ ಅಯುತ್ತಂ। **ಅಲದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ। ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೋ "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಚೀವರಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಪುಞ್ಞವನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಕೋಹಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉತ್ತಸತಿ ಪರಿತಸತಿ, ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಅಲದ್ಧಾ ಚೀವರಂ ನ ಪರಿತಸತಿ। **ಲದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲಭಿತ್ವಾ। **ಅಗಧಿತೋ**ತಿ ವಿಗತಲೋಭಗಿದ್ಧೋ। **ಅಮುಚ್ಛಿತೋ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತತಣ್ಹಾಯ ಮುಚ್ಛಂ ಅನಾಪನ್ನೋ। **ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅನೋತ್ಥತೋ ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೋ। **ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ಅನೇಸನಾಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಗೇಧಿತಪರಿಭೋಗೇ ಚ ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸಮಾನೋ। **ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ**ತಿ "ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ನಿಸ್ಸರಣಮೇವ ಪಜಾನನ್ತೋ।

ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಚೀವರೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ। **ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತೀ**ತಿ "ಅಹಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಮಯಾ ಉಪಸಮ್ಪದಮಾಳೇಯೇವ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಂ ಗಹಿತಂ, ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಂ ನ ಕರೋತಿ। **ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತೀ**ತಿ "ಇಮೇ ಪನಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ"ತಿ ವಾ "ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಏತೇಸಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ಪರಂ ನ ವಮ್ಭೇತಿ। **ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ**ತಿ ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ಚೀವರಸನ್ತೋಸೇ, ವಣ್ಣವಾದಾದೀಸು ವಾ ದಕ್ಖೋ ಛೇಕೋ ಬ್ಯತ್ತೋ। **ಅನಲಸೋ**ತಿ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಆಲಸಿಯವಿರಹಿತೋ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ**ತಿ ಸಮ್ಪಜಾನಪಞ್ಞಾಯ ಚೇವ ಸತಿಯಾ ಚ ಯುತ್ತೋ। **ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ**ತಿ ಅರಿಯವಂಸೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।

ಇತರೀತರೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನಾತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಕ್ಖೇತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ**ತಿ "ಓದನೋ, ಕುಮ್ಮಾಸೋ, ಸತ್ತು, ಮಚ್ಛೋ, ಮಂಸಂ, ಖೀರಂ, ದಧಿ, ಸಪ್ಪಿ, ನವನೀತಂ, ತೇಲಂ, ಮಧು, ಫಾಣಿತಂ, ಯಾಗು, ಖಾದನೀಯಂ, ಸಾಯನೀಯಂ, ಲೇಹನೀಯ"ನ್ತಿ ಸೋಳಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ, ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ, ನಿಮನ್ತನಂ, ಸಲಾಕಭತ್ತಂ, ಪಕ್ಖಿಕಂ, ಉಪೋಸಥಿಕಂ, ಪಾಟಿಪದಿಕಂ, ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ, ಗಮಿಕಭತ್ತಂ, ಗಿಲಾನಭತ್ತಂ, ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಭತ್ತಂ, ಧುರಭತ್ತಂ, ಕುಟಿಭತ್ತಂ, ವಾರಭತ್ತಂ, ವಿಹಾರಭತ್ತನ್ತಿ ಪನ್ನರಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಕ್ಖೇತ್ತಾನಿ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸೋತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ, ಗಮನಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಯೇಸನಸನ್ತೋಸೋ ಪಟಿಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ, ಮತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ, ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ, ಉಪಕಾರಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಮಾಣಸನ್ತೋಸೋ, ಪರಿಭೋಗಸನ್ತೋಸೋ, ಸನ್ನಿಧಿಪರಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋತಿ ಪನ್ನರಸ ಸನ್ತೋಸಾ।

ತತ್ಥ ಸಾದಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೇನ ಪನ ಗಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚರತಾ ಸಾಯಂ ಥೇರೂಪಟ್ಠಾನಕಾಲೇ "ಸ್ವೇ ಕತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಸುಕಗಾಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಬ್ಬಂ। ಏಕಚಾರಿಕೇನ ವಿತಕ್ಕಮಾಳಕೇ ಠತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇತಬ್ಬಂ। ತತೋ ಪರಂ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಅರಿಯವಂಸಾ ಚುತೋ ಹೋತಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ। ಅಯಂ **ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತೇನ “ಕುಹಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಗಮನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಪರಿಯೇಸನ್ತೇನ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಲಜ್ಜಿಂ ಪೇಸಲಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಪರಿಯೇಸನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ದೂರತೋವ ಆಹರಿಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಏತಂ ಮನಾಪಂ, ಏತಂ ಅಮನಾಪ”ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಪಟಿಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

“ಇಮಂ ಮನಾಪಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇಮಂ ಅಮನಾಪಂ ನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ, ಅಯಂ **ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಪನ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಬಹು, ದಾಯಕೋ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಅಪ್ಪಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಬಹು, ದಾಯಕೋಪಿ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಪಮಾಣೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ನ ಬಹು, ದಾಯಕೋಪಿ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಅಪ್ಪಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ನ ಬಹು, ದಾಯಕೋ ಪನ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಪಮಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮತ್ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಸಾದಂ ಮಕ್ಖೇತಿ, ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ವಿನಿಪಾತೇತಿ, ಸಾಸನಂ ನ ಕರೋತಿ, ವಿಜಾತಮಾತುಯಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇತಿ ಮತ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ **ಮತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಸದ್ಧಕುಲಾನಿಯೇವ ಅಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಾರಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ। **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸಾದಯೋ** ಚೀವರೇ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅನುಪಾಲೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಉಪಕಾರಂ ಞತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ **ಉಪಕಾರಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಆನೀತಂ ನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಸತಿ ತೇನ ಗಾಹಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಅಸತಿ ಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಪರಿಮಾಣಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

“ಜಿಘಚ್ಛಾಯ ಪಟಿವಿನೋದನಂ ಇದಮೇತ್ಥ ನಿಸ್ಸರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ **ಪರಿಭೋಗಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ನಿದಹಿತ್ವಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ **ಸನ್ನಿಧಿಪರಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಮುಖಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇ ಠಿತೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋ** ನಾಮ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚ ಧುತಙ್ಗಾನಿ - ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಂ, ಸಪದಾನಚಾರಿಕಙ್ಗಂ, ಏಕಾಸನಿಕಙ್ಗಂ , ಪತ್ತಪಿಣ್ಡಿಕಙ್ಗಂ, ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಙ್ಗನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ। ಇತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಗೋಪೇತಿ। ಇಮಾನಿ ಗೋಪೇನ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। “ವಣ್ಣವಾದೀ”ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸೇನಾಸನೇನಾತಿ ಇಧ ಸೇನಾಸನಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಸೇನಾಸನಕ್ಖೇತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಸೇನಾಸನಸನ್ತೋಸೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಸೇನಾಸನ**ನ್ತಿ ಮಞ್ಚೋ, ಪೀಠಂ, ಭಿಸಿ, ಬಿಮ್ಬೋಹನಂ, ವಿಹಾರೋ, ಅಡ್ಢಯೋಗೋ, ಪಾಸಾದೋ, ಹಮ್ಮಿಯಂ, ಗುಹಾ, ಲೇಣಂ, ಅಟ್ಟೋ, ಮಾಳೋ , ವೇಳುಗುಮ್ಬೋ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ ಇಮಾನಿ ಪನ್ನರಸ ಸೇನಾಸನಾನಿ।

ಸೇನಾಸನಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ "ಸಙ್ಘತೋ ವಾ ಗಣತೋ ವಾ ಞಾತಿತೋ ವಾ ಮಿತ್ತತೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧನೇನ ಪಂಸುಕೂಲಂ ವಾ"ತಿ ಛ ಖೇತ್ತಾನಿ।

ಸೇನಾಸನಸನ್ತೋಸೋತಿ ಸೇನಾಸನೇ ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸಾದಯೋ ಪನ್ನರಸ ಸನ್ತೋಸಾ। ತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ** ಪನ ಪಞ್ಚ ಧುತಙ್ಗಾನಿ - ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಂ, ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಙ್ಗಂ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಙ್ಗಂ, ಸೋಸಾನಿಕಙ್ಗಂ, ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಙ್ಗನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ। ಇತಿ ಸೇನಾಸನಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಗೋಪೇತಿ। ಇಮಾನಿ ಗೋಪೇನ್ತೋ ಸೇನಾಸನಸನ್ತೋಸಮಹಾಅರಿಯವಂಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ।

ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೋ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇಯೇವ ಪವಿಟ್ಠೋ। ತತ್ಥ ಯಥಾಲಾಭಯಥಾಬಲಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಂ ಭಾವನಾರಾಮಅರಿಯವಂಸಂ ಭಜತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

"ಪಞ್ಚ ಸೇನಾಸನೇ ವುತ್ತಾ, ಪಞ್ಚ ಆಹಾರನಿಸ್ಸಿತಾ।
ಏಕೋ ವೀರಿಯಸಂಯುತ್ತೋ, ದ್ವೇ ಚ ಚೀವರನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ॥

ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಪಥವಿಂ ಪತ್ಥರಮಾನೋ ವಿಯ ಸಾಗರಕುಚ್ಛಿಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಪಠಮಂ ಚೀವರಸನ್ತೋಸಂ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಚನ್ದಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯಂ ಉಲ್ಲಙ್ಘೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ದುತಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ತತಿಯಂ ಸೇನಾಸನಸನ್ತೋಸಂ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಹಸ್ಸನಯಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಚತುತ್ಥಂ ಭಾವನಾರಾಮಂ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥೇತುಂ **ಪುನ ಚಪರಂ ಆವುಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಹಾನಾರಾಮೋ ಹೋತೀ**ತಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ ಆರಮನಂ ಆರಾಮೋ, ಅಭಿರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚವಿಧೇ ಪಹಾನೇ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಹಾನಾರಾಮೋ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತೀತಿ ಏವಂ ಪಹಾನೇ ರತೋತಿ **ಪಹಾನರತೋ** । ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಭಾವನಾಯ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಭಾವನಾರಾಮೋ**। ಭಾವನಾಯ ರತೋತಿ **ಭಾವನಾರತೋ**।

ಇಮೇಸು ಪನ ಚತೂಸು ಅರಿಯವಂಸೇಸು ಪುರಿಮೇಹಿ ತೀಹಿ ತೇರಸನ್ನಂ ಧುತಙ್ಗಾನಂ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಸಕಲಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಭಾವನಾರಾಮೇನ ಅವಸೇಸಂ ಪಿಟಕದ್ವಯಂ। ಇಮಂ ಪನ ಭಾವನಾರಾಮತಂ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ದೀಘನಿಕಾಯೇ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿದ್ದೇಸಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ**ತಿ ಸೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದಂ ಬ್ಯಾಪಾದಂ। ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ। ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ। ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಂ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। ಞಾಣಂ, ಅವಿಜ್ಜಂ। ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅರತಿಂ। ಪಠಮಂ ಝಾನಂ, ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ। ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ, ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇ। ತತಿಯಂ ಝಾನಂ, ಪೀತಿಂ। ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ, ಸುಖದುಕ್ಖೇ। ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ರೂಪಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಂ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ…ಪೇ॰… ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ।

ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಸುಖಸಞ್ಞಂ। ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ। ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಂ, ನನ್ದಿಂ। ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಂ, ರಾಗಂ। ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಸಮುದಯಂ। ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಆದಾನಂ। ಖಯಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಘನಸಞ್ಞಂ। ವಯಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಆಯೂಹನಂ। ವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಧುವಸಞ್ಞಂ। ಅನಿಮಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ, ನಿಮಿತ್ತಂ। ಅಪಣಿಹಿತಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಪಣಿಧಿಂ। ಸುಞ್ಞತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ। ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಂ, ಸಾರಾದಾನಾಭಿನಿವೇಸಂ। ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನಂ, ಸಮ್ಮೋಹಾಭಿನಿವೇಸಂ। ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಆಲಯಾಭಿನಿವೇಸಂ। ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಂ। ವಿವಟ್ಟಾನುಪಸ್ಸನಂ, ಸಂಯೋಗಾಭಿನಿವೇಸಂ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ , ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠೇ ಕಿಲೇಸೇ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ, ಓಳಾರಿಕೇ ಕಿಲೇಸೇ। ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ, ಅಣುಸಹಗತೇ ಕಿಲೇಸೇ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತೀತಿ ಏವಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ದೀಘನಿಕಾಯೇ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ…ಪೇ॰… ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ಕತಮಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ? ಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಸಾತಸಹಗತಂ। ಇಮಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ। ಕತಮಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ? ಅಸ್ಮಿಮಾನಂ। ಇಮಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮೇ…ಪೇ॰… ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ? ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ। ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ? ದಸ ಮಿಚ್ಛತ್ತೇ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಏಕಾಯನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ, ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ, ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ, ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ… ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ… ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ… 'ಅತ್ಥಿ ಧಮ್ಮಾ'ತಿ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಸತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ ಯಾವದೇವ ಞಾಣಮತ್ತಾಯ ಪಟಿಸ್ಸತಿಮತ್ತಾಯ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ವಿಹರತಿ ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತಿ। ಏವಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಭಾವನಾರತೋ, ಪಹಾನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಹಾನರತೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ ಸರೀರಂ ಸಿವಥಿಕಾಯ ಛಡ್ಡಿತಂ…ಪೇ॰… ಪೂತೀನಿ ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನಿ। ಸೋ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಕಾಯೋ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಭಾವೀ ಏವಂಅನತೀತೋತಿ। ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿದ್ದೇಸಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಙ್ಖತೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋ ಗಣ್ಡತೋ…ಪೇ॰… ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಧಮ್ಮತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ರಮತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ನಿದ್ದೇಸಪರಿಯಾಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ನೇವ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತೀತಿ ಅಜ್ಜ ಮೇ ಸಟ್ಠಿ ವಾ ಸತ್ತತಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಏವಂ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಂ ನ ಕರೋತಿ। **ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ಇಮೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾ ಚರನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಪರಂ ವಮ್ಭನಂ ನ ಕರೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೧೦. **ಪಧಾನಾನೀತಿ** ಉತ್ತಮವೀರಿಯಾನಿ। **ಸಂವರಪಧಾನನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಸಂವರನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಪಹಾನಪಧಾನನ್ತಿ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಪಜಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಭಾವನಾಪಧಾನನ್ತಿ** ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಅನುರಕ್ಖಣಾಪಧಾನನ್ತಿ** ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುರಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ।

ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿಆದೀಸು ವಿವೇಕೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋತಿ ತೀಣಿಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಉಪಧಿವಿವೇಕತ್ತಾ **ವಿವೇಕೋ**। ತಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಗಾದಯೋ ವಿರಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ವಿರಾಗೋ**। ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ **ನಿರೋಧೋ**। ತಸ್ಮಾ "ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬವಸೇನ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಚ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಚ। ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಚ ಖನ್ಧೇ ಚ ಪರಿಚ್ಚಜತೀತಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗೋ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ। ತಸ್ಮಾ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿನ್ತಿ ಯಥಾ ಭಾವಿಯಮಾನೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಪರಿಣಮತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವಞ್ಚ ಮಗ್ಗಭಾವಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಭದ್ರಕನ್ತಿ ಭದ್ದಕಂ। **ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಅಧಿಗತೋ ಸಮಾಧಿಯೇವ। **ಅನುರಕ್ಖತೀತಿ** ಸಮಾಧಿಪರಿಬನ್ಧಕಧಮ್ಮೇ ರಾಗದೋಸಮೋಹೇ ಸೋಧೇನ್ತೋ ರಕ್ಖತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಾದಿಕಾ ಪಞ್ಚೇವ ಸಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ದಸಪಿ ಅಸುಭಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಏಕಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ ಚತುಸಚ್ಚಬ್ಭನ್ತರೇ ನಿರೋಧಸಚ್ಚೇ ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಞ್ಚ । ಯಥಾಹ - "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ? ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಚತೂಸು ಫಲೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೯೬)। **ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾ ಇದಾನಿ, ಏವಂ ಅತೀತೇಪಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ಇಮೇವ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಅಯಮೇವ ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಅಯಮೇವ ನಿರೋಧೋ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಅಯಮೇವ ಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಗತಿಯಂ ಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ - "ಸೋ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಞಾತೇನ ದಿಟ್ಠೇನ ಪತ್ತೇನ ವಿದಿತೇನ ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೇನ ಅತೀತಾನಾಗತೇನ ನಯಂ ನೇತೀ"ತಿ। **ಪರಿಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಞಾಣಂ। ಯಥಾಹ - "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಪರಿಯೇ ಞಾಣಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೯೬) ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಞಾಣಾನಿ ಅವಸೇಸಂ **ಸಮ್ಮುತಿಞಾಣಂ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ - "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಮ್ಮುತಿಞಾಣಂ? ಠಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಞಾಣಂ ಅವಸೇಸಂ ಸಮ್ಮುತಿಞಾಣ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೯೬)।

ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣಾದೀಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ, ದ್ವೇ ವಿವಟ್ಟಂ, ವಟ್ಟೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ, ನೋ ವಿವಟ್ಟೇ। ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ

ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು “ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪ”ನ್ತಿ ಸವನವಸೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾಸವನಧಾರಣಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧೋ ವಟ್ಟತಿ, ದ್ವೀಸು ಸವನಪಟಿವೇಧೋ ವಟ್ಟತಿ। ತೀಣಿ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಏಕಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ। ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ, ದ್ವೇ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ।

ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನೀ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಾನಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸೇವನಂ। **ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ತೇಪಿಟಕಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸವನಂ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನಂ।

ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ। “ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ”ತಿಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ। ಫಲಧಾತುಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಲೂಖಪಣೀತವತ್ಥುವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಏತಾಸು ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಆರಮ್ಮಣಟ್ಠಿತಿವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪೂಪಾಯ**ನ್ತಿ ರೂಪಂ ಉಪಗತಂ ಹುತ್ವಾ। ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪಾರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗೋಚರಂ ರೂಪಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಹುತ್ವಾ। **ನನ್ದೂಪಸೇಚನ**ನ್ತಿ ಲೋಭಸಹಗತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತನನ್ದಿಯಾವ ಉಪಸಿತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ। ಇತರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ। **ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ವೇದನೂಪಾಯಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಪವತ್ತನವಸೇನ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚತುಕ್ಕವಸೇನ ಪನ ದೇಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ವಿಞ್ಞಾಣೂಪಾಯನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಚ “ಕತಮಂ ನು ಖೋ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಕತಮಂ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾಪಿ ನ ವುತ್ತಂ। **ಅಗತಿಗಮನಾನಿ** ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

ಚೀವರಹೇತೂತಿ ತತ್ಥ ಮನಾಪಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚೀವರಕಾರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಇತಿ ಭವಾಭವಹೇತೂ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತೀ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಯಥಾ ಚೀವರಾದಿಹೇತು, ಏವಂ ಭವಾಭವಹೇತೂಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಾಭವೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಪಣೀತಪಣೀತತರಾನಿ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದಾನಂ ಪಹಾನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವಂಸಾ ದೇಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಂ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಅಕ್ಖಮಾದೀಸು ಪಧಾನಕರಣಕಾಲೇ ಸೀತಾದೀನಿ ನ ಖಮತೀತಿ **ಅಕ್ಖಮಾ**। ಖಮತೀತಿ **ಖಮಾ**। ಇನ್ದ್ರಿಯದಮನಂ **ದಮಾ**। “ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿತಕ್ಕಸಮನಂ **ಸಮಾ**।

ಧಮ್ಮಪದಾನೀತಿ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಾನಿ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಧಮ್ಮಪದಂ ನಾಮ ಅಲೋಭೋ ವಾ ಅಲೋಭಸೀಸೇನ ಅಧಿಗತಜ್ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ವಾ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಧಮ್ಮಪದಂ ನಾಮ ಅಕೋಪೋ ವಾ ಮೇತ್ತಾಸೀಸೇನ ಅಧಿಗತಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ವಾ। ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಧಮ್ಮಪದಂ ನಾಮ ಸುಪ್ಪಟ್ಠಿತಸತಿ ವಾ ಸತಿಸೀಸೇನ ಅಧಿಗತಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ವಾ। ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಧಮ್ಮಪದಂ ನಾಮ ಸಮಾಪತ್ತಿ ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಅಧಿಗತಜ್ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ವಾ। ದಸಾಸುಭವಸೇನ ವಾ ಅಧಿಗತಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಧಮ್ಮಪದಂ। ಚತುಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರವಸೇನ ಅಧಿಗತಾನಿ ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ

ಧಮ್ಮಪದಂ। ದಸಾನುಸ್ಸತಿಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಅಧಿಗತಾನಿ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಧಮ್ಮಪದಂ। ದಸಕಸಿಣಆನಾಪಾನವಸೇನ ಅಧಿಗತಾನಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಧಮ್ಮಪದನ್ತಿ।

ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನೇಸು ಪಠಮಂ ಅಚೇಲಕಪಟಿಪದಾ। ದುತಿಯಂ ತಿಬ್ಬಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸುಮುಖಸ್ಸಾಪಿ ರುದತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಚರಣಂ। ತತಿಯಂ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಾ। ಚತುತ್ಥಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಲಭಮಾನಸ್ಸಾಪಿ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಸುಖಸಮಙ್ಗಿನೋ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ।

ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾತಿ ಏತ್ಥ ಗುಣಟ್ಠೋ ಖನ್ಧಟ್ಠೋ। **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಸೀಲಗುಣೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಫಲಸೀಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಚತೂಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಫಲಮೇವ ವುತ್ತಂ।

ಬಲಾನೀತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಚ ಬಲಾನಿ। ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಕೋಸಜ್ಜಾದೀಹಿ ಅಕಮ್ಪನಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ।

ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಏತ್ಥ **ಅಧೀ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ತೇನ ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಠಾನಮೇವ ವಾ ತಂತಂಗುಣಾಧಿಕಾನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಪಞ್ಞಾವ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ **ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನಂ**। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮೇನ ಅಗ್ಗಫಲಪಞ್ಞಾ। ದುತಿಯೇನ ವಚೀಸಚ್ಚಂ। ತತಿಯೇನ ಆಮಿಸಪರಿಚ್ಚಾಗೋ। ಚತುತ್ಥೇನ ಕಿಲೇಸೂಪಸಮೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಠಮೇನ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಂ ವಾ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ದುತಿಯೇನ ವಚೀಸಚ್ಚಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತತಿಯೇನ ಆಮಿಸಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗೋ। ಚತುತ್ಥೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೋ। ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಾ ಏಕೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ಸೇಸೇಹಿ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ। ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಾ ಏಕೇನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ। ಸೇಸೇಹಿ ಅರಹತ್ತಪಞ್ಞಾತಿ **ಮೂಸಿಕಾಭಯತ್ಥೇರೋ** ಆಹ।

ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೨. **ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ** ಮಹಾಪದೇಸಕಥಾಯ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

ಕಣ್ಹನ್ತಿ ಕಾಳಕಂ ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮಂ। **ಕಣ್ಹವಿಪಾಕ**ನ್ತಿ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಕಾಳಕವಿಪಾಕಂ। **ಸುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡರಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮಂ। **ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕ**ನ್ತಿ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಪಣ್ಡರವಿಪಾಕಂ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಂ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕವಿಪಾಕ**ನ್ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ। ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಞ್ಹಿ ಕತ್ವಾ ಅಕುಸಲೇನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಕುಸಲೇನ ಪವತ್ತೇ ಸುಖಂ ವೇದಯತಿ। ಕುಸಲೇನ ರಾಜಕುಲೇಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅಕುಸಲೇನ ಪವತ್ತೇ ದುಕ್ಖಂ ವೇದಯತಿ। **ಅಕಣ್ಹಅಸುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಂ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಞ್ಹಿ ಯದಿ ಕಣ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ಯದಿ ಸುಕ್ಕಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ಉಭಯವಿಪಾಕಸ್ಸ ಪನ ಅದಾನತೋ ಅಕಣ್ಹಾಸುಕ್ಕವಿಪಾಕತ್ತಾ ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಾತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇನ ಚೇವ ಪಟಿಲಾಭೇನ ಚ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ। **ಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ। **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಸಹಜಾತನಾಮಕಾಯೇನ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣೇನ।

ಓಘಾತಿ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತೇ ಓಹನನ್ತಿ ಓಸೀದಾಪೇನ್ತೀತಿ ಓಘಾ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ **ಕಾಮೋಘೋ**। ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ **ಭವೋಘೋ**। ತಥಾ ಝಾನನಿಕನ್ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ಚ ರಾಗೋ। ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ **ದಿಟ್ಠೋಘೋ**।

ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಯೋಜೇನ್ತೀತಿ **ಯೋಗಾ**। ತೇ ಓಘಾ ವಿಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಸಂಯೋಜೇನ್ತೀತಿ **ವಿಸಞ್ಞೋಗಾ**। ತತ್ಥ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಂ ಕಾಮಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ। ತಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗತೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಏಕನ್ತೇನೇವ **ಕಾಮಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ** ನಾಮ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ **ಭವಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ** ನಾಮ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ **ದಿಟ್ಠಿಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ** ನಾಮ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ **ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ** ನಾಮ।

ಗನ್ಥನವಸೇನ **ಗನ್ಥಾ**। ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ನಾಮಕಾಯಞ್ಚೇವ ರೂಪಕಾಯಞ್ಚ ಗನ್ಥತಿ ಬನ್ಧತಿ ಪಲಿಬುನ್ಧತೀತಿ **ಕಾಯಗನ್ಥೋ**। **ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸೋ**ತಿ ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ, ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೋ।

ಉಪಾದಾನಾನೀತಿ ಆದಾನಗ್ಗಹಣಾನಿ। ಕಾಮೋತಿ ರಾಗೋ, ಸೋಯೇವ ಗಹಣಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನನ್ತಿ **ಕಾಮುಪಾದಾನಂ**। ದಿಟ್ಠೀತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಾಪಿ ಗಹಣಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನನ್ತಿ **ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ**। ಇಮಿನಾ ಸುದ್ಧೀತಿ ಏವಂ ಸೀಲವತಾನಂ ಗಹಣಂ **ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ**। ಅತ್ತಾತಿ ಏತೇನ ವದತಿ ಚೇವ ಉಪಾದಿಯತಿ ಚಾತಿ **ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ**।

ಯೋನಿಯೋತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। ಅಣ್ಡೇ ಜಾತಾತಿ **ಅಣ್ಡಜಾ**। ಜಲಾಬುಮ್ಹಿ ಜಾತಾತಿ **ಜಲಾಬುಜಾ**। ಸಂಸೇದೇ ಜಾತಾತಿ **ಸಂಸೇದಜಾ**। ಸಯನಸ್ಮಿಂ ಪೂತಿಮಚ್ಛಾದೀಸು ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವೇಗೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಪತಿತಾ ವಿಯಾತಿ **ಓಪಪಾತಿಕಾ**। ತತ್ಥ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಂಸೇದಜಓಪಪಾತಿಕಾನಂ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। ಸಂಸೇದಜಾ ಮನ್ದಾ ದಹರಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಓಪಪಾತಿಕಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ಹುತ್ವಾ। ಮನುಸ್ಸೇಸು ಹಿ ಭುಮ್ಮದೇವೇಸು ಚ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಯೋನಿಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಥಾ ತಿರಚ್ಛಾನೇಸು ಸುಪಣ್ಣನಾಗಾದೀಸು। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ತತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಣ್ಡಜಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಅಣ್ಡಜೇವ ನಾಗೇ ಹರನ್ತಿ, ನ ಜಲಾಬುಜೇ ನ ಸಂಸೇದಜೇ ನ ಓಪಪಾತಿಕೇ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯೩)। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿದೇವಾ ಓಪಪಾತಿಕಾಯೇವ । ತಥಾ ನೇರಯಿಕಾ। ಪೇತೇಸು ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ** ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಕಥಿತಾ ಏವ।

ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೇಸು ಪಠಮೋ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯೋ ಓರಬ್ಭಿಕಾದೀಹಿ ಘಾತಿಯಮಾನಉರಬ್ಭಾದಿವಸೇನ। ತತಿಯೋ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾವಸೇನ। ಚತುತ್ಥೋ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ಉಪಾದಾಯ ಉಪರಿಸೇಸದೇವತಾವಸೇನ। ತೇ ಹಿ ದೇವಾ ನೇವ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಮರನ್ತಿ, ನ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಯ।

ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೩. **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಯೋ**ತಿ ದಾನಸಙ್ಖಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ ಮಹಪ್ಫಲಾ ಹೋನ್ತಿ ಏತಾಹೀತಿ **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಯೋ**।

ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ನೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋತಿ ಯತ್ಥ ದಾಯಕೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮೇನುಪ್ಪನ್ನಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ। ಅಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಾಸದಿಸಾ। **ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ನೋ ದಾಯಕತೋ**ತಿ ಯತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ದಾಯಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ, ಅಧಮ್ಮೇನುಪ್ಪನ್ನಂ ದೇತಿ, ಅಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾ ಚೋರಘಾತಕಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಾಸದಿಸಾ। **ನೇವ ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ನೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ**ತಿ ಯತ್ಥ ಉಭೋಪಿ ದುಸ್ಸೀಲಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಅಧಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಚತುತ್ಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನೀತಿ ಸಙ್ಗಹಕಾರಣಾನಿ। ತಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಭತ್ತಾನೇವ।

ಅನರಿಯವೋಹಾರಾತಿ ಅನರಿಯಾನಂ ಲಾಮಕಾನಂ ವೋಹಾರಾ।

ಅರಿಯವೋಹಾರಾತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ವೋಹಾರಾ।

ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾತಿ ದಿಟ್ಠಂ ಮಯಾತಿ ಏವಂ ವಾದಿತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ತಂತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅತ್ತನ್ತಪಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. **ಅತ್ತನ್ತಪಾ**ದೀಸು ಪಠಮೋ ಅಚೇಲಕೋ। ದುತಿಯೋ ಓರಬ್ಭಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ। ತತಿಯೋ ಯಞ್ಞಯಾಜಕೋ। ಚತುತ್ಥೋ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ।

ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾದೀಸು ಪಠಮೋ ಯೋ ಸಯಂ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪರಂ ಸೀಲಾದೀಸು ನ ಸಮಾದಪೇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ದುತಿಯೋ ಯೋ ಅತ್ತನಾ ನ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪರಂ ಸೀಲಾದೀಸು ಸಮಾದಪೇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪನನ್ದೋ ವಿಯ। ತತಿಯೋ ಯೋ ನೇವತ್ತನಾ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪರಂ ಸೀಲಾದೀಸು ನ ಸಮಾದಪೇತಿ ದೇವದತ್ತೋ ವಿಯ। ಚತುತ್ಥೋ ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪರಞ್ಚ ಸೀಲಾದೀಸು ಸಮಾದಪೇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ವಿಯ।

ತಮಾದೀಸು **ತಮೋ**ತಿ ಅನ್ಧಕಾರಭೂತೋ। **ತಮಪರಾಯಣೋ**ತಿ ತಮಮೇವ ಪರಂ ಅಯನಂ ಗತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಮಪರಾಯಣೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮೋ ನೀಚೇ ಚಣ್ಡಾಲಾದಿಕುಲೇ ದುಜ್ಜೀವಿತೇ ಹೀನತ್ತಭಾವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ದುತಿಯೋ ತಥಾವಿಧೋ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ತತಿಯೋ ಉಳಾರೇ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ಬಹುಅನ್ನಪಾನೇ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಭಾವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ಚತುತ್ಥೋ ತಾದಿಸೋವ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತಿ।

ಸಮಣಮಚಲೋತಿ ಸಮಣಅಚಲೋ। ಮ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಮತ್ತಂ। ಸೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಚತೂಹಿ ವಾತೇಹಿ ಇನ್ದಖೀಲೋ ವಿಯ ಪರಪ್ಪವಾದೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯೋ। ಅಚಲಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ **ಸಮಣಮಚಲೋ**। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ – ''ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಮಚಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ''ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೯೦) ವಿತ್ಥಾರೋ। ರಾಗದೋಸಾನಂ ಪನ ತನುಭೂತತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ **ಸಮಣಪದುಮೋ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ – ''ಕತಮೋ ಪನ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪದುಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪದುಮೋ''ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೯೦)। ರಾಗದೋಸಾನಂ ಅಭಾವಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತೀತಿ ಅನಾಗಾಮೀ **ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ – ''ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ''ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೯೦)। ಅರಹಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಗನ್ಧಕಾರಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವಾ ಸಮಣೇಸು **ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ – ''ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ''ತಿ।

''ಇಮೇ ಖೋ , ಆವುಸೋ''ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಸಮಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ವಸೇನ ದ್ವೇಪಞ್ಞಸತಾನಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೫. ಇತಿ ಚತುಕ್ಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು **ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ** ಲೋಕಿಯೋ। ಸೇಸಾ **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ। ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ** ಲೋಕಿಯಾವ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಖನ್ಧಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ। **ಕಾಮಗುಣಾ** ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ।

ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾದೀಹಿ ಗನ್ತಬ್ಬಾತಿ **ಗತಿಯೋ। ನಿರಯೋ**ತಿ ನಿರಸ್ಸಾದೋ। ಸಹೋಕಾಸೇನ ಖನ್ಧಾ ಕಥಿತಾ। ತತೋ ಪರೇಸು ತೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಖನ್ಧಾವ ವುತ್ತಾ। ಚತುತ್ಥೇ ಓಕಾಸೋಪಿ।

ಆವಾಸೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ **ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಂ**। ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಗನ್ತುಕಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏತ್ಥ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಠಪಿತೋ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಸಙ್ಘಿಕಮ್ಪಿ ಆವಾಸಂ ನಿವಾರೇತಿ। ಸೋ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಪೇತೋ ವಾ ಅಜಗರೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಕುಲೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ **ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯಂ**। ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಕುಲೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪವೇಸನಮ್ಪಿ ನಿವಾರೇತಿ। ಲಾಭೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ **ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯಂ**। ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಿಕಮ್ಪಿ ಲಾಭಂ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತೋ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। ವಣ್ಣೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ **ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯಂ। ವಣ್ಣೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಸರೀರವಣ್ಣೋಪಿ ಗುಣವಣ್ಣೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಮಚ್ಛರಿಯಂ **ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಂ**। ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು "ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಏಸೋ ಮಂ ಅಭಿಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ನ ದೇತಿ। ಯೋ ಪನ ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಾನುಗ್ಗಹೇನ ವಾ ನ ದೇತಿ, ನ ತಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ।

ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರೇನ್ತಿ ಪರಿಯೋನನ್ಧನ್ತೀತಿ **ನೀವರಣಾನಿ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ನೀವರಣಪತ್ತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝೋ। ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಪತ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗವಜ್ಝೋ। ಥಿನಂ ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞಂ । ಮಿದ್ಧಂ ಖನ್ಧತ್ತಯಗೇಲಞ್ಞಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ। ತಥಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ। ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ।

ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ ಬನ್ಧನಾನಿ। ತೇಹಿ ಪನ ಬದ್ಧೇಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ರೂಪಾರೂಪಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಅನ್ತೋಬದ್ಧಾ ಬಹಿಸಯಿತಾ ನಾಮ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಕಾಮಭವೇ ಬನ್ಧನಂ। ಕಾಮಭವೇ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಬಹಿಬದ್ಧಾ ಅನ್ತೋಸಯಿತಾ ನಾಮ। ತೇಸಞ್ಹಿ ರೂಪಾರೂಪಭವೇ ಬನ್ಧನಂ। ಕಾಮಭವೇ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಅನ್ತೋಬದ್ಧಾ ಅನ್ತೋಸಯಿತಾ ನಾಮ। ರೂಪಾರೂಪಭವೇ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಬಹಿಬದ್ಧಾ ಬಹಿಸಯಿತಾ ನಾಮ। ಖೀಣಾಸವೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಬನ್ಧನೋ।

ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಪದಂ **ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ,** ಸಿಕ್ಖಾಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಿಕ್ಖಾಯ ವಾ ಪದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಧಿಗಮುಪಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಕಥಾ ವಿಭಙ್ಗಪ್ಪಕರಣೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತಾ ಏವ।

ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಾದಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೬. "ಅಭಬ್ಬೋ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣ"ನ್ತಿಆದಿ ದೇಸನಾಸೀಸಮೇವ, ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಪನ ಅಭಬ್ಬಾ। ಪುಥುಜ್ಜನಖೀಣಾಸವಾನಂ ನಿನ್ನಾಪಸಂಸತ್ಥಮ್ಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ನಾಮ ಗಾರಯ್ಹೋ, ಮಾತುಘಾತಾದೀನಿಪಿ ಕರೋತಿ । ಖೀಣಾಸವೋ ಪನ ಪಾಸಂಸೋ, ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಘಾತಾದೀನಿಪಿ ನ ಕರೋತೀತಿ।

ಬ್ಯಸನೇಸು ವಿಯಸ್ಸತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ, ಹಿತಸುಖಂ ಖಿಪತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾತೀನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ,** ಚೋರರೋಗಭಯಾದೀಹಿ ಞಾತಿವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೋಗಾನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ,** ರಾಜಚೋರಾದಿವಸೇನ ಭೋಗವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ರೋಗೋ ಏವ ಬ್ಯಸನಂ **ರೋಗಬ್ಯಸನಂ।** ರೋಗೋ ಹಿ ಆರೋಗ್ಯಂ ಬ್ಯಸತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ, ಸೀಲಸ್ಸ ಬ್ಯಸನಂ **ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ।** ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿನಾಸಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಬ್ಯಸನಂ **ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ।** ಏತ್ಥ ಚ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀನಿ ತೀಣಿ ನೇವ ಅಕುಸಲಾನಿ ನ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾನಿ। ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನದ್ವಯಂ ಅಕುಸಲಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ। ತೇನೇವ "ನಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾತಿ ಞಾತೀನಂ ಸಮ್ಪದಾ ಪಾರಿಪೂರೀ ಬಹುಭಾವೋ। **ಭೋಗಸಮ್ಪದಾಯಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆರೋಗ್ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಾ **ಆರೋಗ್ಯಸಮ್ಪದಾ।** ಪಾರಿಪೂರೀ ದೀಘರತ್ತಂ ಅರೋಗತಾ। **ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ । ಇಧಾಪಿ ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾದಯೋ ನೋ ಕುಸಲಾ, ನ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾ। ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ ಕುಸಲಾ, ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾ। ತೇನೇವ "ನಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಕಥಾ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ।

ಚೋದಕೇನಾತಿ ವತ್ಥುಸಂಸನ್ದನ್ಸ್ಸನಾ, ಆಪತ್ತಿಸಂಸನ್ದನ್ಸ್ಸನಾ, ಸಂವಾಸಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಚತೂಹಿ ಚೋದನಾವತ್ಥೂಹಿ ಚೋದಯಮಾನೇನ। **ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ಅಕಾಲೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚುದಿತಕಸ್ಸ ಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ನ ಚೋದಕಸ್ಸ। ಪರಂ ಚೋದೇನ್ತೇನ ಹಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ವಾ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಗ್ಗೇ ವಾ ಆಸನಸಾಲಾಭೋಜನಸಾಲಾದೀಸು ವಾ ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಂ। ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ "ಕರೋತಾಯಸ್ಮಾ ಓಕಾಸಂ, ಅಹಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ"ತಿ ಏವಂ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಚೋದೇತಬ್ಬಂ। ಪುಗ್ಗಲಂ ಪನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯೋ ಲೋಲಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭೂತಂ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಯಸಂ ಆರೋಪೇತಿ, ಸೋ ಓಕಾಸಕಮ್ಮಂ ವಿನಾಪಿ ಚೋದೇತಬ್ಬೋ। **ಭೂತೇನಾತಿ** ತಚ್ಛೇನ ಸಭಾವೇನ। **ಸಣ್ಹೇನಾತಿ** ಮಟ್ಠೇನ ಮುದುಕೇನ। **ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತೇನಾತಿ** ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ಉಪೇತೇನ।

ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಪಞ್ಹಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೭. **ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನೀತಿ** ಪಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪದಹನಂ, ಪಧಾನಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಧಾನಿಯೋ, ಪಧಾನಿಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಙ್ಗಾನಿ **ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ। ಸದ್ಧೋತಿ** ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸದ್ಧಾ ಪನೇಸಾ ಆಗಮನಸದ್ಧಾ, ಅಧಿಗಮನಸದ್ಧಾ, ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ, ಪಸಾದಸದ್ಧಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಸದ್ಧಾ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಆಗತತ್ತಾ **ಆಗಮನಸದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಪಟಿವೇಧೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ **ಅಧಿಗಮನಸದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ವುತ್ತೇ ಅಚಲಭಾವೇನ ಓಕಪ್ಪನಂ **ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಪಸಾದುಪ್ಪತ್ತಿ **ಪಸಾದಸದ್ಧಾ** ನಾಮ। ಇಧ ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಬೋಧಿನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ತಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ತಥಾಗತೇನಾತಿ ಸದ್ದಹತಿ। ದೇಸನಾಸೀಸಮೇವ ಚೇತಂ, ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಙ್ಗೇನ ತೀಸುಪಿ ರತನೇಸು ಸದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದೋ ಬಲವಾ, ತಸ್ಸ ಪಧಾನವೀರಿಯಂ ಇಜ್ಝತಿ। **ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋತಿ** ಅರೋಗೋ। **ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋತಿ** ನಿದ್ದುಕ್ಖೋ। **ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾತಿ** ಸಮವಿಪಾಚನೀಯಾ। **ಗಹಣಿಯಾತಿ** ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಧಾತುಯಾ। **ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯಾತಿ** ಅತಿಸೀತಗಹಣಿಕೋ ಸೀತಭೀರೂ ಹೋತಿ, ಅಚ್ಚುಣ್ಹಗಹಣಿಕೋ ಉಣ್ಹಭೀರೂ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಪಧಾನಂ ನ ಇಜ್ಝತಿ। ಮಜ್ಝಿಮಗಹಣಿಕಸ್ಸ ಇಜ್ಝತಿ। ತೇನಾಹ – "ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಧಾನಕ್ಖಮಾಯಾ"ತಿ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆವಿಕತ್ತಾತಿ** ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತಾ। **ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾತಿ** ಉದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಗನ್ತುಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ, ಏತೇನ ಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಂ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ । **ಅರಿಯಾಯಾತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ। **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯಾತಿ** ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬೇ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ। **ಸಮ್ಮಾ**

ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾತಿ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಯಂ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಖೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾವ ಕಥಿತಾ। ದುಪ್ಪಞ್ಞಸ್ಸ ಹಿ ಪಧಾನಂ ನ ಇಜ್ಝತಿ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾದಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ**ತಿ ಸುದ್ಧಾ ಇಧ ಆವಸಿಂಸು ಆವಸನ್ತಿ ಆವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾತಿ ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ। ಸುದ್ಧಾತಿ ಕಿಲೇಸಮಲರಹಿತಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾ। **ಅವಿಹಾ**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮಹಾಪದಾನೇ ವುತ್ತಮೇವ।

ಅನಾಗಾಮೀಸು ಆಯುನೋ ಮಜ್ಝಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ **ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ। ಮಜ್ಝಂ ಉಪಹಚ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪತ್ತೋ **ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ। ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅಕಿಲಮನ್ತೋ ಸುಖೇನ ಪತ್ತೋ **ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ। ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಕಿಲಮನ್ತೋ ದುಕ್ಖೇನ ಪತ್ತೋ **ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಉದ್ಧಂಸೋತೋಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಹಿ ಅವಿಹಾತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ದೇವಲೋಕೇ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ನಾಮ। ಯೋ ಅವಿಹಾತೋ ದುತಿಯಂ ವಾ ತತಿಯಂ ವಾ ಚತುತ್ಥಂ ವಾ ದೇವಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ನ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ನಾಮ। ಯೋ ಕಾಮಭವತೋ ಅಕನಿಟ್ಠೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ನ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ನಾಮ। ಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಚತೂಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ನ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ನ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ನಾಮಾತಿ।

ಚೇತೋಖಿಲಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. **ಚೇತೋಖಿಲಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವಾ। **ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ ಸತ್ಥು ಸರೀರೇ ವಾ ಗುಣೇ ವಾ ಕಙ್ಖತಿ। ಸರೀರೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ "ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸವರಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಾಮ ಸರೀರಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಗುಣೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ "ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಆತಪ್ಪಾಯಾ**ತಿ ವೀರಿಯಕರಣತ್ಥಾಯ। **ಅನುಯೋಗಾಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯೋಗಾಯ। ಸಾತಚ್ಚಾಯಾತಿ **ಸತತಕಿರಿಯಾಯ**। **ಪಧಾನಾಯಾ**ತಿ ಪದಹನತ್ಥಾಯ। **ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ಥರಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತೋ ಪಠಮೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವೋ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇ ಚ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ "ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಚತುರಾಸೀತಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಏತಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ "ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಸ್ಸನ್ದೋ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಮಗ್ಗನಿಸ್ಸನ್ದೋ ಫಲಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ "ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಟ್ಠಾತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಮೂಹಭೂತೋ ಸಙ್ಘೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖಮಾನೋ** "ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ನಾಮ, ಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ , ಸಾ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। **ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕೋಪಸಙ್ಖಾತೋ ಪಞ್ಚಮೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವೋ ಕಚವರಭಾವೋ ಖಾಣುಕಭಾವೋ।

ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೦. **ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾತಿ** ಚಿತ್ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮುಟ್ಠಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾ। **ಕಾಮೇತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಪಿ। **ಕಾಯೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇ। **ರೂಪೇತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪೇ। **ಯಾವದತ್ಥ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ತಕಂ। **ಉದರಾವದೇಹಕ**ನ್ತಿ ಉದರಪೂರಂ। ತಞ್ಹಿ ಉದರಂ ಅವದೇಹನತೋ "ಉದರಾವದೇಹಕ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸೇಯ್ಯಸುಖ**ನ್ತಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಸುಖಂ। **ಪಸ್ಸಸುಖ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಕಂ ಸಯನ್ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸವಾಮಪಸ್ಸಾನಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖಂ। **ಮಿದ್ಧಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಾಸುಖಂ। **ಅನುಯುತ್ತೋ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। **ಪಣಿಧಾಯಾತಿ** ಪತ್ಥಯಿತ್ವಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನಾತಿ** ಮೇಥುನವಿರತಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ। **ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಮಹೇಸಕ್ಖದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ। **ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾತಿ** ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖದೇವೇಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ।

ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಪಠಮಪಞ್ಚಕೇ ಲೋಕಿಯಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ। ದುತಿಯಪಞ್ಚಕೇ ಪಠಮದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಲೋಕಿಯಾನಿ, ತತಿಯಪಞ್ಚಮಾನಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಿ। ತತಿಯಪಞ್ಚಕೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಿ।

ನಿಸ್ಸರಣಿಯಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. **ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾತಿ** ನಿಸ್ಸಟಾ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತಾ। **ಧಾತುಯೋತಿ** ಅತ್ತಸುಞ್ಞಸಭಾವಾ। **ಕಾಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋತಿ** ಕಾಮೇ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಅಸುಭಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅಗದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಸಂ ವೀಮಂಸನ್ತೋ ವಿಯ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ಕಾಮಾಭಿಮುಖಂ ಚಿತ್ತಂ ಪೇಸೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ** ನ ಪವಿಸತಿ। **ನ ಪಸೀದತೀತಿ** ಪಸಾದಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ। **ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ನ ಪತಿಟ್ಠತಿ। **ನ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಕುಕ್ಕುಟಪತ್ತಂ ವಾ ನ್ಹಾರುದದ್ದುಲಂ ವಾ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ಪತಿಕುಟತಿ ಪತಿವತ್ತತಿ ನ ಸಮ್ಪಸಾರಿಯತಿ; ಏವಂ ಪತಿಲೀಯತಿ ನ ಪಸಾರಿಯತಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನಾತಿ** ಇಧ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ನಾಮ ದಸಸು ಅಸುಭೇಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ, ತದಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। **ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ। **ಸುಗತ**ನ್ತಿ ಗೋಚರೇ ಗತತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಗತಂ। **ಸುಭಾವಿತ**ನ್ತಿ ಅಹಾನಭಾಗಿಯತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಭಾವಿತಂ। **ಸುವುಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಕಾಮತೋ ಸುಟ್ಠು ವುಟ್ಠಿತಂ। **ಸುವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಂ। ಕಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಆಸವಾ ನಾಮ ಕಾಮಹೇತುಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ। **ವಿಘಾತಾತಿ** ದುಕ್ಖಾ। **ಪರಿಳಾಹಾತಿ** ಕಾಮರಾಗಪರಿಳಾಹಾ। **ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತೀತಿ** ಸೋ ತಂ ಕಾಮವೇದನಂ ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹವೇದನಞ್ಚ ನ ವೇದಯತಿ। **ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಂ ಕಾಮೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಅಕ್ಖಾತಂ। ಯೋ ಪನ ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ತತಿಯಂ ಮಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುನ ಕಾಮಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಚ್ಚನ್ತನಿಸ್ಸರಣಮೇವ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ದುತಿಯವಾರೇ ಮೇತ್ತಾಝಾನಾನಿ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ। ತತಿಯವಾರೇ ಕರುಣಾಝಾನಾನಿ ವಿಹಿಂಸಾಯ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ। ಚತುತ್ಥವಾರೇ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ ರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ। ಅಚ್ಚನ್ತನಿಸ್ಸರಣೇ ಚೇತ್ಥ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪಞ್ಚಮವಾರೇ **ಸಕ್ಕಾಯಂ ಮನಸಿಕರೋತೋತಿ** ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾಭಿಮುಖಂ ಚಿತ್ತಂ ಪೇಸೇನ್ತಸ್ಸ। **ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಸಕ್ಕಾಯನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಚ ಫಲೇನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುನ ಸಕ್ಕಾಯೋ ನತ್ಥೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಅಕ್ಖಾತಂ।

ವಿಮುತ್ತಾಯತನಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೨. **ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನೀ**ತಿ ವಿಮುಚ್ಚನಕಾರಣಾನಿ। **ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ**ತಿ ಪಾಳಿಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ**ತಿ ಪಾಳಿಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಪಾಮೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ ತರುಣಪೀತಿ। **ಪೀತೀ**ತಿ ತುಟ್ಠಾಕಾರಭೂತಾ ಬಲವಪೀತಿ। **ಕಾಯೋ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೋ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಸುಖಂ ವೇದಯತೀ**ತಿ ಸುಖಂ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ಆಗತಾಗತಟ್ಠಾನೇ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಪೀತಿಯಾ ಅನ್ತರಾ ಓಸಕ್ಕಿತುಂ ನ ದೇನ್ತೋ ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – "ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತೀ"ತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ । ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, **ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಸಮಾಧಿಯೇವ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ। **ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀ**ತಿಆದೀಸು ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ಸುಟ್ಠು ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಟ್ಠು ಮನಸಿಕತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರಿತಂ। **ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ।

ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾತಿ ವಿಮುತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತಂ, ತಂ ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀತಿ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ**। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಪಹಾನಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ**ತಿ ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ।

"ಇಮೇ ಖೋ ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಪಞ್ಚಕಾನಂ ವಸೇನ ತಿಂಸಸತಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೩. ಇತಿ ಪಞ್ಚಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಛಕ್ಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ। **ಬಾಹಿರಾನೀ**ತಿ ತತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತತೋ ಬಹಿಭೂತಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಆಯತನಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಕಥಿತಾವ। **ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯಾ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮೂಹಾ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದನಿಸ್ಸಿತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುನಿಸ್ಸಿತೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। **ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಇಮೇ ದಸ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ನಾಮ। ವೇದನಾಛಕ್ಕಮ್ಪಿ ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ರೂಪಸಞ್ಞಾ**ತಿ ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಞ್ಞಾ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸೇಸಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚೇತನಾಛಕ್ಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಥಾ ತಣ್ಹಾಛಕ್ಕೇ।

ಅಗಾರವೋತಿ ಗಾರವವಿರಹಿತೋ। **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯೋ ಅನೀಚವುತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಧರಮಾನೇ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಯಾತಿ। ಸತ್ಥರಿ ಅನುಪಾಹನೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಸಉಪಾಹನೋ ಚಙ್ಕಮತಿ, ನೀಚೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಉಚ್ಚೇ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ವಸನ್ತೇ ಉಪರಿ ವಸತಿ, ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಉಭೋ ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ, ಉಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, ನಹಾಯತಿ, ಉಚ್ಚಾರಂ ವಾ ಪಸ್ಸಾವಂ ವಾ ಕರೋತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಪನ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತುಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯನಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ನ ಸುಣಾತಿ, ಸಮುಲ್ಲಪನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ವಾಚೇತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ನಿಸೀದತಿ, ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತಿ, ವುಡ್ಢೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಸೀದತಿ, ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಹತ್ಥಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉಭೋ

ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತುಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಗಾರವೇ ಕತೇ ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ ಕತೋವ ಹೋತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪನ ಅಪೂರಯಮಾನೋವ **ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ಅನನುಬ್ರೂಹಯಮಾನೋ **ಅಪ್ಪಮಾದೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ದುವಿಧಮ್ಪಿ **ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ** ಅಕರೋನ್ತೋ **ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಛ ಗಾರವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿಚಾರಾ। **ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯ**ನ್ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಕಾರಣಭೂತಂ। **ಉಪವಿಚರತೀ**ತಿ ವಿತಕ್ಕೇನ ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ವಿಚಾರೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ದೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾ**ಪಿ ಏವಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ **ಉಪೇಕ್ಖೂಪವಿಚಾರಾ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಾ** ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನ ಕೋಸಮ್ಬಕಸುತ್ತೇ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಇಧ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ।

ವಿವಾದಮೂಲಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. **ವಿವಾದಮೂಲಾನೀ**ತಿ ವಿವಾದಸ್ಸ ಮೂಲಾನಿ। **ಕೋಧನೋ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೇನ ಕೋಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಉಪನಾಹೀ**ತಿ ವೇರಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇನ ಉಪನಾಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿವಾದೋ ಕಥಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವಿಯ ದ್ವೀಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿವಾದಂ ಆಪನ್ನೇಸು ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ತೇಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಓವಾದಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ವಿವದತಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ವಿವದನ್ತಿ। ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ। ತತೋ ಆರಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಭುಮ್ಮಾ ದೇವತಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಮ್ಪರಾ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮವಾದೀಹಿ ಪನ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನೋವ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ "ಯಂ ಬಹುಕೇಹಿ ಗಹಿತಂ, ತಂ ತಚ್ಛ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬಹುತರಾವ ಅಧಮ್ಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇ ಅಧಮ್ಮಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ವದನ್ತಾ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿವಾದೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಹೋತಿ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಸಾಯ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ।

ಮಕ್ಖೀತಿ ಪರೇಸಂ ಗುಣಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣೇನ ಮಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪಳಾಸೀ**ತಿ ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಳಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಇಸ್ಸುಕೀ**ತಿ ಪರಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ ಇಸ್ಸಾಯನಲಕ್ಖಣಾಯ ಇಸ್ಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಚ್ಛರೀ**ತಿ ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಠೋ**ತಿ ಕೇರಾಟಿಕೋ। **ಮಾಯಾವೀ**ತಿ ಕತಪಾಪಪಟಿಚ್ಛಾದಕೋ। **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ**ತಿ ಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನಿಚ್ಛಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ನತ್ಥಿಕವಾದೀ ಅಹೇತುಕವಾದೀ ಅಕಿರಿಯವಾದೀ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ**ತಿ ಸಯಂ ದಿಟ್ಠಿಮೇವ ಪರಾಮಸತಿ। **ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ**ತಿ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹೀ। **ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ**ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಗಹಿತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ।

ಪಥವೀಧಾತೂತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಧಾತು। **ಆಪೋಧಾತೂ**ತಿ ಆಬನ್ಧನಧಾತು। **ತೇಜೋಧಾತೂ**ತಿ ಪರಿಪಾಚನಧಾತು। **ವಾಯೋಧಾತೂ**ತಿ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಧಾತು। **ಆಕಾಸಧಾತೂ**ತಿ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಧಾತು। **ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂ**ತಿ ವಿಜಾನನಧಾತು।

ನಿಸ್ಸರಣಿಯಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೬. **ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸಟಧಾತುಯೋವ। **ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಹಾಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **'ಮಾ ಹೇವನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ'**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಭೂತಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಾ ಏವಂ ಭಣೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಯದಿದಂ**

ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ಯಾ ಅಯಂ ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಇದಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ, ಬ್ಯಾಪಾದತೋ ನಿಸ್ಸಟಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಪನ ಮೇತ್ತಾಯ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ತತಿಯಮಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ "ಪುನ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತತಿಯಫಲೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಞ್ಚೇವ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದೀನಞ್ಚ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದೀನಞ್ಚ ಅಭಾವಾ "ಅನಿಮಿತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೀ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುಸರತೀತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೀ।

ಅಸ್ಮೀತಿ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ। **ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಯಂ ನಾಮ ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ ಹೋತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಭೂತಂ ಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಂ। **'ಮಾ ಹೇವನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ'**ತಿ ಸಚೇ ತೇ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅರಹತ್ತಬ್ಯಾಕರಣಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಾ ಅಭೂತಂ ಭಣೀತಿ ವಾರೇತಬ್ಬೋ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತೋ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಫಲವಸೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ದಿಟ್ಠೇ ಪುನ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತೋತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅನುತ್ತರಿಯಾದಿಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೭. **ಅನುತ್ತರಿಯಾನೀ**ತಿ ಅನುತ್ತರಾನಿ ಜೇಟ್ಠಕಾನಿ। ದಸ್ಸನೇಸು ಅನುತ್ತರಿಯಂ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಹತ್ಥಿರತನಾದೀನಂ ದಸ್ಸನಂ ನ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ನಿವಿಟ್ಠಸದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ನಿವಿಟ್ಠಪೇಮವಸೇನ ದಸಬಲಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಕಸಿಣಾಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಗುಣಕಥಾಸವನಂ ನ ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ನಿವಿಟ್ಠಸದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ನಿವಿಟ್ಠಪೇಮವಸೇನ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ರತನಾನಂ ಗುಣಕಥಾಸವನಂ ತೇಪಿಟಕಬುದ್ಧವಚನಸವನಂ ವಾ **ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಮಣಿರತನಾದಿಲಾಭೋ ನ ಲಾಭಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸತ್ತವಿಧಅರಿಯಧನಲಾಭೋ ಪನ **ಲಾಭಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪಾದಿಸಿಕ್ಖನಂ ನ ಸಿಕ್ಖಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪೂರಣಂ ಪನ **ಸಿಕ್ಖಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾ ನ ಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಪನ ರತನಾನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾ **ಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ। ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಗುಣಾನುಸ್ಸರಣಂ ನಾನುಸ್ಸತಾನುತ್ತರಿಯಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಪನ ರತನಾನಂ ಗುಣಾನುಸ್ಸರಣಂ **ಅನುಸ್ಸತಾನುತ್ತರಿಯಂ** ನಾಮ।

ಅನುಸ್ಸತಿಯೋವ **ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ** ನಾಮ। **ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗುಣಾನುಸ್ಸರಣಂ। ಏವಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಹಿ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ತಂ ಪೀತಿಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಗಿಹೀನಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸತತವಿಹಾರಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೮. **ಸತತವಿಹಾರಾ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನಿಚ್ಚವಿಹಾರಾ। **ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ತಂ ರೂಪಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಸ್ವಾ. ಜವನಕ್ಖಣೇ ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತೋ **ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ,** ಅನಿಟ್ಠೇ ಅದುಸ್ಸನ್ತೋ **ನ ದುಮ್ಮನೋ**। ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಮೋಹಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ** ಮಜ್ಝತ್ತೋ, ಸತಿಯಾ ಯುತ್ತತ್ತಾ **ಸತೋ,** ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಯುತ್ತತ್ತಾ **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಛಸುಪಿ ದ್ವಾರೇಸು ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಕಥಿತಾ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ವಚನತೋ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಸತತವಿಹಾರಾ**ತಿ

ವಚನತೋ ಅಟ್ಠಪಿ ಮಹಾಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ **ಅರಜ್ಜನ್ತೋ ಅದುಸ್ಸನ್ತೋ**ತಿ ವಚನತೋ ದಸಪಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಥಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಚೇ ಆಸೇವನತೋ ಲಬ್ಭತಿ।

ಅಭಿಜಾತಿಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. **ಅಭಿಜಾತಿಯೋ**ತಿ ಜಾತಿಯೋ। **ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ**ತಿ ಕಣ್ಹೇ ನೀಚಕುಲೇ ಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಕಣ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತೀ**ತಿ ಕಾಳಕಂ ದಸದುಸ್ಸೀಲ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಸವತಿ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತಂ ಅಭಿಜಾಯಿತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಸುಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಪುಞ್ಞಾನಂ ಅಕತತ್ತಾ ನೀಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಇದಾನಿ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋಮೀತಿ ಪುಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಂ ಪಣ್ಡರಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಸೋ ತೇನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕಂ ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಸಚೇ ಕಣ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಸುಕ್ಕಂ, ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪದಾನತೋ ಪನ "ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅರಹತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಞ್ಹಿ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ। ತಂ ಏಸ ಅಭಿಜಾಯತಿ ಪಸವತಿ ಕರೋತಿ। **ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ**ತಿ ಸುಕ್ಕೇ ಉಚ್ಚಕುಲೇ ಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾತಿ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಭಜನ್ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ**। ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದಯೋ ಪಞ್ಚಕೇ ವುತ್ತಾ। ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಸಞ್ಞಾ **ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ** ನಾಮ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ದ್ವಾವೀಸತಿಯಾ ಛಕ್ಕಾನಂ ವಸೇನ ಬಾತ್ತಿಂಸಸತಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. ಇತಿ ಛಕ್ಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸತ್ತಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಾವ ಧನಂ **ಸದ್ಧಾಧನಂ**। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಪಞ್ಞಾಧನಂ** ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ। ಪಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಠತ್ವಾ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ ದಸಸೀಲಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೂಪಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ಇಮಾಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಪಟಿಲಾಭಕಾರಣತೋ ಪಞ್ಞಾ "ಧನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಸತ್ತಪಿ ಚೇತಾನಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ। **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಕಥಾ** ಕಥಿತಾವ।

ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾತಿ ಸಮಾಧಿಪರಿವಾರಾ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಇಮೇಪಿ ಸತ್ತ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾವ ಕಥಿತಾ।

ಅಸತಂ ಧಮ್ಮಾ ಅಸನ್ತಾ ವಾ ಧಮ್ಮಾ ಲಾಮಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ**। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಸದ್ಧಮ್ಮಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। **ಸದ್ಧಮ್ಮೇಸು** ಪನ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸೇವ ಕಥಿತಾ। ತೇಸುಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ। ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ।

ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾತಿ **ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಾ**। ತತ್ಥ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ**। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಅತ್ಥಞ್ಞೂ**। "ಏತ್ತಕೋಮ್ಹಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಅತ್ತಞ್ಞೂ**। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು ಮತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮತ್ತಞ್ಞೂ**। ಅಯಂ ಕಾಲೋ ಉದ್ದೇಸಸ್ಸ, ಅಯಂ ಕಾಲೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ, ಅಯಂ ಕಾಲೋ ಯೋಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾತಿ ಏವಂ ಕಾಲಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಕಾಲಞ್ಞೂ**। ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಾನಿ ಉದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕಾಲೋ। ದಸ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ। ಇದಂ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ। ದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಪನ ಉದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕಾಲೋ। ವೀಸತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ। ತತೋ ಪರಂ ಯೋಗೇ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಪರಿಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಪರಿಸಞ್ಞೂ**। ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಪುಗ್ಗಲಞ್ಞೂ**।

೩೩೧. ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನೀತಿ ನಿದ್ದಸಾದಿವತ್ಥೂನಿ। ನಿದ್ದಸೋ ಭಿಕ್ಖು, ನಿಬ್ಬೀಸೋ, ನಿತ್ತಿಂಸೋ, ನಿಚ್ಚತ್ತಾಲೀಸೋ, ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾಸೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಏವಂ ವಚನಕಾರಣಾನಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ಪಞ್ಹೋ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಹಿ ದಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಮತಂ ನಿಗಣ್ಠಂ ನಿದ್ದಸೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಪುನ ದಸವಸ್ಸೋ ನ ಹೋತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದಸವಸ್ಸೋವ। ನವವಸ್ಸೋಪಿ…ಪೇ॰… ಏಕವಸ್ಸೋಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾದಿಕಾಲೇಪಿ ಮತಂ ನಿಬ್ಬೀಸೋ, ನಿತ್ತಿಂಸೋ, ನಿಚ್ಚತ್ತಾಲೀಸೋ, ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾಸೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಗಾಮೇ ವಿಚರನ್ತೋ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವಾ ಆಹ -

> "ನ ಇದಂ, ಆನನ್ದ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಖೀಣಾಸವೋ ಹಿ ದಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪುನ ದಸವಸ್ಸೋ ನ ಹೋತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದಸವಸ್ಸೋವ, ನವವಸ್ಸೋಪಿ…ಪೇ॰… ಏಕವಸ್ಸೋಪಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏಕವಸ್ಸೋವ, ದಸಮಾಸಿಕೋಪಿ…ಪೇ॰… ಏಕಮಾಸಿಕೋಪಿ। ಏಕದಿವಸಿಕೋಪಿ। ಏಕಮುಹುತ್ತೋಪಿ ನ ಹೋತಿ ಏವ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವಾ। ನಿಬ್ಬೀಸಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ -

ವತ್ವಾ ಯೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸೋ ನಿದ್ದಸೋ ಹೋತಿ, ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸತ್ತ ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನಿ ದೇಸೇತಿ। ಥೇರೋಪಿ ತಮೇವ ದೇಸನಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಸತ್ತ ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನಿ **ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪೂರಣೇ ಬಹಲಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ। **ಆಯತಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ**ತಿ ಅನಾಗತೇ ಪುನದಿವಸಾದೀಸುಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೂರಣೇ ಅವಿಗತಪೇಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಧಮ್ಮನಿಸಾಮನಾಯ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಇಚ್ಛಾವಿನಯೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಿನಯನೇ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ**ತಿ ಏಕೀಭಾವೇ। **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪೂರಣೇ। **ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇ**ತಿ ಸತಿಯಞ್ಚೇವ ನೇಪಕ್ಕಭಾವೇ ಚ। **ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇ**ತಿ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಞ್ಞಾಸು ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಸಞ್ಞಾ **ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ**। ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಸಞ್ಞಾ **ಆದೀನವಸಞ್ಞಾ** ನಾಮ। ಸೇಸಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಏವ। ಬಲಸತ್ತಕವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಕಪುಗ್ಗಲಸತ್ತಕಾನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ । ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಅನುಸಯನ್ತೀತಿ **ಅನುಸಯಾ**। ಥಾಮಗತೋ ಕಾಮರಾಗೋ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಸಂಯೋಜನಸತ್ತಕಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಅಧಿಕರಣಸಮಥಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ

ಅಧಿಕರಣಸಮಥೇಸು ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸಮೇನ್ತಿ ವೂಪಸಮೇನ್ತೀತಿ **ಅಧಿಕರಣಸಮಥಾ**। **ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ। **ಅಧಿಕರಣಾನ**ನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ। **ಸಮಥಾಯ ವೂಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಸಮಥತ್ಥಞ್ಚೇವ ವೂಪಸಮನತ್ಥಞ್ಚ। **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ**ತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಸಮಥಾ ದಾತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ। ಅಧಿಕರಣೇಸು ತಾವ ಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ ವಿವದನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯೋ ವಿವಾದೋ, ಇದಂ **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಆಚಾರದಿಟ್ಠಿಆಜೀವವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅನುವದನ್ತಾನಂ ಅನುವಾದೋ ಉಪವದನಾ ಚೇವ ಚೋದನಾ ಚ, ಇದಂ **ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಮಾತಿಕಾಯ ಆಗತಾ ಪಞ್ಚ, ವಿಭಙ್ಗೇ ದ್ವೇತಿ ಸತ್ತಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ, ಇದಂ **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಕರಣಂ, ಇದಂ **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ।

ತತ್ಥ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ। ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಸಮ್ಮಮಾನಂ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತಿತಂ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ತತ್ಥೇವ ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮ್ಮತಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಮಮಾನೇ ಚ ಪನೇತಸ್ಮಿಂ ಯಾ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುಖತಾ ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ** ನಾಮ।

ತತ್ಥ ಚ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ **ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಸಮೇತಬ್ಬಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಭೂತತಾ **ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಯಥಾ ತಂ ಸಮೇತಬ್ಬಂ, ತಥೇವ ಸಮ್ಮನಂ **ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಯೋ ಚ ವಿವದತಿ, ಯೇನ ಚ ವಿವದತಿ, ತೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ **ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ವೂಪಸಮೇ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಸಮ್ಮತಿ।

ಸಚೇ ಪನೇವಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಮತಿ, ಅಥ ನಂ ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತಾ ಭಿಕ್ಖೂ "ನ ಮಯಂ ಸಕ್ಕೋಮ ವೂಪಸಮೇತು"ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸೇವ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತಿ, ತತೋ ಸಙ್ಘೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕಂ ಸಮ್ಮನ್ನತಿ। ತೇನ ಗುಳ್ಹಕವಿವಟಕಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೇಸು ತೀಸು ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇಸು ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಸಲಾಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ಯಥಾ ತೇ ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ। ಯಂ ಪನ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ, ಅಯಂ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ** ನಾಮ। ಏವಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। **ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ - ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಸತಿವಿನಯೇನ ಚ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇನ ಚ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಯ ಚ। **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ** ಸಮ್ಮಮಾನಂ ಯೋ ಚ ಅನುವದತಿ, ಯಞ್ಚ ಅನುವದತಿ, ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸಚೇ ಕಾಚಿ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಉಭೋ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ, ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ನಾಮೇತ್ಥ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏವಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಯದಾ ಪನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಮೂಲಿಕಾಯ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನುದ್ಧಂಸಿತಸ್ಸ ಸತಿವಿನಯಂ ಯಾಚಮಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸತಿವಿನಯಂ ದೇತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಸತಿವಿನಯೇನ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿನ್ನೇ ಪನ ಸತಿವಿನಯೇ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುವಾದೋ ನ ರುಹತಿ।

ಯದಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಮ್ಮಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾಮಣಕೇ ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ "ಸರತಾಯಸ್ಮಾ ಏವರೂಪಿಂ ಆಪತ್ತಿ"ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋ "ಉಮ್ಮತ್ತಕೇನ ಮೇ , ಆವುಸೋ, ಏತಂ ಕತಂ, ನಾಹಂ ತಂ ಸರಾಮೀ"ತಿ ಭಣನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋವ ಪುನ ಅಚೋದನತ್ಥಾಯ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ಯಾಚತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಚಸ್ಸ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ದೇತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇನ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿನ್ನೇ ಪನ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುವಾದೋ ನ ರುಹತಿ।

ಯದಾ ಪನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತೇನ ವಾ ಚೋದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತೋ ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಪಾಪಿಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ "ಸಚಾಯಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮ್ಮಾ ವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಸಾರಣಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ಅಯಮೇವಸ್ಸ ನಾಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಂ ಕರೋತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಯ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತೀತಿ। ಏವಂ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ** ತೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇನ ಚ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಚ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ವೂಪಸಮೋ ನತ್ಥಿ। ಯದಾ ಪನ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಙ್ಘಗಣಮಜ್ಝೇಸು ವಾ ಭಿಕ್ಖು ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತಿ, ತದಾ **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ** ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇನ ಚ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ।

ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇ ತಾವ ಯೋ ಚ ದೇಸೇತಿ, ಯಸ್ಸ ಚ ದೇಸೇತಿ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಗಣಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾಕಾಲೇ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಚ ಆಮ, ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ "ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಕರಣಂ, ತಂ **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ** ನಾಮ। ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಹಿ ಪರಿವಾಸಾದಿಯಾಚನಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ। ಪರಿವಾಸಾದೀನಂ ದಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ನಾಮ। ದ್ವೇ ಪಕ್ಖಜಾತಾ ಪನ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಂ ಅಸ್ಸಾಮಣಕಂ ಅಜ್ಝಾಚರಿತ್ವಾ ಪುನ ಲಜ್ಜಿಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಚೇ ಮಯಂ ಇಮಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮ, ಸಿಯಾಪಿ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಕಕ್ಖಳತ್ತಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಾಪನೇ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಯದಾ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತದಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಚ ಸಮ್ಮತಿ।

ತತ್ಥ ಹಿ ಯತ್ತಕಾ ಹತ್ಥಪಾಸೂಪಗತಾ "ನ ಮೇತಂ ಖಮತೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಮ್ಪಿ ಓಕ್ಕನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಥುಲ್ಲವಜ್ಜಞ್ಚ ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ತೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ಏಕೇನ ಸಮಥೇನ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ। ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಂ ಸಮಥಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತೋಯೇವ। ವಿನಿಚ್ಛಯೋಪಿಸ್ಸ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತೋ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಚುದ್ದಸನ್ನಂ ಸತ್ತಕಾನಂ ವಸೇನ ಅಟ್ಠನವುತಿ ಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಕವಣ್ಣನಾ

೩೩೩. ಇತಿ ಸತ್ತಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ**ತಿ ಅಯಾಥಾವಾ ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವಾ। **ಸಮ್ಮತ್ತಾ**ತಿ ಯಾಥಾವಾ ಸಮ್ಮಾಸಭಾವಾ।

೩೩೪. **ಕುಸೀತವತ್ಥೂನೀತಿ** ಕುಸೀತಸ್ಸ ಅಲಸಸ್ಸ ವತ್ಥೂನಿ ಪತಿಟ್ಠಾ ಕೋಸಜ್ಜಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ** ಚೀವರವಿಚಾರಣಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। **ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀತಿ** ದುವಿಧಮ್ಪಿ ವೀರಿಯಂ ನಾರಭತಿ। **ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ। **ಅನಧಿಗತಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮತ್ಥಾಯ। **ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕರಣತ್ಥಾಯ। **ಇದಂ ಪಠಮನ್ತಿ** ಇದಂ ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಏವಂ ಓಸೀದನಂ ಪಠಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಮಾಸಾಚಿತಂ ಮಞ್ಞೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಮಾಸಾಚಿತಂ** ನಾಮ ತಿನ್ತಮಾಸೋ। ಯಥಾ ತಿನ್ತಮಾಸೋ ಗರುಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಗರುಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಗಿಲಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ।

೩೩೫. **ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನೀತಿ** ವೀರಿಯಕಾರಣಾನಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೩೬. **ದಾನವತ್ಥೂನೀತಿ** ದಾನಕಾರಣಾನಿ। **ಆಸಜ್ಜ ದಾನಂ ದೇತೀತಿ** ಪತ್ವಾ ದಾನಂ ದೇತಿ। ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಮುಹುತ್ತಂಯೇವ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಂ ದೇತಿ, ದಸ್ಸಾಮಿ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ನ ಕಿಲಮೇತಿ। ಇತಿ ಏತ್ಥ ಆಸಾದನಂ ದಾನಕಾರಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಭಯಾ ದಾನಂ ದೇತೀತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಭಯಾದೀನಿ ದಾನಕಾರಣಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ **ಭಯಂ** ನಾಮ ಅಯಂ ಅದಾಯಕೋ ಅಕಾರಕೋತಿ ಗರಹಾಭಯಂ ವಾ ಅಪಾಯಭಯಂ ವಾ। **ಅದಾಸಿ ಮೇತಿ** ಮಯ್ಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಏಸ ಇದಂ ನಾಮ ಅದಾಸೀತಿ ದೇತಿ। **ದಸ್ಸತಿ ಮೇತಿ** ಅನಾಗತೇ ಇದಂ ನಾಮ ದಸ್ಸತೀತಿ ದೇತಿ। **ಸಾಹು ದಾನನ್ತಿ** ದಾನಂ ನಾಮ ಸಾಧು ಸುನ್ದರಂ, ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪಸತ್ಥನ್ತಿ ದೇತಿ। **ಚಿತ್ತಾಲಙ್ಕಾರಚಿತ್ತಪರಿಕ್ಖಾರತ್ಥಂ ದಾನಂ ದೇತೀತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥಞ್ಚೇವ ಪರಿವಾರತ್ಥಞ್ಚ ದೇತಿ। ದಾನಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಕಂ ಕರೋತಿ। ಯೇನ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ಲದ್ಧಂ ಮೇತಿ ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಯೇನ ದಿನ್ನಂ, ಸೋಪಿ ದಿನ್ನಂ ಮಯಾತಿ ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಕಂ ಕರೋತಿ, ತೇನೇವ "ಅದನ್ತದಮನಂ ದಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಅದನ್ತದಮನಂ ದಾನಂ, ಅದಾನಂ ದನ್ತದೂಸಕಂ।
ದಾನೇನ ಪಿಯವಾಚಾಯ, ಉನ್ನಮನ್ತಿ ನಮನ್ತಿ ಚಾ"ತಿ॥

ಇಮೇಸು ಪನ ಅಟ್ಠಸು ದಾನೇಸು ಚಿತ್ತಾಲಙ್ಕಾರದಾನಮೇವ ಉತ್ತಮಂ।

೩೩೭. **ದಾನೂಪಪತ್ತಿಯೋತಿ** ದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ। **ದಹತೀತಿ** ಠಪೇತಿ। **ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಭಾವೇತೀತಿ** ವಡ್ಢೇತಿ। **ಹೀನೇ ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಹೀನೇಸು ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇಸು ವಿಮುತ್ತಂ। **ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತನ್ತಿ** ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯ ಅಭಾವಿತಂ। **ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀತಿ** ಯಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಕುಸಲಂ ಕತಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ವೀತರಾಗಸ್ಸಾತಿ ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನರಾಗಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತರಾಗಸ್ಸ। ದಾನಮತ್ತೇನೇವ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ದಾನಂ ಪನ ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ದಾನೇನ ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ವೀತರಾಗಸ್ಸ ನೋ ಸರಾಗಸ್ಸಾ"ತಿ।

ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಪರಿಸಾ **ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ,** ಸಮೂಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ **ಲೋಕಧಮ್ಮಾ**। ಏತೇಹಿ ಮುತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - "ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ಅನುಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಲೋಕೋ ಚ ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮೇ ಅನುಪರಿವತ್ತತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰

೮.೫)। **ಲಾಭೋ ಅಲಾಭೋ**ತಿ ಲಾಭೇ ಆಗತೇ ಅಲಾಭೋ ಆಗತೋ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಸಾದೀ**ಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೩೮. ಅಭಿಭಾಯತನವಿಮೋಕ್ಖಕಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾ ಏವ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಏಕಾದಸನ್ನಂ ಅಟ್ಠಕಾನಂ ವಸೇನ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ಅಟ್ಠಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನವಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. ಇತಿ ಅಟ್ಠಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನವಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಆಘಾತವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಆಘಾತಕಾರಣಾನಿ। **ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತೀ**ತಿ ಕೋಪಂ ಬನ್ಧತಿ ಕರೋತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ।

ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾತಿ ತಂ ಅನತ್ಥಚರಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ ? ಪರೋ ನಾಮ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತರುಚಿಯಾ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋತೀತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೋದೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಚಾಹಂ ಪಟಿಕೋಪಂ ಕರೇಯ್ಯಂ, ತಂ ಕೋಪಕರಣಂ ಏತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕುತೋ ಲಾಭಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸಚಾಹಂ ಏತ್ಥ ಕೋಪಂ ಕರೇಯ್ಯಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಕೋಪಕರಣೇ ಕುತೋ ಲಾಭಾ, ಲಾಭಾ ನಾಮ ಕೇ ಸಿಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ।

೩೪೧. **ಸತ್ತಾವಾಸಾ**ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಆವಾಸಾ, ವಸನಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಸುದ್ಧಾವಾಸಾಪಿ ಸತ್ತಾವಾಸೋವ, ಅಸಬ್ಬಕಾಲಿಕತ್ತಾ ಪನ ನ ಗಹಿತಾ। ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಖನ್ಧಾವಾರಸದಿಸಾ। ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೇಸು ಅನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೇಸು ತಂ ಠಾನಂ ಸುಞ್ಞಂ ಹೋತೀತಿ ಅಸಬ್ಬಕಾಲಿಕತ್ತಾ ನ ಗಹಿತಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೪೨. ಅಕ್ಖಣೇಸು **ಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿಯತೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿಯತಿ। **ಓಪಸಮಿಕೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸೂಪಸಮಕರೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾವಹೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಪಟಿವೇಧಗಾಮೀ। **ಅಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಅಸಞ್ಞಭವಂ ವಾ ಅರೂಪಭವಂ ವಾ।

೩೪೩. **ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ**ತಿ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬವಿಹಾರಾ।

೩೪೪. **ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿರೋಧಾ।

"ಇಮೇ, ಖೋ ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಛನ್ನಂ ನವಕಾನಂ ವಸೇನ ಚತುಪಣ್ಣಾಸ ಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ನವಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. ಇತಿ ನವಕವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದಸಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ನಾಥಕರಣಾ**ತಿ "ಸನಾಥಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥ ಮಾ ಅನಾಥಾ, ದಸ ಇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ನಾಥಕರಣಾ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೮) ಏವಂ ಅಕ್ಖಾತಾ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಾಕರಾ ಧಮ್ಮಾ।

ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋತಿಆದೀಸು ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ**। ತೇ ಚಸ್ಸ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸಹ ಅಯನತೋ ಸಹಾಯಾತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ**। ಚಿತ್ತೇನ ಚೇವ ಕಾಯೇನ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇಸು ಏವ ಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ ಓನತೋತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ**। **ಸುವಚೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸುಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ ಸುಖೇನ ಅನುಸಾಸಿತಬ್ಬೋ। **ಖಮೋ**ತಿ ಗಾಳ್ಹೇನ ಫರುಸೇನ ಕಕ್ಖಳೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಖಮತಿ, ನ ಕುಪ್ಪತಿ। **ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೋ ಓವದಿಯಮಾನೋ ವಾಮತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಟಿಪ್ಫರತಿ ವಾ ಅಸುಣನ್ತೋ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ "ಓವದಥ, ಭನ್ತೇ , ಅನುಸಾಸಥ, ತುಮ್ಹೇಸು ಅನೋವದನ್ತೇಸು ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಓವದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಉಚ್ಚಾವಚಾನೀತಿ ಉಚ್ಚಾನಿ ಚ ಅವಚಾನಿ ಚ। **ಕಿಂ ಕರಣೀಯಾನೀ**ತಿ ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿ। ತತ್ಥ **ಉಚ್ಚಕಮ್ಮಾನಿ** ನಾಮ ಚೀವರಸ್ಸ ಕರಣಂ ರಜನಂ ಚೇತಿಯೇ ಸುಧಾಕಮ್ಮಂ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಚೇತಿಯಘರಬೋಧಿಯಘರೇಸು ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಅವಚಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಪಾದಧೋವನಮಕ್ಖನಾದಿಖುದ್ದಕಕಮ್ಮಂ। **ತತ್ರುಪಾಯಾಯಾ**ತಿ ತತ್ರುಪಗಮನೀಯಾ। **ಅಲಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ। **ಅಲಂ ಸಂವಿಧಾತು**ನ್ತಿ ವಿಚಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ।

ಧಮ್ಮೇ ಅಸ್ಸ ಕಾಮೋ ಸಿನೇಹೋತಿ **ಧಮ್ಮಕಾಮೋ,** ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪಿಯಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರೋ**ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ ಕಥೇನ್ತೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸುಣಾತಿ, ಸಯಞ್ಚ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಭಿವಿನಯೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ, ವಿನಯೋ ಅಭಿವಿನಯೋತಿ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸತ್ತ ಪಕರಣಾನಿ। **ವಿನಯೋ**ತಿ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾ। **ಅಭಿವಿನಯೋ**ತಿ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ। ಅಥ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಮ್ಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಮ್ಪಿ **ಧಮ್ಮೋ** ಏವ। ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ **ಅಭಿಧಮ್ಮೋ**। ಸಕಲಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ **ವಿನಯೋ**। ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಕಾರಣಂ **ಅಭಿವಿನಯೋ**। ಇತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವಿನಯೇ ಅಭಿವಿನಯೇ ಚ। **ಉಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ**ತಿ ಬಹುಲಪಾಮೋಜ್ಜೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಧಮ್ಮಕಾರಣಾ, ತೇಸಂ ಅಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೬. ಕಸಿಣದಸಕೇ ಸಕಲಟ್ಠೇನ **ಕಸಿಣಾನಿ**। ತದಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಖೇತ್ತಟ್ಠೇನ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವಾ **ಆಯತನಾನಿ**। **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಉಪರಿ ಗಗನತಲಾಭಿಮುಖಂ। **ಅಧೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಿತಲಾಭಿಮುಖಂ। **ತಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಖೇತ್ತಮಣ್ಡಲಮಿವ ಸಮನ್ತಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಉದ್ಧಮೇವ ಕಸಿಣಂ ವಡ್ಢೇತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಧೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮನ್ತತೋ। ತೇನ ತೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ಪಸಾರೇತಿ ಆಲೋಕಮಿವ ರೂಪದಸ್ಸನಕಾಮೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯ"ನ್ತಿ। **ಅದ್ವಯ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಏಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಭಾವಾನುಪಗಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಉದಕಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಉದಕಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ, ಏವಮೇವ ಪಥವೀಕಸಿಣಂ ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇವ ಹೋತಿ , ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ಕಸಿಣಸಮ್ಭೇದೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಅಪ್ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಚೇತಸಾ ಫರನ್ತೋ ಸಕಲಮೇವ ಫರತಿ, ನ "ಅಯಮಸ್ಸ ಆದಿ, ಇದಂ ಮಜ್ಝ"ನ್ತಿ ಪಮಾಣಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣ**ನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತತ್ಥ ಕಸಿಣವಸೇನ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸವಸೇನ ತತ್ಥ

ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣೇ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾನಯೇನ ಪನೇತಾನಿ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾನೇವ।

ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಕಮ್ಮಾನೇವ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತೀನಂ ಪಥಭೂತತ್ತಾ **ಕಮ್ಮಪಥಾ** ನಾಮ। ತೇಸು ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಮುಸಾವಾದಾದಯೋ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ಏವ। **ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಕಾಮೇಸೂ**ತಿ ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸು ಮೇಥುನವತ್ಥೂಸು ವಾ। **ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**ತಿ ಏಕನ್ತನಿನ್ದಿತೋ ಲಾಮಕಾಚಾರೋ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾ **ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**।

ತತ್ಥ **ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಪುರಿಸಾನಂ ತಾವ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾ, ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಮಾತಾಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಾತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಗಿನಿರಕ್ಖಿತಾ, ಞಾತಿರಕ್ಖಿತಾ, ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ, ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ, ಸಾರಕ್ಖಾ, ಸಪರಿದಣ್ಡಾತಿ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದಯೋ ದಸ। ಧನಕ್ಕೀತಾ, ಛನ್ದವಾಸಿನೀ, ಭೋಗವಾಸಿನೀ, ಪಟವಾಸಿನೀ, ಓದಪತ್ತಕಿನೀ, ಓಭತಚುಮ್ಬಟಾ, ದಾಸೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಧಜಾಹಟಾ, ಮುಹುತ್ತಿಕಾತಿ ಏತಾ ಧನಕ್ಕೀತಾದಯೋ ದಸಾತಿ ವೀಸತಿ। ಇತ್ಥೀಸು ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಾರಕ್ಖಸಪರಿದಣ್ಡಾನಂ ದಸನ್ನಞ್ಚ ಧನಕ್ಕೀತಾದೀನನ್ತಿ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಅಞ್ಞೇ ಪುರಿಸಾ। ಇದಂ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಸೋ ಪನೇಸ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣರಹಿತೇ ಅಗಮನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ। ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ ಅಗಮನೀಯವತ್ಥು, ತಸ್ಮಿಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ, ಸೇವನಪ್ಪಯೋಗೋ, ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿವಾಸನನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ ಏವ।

ಅಭಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾ,** ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಮುಖೀ ಹುತ್ವಾ ತನ್ನಿನ್ನತಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ "ಅಹೋ ವತ ಇದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಜ್ಝಾಯನಲಕ್ಖಣಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಭಣ್ಡಂ, ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಞ್ಚ। ಪರಭಣ್ಡವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಲೋಭೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ "ಅಹೋ ವತೀದಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ನ ಪರಿಣಾಮೇತಿ।

ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದಯತೀತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ಸೋ ಪರಂ ವಿನಾಸಾಯ ಮನೋಪದೋಸಲಕ್ಖಣೋ ಫರುಸಾವಾಚಾ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ ಚ। ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ಪರಸತ್ತೋ ಚ, ತಸ್ಸ ವಿನಾಸಚಿನ್ತಾ ಚ। ಪರಸತ್ತವತ್ಥುಕೇ ಹಿ ಕೋಧೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ತಾವ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಯಾವ "ಅಹೋ ವತಾಯಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ವಿನಾಸಂ ನ ಚಿನ್ತೇತಿ।

ಯಥಾಭುಚ್ಚಗಹಣಾಭಾವೇನ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ**। ಸಾ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚ। ಅಪಿಚ ಅನಿಯತಾ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ನಿಯತಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ। ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಸಮ್ಭಾರಾ ವತ್ಥುನೋ ಚ ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತತಾ, ಯಥಾ ಚ ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಥಾಭಾವೇನ ತಸ್ಸೂಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ।

ಇಮೇಸಂ ಪನ ದಸನ್ನಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಧಮ್ಮತೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾತೋ ಮೂಲತೋತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮತೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಹಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ।

ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಮೂಲಾನಿ। ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣತೋ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ, ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ। "ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ"ತಿಪಿ ಏಕೇ। ಮುಸಾವಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ, ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ। ಫರುಸವಾಚಾ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಾವ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೋ ವಾ। ತಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋವ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಸಮಾನಾಪಿ "ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಘಾತೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ತಿವೇದನಂ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನೋ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತೇ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ನ ಹೋತಿ। ಮುಸಾವಾದೋ ತಿವೇದನೋ। ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ। ಫರುಸವಾಚಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾ। ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ತಿವೇದನೋ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ದ್ವಿವೇದನಾ ತಥಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ಬ್ಯಾಪಾದೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಕೋ ಹೋತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ। ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ। ಮುಸಾವಾದೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ವಾ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ವಾ ತಥಾ ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ। ಫರುಸವಾಚಾ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ। ಅಭಿಜ್ಝಾ ಮೋಹವಸೇನ ಏಕಮೂಲಾ। ತಥಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾತಿ।

ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥದಸಕವಣ್ಣನಾ

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಆದೀನಿ ಸಮಾದಾನಸಮ್ಪತ್ತಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಧಮ್ಮತೋ ಪನ ಏತೇಸುಪಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಚೇತನಾಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ। ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ।

ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಏವ, ನೋ ಮೂಲಾನಿ। ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

ಆರಮ್ಮಣತೋತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಾನೇವ ಏತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ। ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬತೋಯೇವ ಹಿ ವೇರಮಣೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹತಿ, ಏವಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಾಪೇತೇ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾನಿ ಪಜಹನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇದನಾತೋತಿ ಸಬ್ಬೇ ಸುಖವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾ ವಾ। ಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ಹಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಮೂಲತೋತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಅಲೋಭಅದೋಸಅಮೋಹವಸೇನ ತಿಮೂಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾನಿ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿಮೂಲಾ,

ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಏಕಮೂಲಾ। ಅಲೋಭೋ ಪನ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಂ ನ ಹೋತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಲೋಭಾದೋಸವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಾ ಏವಾತಿ।

ಅರಿಯವಾಸದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. ಅರಿಯವಾಸಾತಿ ಅರಿಯಾ ಏವ ವಸಿಂಸು ವಸನ್ತಿ ವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏತೇಸೂತಿ ಅರಿಯವಾಸಾ। **ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಅವಸಿ ವಸತಿ ವಸಿಸ್ಸತೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನತಾ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಾಸತ್ತಾ ಅರಿಯವಾಸೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ ಕೇತಿ? ಞಾಣಾದಯೋ। “ಞಾಣ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಿರಿಯತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। “ಸತತವಿಹಾರೋ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಟ್ಠ ಮಹಾಚಿತ್ತಾನಿ। “ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ದಸ ಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಆಸೇವನವಸೇನ ಲಬ್ಭತಿ।

ಸತಾರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸತಿ ಆರಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ । ತೇನೇವಸ್ಸ “ಚರತೋ ಚ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಜಾಗರಸ್ಸ ಚ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನನ್ತಿ ಬಹೂನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮಣಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಭೋವಾದಿನೋ। **ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನೀ**ತಿ ಬಹೂನಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಸಚ್ಚಾನಿ, ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಗಹಿತಾನಿ ಬಹೂನಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನುನ್ನಾನೀ**ತಿ ನಿಹತಾನಿ। **ಪಣುನ್ನಾನೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಹತಾನಿ। **ಚತ್ತಾನೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। **ವನ್ತಾನೀ**ತಿ ವಮಿತಾನಿ। **ಮುತ್ತಾನೀ**ತಿ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾನಿ ಕತಾನಿ। **ಪಹೀನಾನೀ**ತಿ ಪಜಹಿತಾನಿ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನೀ**ತಿ ಯಥಾ ನ ಪುನ ಚಿತ್ತಂ ಆರುಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನೇವ ತಾನಿ ಗಹಿತಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವವೇವಚನಾನಿ।

ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋತಿ ಏತ್ಥ **ಅವಯಾ**ತಿ ಅನೂನಾ। **ಸಟ್ಠಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ। ಸಮ್ಮಾ ಅವಯಾ ಸಟ್ಠಾ ಏಸನಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ**। ಸಮ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಬ್ಬಏಸನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಕಥಿತಾ।

ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋತಿಆದೀಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಫಲಂ ಕಥಿತಂ।

ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮದಸಕವಣ್ಣನಾ

ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿಆದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಞಾಣನ್ತಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾವ ಕಥಿತಾ। **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಛನ್ನಂ ದಸಕಾನಂ ವಸೇನ ಸಮಸಟ್ಠಿ ಪಞ್ಹೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ।

ದಸಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಹಸಮೋಧಾನವಣ್ಣನಾ

೩೪೯. ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಹಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ಏಕಕವಸೇನ ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾ ಕಥಿತಾ। ದುಕವಸೇನ ಸತ್ತತಿ। ತಿಕವಸೇನ ಅಸೀತಿಸತಂ। ಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದ್ವೇಸತಾನಿ। ಪಞ್ಚಕವಸೇನ ತಿಂಸಸತಂ। ಛಕ್ಕವಸೇನ ಬಾತ್ತಿಂಸಸತಂ। ಸತ್ತಕವಸೇನ ಅಟ್ಠನವುತಿ। ಅಟ್ಠಕವಸೇನ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ। ನವಕವಸೇನ ಚತುಪಣ್ಣಾಸ। ದಸಕವಸೇನ ಸಮಸಟ್ಠೀತಿ ಏವಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಚುದ್ದಸ ಪಞ್ಹಾ ಕಥಿತಾ।

ಇಮಞ್ಹಿ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಞ್ಞೋ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಏವಂ ಬಹುಪಞ್ಹಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ನತ್ಥಿ। ಭಗವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಕಲಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಬುದ್ಧಬಲಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ। ಸಾವಕಭಾಸಿತೋತಿ ವುತ್ತೇ ಓಕಪ್ಪನಾ ನ ಹೋತಿ, ಜಿನಭಾಸಿತೋತಿ ವುತ್ತೇ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಿನಭಾಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಓಕಪ್ಪನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಾಧುಕಾರಂ ಅದಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ಸಾಧು, ಸಾಧು, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸಾಧು ಖೋ ತ್ವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಙ್ಗೀತಿಪರಿಯಾಯಂ ಅಭಾಸೀ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸಙ್ಗೀತಿಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಕಾರಣಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸಾಧು, ಖೋ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಅಭಾಸೀ"ತಿ। **ಸಮನುಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಅನುಮೋದನೇನ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಅಹೋಸಿ। ಏತ್ತಕೇನ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಜಿನಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಇಮಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದಸುತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಆವುಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಸಾವಕಾನಂ ಆಲಪನಮೇತಂ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಪರಿಸಂ ಆಮನ್ತಯಮಾನಾ 'ಭಿಕ್ಖವೇ'ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಾವಕಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸತ್ಥು ಆಲಪನೇನ ಅನಾಲಪಿತ್ವಾ ಆವುಸೋತಿ ಆಲಪನ್ತಿ। **ತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ತೇ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ಕೇ ಪನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ? ಅನಿಬದ್ಧವಾಸಾ ದಿಸಾಗಮನೀಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ - ಉಪಕಟ್ಠವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕಾಲೇ ಚ ಪವಾರಣಕಾಲೇ ಚ। ಉಪಕಟ್ಠವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ವಗ್ಗಾ ವಗ್ಗಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಭಗವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ವಿಚರಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ತೇ "ಭಗವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಆಗತಮ್ಹ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನೋ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚನ್ತಿ।

ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಚರಿಯವಸೇನ ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದೇತಿ। ದೋಸಚರಿತಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾ - 'ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾ, ಇದಂ ತುಯ್ಹಂ ಸಪ್ಪಾಯ'ನ್ತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ವಿತಕ್ಕಚರಿತಸ್ಸ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದೇತಿ। ಸದ್ಧಾಚರಿತಸ್ಸ ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತೇ ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿಂ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಂ ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ಞಾಣಚರಿತಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇ ಗಮ್ಭೀರೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಕಥೇತಿ। ತೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಹೋತಿ, ತತ್ಥೇವ ವಸನ್ತಿ। ನೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ಸಪ್ಪಾಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾ ತೇಮಾಸಿಕಂ ಪಟಿಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಟೇತ್ವಾ ವಾಯಮನ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅರಹನ್ತೋಪಿ।

ತತೋ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಭಗವಾ ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅಹಂ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತ"ನ್ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಆಗತಾ। ಏವಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇತಿ, ಯಥಾಹ "ಅಪಲೋಕೇಥ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ"ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ವದನ್ತಿ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಪಲೋಕೇಮ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨)। ಅಥ ನೇ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ದಸ್ಸನೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। "ಸೇವಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ; ಭಜಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಗ್ಗಾಹಕಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜನೇತಾ ಏವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಜಾತಸ್ಸ ಆಪಾದೇತಾ ಏವಂ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ವಿನೇತಿ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಉತ್ತಮತ್ಥೇ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೧)।

ತದಾಪಿ ಭಗವಾ ಇಮೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಸಯಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕವಿನೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅದ್ದಸ। **ಸಾವಕವಿನೇಯ್ಯಾ** ನಾಮ ಯೇ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝನ್ತಿ ಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ। **ಬುದ್ಧವಿನೇಯ್ಯಾ** ಪನ ಸಾವಕಾ ಬೋಧೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಸಾವಕವಿನೇಯ್ಯಭಾವಂ ಪನ ಏತೇಸಂ ಞತ್ವಾ ಕತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಥೇರೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛಿ "ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗತತ್ಥ ಆವುಸೋ"ತಿ। "ಆಮ, ಗತಮ್ಹ ಸತ್ಥಾರಾ ಪನ ಅಮ್ಹೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸಿತಾ"ತಿ। ತತೋ ಥೇರೋ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಕೀದಿಸೀ ನು ಖೋ ತೇಸಂ ದೇಸನಾ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾರಾಮಾ, ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಸ್ಸ ದೀಪಿಕಾ ನೇಸಂ ದೇಸನಾ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾರೂಪಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ **ದಸುತ್ತರಂ ಪವಕ್ಖಾಮೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ದಸಧಾ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಸುತ್ತರೋ, ಏಕಕತೋ

ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ಗತೋತಿಪಿ ದಸುತ್ತರೋ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬೇ ದಸ ದಸ ಪಞ್ಹಾ ವಿಸೇಸಿತಾತಿಪಿ ದಸುತ್ತರೋ, ತಂ **ದಸುತ್ತರಂ। ಪವಕ್ಖಾಮೀತಿ** ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಸುತ್ತಂ। **ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾತಿ** ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತಕರಣತ್ಥಂ। **ಸಬ್ಬಗನ್ಥಪ್ಪಮೋಚನನ್ತಿ** ಅಭಿಜ್ಝಾಕಾಯಗನ್ಥಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಗನ್ಥಾನಂ ಪಮೋಚನಂ।

ಇತಿ ಥೇರೋ ದೇಸನಂ ಉಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತತ್ಥ ಪೇಮಂ ಜನೇನ್ತೋ ಏವಮೇತಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ವಾಚೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ, "ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಭಗವಾ ವಿಯ।

ಏಕಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೧. (ಕ) ತತ್ಥ **ಬಹುಕಾರೋತಿ** ಬಹೂಪಕಾರೋ।

(ಖ) **ಭಾವೇತಬ್ಬೋತಿ** ವಡ್ಢೇತಬ್ಬೋ।

(ಗ) **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ** ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

(ಘ) **ಪಹಾತಬ್ಬೋತಿ** ಪಹಾನಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಜಹಿತಬ್ಬೋ।

(ಙ) **ಹಾನಭಾಗಿಯೋತಿ** ಅಪಾಯಗಾಮಿಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನಕೋ।

(ಚ) **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋತಿ** ವಿಸೇಸಗಾಮಿವಿಸೇಸಾಯ ಸಂವತ್ತನಕೋ।

(ಛ) **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋತಿ** ದುಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರೋ।

(ಜ) **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋತಿ** ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೋ।

(ಝ) **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ** ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

(ಞ) **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಮಾತಿಕಾಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಯಥಾ ನಾಮ ದಕ್ಖೋ ವೇಳುಕಾರೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಂ ವೇಳುಂ ಛೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸಧಾ ಖಣ್ಡೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಮೇಕಂ ಖಣ್ಡಂ ಹೀರಂ ಹೀರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಫಾಲೇತಿ, ಏವಮೇವ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ದೇಸನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ದಸಧಾ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕೇಕಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಏಕೇಕಪದಂ ವಿಭಜನ್ತೋ "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕಾರೋ, ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದೇಸನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥಕಂ ಉಪಕಾರಕಂ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ನಾಮ ಸೀಲಪೂರಣೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ, ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೇ, ಸತ್ತಸು ಸದ್ಧಮ್ಮೇಸು, ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪನೇ, ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸು, ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಸು, ಠಾನಾಟ್ಠಾನೇಸು, ಮಹಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ,

ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸು, ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯೇಸು, ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾದೀಸು ಅಟ್ಠಸು ವಿಜ್ಜಾಸೂತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಬಹೂಪಕಾರೋ।

ತೇನೇವ ನಂ ಭಗವಾ "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇತೇ ಅಪ್ಪಮಾದಮೂಲಕಾ ಅಪ್ಪಮಾದಸಮೋಸರಣಾ, ಅಪ್ಪಮಾದೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩೯) ನಯೇನ ಹತ್ಥಿಪದಾದೀಹಿ ಓಪಮ್ಮೇಹಿ ಓಪಮೇನ್ತೋ **ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ ಅಪ್ಪಮಾದವಗ್ಗೇ** ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಥೋಮೇತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಏಕಪದೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರೋ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಆಹ। **ಧಮ್ಮಪದೇ** ಅಪ್ಪಮಾದವಗ್ಗೇನಾಪಿಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ। ಅಸೋಕವತ್ಥುನಾಪಿ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ -

(ಕ) ಅಸೋಕರಾಜಾ ಹಿ ನಿಗ್ರೋಧಸಾಮಣೇರಸ್ಸ "ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದ"ನ್ತಿ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಏವ "ತಿಟ್ಠ, ತಾತ, ಮಯ್ಹಂ ತಯಾ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ಸಾಮಣೇರೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾರೇಸಿ। ಇತಿ ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಪ್ಪಮಾದಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಾ ತೀಹಿ ಪಿಟಕೇಹಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಗಾಥಂ ವಾ ಅಪ್ಪಮಾದದೀಪನತ್ಥಂ ಆಹರನ್ತೋ "ಅಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಆಹರಸಿ, ಅತಿತ್ಥೇನ ಪಕ್ಖನ್ದೋ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸೇವೇತ್ಥ ಥಾಮೋ ಚ ಬಲಞ್ಚ ಪಮಾಣಂ।

(ಖ) **ಕಾಯಗತಾಸತೀತಿ** ಆನಾಪಾನಂ ಚತುಇರಿಯಾಪಥೋ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೋ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ದಸ ಅಸುಭಾ ನವ ಸಿವಥಿಕಾ ಚುಣ್ಣಿಕಮನಸಿಕಾರೋ ಕೇಸಾದೀಸು ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಜ್ಝಾನಾನೀತಿ ಏತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಸತಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಾತಸಹಗತಾತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸಾತಸಹಗತಾ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

(ಗ) **ಸಾಸವೋ ಉಪಾದಾನಿಯೋತಿ** ಆಸವಾನಞ್ಚೇವ ಉಪಾದಾನಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಭೂತೋ। ಇತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಮೇವ ನಿಯಮೇತಿ।

(ಘ) **ಅಸ್ಮಿಮಾನೋತಿ** ರೂಪಾದೀಸು ಅಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ।

(ಙ) **ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋತಿ** ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ।

(ಚ) ವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

(ಛ) **ಆನನ್ತರಿಕೋ ಚೇತೋಸಮಾಧೀತಿ** ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಫಲಂ ಆನನ್ತರಿಕೋ ಚೇತೋಸಮಾಧಿ ನಾಮ । ಇಧ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಾನನ್ತರೋ ಮಗ್ಗೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ಅನನ್ತರತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಅನನ್ತರಂ ಫಲದಾಯಕತ್ತಾ ಆನನ್ತರಿಕೋ ಚೇತೋಸಮಾಧೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

(ಜ) **ಅಕುಪ್ಪಂ ಞಾಣನ್ತಿ** ಅಞ್ಞತ್ಥ ಫಲಪಞ್ಞಾ ಅಕುಪ್ಪಞಾಣಂ ನಾಮ। ಇಧ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

(ಝ) **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕಾ। **ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** ಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।

(ಙ) **ಅಕುಪ್ಪಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ಪರಿಞ್ಞಾಯ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ। ಪಹಾತಬ್ಬಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇಹಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ। **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಫಲಂ ಕಥಿತಂ, ಮಗ್ಗೋ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಫಲಂ ಪನ ಅನೇಕೇಸುಪಿ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ।

ಭೂತಾತಿ ಸಭಾವತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಾ। **ತಚ್ಛಾ**ತಿ ಯಾಥಾವಾ। **ತಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ವುತ್ತಾ ತಥಾಸಭಾವಾ। **ಅವಿತಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ವುತ್ತಾ ನ ತಥಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನಞ್ಞಥಾ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತೋ ನ ಅಞ್ಞಥಾ। **ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ತಥಾಗತೇನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ಸಯಮೇವ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಞಾತಾ ವಿದಿತಾ ಸಚ್ಛಿಕತಾ। ಇಮಿನಾ ಥೇರೋ "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಅಹಂ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಲೇಖವಾಚಕಸದಿಸೋ"ತಿ ಜಿನಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಓಕಪ್ಪನಂ ಜನೇಸಿ।

ಏಕಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದ್ವೇಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೨. (ಕ) **ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾ ಧಮ್ಮಾ ಸೀಲಪೂರಣಾದೀಸು ಅಪ್ಪಮಾದೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉಪಕಾರಕಾ ಹಿತಾವಹಾ।

(ಖ) **ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚಾ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಕಥಿತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ ಕಥಿತಾ।

(ಛ) **ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ, ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ತಥಾ ದೋವಚಸ್ಸತಾ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ; ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ತಥಾ ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ; ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಸಂಯೋಗಾ। ಪಞ್ಚ ಚೇತೋಖಿಲಾ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಛ ಅಗಾರವಾ ಛ ಗಾರವಾ। ಸತ್ತ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ। ಅಟ್ಠ ಕುಸೀತವತ್ಥೂನಿ ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ। ನವ ಆಘಾತವತ್ಥೂನಿ ನವ ಆಘಾತಪ್ಪಟಿವಿನಯಾ। ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾತಿ ಏವಂ ಪಭೇದಾ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

(ಝ) **ಸಙ್ಖತಾ ಧಾತೂ**ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ। ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತೂತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಕತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

(ಞ) **ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಂ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಅಭಿಞ್ಞಾದೀನಿ ಏಕಕಸದಿಸಾನೇವ, ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಪದೇ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಪದೇ ಫಲಂ।

ದ್ವೇಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಯೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. (ಛ) **ಕಾಮಾನಮೇತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಯದಿದಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ। **ರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಯದಿದಂ ಆರುಪ್ಪನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಆರುಪ್ಪೇಪಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ। ಪುನ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ। **ನಿರೋಧೋ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ** ಇಧ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ನಿರೋಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ದಿಟ್ಠೇ ಪುನ ಆಯತಿಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಙ್ಖತನಿರೋಧಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ನಿರೋಧೋತಿ ವುತ್ತಂ।

(ಜ) **ಅತೀತಂಸೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಅತೀತಂಸಾರಮ್ಮಣಂ ಞಾಣಂ ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಾರೇ ಅಭಿಞ್ಞಾದಯೋ ಏಕಕಸದಿಸಾವ। ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಪದೇ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇ ಫಲಂ।

ತಯೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತ್ತಾರೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೪. (ಕ) **ಚತ್ತಾರಿ ಚಕ್ಕಾನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಚಕ್ಕಂ** ನಾಮ ದಾರುಚಕ್ಕಂ, ರತನಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಂ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ। ತತ್ಥ "ಯಂ ಪನಿದಂ ಸಮ್ಮ, ರಥಕಾರ, ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ, ಛಾರತ್ತೂನೇಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫) ಇದಂ ದಾರುಚಕ್ಕಂ। "ಪಿತರಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕಂ ಅನುಪ್ಪವತ್ತೇತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩೨) ಇದಂ ರತನಚಕ್ಕಂ। "ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯) ಇದಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ। "ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಇದಂ ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಂ। "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೧) ಇದಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಂ। ಇಧಾಪಿ ಏತದೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋತಿ ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವರೂಪೇ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ ದೇಸೇ ವಾಸೋ। **ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋತಿ** ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅವಸ್ಸಯನಂ ಸೇವನಂ ಭಜನಂ। **ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾ ಠಪನಂ, ಸಚೇ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ತಾನಿ ಪಹಾಯ ಸದ್ಧಾದೀಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪನಂ। **ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಚಿತಕುಸಲತಾ। ಇದಮೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ। ಯೇನ ಹಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಕುಸಲಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತದೇವ ಕುಸಲಂ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಪತಿರೂಪದೇಸೇ ಉಪನೇತಿ, ಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಭಜಾಪೇಸಿ । ಸೋ ಏವ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇತಿ। ಚತೂಸು ಆಹಾರೇಸು ಪಠಮೋ ಲೋಕಿಯೋವ। ಸೇಸಾ ಪನ ತಯೋ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಕಥಿತಾ। ಇಧ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯಾ।

(ಚ) **ಕಾಮಯೋಗವಿಸಂಯೋಗಾ**ದಯೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

(ಛ) **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ**ದೀಸು ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭೀ ಕಾಮಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ **ಹಾನಭಾಗಿಯೋ** ಸಮಾಧಿ। ತದನುಧಮ್ಮತಾ ಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ **ಠಿತಿಭಾಗಿಯೋ** ಸಮಾಧಿ। ವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ** ಸಮಾಧಿ। ನಿಬ್ಬಿದಾಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ ವಿರಾಗೂಪಸಞ್ಹಿತೋ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೋ** ಸಮಾಧೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪನಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಕಥಿತಾವ।

ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಾರೇ ಅಭಿಞ್ಞಾದೀನಿ ಏಕಕಸದಿಸಾನೇವ। ಅಭಿಞ್ಞಾಪದೇ ಪನೇತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಪದೇ ಫಲಂ।

ಚತ್ತಾರೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೩೩. (ಖ) ಪೀತಿಫರಣತಾದೀಸು ಪೀತಿಂ ಫರಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ದ್ವೀಸು ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ **ಪೀತಿಫರಣತಾ** ನಾಮ। ಸುಖಂ ಫರಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ತೀಸು ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ **ಸುಖಫರಣತಾ** ನಾಮ। ಪರೇಸಂ ಚೇತೋ ಫರಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೇತೋಪರಿಯಪಞ್ಞಾ **ಚೇತೋಫರಣತಾ** ನಾಮ। ಆಲೋಕಫರಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಞ್ಞಾ **ಆಲೋಕಫರಣತಾ** ನಾಮ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ದ್ವೀಸು ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ ಪೀತಿಫರಣತಾ, ತೀಸು ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ ಸುಖಫರಣತಾ। ಪರಚಿತ್ತೇ ಪಞ್ಞಾ ಚೇತೋಫರಣತಾ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಆಲೋಕಫರಣತಾ। ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ (ವಿಭಂ೦ ೮೦೪)।

ತತ್ಥ ಪೀತಿಫರಣತಾ ಸುಖಫರಣತಾ ದ್ವೇ ಪಾದಾ ವಿಯ। ಚೇತೋಫರಣತಾ ಆಲೋಕಫರಣತಾ ದ್ವೇ ಹತ್ಥಾ ವಿಯ। ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಕಾಯೋ ವಿಯ । ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಸಂ ವಿಯ। ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪುರಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

(ಜ) **ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ ಚೇ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಸುಖತ್ತಾ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ**। ಪುರಿಮೋ ಪುರಿಮೋ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಆಯತಿಂ **ಸುಖವಿಪಾಕೋ**।

ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಿಯೋ**। ಕಾಮಾಮಿಸವಟ್ಟಾಮಿಸಲೋಕಾಮಿಸಾನಂ ಅಭಾವಾ **ನಿರಾಮಿಸೋ**। ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಮಹಾಪುರಿಸೇಹಿ ಸೇವಿತತ್ತಾ **ಅಕಾಪುರಿಸಸೇವಿತೋ**। ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥಸನ್ತತಾಯ ಚ **ಸನ್ತೋ**। ಅತಪ್ಪನೀಯಟ್ಠೇನ **ಪಣೀತೋ**। ಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಭಾವಂ ವಾ ಲದ್ಧತ್ತಾ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಲದ್ಧೋ**। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ ಹಿ ಇದಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಕಿಲೇಸೇನ ವಾ ಅರಹತಾ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಲದ್ಧೋ। ಏಕೋದಿಭಾವೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಏಕೋದಿಭಾವಮೇವ ವಾ ಅಧಿಗತತ್ತಾ **ಏಕೋದಿಭಾವಾಧಿಗತೋ**। ಅಪ್ಪಗುಣಸಾಸವಸಮಾಧಿ ವಿಯ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ನಿಗ್ಗಯ್ಹ ಕಿಲೇಸೇ ವಾರೇತ್ವಾ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ **ನಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತಗತೋ**। ತಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ತತೋ ವಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪತ್ತತ್ತಾ। **ಸತೋವ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ಸತೋ ವುಟ್ಠಹತಿ**। ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ವಾ ಸತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ಸತೋ ವುಟ್ಠಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯದೇತ್ಥ "ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ ಚೇವ ಆಯತಿಞ್ಚ ಸುಖವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಏಕಮಙ್ಗಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಏವಮಿಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇಹಿ ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ "ಪಞ್ಚಞಾಣಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಪದೇ ಫಲಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಛಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೩೮. ಛಕ್ಕೇಸು ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಪದೇ ಪನೇತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಂ।

ಸತ್ತಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೭. (ಞ) **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ, ದ್ವೇಪಿ ಸಪರಿಳಾಹಟ್ಠೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿವೇಕನಿನ್ನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಂ। **ಪೋಣಂ ಪಬ್ಭಾರ**ನ್ತಿ ನಿನ್ನಸ್ಸೇತಂ ವೇವಚನಂ। **ಬ್ಯನ್ತೀಭೂತ**ನ್ತಿ ನಿಯತಿಭೂತಂ। ನಿತ್ತಣ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕುತೋ? ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಭಾವೇತಬ್ಬಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಅಟ್ಠಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೮. (ಕ) **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ತರುಣಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ । ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞಾಯ। **ತಿಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಬಲವಂ। **ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ। **ಪೇಮ**ನ್ತಿ ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಂ। **ಗಾರವೋ**ತಿ ಗರುಚಿತ್ತಭಾವೋ। ಗರುಭಾವನೀಯಞ್ಹಿ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೋ ಕಿಲೇಸಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹಾರೋ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

(ಛ) ಅಕ್ಖಣೇಸು ಯಸ್ಮಾ ಪೇತಾ ಅಸುರಾನಂ ಆವಾಹನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವಿವಾಹನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇನೇವ ಅಸುರಕಾಯೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

(ಜ) **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ। ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಬಹುಂ ದೇನ್ತೇ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಪ್ಪಂ ದೇನ್ತೇ ಅಪ್ಪತರಂ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಅನವಸೇಸಗಾಹೀ ಹೋತಿ। ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಮಜ್ಝನ್ತಿಕತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಗಮಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ತೇಪಿಟಕೋಪಿ ಸಮಾನೋ ನ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ ಸಾಕೇತತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಧುತಙ್ಗಪರಿಹರಣಭಾವಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ದೇತಿ ದ್ವೇಭಾತಿಕತ್ಥೇರೇಸು ಜೇಟ್ಠಕತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ವತ್ಥು ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಂ। **ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತಗುಣನಿಗೂಹನೇನ ಚ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ಮಹಿಚ್ಛಸ್ಸ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ। **ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಉಪಧಿವಿವೇಕೇಹಿ ವಿವಿತ್ತಸ್ಸ। ತತ್ಥ **ಕಾಯವಿವೇಕೋ** ನಾಮ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಆರಮ್ಭವತ್ಥುವಸೇನ ಏಕೀಭಾವೋ। ಏಕೀಭಾವಮತ್ತೇನ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಅಯಂ **ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ಸಮಾಪತ್ತಿಮತ್ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಂ ನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ **ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – “ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಚ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನಂ। ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ। ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಚ ನಿರುಪಧೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಾನ”ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೪೯)।

ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮಸ್ಸಾತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಚೇವ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಚ ರತಸ್ಸ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯವಸೇನ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸ। **ಉಪಟ್ಠಿತಸತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಸತಿಸ್ಸ। **ಸಮಾಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಪಞ್ಞವತೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞವತೋ। **ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಗತಮಾನತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಸ್ಸ।

ಇಧ ಭಾವೇತಬ್ಬಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ನವಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. (ಖ) **ಸೀಲವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗನ್ತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವಸ್ಸ ಪಧಾನಙ್ಗಂ। **ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಅಟ್ಠ ಪಗುಣಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। **ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ಸಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪದಸ್ಸನಂ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಞಾಣಂ। ಅದ್ಧತ್ತಯೇಪಿ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಸೇನೇವ ಧಮ್ಮಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ ಕಙ್ಖಂ ವಿತರತಿ। **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ಓಭಾಸಾದಯೋ ನ ಮಗ್ಗೋ, ವೀಥಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಂ ಮಗ್ಗೋತಿ ಏವಂ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇ ಞಾಣಂ। **ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ರಥವಿನೀತೇ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ಇಧ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ। **ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀತಿ** ರಥವಿನೀತೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಇಧ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ। ಏತಾ ಪನ ಸತ್ತಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ। **ಪಞ್ಞಾತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ। **ವಿಮುತ್ತಿಪಿ** ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯೇವ।

(ಛ) **ಧಾತುನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಫಸ್ಸನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿಧಾತುನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ । **ವೇದನಾನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾದಿವೇದನಾನಾನತ್ತಂ। **ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಕಾಮಸಞ್ಞಾದಿನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿನಾನತ್ತಂ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಛನ್ದನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪೇ ಛನ್ದೋ ಸದ್ದೇ ಛನ್ದೋತಿ ಏವಂ ಛನ್ದನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಛನ್ದನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪಪರಿಳಾಹೋ ಸದ್ದಪರಿಳಾಹೋತಿ ಏವಂ ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪಪರಿಯೇಸನಾದಿನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಲಾಭನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪಪಟಿಲಾಭಾದಿನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

(ಜ) ಸಞ್ಞಾಸು **ಮರಣಸಞ್ಞಾತಿ** ಮರಣಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಸಞ್ಞಾ। **ಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾತಿ** ಆಹಾರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಾತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ವಟ್ಟೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। ಸೇಸಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾ ಏವ। ಇಧ ಬಹುಕಾರಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ದಸಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. (ಝ) **ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನೀತಿ** ನಿಜ್ಜರಕಾರಣಾನಿ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತೀತಿ** ಅಯಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಪಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಏವ ಪಹೀನಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ಗಹಿತಾತಿ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಜಿಣ್ಣಾ, ನ ಪನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ, ಮಗ್ಗೋ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ನ ಪುನ ವುಟ್ಠಾತುಂ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಗಹಿತಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಚತುಸಟ್ಠಿ? ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಪಗ್ಗಹಟ್ಠೇನ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಅನುಸ್ಸರಣಟ್ಠೇನ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಭಿನನ್ದನಟ್ಠೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪವತ್ತಸನ್ತತಿಅಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೇನ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ…ಪೇ॰… ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪವತ್ತಸನ್ತತಿಅಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೇನ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಚತೂಸು ಫಲೇಸು ಅಟ್ಠ ಅಟ್ಠ ಹುತ್ವಾ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಧಮ್ಮಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಧ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಇಧ ರತ್ವಾ ಪಞ್ಹಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। ದಸಕೇ ಸತಂ ಪಞ್ಹಾ ಕಥಿತಾ। ಏಕಕೇ ಚ ನವಕೇ ಚ ಸತಂ , ದುಕೇ ಚ ಅಟ್ಠಕೇ ಚ ಸತಂ, ತಿಕೇ ಚ ಸತ್ತಕೇ ಚ ಸತಂ, ಚತುಕ್ಕೇ ಚ ಛಕ್ಕೇ ಚ ಸತಂ, ಪಞ್ಚಕೇ ಪಞ್ಹಾಸಾತಿ ಅಡ್ಢಛಟ್ಠಾನಿ ಪಞ್ಹಸತಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

"ಇದಮವೋಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದು"ನ್ತಿ ಸಾಧು, ಸಾಧೂತಿ ಅಭಿನನ್ದನ್ತಾ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ತಾಯ ಚ ಪನ ಅತ್ತಮನತಾಯ ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಆವಜ್ಜಮಾನಾ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದಸುತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾತಿ।

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ -

ಆಯಾಚಿತೋ **ಸುಮಙ್ಗಲ, ಪರಿವೇಣ**ನಿವಾಸಿನಾ ಥಿರಗುಣೇನ।
ದಾಠಾನಾಗಸಙ್ಘತ್ಥೇರೇನ, ಥೇರವಂಸನ್ವಯೇನ॥

ದೀಘಾಗಮವರಸ್ಸ ದಸಬಲ, ಗುಣಗಣಪರಿದೀಪನಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಂ।
ಯಂ ಆರಭಿಂ **ಸುಮಙ್ಗಲ, ವಿಲಾಸಿನಿಂ** ನಾಮ ನಾಮೇನ॥

ಸಾ ಹಿ ಮಹಾಟ್ಠಕಥಾಯ, ಸಾರಮಾದಾಯ ನಿಟ್ಠಿತಾ।
ಏಸಾ ಏಕಾಸೀತಿಪಮಾಣಾಯ, ಪಾಳಿಯಾ ಭಾಣವಾರೇಹಿ॥

ಏಕೂನಸಟ್ಠಿಮತ್ತೋ, **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋಪಿ** ಭಾಣವಾರೇಹಿ।
ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಾಯ, ಆಗಮಾನಂ ಕತೋ ಯಸ್ಮಾ॥

ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಸಹಾ'ಯಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾ ಭಾಣವಾರಗಣನಾಯ।
ಸುಪರಿಮಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಚತ್ತಾಲೀಸಸತಂ ಹೋತಿ॥

ಸಬ್ಬಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಧಿಕಸತ, ಪರಿಮಾಣಂ ಭಾಣವಾರತೋ ಏವಂ।
ಸಮಯಂ ಪಕಾಸಯನ್ತಿಂ, ಮಹಾವಿಹಾರೇ ನಿವಾಸಿನಂ॥

ಮೂಲಕಟ್ಠಕಥಾಸಾರ, ಮಾದಾಯ ಮಯಾ ಇಮಂ ಕರೋನ್ತೇನ।
ಯಂ ಪುಞ್ಞಮುಪಚಿತಂ ತೇನ, ಹೋತು ಸಬ್ಬೋ ಸುಖೀ ಲೋಕೋತಿ॥

ಪರಮವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿವೀರಿಯಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಸೀಲಾಚಾರಜ್ಜವಮದ್ದವಾದಿಗುಣಸಮುದಯಸಮುದಿತೇನ ಸಕಸಮಯಸಮಯನ್ತರಗಹನಜ್ಝೋಗಾಹಣಸಮತ್ಥೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಮನ್ನಾಗತೇನ ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನ ಮಹಾವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಜನಿತಸುಖವಿನಿಗ್ಗತಮಧುರೋದಾರವಚನಲಾವಣ್ಣಯುತ್ತೇನ ಯುತ್ತಮುತ್ತವಾದಿನಾ ವಾದೀವರೇನ ಮಹಾಕವಿನಾ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಬುದ್ಧೀನಂ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಂಸಾಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ ವಿಪುಲವಿಸುದ್ಧಬುದ್ಧಿನಾ **ಬುದ್ಧಘೋಸೋತಿ** ಗರೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮಧೇಯ್ಯೇನ ಥೇರೇನ ಕತಾ ಅಯಂ **ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನೀ** ನಾಮ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾ -

ತಾವ ತಿಟ್ಠತು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣೇಸಿನಂ।
ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ, ನಯಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ॥

ಯಾವ ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಮ್ಪಿ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾದಿನೋ।
ಲೋಕಮ್ಹಿ ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಪವತ್ತತಿ ಮಹೇಸಿನೋತಿ॥

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನೀ ನಾಮ

ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।